UNIVERSAL
LIBRARY
OU_206158
UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీ శోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యే

ఉత్తరభాగే ప్రథమస్సర్గః.

రఘువంశ ప్రారంభః.

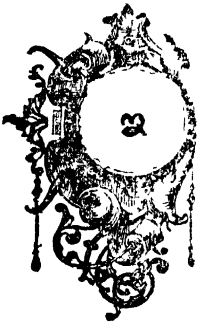

త్యాకర్ణ్యారఘూత్తమస్యచరితం
శ్రోత్రేషుసాధురసం
ముంచత్యాధుజనస్యభూమిపమణి
స్సంశ్రావితంసూరిణా
తుష్యన్మానసపంకజాంతరగుహా
సంస్థాపితశ్రీపతిః
తత్కీడాగుణసంస్మృతస్ఖలితవాక్
భూయోబవీత్యాదరం

ధన్యోహంయదహంభవానలమహా
జ్వాలోపశాంతిక్షమం
శ్రీమద్దాశరథేర్విలాసచరిత
శ్రోత్రందరసంపాయితం
యత్కారుణ్యకటాక్షలోలహృదయా
బ్రహ్మాదయోయత్పద
ద్వంద్వాంభోజమరందభోగమధునా
ప్యాశాసతేసానుగాః

తుష్టంస్వాంతమభూన్మమాద్యకలుషం
నష్టంచసర్వంభవ

ద్వక్తోద్యద్రఘునాథదివ్యచరిత
శ్రుత్వాచసిద్ధాఃప్రియాఃశ్రోతుందాశరథిస్సుతస్యచరితం
త్వత్తశ్చకాంక్షేధునా
యస్వామూర్తిరివావతీర్యజయతి
శ్రీశస్యరామప్రభోః 3

శ్రుత్వావేంకటరంగభూపతివచ
స్తంశ్లాఘమానస్సుధీఃసర్వంతస్యరఘూత్తమస్యచరితం
సూనోఃకుశస్యావదత్
యస్సీమానతిగైస్సహోదరవరైఃస్వేషాంసదానీకృతాం
జ్యేష్ఠోజన్మవశాద్గుణైశ్చలలితై
రన్వాసితోవర్ధరాట్ 4

నానావిధైరక్షణసంవిధానైఃకుశావతీరాట్సకుశశ్శశాస
వసుంధరాంయామనుజైరపార
మన్వర్థసంజ్ఞాభవదాత్తసారా 5

సుప్తోనిశీథేసకుశఃకదాచిత్
స్వస్యాఃపురోదేవతయాఽప్రబుద్ధఃజ్వలత్ప్రదీపేసమదర్శిపుంసః
ప్రవాసినోవేషయుజాస్వగేహే 6

తాంబద్ధపాణింవనితామదృష్టాం
పురాకుశఃప్రహసన్నివిస్మయాత్మా
కాంత్వంకుతఃకస్యకిమర్థమత్రా
గతంచతత్త్వంవనితేవదేతి 7

సావదత్కుశమహీపతింతతః
మామవేహిరఘువంశసన్మణేః
రామభూపతివరస్యచిహ్నితాం
దేవతాంపురవరస్యసత్పతిః 8

సానుగేరఘుపతౌదివంగతే
నష్టరమ్యబలకర్మవిద్యుతిః
కోసలేంద్రనగరీగరీయసీ
సద్మనన్సరపతేర్నకాశతే 9

యాసువాద్యదవపూరితాంగణ
ద్వారతోరణవిరాజితధ్వజా
సాభయానకశివారవాకుల
ద్వానదాజతిరఘుప్రియాపురీ 10

యస్యనిష్కుటనగాస్సమాంచితా
భృంగరాజకులఝంకియాకులాః
తేషుశోషితశిఖిషుదారుణాః
పక్షిణోద్యనివసంతిరాఘవ 11

తద్విహాయనగరీంకుశావతీం
స్వామనాదినగరీంమమాధనాత్
సన్నివేశయయథాపురంప్రభో
సానుగశ్చరవిమోజితాంత్వయా 12

ఇత్యుదీరితవచాఃకుశస్యతా
తత్తథేతిసముదాగహీత్తదా
దేవతాచనగరస్యతత్పరో
దశనంసమగమత్ప్రసన్నధీః 13

అద్భుతంతదుపసిప్రభుస్సుహృ
చ్ఛావితంవ్యతనుతద్విజాగ్రతః

సంమతేనసుహృదామధోదగాత్
స్వాంపురీంప్రతికుశికుశాగ్రధీః 14

విప్రసాత్సవిరచయ్యరాఘవః
ప్రీతహృత్కలకుశావతీంబలైః
స్యందనద్విపతురంగపద్గకైః
సంవ్యధాత్సనిషణాధురానతాః 15

తత్రతత్రవసతీషువర్ష్మసు
ప్రాప్తరమ్యవివిధోపహారకైః
మోదతోరఘుపతిఃపురాంతికం
ప్రాపతీర్ణసురనిమ్నగాజలః 16

తాంనవీకృతవిమానమందిరాం
తత్క్షణాదపిసుశిల్పిభిఃకుశః
శాంతిభిర్నిగమవేదిభిర్ద్విజై
రాతనోన్నివసతేరథోచితాం 17

భవ్యవాద్యరవజృంభితాంబరః
పిత్రధిష్ఠితముదారభాసురం
ప్రాప్యమందిరమిహోదయంగిరిం
భానుమానివకుశోవ్యరాజత 18

తత్పదానుగతపారమండలీ
సంశ్రితేతరగృహాపురీవరా
స్థానబద్ధతురగద్విపోత్తమా
పుష్యతిశ్రియమసౌయుధాపురం 19

తత్రరాజ్యమధితిష్ఠతోనుగై
రంజితాఖిలజనస్యభూపతేః
ప్రాపశుర్మసమయస్సుమాకులో
యత్రవాతిమలయానుగోనిలః 20

బాలకోకిలరవాంచితేరణ
ద్భృంగసంకులసరోజకాననే
తత్రఘుర్మసమయేసరాఘవో
రంతుమైచ్ఛదబలాభిరంభసి 21

తీరనిర్మితపటాలయాన్నృపో
దాశజాలసృతశక్రగండకాం
సవ్యగాహతకుశఃప్రియాన్వితః
క్రీడితుంసరయూంరయాన్వితాం 22

తత్రపూర్వమవతీర్ణసుందరీ
రమ్యశంబరవిహాయచేష్టితం
వాస్థితఃకుశమహీపతిర్ముదా
పశ్యతిస్మజితభేదముద్భటం 23

పాణిపల్లవగృహీతచామరాం
దర్శయన్నిజవధూగణస్యతాం
ధీవరస్యవనితాంనరోత్తమ
స్తోషమాపసమధిష్ఠితప్లవః 24

ఘవ్రోధసలిలేమలేస్వయం
సంవిగాహ్యసముమంగనాజనైః
వాశితాభిరివవారణోత్తమః
క్రీడితంబహువిధంవ్యధాన్ముదా 25

యత్సుదారఘువరాయభూషణం
సందదౌమునిరగస్త్యనామకః
తత్కుశస్యపితృదత్తముజ్వలం
పాణిభూషణమభూన్మహీపతేః 26

క్రీడతఃపయసితస్యభూషణం
తత్పపాతనృపతేఃకరాగ్రతః

తన్నిచుక్యురవనీశ్వరాజ్ఞయా
జాలినోవిరచితావగాహనాఃి 27

తద్గవేషితమపిప్రయత్నతో
నైఃీతంకిలవిభూషణంవరం
ఊచురేవకుముదేనభోగినా
నిత్యమంభసిచశేణవాహితం 28

తన్నిశమ్యవచనంకుశఃక్రుధా
గారుడాస్త్రిమధచోదయత్శరైఃి
తీక్ష్ణపర్వభిరుపాత్తయాచనం
తచ్చకారసమయాప్రహాదామృతం 29

సోధుమక్షమతమఃకుశాశుగా
బీతహృత్కుముదనామకఃిఫణీ
తద్విభూషణముపాయనంవ్యధా
త్కన్యయాధురినృపస్యతస్థివాన్ 30

తంనిరీక్ష్యగరుడాస్త్రముద్భటం
సంజహారస్నపతిఃిప్రసన్నధీఃి
తంతతఃిప్రణతినమ్రమస్తకఃి
ప్యాంజలిఃికుముదపన్నగోవదత్ 32

రామపుత్రకుశరాజమద్యచ
శ్యాయతాంమిదమపాస్యవిక్రియాం
ఏతదాభరణముజ్వలంజలే
క్రీడతస్తవవపాసనుదరం 33

కందుకాహతిపరాయణాముదా
వీక్ష్యభూషణమసాకుముద్వతీ
మత్స్వసానృపగృహీతవత్యద
స్తద్గృహాణకరయోజనంకురు 34

రాజవర్యభగినీంయవీయసీం
త్వత్పదాబ్జపరిచారికాంమమ
స్వాపరాధశమనార్థమాగతాం
ఆదరేణతుగృహాణరాఘవ 35

ఏవంనిశమ్యకుముదస్యవచోహిరాజ్ఞో
రామాత్మజోముదితహృత్ప్రతిగృహ్యభూషాం
తామవ్యవాహవిధినాకుముదానుజాతాం
చేమేతయాచమఘవేవపులోమపుత్ర్యా 36

కుముద్వతీసాకుముదాభనేత్ర
హ్యాతిధ్యభిఖ్యంసుఖవేతనూజం
కన్యాంచధన్యాంలలితాంసువర్ణ
మాలిన్యభిఖ్యాంకుశధర్మపత్నీ 37

యదారఘూణాంపతిరాదిదేవం
శ్రీరంగనాథంప్రదదౌప్రమోదాత్
విభిషణాయాశ్రితవత్సలస్త
ద్విశ్లేషదుఃఖాద్విమనాస్తదాసీత్ 38

విజ్ఞాయరామస్యతువైమనస్యం
విధిస్స్వలోకాగతవానువాచ
రామప్రియోయంభగవాన్మనోజ్ఞ
స్సంపత్కుమారోభవతాచనీయః 39

నారాయణాద్రావనవాసకాలే
సమీక్షితోయోభవతారమేశః
తస్యాంశభూతోయముదారరూప
స్తస్మాదిమంపూజయనిత్యమీశం 40

తదాదిరామఃపరిపూజ్యసంప
త్కుమారదేవంహరిమంబుజాక్షం

వైకుంఠయాత్రాసమయేంజనాయాం
స్నుతాయహాస్యేఽణదదాదయాళుః 41

దేవంహనూమాంఽపరిగృహ్యభక్త్యా
కుశాయరామాప్రియమన్వదాత్తం
కుశోపిరామార్చితదేవమూర్తిం
ఆరాధయామాసహరీశదత్తం 42

రామప్రియారాధనసక్తచిత్తే
కుశేజగద్రక్షణజాగరూకే
పుత్రీమనోజ్ఞావవృధేయధేందో
ర్మూర్తిఃకలాభిర్విశదేతుపక్షే 43

ఉపఘ్నసంశ్లేషసమహాదేవాం
సుతాలతామైక్ష్యకుశోనరేంద్రః
పరంవరంతత్సదృశంగుణాఢ్యం
విచింతయామాససధర్మచారిం 44

స్వప్నేధతస్యాత్మజనేరఘూణాం
పతిఃప్రసన్నస్సహసీతయాహ
ప్రదేహిపుత్రీంయదుశేఖరాయ
సుతోయతోయాదవభూషణస్య 45

సీతాపిపుత్రంముదతాహకన్యా
యద్యాతకంఖాంఛతిత్వదేయం
కుశఃప్రబుద్ధస్తదనుప్రహృష్టః
పత్యేసమస్తంముదంతమాహ 46

తత్పైవకాలేయదుశేఖరస్య
పితానృపోయాదవభూషణాఖ్యః
సుతానురూపాంవనితాంవిచిన్వ
ఆస్తేహరేరంఘ్రిసరోజభక్తః 47

శ్రుత్వాతదానారదభాషితేన
కుశస్యపుత్రీంస్వసుతానురూపాం
పురీమయోధ్యామగమత్కుశంతం
ద్రష్టుంముదాయాదవభూషణేశః 48

సంప్రాపితస్తేనకుశస్సుతాంతాం
విదేశకన్యాంయదుశేఖరాయ
కన్యాధనంచప్రదదావనంతం
రదద్విపాశ్వాదివరాశ్చదాసీః 49

కన్యాతమూచేపితరంసచైత
స్తాక్షేధనంరత్నసువర్ణముఖ్యం
పితామహారాధితమేవదేవం
ప్రజేహితుష్టోయదిమయ్యధీశ 50

కుశోథమాతుజఠనకేంద్రపుత్యా
వచస్మరత్తుష్టమనాస్తదానీం 51

సహాయతామేత్యసురేశ్వరస్య
నిశాచరాణాంహననేకుశస్సః
జఘానదైత్యంయుధిదుర్జయాఖ్యం
తేనాహతస్స్వర్గపదంసమాప 52

కుముద్వతీచాస్వగమన్నరేంద్రం
పతివ్రతారామసుతంప్రియంస్వం
అథాభిషిక్తోధిరాత్మజోస్య
జగాహపాణింనిషధేంద్రపుత్యాః 53

కుశవంశః

అతిథేఃకుశపుత్రస్యనిషధాఖ్యస్సుతోజని
నలస్తస్యనభస్తస్యపుండరీకస్తదాత్మజః 54

హేమధన్వాసుప్రస్తస్యదేవానీకస్తదాత్మజః
అహీనస్తస్యపుత్రోఽభూత్ పరుస్తస్యసుతోఽభవత్ 55

పారియాత్రాభిధస్తస్యబలస్తస్మాత్ఛలస్తతః
అరణ్యస్తస్యసుతోవజ్రనాభస్తస్యాత్మజోనృపః 56

ఖగణస్తత్సుతస్తస్య వ్యుషితాశ్వస్తదాత్మజః
తస్మాద్విధృతిరుర్భాభో రాజాధాత్మకసత్తమః 57

హిరణ్యనాభస్తస్యాసిత్ యోజాద్యోగంతెజ్జిమినేః
పుష్యస్తస్యసుతస్తస్మాత్ ధ్రువసంధిరభూన్నృప 58

సుదర్శనస్తస్యపుత్రో హ్యగ్నివర్ణస్తదాత్మజః
సచాత్యంతరతేస్సంగాత్ సదాస్త్రీలోలుపోభవత్ 59

గదేనతుల్యాఖ్యేన గుర్విణీంసహధర్మిణీం
విహాయగతవాన్ స్వర్గం శీఘ్రాఖ్యస్తత్సుతోభవత్ 60

తస్యాభవన్మరున్నామ తనయోయోగపిత్తమః
కలాపగ్రామవాస్తవ్యః కల్యంతేపునరేవహ 61

నష్టంసూర్యస్యవంశాబ్ధింవర్ధయిష్యతియోమహాన్
ప్రసున్నస్తస్యసుతస్తస్మాత్ సంధిస్తస్యచమషణః 62

మహాస్వానామతత్పుత్రోవిశ్వసాహ్వశ్చతత్సుతః
ప్రసేనజిత్తస్యసూనుస్తక్షకస్తత్సుతస్మృతః 63

బృహద్బలస్తస్యపుత్రోయోభిమన్యుహతోయుధి
బృహద్రణాభిధస్తస్మాత్ తస్మాదురుక్షయనామకః 64

వత్సపాలస్తస్యపుత్రో వత్సప్రీతస్తదాత్మజః
తదాత్మజఃప్రతివ్యోమ స్సనీవర్షభసంజ్ఞకః 65

నప్తామయోధ్యాంసపున ర్బుద్ధారపురీంనిజాం
భానుస్తస్యసుతోజజ్ఞేదేవానీక స్తదాత్మజః 66

సహదేవ స్తతోజాతో బృహదశ్వశ్చతత్సుతః
భానుమానభవత్తస్మాత్ ప్రతీకాశ్వ స్తదాత్మజః 67

సుప్రతీక స్తతోజాతో మేరుదేవ స్తతోభవత్
సుకృత్తి స్తతోజాతఃక్షుత్కాఖ్య స్తదాత్మజః 68

అంతరిక్ష స్తస్యసూనుస్సుతపా స్తత్సుతస్కృతః
అమిత్రజి స్తస్యపుత్రో బృహద్వాజి స్తదాభవత్ 69

బర్హిక స్తస్యసుతోజాతి స్తస్మాజ్జజ్ఞేధనంజయః
రణంజయస్తతస్సుతఃసృంజయ సస్యనందనః 70

శాక్య స్తస్యసుతోజజ్ఞేశుద్ధోద స్తత్సుతోభవత్
లాంగలి స్తస్యనంజాత స్తస్యపుత్రఃప్రసేనజిత్ 71

క్షుద్రక స్తస్యపుత్రోభూత్ కుణకాఖ్య స్తదాత్మజః
సురథ స్తత్సుతోజజ్ఞేసుమిత్రోభూత్తతస్సుతః 72

ఏతదంతోహిరాజేంద్రరాజామిక్ష్వాకుజన్మనాం
వంశోనూనగుణోగ్యోతీయత్రజజ్ఞేస్వయంహరిః 73

లవస్యాపికుశఖ్యాతుఃపద్మాఖ్యస్తనయోజని
అనుపర్ణస్తతోజాతోవస్త్రపాణి స్తదాత్మజః 74

శుద్ధోదన స్తస్యపుత్రోబుధాఖ్యస్తత్సుతోభవత్
వంశోయంరామచంద్రస్యబహుధావిస్తృతింగతః 75

జనకవంశః.

అథతేసంప్రవక్ష్యామి జనకానాంకులోదయం
యస్యాహరద్రమాసీతా యశశ్శ్రియమనుత్తమాం 76

యస్త్వాక్ష్వాకుసుతోరాజా నిమిర్నిఖిలపురోధసః
వసిష్ఠస్యమునేర్వాపాత్ విదేహత్వముపాగతః 77

తస్యాంగాన్మథితాజజ్ఞే మిథినామనృపోత్తమః
మిథిలానిర్మితాయేన నగరీచిత్రమందిరా 78

మిథోరుదావసుఃపుత్ర స్తత్సూనుర్నందివర్ధనః
తస్యపుత్రస్సుకేశాఖ్యో దేవరాతస్తదాత్మజః 79

పురాబలపరీక్షార్థంశివ కేశవయోస్సుధాః
నిర్మాయధనుషీదివ్యే తాభ్యాంప్రదదురాహవె 80

తయోఃప్రవృత్తేసమరేపరస్పరజయైషిణోః
పీర్యేణజృంభితంవిష్ణోర్ధనుశ్శైవందురాసదం 81

నిరీక్ష్యవిక్రమంవిష్ణోస్సురానిర్విమనాంపరైః
అధికంతమమన్యంత దేవేషుపురుషోత్తమం 82

తదారుద్రోధనుస్స్వీయంమిథిలానగరీపతేః
దేవరాతస్యహస్తేదాత్ తచ్చాపూజయదీశ్వరః 83

దేవరాతస్యతస్యాభూత్సూనుర్వీరోబృహద్రథః
తదాత్మజోమహావీర్యోసుహృన్నామతదాత్మజః 84

ధృష్టకేతుశ్చతత్సుతోహర్యశ్వస్తత్సుతస్మృతః
మరుస్తస్యసుతోజజ్ఞేతత్పుత్రస్సుప్రతింధకః 85

తస్మాత్కృతరథోజజ్ఞేదేవమీఢస్తదాత్మజః
స్వర్ణరోమాతతోజజ్ఞేహ్యస్వరోమాతదాత్మజః 86

పుతోతస్యబలీయాంసౌసీరధ్వజకుశధ్వజౌ
సాంకాశ్యనగరాధీశంసుధన్వానంనరోత్తమం 87

మిథిలాముపరుద్ధంతంసీతాహరణకాంక్షయా
నిహత్యసమరేసీరధ్వజంహ్యారుశధ్వజ 88

సాంకాశ్యనగరేవృష్టఃస్వాయంభూవమానపాలకం
తస్యకన్యాసుధూపేచ్వేజజ్ఞాతేజనకేశితుః 89

మాండవీశృతకీర్త్యాఖ్యేశత్రుఘ్నభరతాశ్రితే
సీరధ్వజస్యకృషతోలాంగలేనముఖక్షితిం 90

సీతాయాందదృశేకాచిత్కన్యాలోకోత్తమద్యుతిః
తస్యాస్సీతాభిధాంచక్రేపితాసీతావతారతః 91

సాలక్ష్మీరామచంద్రస్యవిష్ణోఃపత్నీత్వమాగతా
సీరధ్వజస్యపుత్రోభూత్కుశధ్వజసమాహ్వయుః 92

ధర్మధ్వజాఖ్యస్తత్పూనుస్తస్యచ్ఛౌపుభాస్కృతౌ
కృతధ్వజస్తయోరాద్యోద్వితీయోమితధ్వజః 93

కృతధ్వజస్యపుత్రోభూత్కేశిధ్వజసమాహ్వయుః
మితధ్వజస్యఖాండిక్యనామాజ్ఞేతనూజనిః 94

కేశిధ్వజోబ్రహ్మనిష్ఠఃఖాండిక్యఃకర్మలోలుపః
కేశిధ్వజస్తుఖాండిక్యంపరాజిత్యస్వవిక్రమైః 95

రాజ్యమస్యాహరద్రాజాఖాండిక్యోవద్రదభ్రయాత్
అమాత్యైస్సహితోరాజాఖాండిక్యోవిపినేచరః 96

కేశిధ్వజశ్చవిజ్ఞానీఖాండిక్యయజ్ఞానుపాహరత్
కదాచిద్యాగదీక్షాయాంవసతోబ్రహ్మవాదినః 97

కేశిధ్వజస్యయజ్ఞీయాంధేనుంవ్యాఘ్రోవధీద్వనే
కేశిధ్వజస్తదాకర్ణ్యదుఃఖితఃకర్మలోపతః 98

పరిచ్ఛనిష్కృతింతస్యాపాపస్యబ్రహ్మవాదినః
బుత్విజస్తమథప్రాహుర్నవిద్మస్తద్వయంనృపః 99

కశేరుశ్వేత్తితద్యోగితంపృష్ట్వాచరతద్విధిం
అథరాజాంతికంప్రాప్యకశేరోరబవీదఘం 100

సోప్యాహనాహంతద్వేద్మిభాండికోస్తివెర్తిరిపుః
కేశిధ్వజఃప్రణమ్యైనంకశేరుంజనకోత్తమం 101

దుర్గారణ్యచరంభ్రష్టుంప్రయాతస్తద్వనంమహత్
తమాయాంతంరిపుంవీక్ష్యభాండిక్యస్సజ్యకార్ముకః 102

అభితస్తేనిహంతుంతంతమాహనృపసత్తమః
నాహంత్వాంహంతుమాయాతోభాండిక్యజనకోత్తమ 103

వేత్తుంకించిన్నమాయాతస్తద్బ్రహ్మకృపయామమ
అథాలోంచ్యసుహృద్వర్గైఃభాండికోన్యనృపమబవీత్ 104

బ్రూహియత్కాంక్షమాణస్త్వంశ్రోతుంమత్తస్సమాగతః
కేశిధ్వజోధతంప్రాహస్వధేనువధపాతకం 105

నిష్కృతింతస్యకింవేతివప్రచ్ఛచవిదాంవరం
భాండిక్యోనిష్కృతింతస్యకథయాబాసశాస్త్రతః 106

తదాకర్ణ్యనృపఃప్రీతఃపురీంప్రాప్యాచరన్మఖం
నివర్తయిత్వాసవనంగోవదాఘవిమోచితః 107

కేశిధ్వజఃప్రీతమనాకేజేజ్యోత్స్నవవశారదీ
కృతజ్ఞోధనృపస్తస్మైదక్షిణాందాతుముద్యతః 108

భాండిక్యాయవునఃప్రాపదుర్గారణ్యంతదాలయం
నరప్యాగతంవీక్ష్యకేశిధ్వజనృపోత్తమం 109

సామాత్యోధనురానమ్యఖాండిక్యోగ్రేవ్యతిష్ఠత
జిఘాంసుమాత్మానమరింభూతపూర్వంధృతాయుధం 110

ఖాండిక్యంమృదుచాహేదంరాజాకేశిధ్వజస్తదా
హంతుంత్వానాహమాయాతోనకార్యస్సంశయస్త్వయా 111

రాతుంతేదక్షిణామశ్వామాయాతోగురవేవిభో
శ్రుత్వాతద్వచనంకేశిధ్వజస్యామాత్యసత్తమిః 112

అమంత్రయత్సఖాండిక్యోవాంఛసీయంమయాద్యకిం
రాజ్యంసమృద్ధమస్యత్వంవాంఛస్యస్తస్వపూరుషైః 113

ఖాండిక్యస్తదసారంతుమత్వావాదీన్నృపోత్తమం
యదిరాజన్మయిప్రీతోయదిదాస్యసిదక్షిణాం 114

యేననిశ్రేయసంయామిమహ్యంతద్బ్రూహిసాధనం
నిశమ్యఖాండిక్యవచోధనోస్మైతివదన్మదా 115

ఉపాదిశద్వేదశీర్షతత్త్వంమోక్షకసాధనం
లబ్ధ్వాయోగంబ్రహ్మగమ్యంధ్యానోపాసనశబ్దితం 116

జ్ఞేయంబ్రహ్మపరంజ్ఞాత్వాజగత్కారణమవ్యయం
కృతార్థాంమన్యమానస్సస్యకేశిధ్వజోనృపః 117

పురమాగత్యతనయేరాజ్యంసంస్థాప్యదుర్ధరం
ధ్యాయన్హృదాపరందేవంనారాయణమధీశ్వరం 118

వనంప్రాప్యతపోనిష్ఠస్సమాధ్యుద్ధూతకల్మషః
సాక్షాత్కృత్యపరంబ్రహ్మయోగశుద్ధేనచేతసా 119

దివ్యంప్రాపపదంవిష్ణోఃప్రసాదెనరమావతేః
కేశిధ్వజస్యపుత్రోఽభూద్భానుమన్నామవిశ్రుతః 120

శతద్యుమ్న స్తతస్త్వస్యశుచిర్నామతదాత్మజః
సనద్వాజశ్చు చేస్సూనురూర్ధ్వకేతుస్తతస్సుతః 121

అజస్తస్యసుతోజజ్ఞేతతూనుశ్చసితధ్వజః
తత్పుత్రఃకునితిత్యుక్తస్తస్యాజఉగాహ్వతః 122

పురుజిత్తత్సుతఃపోక్తోరిష్టనేమిస్తదాత్మజః
సుతాయుస్తస్యపుత్రోభూత్సునేత్రోగాధ్నిస్తుతస్సుతః 123

తస్మాచ్చిత్రరథోజజ్ఞేమాద్రినామనృపస్సుతః
సుతోహేమరథస్తస్యతస్మాత్కర్మాలెస్సుతోభవత్ 124

తస్మాపగురుసంజ్ఞోభూదుపగుప్తస్తదాత్మజః
శ్వశనస్తత్సుతఃపోక్తస్సూనుర్వసనదస్తస్యనందనః 125

సువర్చానామతత్పుత్రస్తత్సూనుస్సుసుమణిః
శ్రుతాభిదస్తస్యపుత్రోజయాఖ్యస్తత్సుతోభవత్ 126

విజయస్తుతతోజజ్ఞేదృఢాఖ్యస్తత్సుతస్మృతః
శునకోనామతత్సూనుర్వీతిహవ్యస్తదాత్మజః 127

ధృతిస్తదాత్మజోజాతోబహులాశ్వస్తతోజని
కృతిరస్యసుతోపోక్తోబహులాశ్వస్యభూపతేః 128

బహులాశ్వస్యరాజర్షేమిథిలాంనగరీమవ
కృష్ణేనాదిష్టనిజ్ఞానఃపదంప్రాపవిభోహరేః 129

ఏతేవైమిథిలారాజ్ఞస్తాతాస్సంకల్పశీలినః
ప్రసాదవరవాఞ్ఛోపదంప్రాపుస్తత్ప్రమం 130

నలచరిత్ర.

అథవింకటరంగేశఃప్రీతఃప్రాహబుధోత్తమం
నలాభిధోయోనృపతిర్దమయంతీమనోహరః 131

సచనూర్యాన్వయేజాతఇత్యశ్రౌషీమయాపురా
చరితంతస్యవిప్రేంద్రమహ్యాబ్రూహిహిజభుత్సవే 132

నిశమ్యవచనంరాజ్ఞఃపోవాచద్విజసత్తమః
నలస్యనృపతేశ్చరితముదంతమతిమానుషం 133

అస్తినూర్యాన్వయేజాతోవీరసేనాభిధోనృపః
నలోత్యనలమిత్రోజారూపేణవిదితస్మరః 134

గాంభీర్యజితపాథోధి ర్ధైర్యేణహిమవత్సమః
అతిజీవమతిశూర స్తనయస్తస్యవిశ్రుతః 135

వీరసేనోపినిషధా విషయాపరిపాలయన్
నలేనమానునాలేఖ ముదమకాదివాబ్జినీ 136

ఎతస్మిన్నేవసమయే విదర్భేషునరాధిపః
భీమాభిధానోరాజాసీ త్సచిరాదనపత్యకః 137

అనపత్యతయాశోచ భీమోనృపతిరేకదా
దమనంముఖాద్దూల మపశ్యత్స్వగృహాగతం 138

గృహీత్వాసహరాజర్షి బ్రహ్మర్షి మభిపూజయన్
సుతార్థంపాధయామాస సచప్రీతోనరాధిపే 139

కన్యామేకాంసురూపాంగీం సుతాంశ్చతీ దదామునిః
దమయంతీతివిఖ్యాతా కన్యావరమసుందరీ 140

దమనశ్చదమోదాంత ఇత్యాఖ్యస్తనుజన్మనాం
భవృధేదమయంతీసాశరదీవసరోజినీ 141

నలనస్తునృపతీ ర్భైమ్యారూపసంపదముత్తమాం
శ్రుత్వాతస్యసావ్యంగసారూప్యంగుణజృంభితం 142

తౌపరస్పరసంశ్లేషకామనాభీమజానతా
మిథస్సంపృక్తమనసావదృష్టావపిసస్మరా 143

దమయంతీవపూరూపాకర్ణనాకులితోనలః
తచ్చింతానలతప్తాంగస్సుఖమల్పంచనాన్వభూత్ 144

కదాచిత్స్వపురాభ్యర్ణోద్యవనంప్రావిశంనళః
దదర్శహంసాంతత్రస్థాంతేస్వైకంతుసమగ్రహీత్ 145

హంసోగృహీతస్సప్రాహానళంక్రీమవిలాసినం
నమాంజహీమహారాకకుర్యాంతేమనసఃప్రియం 146

దమంతీయధాతేస్యాత్పత్నీతత్కరవాణ్యహం
ఇత్యుక్తఃఖగవర్యేణనలఃప్రీతోవ్యసర్జయత్ 147

సహంసైస్సహహంసేంద్రోవిదర్భానగమత్తతః
స్వాభ్యర్ణేవతితార్ణ్యామ్నస్తాగ్రహీతుమధోద్యతా 148

భైమీతేనసర్వతోహంసాఃపార్శ్వసర్వంశ్చతదగతః
తేస్మైకఃప్రాహహంసస్తాంవిదర్భాధిపకన్యకాం 149

నిషధోనలోదేవిత్వదర్థేరూపవాగుణీ
తస్యాపిభవతీరూపసంపదాసహధర్మిణీ 150

భవితాభైమియదితేరుచాసంస్యాత్సఫలంతతః
ఇత్యుక్త్వావతతోత్తంసస్తయావ్యోమప్రబోధితః 151

ఏవమేవనళజ్ఞాహిరాజానంమదవాప్తయే
శ్రుత్వాభైమీవచోహంసస్సగత్వైస్సహభూమిపం 152

అభ్యేత్యప్రాహవచనందమయంత్యాశ్రుతిప్రియం
నిశమ్యహంసవచనాన్నలంసర్వాంగసుందరం 153

విచింతయంతీతంస్వాంతే స్వ్యంనప్రాపసుందరీ
భీమస్సుపుత్ర్యావైవర్ణ్యం విషాదంచనిరీక్ష్యసః 154

సంజాతయూతనామత్వా మంత్రయత్సచివైఃప్రియైః
తస్యాస్స్వయంవరంకర్తు మభ్యూషయతభూతలే 155

శ్రుత్వాతత్తున్నృపాఃప్రాపు ర్దమయంతీంప్రలిప్సవః
వీరసేనసుతశ్శ్రీమా నలోరాజాపినైషధః 156

ప్రతస్థేనగరీంశ్రీమ తీ పితుస్తద్గతమానసః
నారదాత్ శ్రుతవృత్తాంతా మరుత్వన్ముఖదేవతాః 157

అంతరిక్షేస్థితావీరం దదృశుర్నలమధ్వని
అథదైవైర్నలోగాఢా దౌత్యంకుర్వితియాచితః 158

తథేత్యాహసురాజ్ఞేత మబ్రవన్స్వమనోగతం
సురావయంమహారాజ శ్రోహమయుమంతకః 159

అయమగ్నిరయంపాశీ సర్వేషాంనోవచశ్శృణు
దమయంతీవిదర్భాంద్రపుత్రీసర్వాంగసుందరీ 160

యథాస్మాకపతిభావేనవృణుయాత్తత్తథాకుర
ఏకాగ్రగతచిత్తోపినలోభూయాఃప్రచోదితః 161

దేవైస్తదాజ్ఞావివశస్తథేత్యాహసురేశ్వరాన్
అథాదృష్టానలస్సైన్యైర్వైదర్భ్యాంతఃపురంవరం 162

ప్రావిశద్దదృశుర్దివ్యాన్యువానంవధూగణాః
తందృష్ట్వైవస్మరాకారందమయంత్యస్మరాతురా 163

కస్తంకిమర్థమాయాతఇత్యాహనృపపుత్రికా
తామూహమానసోహర్త్రింయూపేణవచసాస్త్రియాం 164

దమయంతీనలో రాజాస్మిన్నశోభన దాఖిలిం
నలోహంనిషధేశస్త్వామిచ్ఛంతీహపుణ్యవాయమిం 165

అగ్నిశ్చవరుణోదేవస్తే ష్మాకంభజనుందరీ
దాత్యేహమయమాజ్ఞప్తస్తేరాగచ్ఛంతివాలయం 166

కశ్చనాపినరోదేవిమానుపశ్యద్భ్రమేతవ 166

నలస్యవచనంభైమీనిశమ్యతమధాబ్రవీత్
సర్వాన్దేవాన్నమస్యామిత్వమేవభవమేపతిం 167

అన్యధావిషమేవాద్మిత్యక్ష్యామిచజీవపుం
దీప్తంవాగ్నింప్రవేక్ష్యామినాన్యంత్వత్తోవృణెపతిం 168

దేవాధర్మప్రతిభూతేనసాక్షాద్ధారణభీరుణా
పునఃపునఃపార్థ్యమానాతమేవాచ్చత్పతింప్రియం 169

దేవాపరాధభీతంతమువాచనృపతింప్రియా
దేవైరింద్రప్రభృతిభిర్వ్యమాయహిస్వయంవరం 170

తత్రదేవానతీత్యాహంవృతేత్వామేవనైషధ
ఏవంతేనభవేద్దోషోమామాంజహానరేశ్వరం 171

ఇతిశ్రుత్వానలోదేవసన్నిధింప్రాప్యతద్వచం
భైమ్యంతుశపితంసర్వంవాహ్యప్రణతమస్తకం 172

భవత్యాంవచనంసర్వం శ్రావితాభీమకన్యకా
మామేవవృణుతేకాంతం నయుష్మాసుమనోదధే 173

అథాహనిశుభేభీమ స్వయంవరమహోత్సవం
చకారపుత్ర్యాంప్రీతాత్మా సర్వేత్రాగతాన్నృపాన్ 174

ఇంద్రాగ్నిధర్మవరుణా మానుషంవపురాస్థితాం
నలశ్చనిషధేశానంపార్థివేక్షత్రసంసది 175

ఆస్థితాతధరణీపాలై స్సింహైరివగిరేర్గుహాం
వివేశభైమీశిబికాంఆరుహ్యానృపతేస్సఖాం 176

సఖ్యానందశ్చతాత సర్వాననాదృష్ట్వానరాధిపాన్
పంచాశైక్షతరాజానస్సదృశాకారరక్ష్మణాః 177

నలేనివిష్టచిత్తాసానర్వనపినలోపమాన్
వీక్ష్యావ్యాకులతామాపానావృణో త్తేషుకంచన 178

అథాయాచతగీర్వాణాన్ భైమిబద్ధాంజలిస్సుచిః
యధానలోనైషధేంద్రపతిస్యాన్మేభర్తామయి 179

కృపాంకుర్వంతుదీనాయాంతద్వాత్మసదృశాంతాం
తదాదేవాఃప్రసాదేనస్వానిచిహ్నాన్యలక్షయన్ 180

అశ్విన్నాన్నిర్నిమేషాంశ్చభూస్పర్శరహితాన్సురాన్
స్విన్నాంగంసనిమేషంచనలంచైవతభూస్థితం 181

తతస్సవ్రీడయాకించిత్ స్మితశోభిరదావళిః
అవధీయామాసతంనైషధస్యాస్రజముతమాం 182

వృతంతయానలంవీక్ష్యముదితామఘవన్ముఖాః
నలాయాస్తోవరాన్ప్రాదుర్గుణైస్తస్యప్రతోషితాః 183

యజ్ఞేమదశ్వనంసాక్షాత్ ఉత్తమాంగతిమప్రదిత్
అపేక్షితస్థితేవహ్నిస్వోద్భవంస్వాచిషాగతిః 184

సమృద్ధమన్నంపరమాంస్థితింధర్మేయుమాదిశత్
వరుణోవాంచితైశైజలానాంచభవంసరిజాం 185

ఏవంలబ్ధ్వావరాదత్తాదైవైపిత్రైర్నలోనృపః
నిర్వర్తయామాసతదాపాణిగ్రహణమంగళం 186

కంచిత్కాలంవిదర్భేంద్రపురేరాజానళోయువా
దమయంత్యావిచిక్రీడశ్చ్యవమఘువావనే 187

తతోనిజంపురంపాల్వ్యనలంపతీ్నసమన్వితః
విహరంస్తుయథాకాలమరక్షద్ధర్మతఃప్రజాః 188

ఇంద్రసేనంచతనయమింద్రసేనాంచకన్యకాం
నళాదనూతభైమీసారమమాణారసాస్వతా 189

రాజానశ్చముదాయుక్తాదమయంతీస్వయంవరం
నిరీక్ష్యతంప్రశంసంతోనలంస్వనగరీర్యయుః 190

ఇంద్రాగ్నిధర్మవరుణాఃప్రహృష్టానిర్గతాస్తతః
ద్వాపరేణసహాయాంతమపశ్యత్కలిమద్భుని 191

కలిఃపృష్టస్తురైఃపత్రగచ్ఛసీత్యబ్రవీత్తదా
ద్రష్టంయామివిదర్భేశపుత్రీంతత్రస్వయంవరే 192

స్వయంవరస్తునిర్వృత్తోదమయంత్యానుహృదయః
వీరసేనసుతోరాజాదమయంత్యావృతోగుణీ 193

అస్మాకమగ్రేవృతవత్యనుజ్ఞాతాశుచిస్మితా
అస్మాభిరేవవైదర్భీనలంసర్వగుణాకరం 194

ఇత్యుక్త్వాకలిమాదిశ్యనిజాలోకానుపాగమత్ 195

శ్రుత్వాసురేంద్రవచనంకలిఃకోపారుణేక్షణః
ద్వాపరంపాల్వదిత్వామెసహాంకురువాంఛతః 196

అనాదృత్యసురేశానాదమయంత్యాతుయోపృతః
నలస్తత్రమహాభోధస్తంత్యక్తుమిహనోత్సహే 197

త్వమ్ష్వేషునమావిశ్యనలం మోహయమాయయా
రాజ్యద్విభ్రంశయిష్యామివీరసేనసుతంనృపం 198

అక్షేషుసక్తమనసందమయంత్యావినాకృతం
ఇతిప్రతిజ్ఞామాబధ్యకలిర్ద్వాపరసయుతః 199

నిషధేశపురీంపాప్యవసద్ద్వాదశవత్సరాన్
ద్వాదశస్స్వధయాతేషువత్సరేషుకదాచన 200

నలోముత్కంసముత్సృజ్యచరణావవిశోద్యచ
ఆచమ్యాసంధ్యమన్వాస్తమూధాత్మామాయయాకలేః 201

కలిశ్చలబ్ధావసరఃపుష్కరంప్రాహభూమిపం
రాజన్ఆక్షేనతేనత్వందీవ్యతంజయ ర్జయం 202

పుష్కరశ్చతతఃపాప్యనిషధందిపురంనృపః
దృష్ట్వానలంతమాహేదమక్షదీవ్యావసంప్రతి 203

ఇతికరణంద్రష్టవ్య

అనుష్యమాణస్తంవాక్యంనలఃపణమధాకరోత్
దమయంత్యాఃపురోరాజాపణంబధ్యావిమోహితః 204

కలినాపుష్కరేణక్షక్రీడామారభతాతురః
సువర్ణరూప్యమణ్యాదిపణబంధేననిజ్ఞతః 205

పుష్కరేణనలోభూయస్తత్రశ్రద్ధాంసమాతనోత్
అక్షవ్యసనినంవీక్ష్యజితాలవసుంనలం 206

హారావిబోధయామానుర్దమయంత్యాన్యస్వకంహితం
బోధితోపిహితంరాజాదమయంత్యాకలేర్బలాత్ 207

నాశృణోద్వచనంతస్యాఃతతస్సాన్దైన్యమావిశత్
బృహత్సేనాఖ్యయధాత్ర్యాసమూర్ఛ్వాయుతమంత్రిణిః 208

తానాతానాచచక్షేభర్త్రైవమీసుదుఃఖితా
కలేబరంలేనృపతిపీడితోనిషధేశ్వరిః 209

రాత్రిందివమభూదక్షక్రీడాలోలమనానసిః
నాశృణోద్వచనంభైమ్యాయదాసాముదీక్షతాభ్రశం 210

వాష్ణేయూఖ్యేననూలేనస్వసంగమీంరహఃకాలే
కుండినంపేషయామాసరథేననగరంపతిం 211

నలోదుర్వ్యసనేమగ్నోనవివేదస్వకంహితం
పునఃపునఃపుష్కరేణజితోపిపణబంధకైః 212

పౌరాశ్చసచివైస్సర్వైస్తంనభోధుంబతుక్షమాం
దమయంతీచనాథంస్వంసుఖోభాప్తేషలంటం 213

వాష్ణేయశ్చేంద్రసేనాఖ్యమింద్రసేనాభిధాంతతః
బాలాంరథేనభీమస్యపురంప్రావేశయత్కృతీ 214

రథంవిసృజ్యతైర్వివచరన్దేశాన్బహూంస్తతః
అయోధ్యామావనగరీంసరయూరోధసిస్థితాం 215

ఋతుపర్ణభిధోరాజాతదాయోధ్యామపాలయత్
సారథ్యంతస్యవిదధత్పుష్కరోవపురపోషయత్ 216

నూతేయూతేనలోరాజాపుష్కరేనవినిర్జితః
సర్వస్వేనసరాష్ట్రేణనగరేణాక్షయుద్వైరిణా 217

తమువాచహనూవైరీపుష్కరోనిషధేశ్వరం
సోచతేయదితేభైమ్యావణోక్షేమునిబధ్యతాం 218

నిశమ్యపుష్కలవచోనలఃక్రుద్ధశ్చాకులః
విసృజ్యరాజ్యంసకలంప్రాతిష్ఠతపురాన్నిజాత్ 219

తమేకవాససంపత్నీదమయంతీపతిప్రతా
ఏకవస్త్రానుయాతిస్మదుఃఖతాదుఃఖితంనలం 220

పుష్కరస్యనిదేశేనభ్రాతాపౌరాన్నలంనృపం
నాచక్షయఃసపురాద్బహ్యోవాసరాంస్త్రీనుగాసహ 221

జలాహరోబహిఃపుర్యాఃపత్న్యాసహవసన్నలః
సంప్రాతిష్ఠతపంథానమరణ్యస్యభయంకర 222

గచ్ఛతపథినలోపశ్యత్సువర్ణగరుతోడజాం
తాంగృహీతుంకృతమనాఃపరిధానంసమాన్యగోత్ 223

తేతస్యవస్త్రముద్ధూయపక్షిణోవియతిస్థితాఃి
నలమూచుర్వివసనంపక్షిహీనమివద్విజం 224

అక్షోవయంమహారాజతవవస్త్రాఃసహాణిః
సవాససిగతేప్రీతిస్త్వయినోనాభవన్నృప 225

నిశమ్యైవంశకుంతానాంవచనంనిమథేశ్వరిః
ఉవాచదమయంతీంతాంవాసోర్ధేనసమావృతాం 226

అక్షాహ్యేతేద్విజాఃహృత్వావస్త్రంమెపహారకప్రియే
ఏతైరేవవిమూఢాత్మారాజ్యమత్యజమృద్ధిమత్ 227

ఏతేహిమాగాబహవోనానానగరగామినఃి
విదర్భాణామయంపంథాఃికోసలానామయంప్రియే 228

ఇత్యుక్తవంతంనృపతిమాత్మత్యాగసముత్సుకం
విజ్ఞాయతేమీభీతుస్సాప్రత్యువాచశుభాకులా 229

స్వామిభవంతమాశిత్యగధంయామిత్వయావినా
వివాసాభావిరాజ్యోవాభవానేవగతిర్మమ 230

అత్రైస్తేవంచితస్యాతచరతోదాగణెవనె
శిశ్యాషయాశ్రమంరాజవినేష్యామిగతవ్యథా 231

అధోవాచనలోరాజాదమయంతీంభయాతురాం
వైవత్యజామీత్వాంభైమిశోకంమాకురుమానసే 232

సుఖంవాయదివాదుఃఖమావయోరేకమేవహి
ఇత్యుదీరితమాకర్ణ్యవైమీనలముచావహ 233

యన్నోత్సృజసిమాంరాజపంథాఃకింమహ్యమీరితః
యదివాస్తితవశ్రీమవిదభాగనునేమతిః 234

మయాతత్రప్రయాహిత్వంభైమస్త్వాంసత్కరిష్యతి
దమయంతీవచఃశ్రుత్వానలోప్యాహసుదుఃఖితః 235

వైదర్భినామామిచ్ఛామివిదభాన్గంతుమీదృశః
రాజామంజనకోభైమితవపూజయతిప్రియె 236

తథాస్త్వేతాదృశావస్థఃకథంగచ్ఛామితత్పురం
ఇత్యుక్త్వావిపినేఘూరేచరఏకాంశుకావృతః 237

పత్న్యాసహసమాపేదెశాలాంగాంచనసైషధః
తత్రాశ్వశ్రమఖన్నాంగస్సుప్తాపనివధేశ్వరః 238

దమయంతీస్వభాహాసానిదాశ్రిమాపాధ్వఖేదతః
విచింతయంతదారాజావినిద్రొనిషధేశ్వరః 239

స్వీయామవస్థాకృపనామటవీసంస్థితాం
దమయంతీంసుఖస్యాహాంస్వకృతేదుఃఖభాగినీం 240

నిరీక్ష్యచింతయామా సనలోహ్యాదివిచారయన్
మయాత్యక్తాహ్యవైదర్భీయతఃత్యాపసంస్థితా 241

సుఖంప్రాప్నోత్యనన్యతకల్యాణీనైనామన్యైరహధర్షయేత్
మమానుసరణేహ్యస్యాదుఃఖమేవహికేవలం 242

దుష్టంచతన్నశక్ష్యామిసుభాహ్యేయావనేధుసా
ఇతిసంచిత్యశాలాయాంతత్రితత్యచగన్నలః 243

విగోశంఖడ్డముద్వీక్ష్యతేనవస్త్రంసమచ్ఛినత్
తాంవిసృజ్యప్రియామేకాంత్యక్త్వాకించిద్గతోనృపః 244

పునఃపునఃప్రయాతిస్మశాలాంభ్రమంతీక్షితుం
కలినావిష్టహృదయోనలశ్చోచ ప్రియాంసతీం 245

రోదితిస్మకథంపత్నింత్యజేయంవిపినేసతిం
పునఃపునఃప్రస్థితస్సభూయోభూయస్సభాంగతః 246

విలవ్యబహుధారాజాశామున్మృజ్యవినిర్గతః
తతఃప్రబుద్ధాదవదీనిషధేశంనచైక్షత 247

రుదంతిబహుధారణ్యేచక్రందభయమోహితా
అన్వేషమాణావిపినేభర్తారంనలమేకకం 248

క్రందంతిదమయంతీసాచచారోద్విగ్నమానసా
జగ్రాహాజగరకశ్చిత్తాంభీమంపతిదేవతాం 249

గ్రస్తాచతేనసానాథంశుశోచైకాకినంగతం
ఆకర్ణ్యక్రందితంతస్యావ్యాధఃకశ్చిత్సమాగతః 250

అపాటయన్ముఖేవ్యాధంసమాశ్వాసయధాతురాం
నిరీక్ష్యతాంరూపరమ్యాంభీమంవ్యాధస్మరాతురః 251

దుష్టంతుతస్యావిజ్ఞాయభావంవైమీశళాపతం
యధాహంనైషధాదన్యంమనసాపినచింతయె 252

తెనసత్సెనదుష్టోయంవ్యాధోనశ్యతుమూఢధీః
ఇత్యుక్తోదమయంకాశ్యధవ్యనుఃవ్యాధోవతద్భవి 253

పాతివ్రత్యాగ్నినాదగ్ధఃరక్షణివపురాంధకః
వ్యాధేమృత్యేభీమసుతావిచరంతీమహావనె 254

పశ్యంతీదారుణాజంతూనసాశ్చర్యేత్వతిచింతయా
పతిమోహసువిభ్రాంతాపృచ్ఛంతినగనిమ్నగాఃి 255

క్వాస్తేనలోమహారాజఃపతిర్మేప్రియదర్శనఃి
కించిచ్ఛిలాతలంప్రాప్యరురోదజనుధాసతీ 256

ఏవంగాశ్వాదివారాత్యంతీక్ష్ణాహ్వనిశమాతురా
ఆలోకతమహమీణామాశ్రమంకించనామలం 257

తెనిరీక్ష్యఋచాదీనాంవప్రచ్ఛుర్మనయస్సతీం
కాత్వంసతికిమర్థంవాచరస్యేతమహావనె 258

దైవీయత్తుకిన్నరీవాకావావడిసమధ్యమి
మునీనాంవచనంశ్రుత్వాబ్రుతాసవదచ్ఛుచా 259

మానుమీమాంమహాభాగానిదాధిపతేస్సతాం
వీరసేనసకేంద్రస్యస్నుషాంచనిమఛేతుఃి 260

నలస్యపత్నీంజానీదందమయంతీంపతివ్రతాం
పతిర్మేవిపులీరాజానికృత్యావిజతోక్షకైఃి 261

త్యక్త్వారాజ్యంవనంయాతోనుదయాసార్ధమాత్మయాఃి
నిదాగ్నీనాంమావిహాయాధ్వన్యవిజ్ఞాతపతిర్మమ 262

గత స్తంప్రియభర్తారంవిచిన్వంతిచ రామ్యహో
భవంతోయదిజానంతినలంమేపతిమీశ్వరం 263

కృపయామయివిప్రేంద్రాశ్శంసతార్తాపి మస్తికిం
కళ్యాణిభ మితేభూయాద్భవుకంభర్తృసంగతిః 264

పశ్యామతపసావత్సేవతింతేనిషధేశ్వరం
ఇత్యుక్త్వాంతర్దధుస్సర్వేమునయస్సాగ్నిశమాగ్నయః 265

తానవీక్ష్యమునీంస్తత్రసాభూదుద్భ్రాంతచేతనా
పతిశోకాతురాదీనావిలపంతీచభూరిశః 266

నచీంతరంతంకంచిత్సాసార్ధమైక్షతవిస్మృతం
స్వయంతత్రప్రవిష్టాభూద్భీమసార్థేనచాబలా 267

సార్థవాహస్తుపప్రచ్ఛకాత్వమిత్యథభీమజాం
విదర్భాధిపతేపుత్రీపత్నీచనలభూభృతః 268

తంవినష్టంవనేభూరేవిచిన్వోమ్యహమాతురా
యదిదృష్టోనలోరాజాయుష్మాభిరరిమర్దనః 269

శంసతేత్యబ్రవీత్సార్థవాహంవైదర్భకన్యకా
అథోవాచవిదర్భేశపుత్రీంసార్థస్యవాహకః 270

అరణ్యేత్రమహాభూరేదృష్టాహిబహుజంతవః
నైషదృష్టోనలోరాజానశ్రుతంతస్యనామచ 271

చేదిరాజస్యసార్థోయంసుబాహోస్తస్యచాజ్ఞయా
ప్రస్థితస్సార్థవాహోనదృష్టోదేవితేపతిః 272

ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌసార్థవాహస్సార్థేనభూరిణా
సాపిసార్థేనవైదర్భీయాతాసాకమసాధ్వసా 273

సార్ధస్సగచ్ఛ్ఛవిపినెతటాకంకంచిద్వైక్షత
సార్ధవాహోసనిర్దిష్టస్సార్ధోశ్వధ్రమపీడితః 274

తటాకవళ్చిమేతీరేనివాసంచ్యదధన్మదా
తదాధరాత్రసమయేసుప్తే సార్ధేశ్రమాకులే 275

వనదంతావలవ్యూహ స్తతాగచ్ఛత్పిపాసయా
తేగాఢమ్యర్ధసార్ధకరిణోనీరక్ష్యోరణ్యదంతినః 276

రుష్టాస్తానభ్యధావంతహంతుంవిభ్రంశితాయుధాః
ధావత్కరిపదైస్సార్ధమృదితోధ్వసిసంస్థితః 277

సుప్తోఖిలఃప్రబుద్ధోభూద్దుర్వాచభయాతురః
విద్రుతంసార్ధముద్వీక్ష్యహతంద్విరదపుంగవైః 278

ప్రబుద్ధాభీమజాభీతాబహూథావిలలాపహా
హతశేషైస్సార్ధపుంభిర్వైమీసాకమథాగమత్ 279

సాయంతుచేదిరాజస్యసుబాహూర్నృపతేపురీం
ఉన్మత్తవత్ప్రితాంభైమీంన్యగచ్ఛత్బాలికాః 280

బాలకానుగతాంభైమీంరాజమాతాన్వవైక్షత
హర్మ్యాగ్రసంస్థితామాతారాజ్ఞోధాత్ర్యాసురూపిణీం 281

ఆనాయ్యహర్మ్యంభైమీంస్వం అస్వచ్ఛత్కాసిసుందరి
తతోవదద్భీమపుత్రీరాజమాతరమాదృతా 282

స్మైరంధ్వహంసమాయూతాపత్యావిరహితాశుచా
వీరఃకశ్చనభర్తామేజితోహ్యేర్దేవనేనసః 283

రిపుభిర్వనమాయాతస్తమన్వ్రజమధ్వని
సుప్తాంవిహాయమాంభర్తాగతఃకుత్రాపినేక్షితః 284

విచ్చిన్వంతీతమే [illegible]
అథరాజస్తుమా[illegible] 285

నభిన్తే మద్గృహేనత్వేవసకామేనపూజితా
భైమీచాహతతస్తుష్టామాతరంన్యపతేరితి 286

ఉచ్ఛిష్టంనచభోక్ష్యామినకుర్యాంపాదపీడనం
నసంభాష్యోపశేషామామితిమేవ్రతముత్తమం 287

యస్తుమామభివాంఛేత్తుదండ్యస్స్యాద్దైవిదుష్టహృత్
ఎవంచేన్నగరెతేస్మిన్నివత్స్యామినచాన్యథా 283

తథేతిరాజమాతాతద్వచనంప్రతిశుశ్రువే
సునందాయాస్సపుత్రాస్తాంసఖీమతనుతప్రియాం 289

భైమీతయాదృతాసాకంరాజపుత్ర్యానివేశనే
ననందనిఖిలైఃకామైరర్చితాశ్రీరివాపరా 291

నలోపిభైమీంసంత్యజ్యగహనేవిచరత్యనే
దావంవనగతంరాజాదదర్శప్రళయోపమం 292

నలేతిరోషతోవాక్యంశ్రుత్వామాంబ్రువత్
దావంవివేశసహసాపశ్యత్కించనపన్నగం 293

సోబ్రవీత్పన్నగోభూయంపాహిమాంనిషధేశ్వర
నారదస్యమునేశ్శాపాదక్షమంచలితుంవదాత్ 294

కర్కోటకాఖ్యంజానీహిమాంపన్నగవతింనృప
శ్రేయశ్చతేప్రదాస్యామిమోచితోధావతోమతః 295

త్వద్దర్శనావధింశాపంకృతవాన్నారదోమునిః
తద్విమోచయమాంశాపాన్నిషధేశకృపానిధే 296

మాంగృహీత్వాప్రయాహిత్వమిత్యుక్త్వాంగుష్ఠసమ్మితః
అభవత్పన్నగోరాజాతంవ్యమోచయదగ్నితః 297

అదావందేశమాసాద్యత్యక్తోరాజ్ఞాఫణీశ్వరః
వదానాంసంఖ్యయారాజన్గచ్ఛేత్యాహానలంనృపం 298

దశమీతుపదెరాజాదష్టోనాగేనవైకృతం
రూపంపాపితతోనాగఃస్వంచరూపమదర్శయత్ 299

ఉవాచనృపతింనాగోమాంపుత్రంచనుభీభవేః
వత్నాన్యసంపాద్యసంగమమచిరాత్తునసంశయః 300

నతెభయంకుతశ్చిత్స్యాత్సదనుగహశక్తితః
నూతోబాహుకనామాహమిత్యస్మాదాహసంభ్రవక్ 301

ఋతువర్ణస్యరాజర్షెరయోధ్యాధివతేనృప
నన్నిధింసోక్షవిద్యాంతెవాజివిద్యాంచదాస్యతి 302

తెనోపదిష్టాక్షతత్వశ్రేయఃప్రాప్యసభూమిప
ఏతచ్చవస్త్రయుగళంగృహాణనిమథాధిప 303

యదాస్వరూపసరాబ్వేమతిస్యాత్తవభూపతే
తదైతద్వస్త్రిసంధనోస్మరమాంపశ్యసిస్వకం 304

ఇత్యుక్త్వావస్త్రియుగళంప్రదాయచఫణీశ్వరః
అంతర్ధానమవాపాశుపశ్యతస్తస్యభూభృతః 305

అంతహితెతెనాగేంద్రెవర్జపథినగోత్తమః
దశమీమానిసంపాద్యవృతువర్ణస్యపట్టణం 306

నన్నిధింతస్యసంపాద్యవాచమూచెనలోన్నవః
నూతోహంబాహుకాభిఖ్యశ్శిక్షాయాంవాజినాంక్షమః 307

పాకేచసర్వవస్తూనాందేహధారణకాముకః
ఇహాగతోమహారాజభరమాంజీవనాతురం 308

తధేతిరాజ్ఞానిర్దిష్టస్యాతిప్రచ్ఛన్నవిగ్రహః
వాష్ణేయజీవలాఖ్యాంపైత్రహాసంసమాతనోత్ 309

విదర్భాధిపతిర్భీమోనలంపత్నీసమన్వితం
నిశమ్యవనమావిష్టంనికృత్యాఖేఃపరాజితం 310

తత్పృష్టిందివిజ్ఞానుర్బ్రాహ్మణాన్వచోదయత్
దక్షిణాభిరభీష్టాభీర్దర్శనేప్యాకయేపిచ 311

తేషుసర్వేషువిప్రేషుసర్వత్రపగతేషుచ
సుదేవాఖ్యోద్విజోత్తంసశ్చేదిరాజపురీంగతః 312

బ్రాహ్మణైస్సహతత్రైత్యైఃపుణ్యాహసమయేద్విజః
అంతఃపురేసునందాయాస్సమీపేతామవైక్షత 313

ప్రవాసార్భర్తృదుఃఖాచ్చవేషాంతరముపాగతాం
చిరాత్తాందమయంతీతినిశ్చితాయద్విజోత్తమః 314

తస్యైసుదేవస్సంపాఠికుశలంభీమభూపతేః
సపుత్రస్యసదారస్యస్వంచభ్రాతుసుహృద్వరం 315

సాశ్రుత్వాకుశలంరాజ్ఞఃపితుర్భ్రాతుశ్చపుత్రయోః
తేనతత్తద్వ్యాహరంతీవిలలాపభృశాకులా 316

సునందాతురుదంతీంతాందృష్ట్వామాత్యోన్యవేదయత్
సాచాగత్యచసైరంధ్ర్యాస్సమీపేద్విజమైక్షత 317

అబవీద్విజవర్యంతంకేయంస్యాత్మజాసతీ
ఇత్యవాక్యమత్రస్థాత్వయాదృష్టాపదద్విజ 318

ఏవముక్తోగాజమాత్యాసుదేవఃప్రాహతాందిజాఁ
దమయంత్యాశితాంవార్తాంయథారదనుపూర్వశఃి 319

తదాతద్యచనేనాస్యాఁపుష్పంభూమిమధ్యసంస్థితం
ప్రత్యక్షమివినంరాజ్ఞీదదశేకందోరివధ్వజం 320

రాజమాతాథతాంజ్ఞాత్వావిదర్భాధిపకన్యకాం
గాఢమాలింగ్యదుఃఖేనరుదంతీతాంసమబవీత్ 321

వుత్సన్వసుర్మేసిభైమిబాల్యేత్వంవీక్షితామయా
దశార్ణేషుపితుర్గేహేసుదామాఖ్యస్యనందిని 322

అవాంసులేదశార్ణానామధిపస్యహిలేఖసూఃి
అహంచేతిస్వసదత్తావిదర్భాధిపలేర్మమ 323

అహంతుచేదిరాజస్యవీరబాహోఃికృతాప్రియా
తత్పుత్యక్షిసిమమప్రీతావసాస్మన్నిలయేసులే 324

తతఃికుశలమాకర్ణ్యదమయంతీద్విజోత్తమాత్
ఇయేషగంతుంభపనంపితుర్భైమీసహద్విజా 325

మాతృష్వసాధనర్దిష్టంనరయానమధిష్టితా
ద్విజేనసార్ధంనగరీంపితుఃిప్రాపనలప్రియా 326

దృష్ట్వాపితృసుతక్షాత్యాత్తెశ్చాపిబవుమానితా
భర్తురన్వేషణార్థాయపితరౌసమచోదయత్ 327

రాజ్ఞానియుక్తావిప్రేంద్రాదానలమన్వేష్టముద్యతాఃి
నందేశందమయంత్యాస్తుశ్రావయంతోచరన్మహిం 328

సర్వత్రచరతామహ్యంపర్ణాదాఖ్యేనవిప్రతఃి
శ్రుత్వావైభీమాస్వపతిమయోధ్యానగరేస్థితం 329

ఋతుపర్ణస్యసారథ్యేవస్థితంవిక్రతనళం
బాహుమాస్యతుపర్ణాదంసుదేవంద్విజమాహసా 330

ఋతుపర్ణస్యరాజర్షేరగత్వాయోధ్యాపురీంద్విజ
మమస్వయంవరస్తస్యై మ్రవేదనీయస్త్వయాథునా 331

శ్వస్తుసూర్యోదయేహ్యన్యంభర్తారమహమావృణే
తావదేవక్రతేద్యస్తుస్వయంవరసమీక్షకిః 332

తదైవముక్తోవిప్రేంద్రస్సదేవఃపర్ణవసన్నిధిం
ఋతుపర్ణస్యరాజర్షేరయోధ్యానగరీంపతేః 333

సుదేవాదృతుపర్ణోఽథదమయంతీస్వయంవరం
నిశమ్యహృష్టస్సంయాతుంవిదర్భానకగోన్మతిం 334

నియమ్యబాహుకంశీఘ్రగంత్వానానయవాజినః
ఇత్యయోధ్యాపతిశ్రీమాన్ప్రేషయామాసమందురాం 335

బాహుకోమందురాంప్రాప్యవాజినశ్శీఘ్రగామినః
సులక్షణాస్సమాదాయయయోజరథసత్తమే 336

ఋతుపర్ణస్సమారూఢస్స్యందనంబాహుకస్తదా
వార్ష్ణేయేనసమారూఢోవాజినస్సమచోదయత్ 337

నిమేషాత్త్యజనాధ్వానంగచ్ఛత్సురథవాజిషు
సారథ్యకౌశలాత్తస్యవార్ష్ణేయోమనుతేనలం 338

నహ్యన్యస్యనలాత్తాదృక్సామర్థ్యంవిద్యతేవనౌ
బుధ్యాచఽయసాతుల్యాబాహుకశ్చనలోనృపః 339

వేగేనగచ్ఛతాంతేషాంశ్యామాంపథిభూపతేః
ఉత్తరీయంనిపతితంగృహీతుంయద్యమన్యత 340

తావద్భూజనమధ్వానమతీతారథవాజినః
అథాససాదతాజేంద్రదీఫలయుక్తంవిభీతకం 341

తస్యప్రశాఖాశాఖాసుఫలమాత్రాణిభూమిపః
విగణయ్యతుసంఖ్యాంతాంబాహుకసమబోధయత్ 342

నియమ్యవాజినాంరశ్మీన్బాహుకోనృపసమ్మతేః
శాతయిత్వాచశాఖాస్తాఃఫలంపత్రమథాగణీత్ 343

బాహుకోనలసంఖ్యానంతధ్యంవీక్ష్యప్రహర్షితః
విద్యాంతాంజ్ఞాతుకామస్తంప్రార్థయామాసభూమిపం 344

రాజాశీఘ్రప్రయాణాధీర్బాహుకాయముదాన్వితః
అక్షాణాంహృదయంసంఖ్యాకౌశల్యంచాడశత్తదా 345

జ్ఞాత్వేక్షుహృదయేరాజ్ఞోబాహుకేనకలిఃపురా
కర్కోటకవిషంవక్త్రాదుద్వమన్నిరగాత్తతః 346

కలింపురుషముద్వీక్ష్యబాహుకశ్శప్తుముద్యతః
ప్రాధితఃకలినాతేనసంజహారరుషంతదా 347

కలిఃప్రశస్యత్వన్నామకీర్తనాత్కలినాశనం
భవీతేతితతంసూతంఆవివేశవిభీతకం 348

తస్మాద్విభీతకంవృక్షంప్రశస్తముశతిహి
బాహుకోపితదాశ్వస్తోవాహయామాసవాజినః 349

తదహ్నిసాయంనగరీంకుండినంకోసలాధిపః
వివేశరథఘోషేణదారయన్నివరోదసీ 350

దమయంతీరథధ్వానంశ్రుత్వాహర్మ్యంసమాశ్రితా
వీక్ష్యతేన్మనవాక్షేయబాహుకంరథముత్తమం 351

సాతస్యరథనిఘూ౯ షం శ్రుత్వా మేఘస్వనోపమం
నలంతమన్యదేభై మాతస్సైవసదృశం తతత్ 352

తృతీయకక్ష్యామావిశ్యస్యందనాదవరుహ్యసః
ప్రత్యుద్గతోభీమరాజ్ఞారాజమందిరమావిశత్ 353

యథాహ౯ంపూజితోగాజాభీమేనస్వాగతోక్తిభిః
తస్యాగమనహేతుంతుచింతయామాసదూరతః 354

స్త్రీవృతంభద్రతద్రాజానజ్ఞాత్వాపృచ్ఛతిస్మతం
కిమర్థమాగతోరాజన్మదీయాంనగరీమితి 355

భవద్దర్శనకాంమోహమాగతోస్మీతిసోవదత్
చింతయామాసభీమోపితస్యాగమనమద్భుతం 356

అనేకాయనముల్లంఘ్యవిషయానపభూపతీ౯
శతయోజనతోదూరమథికం ప్రాప్తవానివా 357

కింవాస్యగమనేహేతురితిచింతాపరోనృపః
ఋతుపర్ణంయథాశాస్త్రమచ౯యామాససాదరః 358

అనుజ్ఞాతోథభీమేనవార్ష్ణేయేనసమన్వితః
రాజ్ఞఃపుంభిర్వినిర్దిష్టంఆససాదసకేతనం 359

అథోత్సృజ్యహయాన్వాహినాలాయాంరథసన్నిధౌ
ఆసినంబాహుకంవీక్ష్యభీమోతీంసమాదిశత్ 360

దూతికేశిన్యభిఖ్యాసాప్రాప్తాబాహుకసన్నిధిం
దమయంతీవచస్సర్వంశ్రావయామాసతత్వతః 361

కదావాప్రస్థితాయూయంకిమర్థమిహచాగతాః
భైమీపృచ్ఛతిసర్వంత్వంకథయాశ్వితిసోవదత్ 362

ఋతుపణోఽయమూర్వీశఃకోసలాధిపతిస్స్మృతః
అహంతురథనేతాస్యబావుకోనామనామతః 363

శ్వస్సూర్యస్యోదయేభైమ్యాభవితేతిస్వయంవరః
శీఘ్రగాశ్వయుజంయానంఆహ్వాతాగతోధునా 364

తృతీయ్యాశ్చాపివాష్ణేయీనియంతానలభూపతేః
వనంగతేనలేమోధ్యాంగతవానితిశ్రుతిమీ 365

కన్యుయాతోనలోరాజావాష్ణేయోవేత్తిహీతరాం
బ్రువంతీంకేశినీందూతీంబావుకఃపునరబవీత్ 366

నలస్యపుర్యావత్తివస్థాపయిత్వాతదాజ్ఞయా
వాష్ణేయోగతవాత్రసనవేత్తినలంనృపం 367

అథవాక్యానిసర్వాణిభైమ్యాదుఃఖాకులానిసా
బావుకంశావయామాసనచాభూద్దుఃఖపూరితః 368

సతధావికృతాంగోపిస్మరభైమీంప్రియాంనిజాం
శ్రుత్వాచవచనాన్యస్యశాశకదూహితుంశుచం 369

రురోదదీనస్సహసాబావుకోదూతికాగ్రతః
తాదృశంవీక్ష్యతందూతీదమయంత్యైన్యవేదయత్ 370

శ్రుత్వావచోదూతికాయాదయమయంతీనలంనృపం
బావుకంమ్యనమానావైరురోదబహుధాసతీ 371

చరితానితస్యజ్ఞాతుంసంప్రేషితావునః
దూతికాగత్యనవిధందమయంత్యావచోబ్రనీత్ 372

నమస్యేతమహందేవిసాధారణనరంప్రియే
చరితాన్యస్యలక్ష్యంతేమానుషేషునకుత్రచిత్ 373

ఋతుపర్ణస్యభూక్త్యర్ధంమాంసానాంపాకకర్మణి
దృష్టిమాత్రేణకరకాపూర్వంతేనహివారిణా 374

గృహీత్వాత్వాణినాతస్యతృణరాశేర్ధనంజయః
ఉద్గతోభవతిజ్వాలామాంసపాకక్రియోచితః 375

ప్రజస్తద్ధస్తమృదితాన్సమనాంసిచసుందరి
ప్లాస్తాంనోపయాంతిస్మపూర్వాదధికసారభాః 376

తతోభైమీనలంజ్ఞాత్వాబాహుకంలింగదర్శనాత్
పరీక్షాయైపునర్మాంసంతేనపక్వంతయానయత్ 377

ఆస్వాద్యతత్పక్వమాంసంపురాత్మంబహుశస్తదా
రసపాశస్యతస్తత్రనిశ్చికాయైవతంనలం 378

తతఃకుమారాభైమీతుదూత్యాసహితదంతికం
పేషయామాసతాదృష్ట్వారోదీదాలింగ్యబాహుకః 379

మమపుత్రోపనూవేతౌకుమారావితిసబ్రువత్
రురోదబహుధానూతోదూతికాగేవిషణ్ణధీః 380

పునస్సాకంకుమారాభ్యాంఆగతాయాస్ససన్నిధిం
దూతికాయావచఃశ్రుత్వాదమయంతీచరోదితి 381

తతోమాత్రాసనిజంభావంజ్ఞాపయిత్వాపితుస్సతీ
తస్యానుమతితస్సేవ్యమానయామాసతంగృహం 382

దృష్ట్వాతుబాహుగంభైమీవిలలావభృశాతురా
త్యాగంస్మరంతీవినేనతేనకృతముల్బణం 383

అహంవిహాయత్వితదాశనలమేవప్రియంపతిం
వ్రవేయంసత్వయాదృష్టామాంవిహాయవనేగతః 384

నిదాఘాపహృతవిజ్ఞానాంమాంవిహాయాజనేవనే
వస్తార్థమాచ్ఛిద్యమమక్వనుయాతోనలఃపతిః 385

ఇత్యాదివిలపంతీంతాంబాహుకఃప్రాహదుఃఖితః
నాహంత్యజామితాంభద్రేస్వయంకింతుకలేర్బలాత్ 386

కలిస్సమాంవిహాయాద్యగతశ్శాపార్దితస్తవ
నమన్యోధాఃపిధేయోమేమయిరోషమనాగసి 387

తతశ్చారిక్తసందేహద్వ[illegible]న్యాంనలేన్నపే
సాశంకేతాంసతీంశుద్ధామూహగశగీరిణీ 388

తతోదత్తంఫణీంద్రేణవాసస్తంసంస్మరన్నలః
ప్రావృత్యరూపంస్వంవీరఃప్రాపరాజాయథాపురం 389

దమయంత్యదతిందృష్ట్వావతింస్వంరూపమవస్థితం
పుతాగ్రివంకేనిధాయాస్యబభూవభృశదుఃఖితా 390

నలోపిదమయంతీంస్వాంప్రియాముద్వీక్ష్యదుఃఖితః
రాజ్ఞాచాభ్యర్చితస్తత్రనివాసమకరోత్సుఖే 391

ఏవంత్రీణివత్సరాణినీత్వావనేగాజానలోమహా
చతురైర్ధైర్దినమగమత్పత్న్యాసాకంముదాన్వితః 392

తాంరాత్రింసుఖతోనీత్వాదమయంత్యానలోన్నృపః
ప్రాతర్దదర్శశ్వశురంభీమంపత్న్యాసమన్వితః 393

తౌపరస్పరసంశ్లేషాదధికాముదమాసితౌ
సుఖందుఃఖించసంప్రాప్తంవనేకథయతాంమిథః 394

భీమోపిదృష్ట్వాతనయాంవత్యాసహసమన్వితాం
తుతోషబహుధాసైనమచయామాసనైషధం 395

భైమీనలసమాయోగసంతోషేణజనాఃపురం
ఆలంచక్రిస్సువాద్యానిచామన్యంతరదాహని 396

ఋతుపర్ణశ్చరాజర్షిర్బాహుకశ్చన్మసంవృతం
నలంనిషధరాజానంశుశ్రావగృహిణీయుతం 397

నిరీక్ష్యతంకోసలేశస్సాస్వపరాధంతదాస్మృతః
తామయామాసరాజర్షిఃప్రభావాత్తస్యవిస్మితః 398

అథాశ్వహృదయంలబ్ధ్వానలాత్సాకేతనాయకః
పూజితస్తేనరాజ్ఞాచప్రీతస్సపురమావిశత్ 399

నలశ్చతత్రతన్మాసమృతుపర్ణాశ్వశాలయే
అల్పేనానుగతోగచ్ఛత్తేనాన్యేననరస్తమః 400

షోడశేద్వివరైఃపఞ్చాశద్భిశ్చతురుత్తమః
షట్ఛతైఃషష్టిభిశ్చైవయుక్తోరాజానలోయయౌ 401

నిజంపురంసమాసాద్యదృష్ట్వాపుష్కరమబ్రవీత్
దీవ్యావాక్షౌరితిప్రీత్యాహయద్వాయుద్ధనశత్రుహా 402

అథాబద్ధేపణోరాజానలోక్షైఃపుష్కరంనృపం
పణేత్వేకత్రనిజిత్యస్వకంరాజ్యమవాపహ 403

పుష్కరేణచసాహార్ద్దంహృత్వాభార్యానలోనృపః
తంపూజయామాసపురంయథావత్పూజితంప్రభుః 404

చిరవిశ్లేషితాస్వీయాఃప్రజాస్సమభినందయన్
శశాసరాజ్యంధర్మేణనలోరాజానరోత్తమ 405

తతస్సపుత్రాంగృహిణీమానయామాసభూమిపః
తయాసహసుఖంశేమేరక్షన్రాజ్యంస్వధర్మతః 406

ప్రీణయన్ వివిధైర్యజ్ఞైరేవానింద్యపురోగమాన్
అర్చయన్ బ్రాహ్మణాన్ భక్త్యారరాజబలభిద్యధా 407

మనోర్వైవస్వతస్యాయంవంశఃపరమభాస్వరః
మయాసంకీర్తితోరాజన్కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి 408

ఇతి శ్రీనూజవీడు రాజధాన్యధివస్య శ్రీమద్వేంకట రంగాప్పా
రాయ మహారాజస్య స్థానవిదుషా శ్రీమదాత్రేయ
కుల తిలక శ్రీరామానుజాచార్య సూనునాగో
పాల కృష్ణార్యేణ విరచితే శ్రీశోభనా
ద్రీశవైభవే మహాకావ్యే ఉత్త
రభాగే కుశవంశాదివర్ణ
నం నామ ప్రథ
మస్సర్గఃి

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం.

ఉత్తరభాగే ద్వితీయస్సర్గః.

మన్వంతరానువర్ణనం.

రాజోవాచ.

యంవై వస్వతోనామ
మనుర్యస్యాధునాంతరం
తస్మాత్సూర్యవరేచాపి
కలిపై మనవఃస్మృతాః 1

తేషాంనామానితత్కాలేయశ్చేంద్రోయేచనిర్జరాః
శేషాంచచరితంవిద్వత్త్వత్తోహంశ్రోతుముద్యతః 2

ఇతిప్రశ్నమపృచ్ఛ్యస్తూష్ణీంభూతేనృపోత్తమే
పోవాచవచనంధీమాన్ప్రశస్యనరపుంగవం 3

ఇదంహిశతధిశంరాజన్పురాణేష్వతివిస్తరాత్
తత్తేసంగృహ్యవక్ష్యామిశ్రుణురాజన్సమాహితః 4

స్వాయంభువస్యాద్యమనోశ్చరితంహ్యయాశ్రుతం
తత్రేంద్రోఽభవత్తాయజ్ఞోయామాఖ్యాదేవతాగణాః 5

ప్రియవ్రతోత్తానపాదామనువుత్రీవుభౌస్మృతౌ
యజ్ఞస్యపుత్త్రాస్తోషాద్యాఃపురాద్వాదశకీర్తితాః 6

మరీచిరత్యంగిరసావుల స్త్యఃపులహాఽక్రతుః
వసిష్ఠశ్చేత్యమీతత్స్మృతాస్సప్తమహాఋషయః 7

యజ్ఞాఖ్యయావతీర్ణోభూద్భగవాఁతతశ్చిభూపతే
సవిపేంద్రత్వమకరోదక్షీతుంజగతాంహితం 8

స్వారోచిషాఖ్యస్యమనోర్ద్వితీయస్యకథామిమాం
మాకఁండేయపురాణోక్తాంవక్ష్యామిశృణుసాధ్వవ 9

వరుణానదితస్తీరెనగరేత్వరుణాస్పదే
ప్రవరోనామవిప్రేంద్రోన్యవసద్వైదికాగ్రణీః 10

తస్యైకదామతిర్జాతావీక్షీతుంనిఖిలాంబరాం
తదాతిథిస్సిద్ధవరఃప్రాపతస్యాలయంశుభం 11

తమభ్యర్చ్యయథాన్యాయ్యంప్రవరస్సిద్ధపుంగవం
దృష్ట్వాఖిలధరోదంతంపప్రచ్ఛప్రీతమానసః 12

సిద్ధోథతస్మైనిఖిలధరోదంతంవ్యజిజ్ఞపత్
తతస్సస్మాస్యాఖిలక్ష్మోణిదశకనేచ్ఛాంన్యవేదయత్ 13

మంత్రౌషధిప్రభావజ్ఞస్సిద్ధస్తస్మిన్ననుగ్రహాత్
పాదమూలతనోల్లేపంగంధేనౌషధిజన్మనా 14

అథప్రస్థాయధరణీండుత్తరాంప్రవరోద్విజః
హిమాలయంప్రాప్యగిరింతత్రాశ్చర్యాణ్యవైక్షత 15

చరతస్తస్యవిప్రస్యతుహినక్షాళితస్తదా
పాదలేపస్తతోవిప్రఃవైక్లబ్యంపరమంయయౌ 16

నిజాగారప్రయాణాయయతమానెద్విజోత్తమే
తత్రతత్రచరంతంతండైత్యతరూధినీ 17

మెనాయుస్తేనయోసావై దృష్ట్వాతంమదనోపమం
కామస్యవశమాపన్నావవ్యేభోగరసంపురం 18

విముహ్యమానోపితయావిపేంద్రఃస్థిరచేతనః
నైచ్ఛత్తయాభోగరసంవినీతోగురువుంగవైః 19

గాఢమాలింగ్యవిపేంద్రందివయోషాస్మరాతురా
బహుధాపార్థయామాసరతింతంజితమానసం 20

తతఃప్రణమ్యవిపేంద్రోగార్హపత్యానలంశుచిం
యయాచేనిజగేహస్యగమనేశక్తిముత్తమాం 21

సిద్ధదత్తాంఖిలేసేనదినాధేనద్విజోత్తమః
సహస్రంయోజనానాంతుసమతీతఃపురాన్నిజాత్ 22

అథాధిష్ఠితదేహస్సప్రవరోజాతవేదసా
గార్హపత్యేనతత్తేజాఃప్రీతఃపురమగాన్నిజం 23

వరూధిన్యధవిప్రేంద్రోగతేతద్గతమానసా
శోకేనాకులితాతత్రబభ్రామగిరిసానుషు 24

పురాతయాకలినాకమగంధర్వస్తద్గాత్మవాక్
ప్రత్యాఖ్యాతస్తదాపశ్యత్తామన్యస్థహృదంవధూం 25

జ్ఞాత్వాతస్యాశయంవిప్రేస్వయంతద్వేషభృత్కలిః
సముద్యతతన్వంగీంసాపిభోగంయయాచతం 26

నిమీలితాక్షీభాగస్యకాలేభవమమప్రియే
ఇత్యాదిశ్యకలిఃప్రీతస్తయారేమెముదాయుతః 27

తథేతివచనంతస్యప్రతిశుశ్రావసుందరీ
కలిర్మనోరథస్సిద్ధోమమితిప్రీతిమాగతః 28

భోగకాలేతుతంతత్రప్రవరంకాతవేదసా
అధిష్ఠితంద్విజశ్రేష్ఠంవరూధిన్యస్మరన్మజా 29

తతోగర్భంసమాపేదేగంధర్వాన్దేవతాంగనా
కలిశ్చతుష్టయీప్రయయూద్విజవుంగవవేషభృత్ 30

అథతద్గర్భతోజాతశ్శిశుర్భాస్వానివోదితః
స్వరోచిషాభాసమానస్సస్వరోచిరితిస్మృతః 31

సక్రమేణవివృద్ధాంగశ్శ్రుతవిద్యశ్చపార్థివ
స్వరోచిర్మందరగిరౌకన్యకాముకాంచిదైక్షత 32

సాపృష్టాకన్యకాతేనస్వాప్తింపాహతత్స్వైవ
నివిష్టమదనాతస్యరూపశ్శీడశవార్షికాఇవ 33

ఇందీవరాక్షగంధర్వతనయాఁహంమనోరమా
సఖ్యామేద్వినరోత్తంసాభవతాందివ్యవిగ్రహం 34

ఏకామందారసంజ్ఞస్యసుతాదివ్యాధరస్యవై
అన్యాపారస్యతనయామునివర్యస్యవిశ్రుతా 35

విభావరీరమణాపూర్వాకళావత్యాహ్వయాపరా
తాభ్యాంసహాహమగమంకైలాసంగిరిముత్తమం 36

తత్రజీర్ణంమునిందృష్ట్వాకృశంధమనిసంతతం
అహసంతదనుక్రుద్ధచ్ఛాపంమయిదదౌమునిః 37

ఆతురోరాక్షసస్యత్వంభవసీత్యాహతాపసః
తతస్సభ్యామునింక్రుద్ధంనినిందతురనాదృతే 38

తాభ్యాంచశాపంవ్యసృజన్మనినిందాగతక్రమం
ఏకాంచభక్షసంయుక్తాంఅన్యాంచక్రుద్ధయాపీడితాం 39

తదాద్రవన్మాంభీమాంగోరాక్షసోహ్యరచేష్టితః
శూన్యతేనస్యవిభోఃపునర్దతోరక్షసోధునా 40

తృతీయేహ్నిద్యుర్వక్షస్తత్ అభ్యేత్యస్తుంభయంకరం
తాంతుమహాసిమాంవీరరాక్షసాద్భయమోహితాం 41

పురాస్వాయంభువాభ్యానోమఖలబ్ధ్వాపినాకినః
అస్త్రగామివసిష్ఠాయమునయెదిశదుత్తమం 42

వసిష్ఠస్సచమాన్మాతామహాయాదిశన్మదా
నామ్నాచిత్రధాయైతత్ సచపితేమమాదిశత్ 43

పితుఃప్రాప్తహమస్త్రాణాంగామింసర్వారినాశనిం
తదహంతేప్రవక్ష్యామిగృహ్ణీష్వపరయాముదా 44

ఇత్యుక్త్వాసాశిశత్ప్రీత్యామంత్రగ్రామంస్వరోచిషే
సచాగృహ్ణాత్ప్రహృష్టాత్మామాభైరిత్యబవీన్మదా 45

తదైవాగమదత్యంతరౌద్రంరక్షోమనోరమాం
తేనవిద్రావితాసాతంస్వరోచిషముపాగమత్ 46

గృహీతాతేనకరుణంననాదాథమనోరమా
తదాస్వరోచిస్సంక్రుద్ధశ్చండాస్త్రంసముదైరయత్ 47

తేనదగ్ధస్తాపార్థిప్రహమందంనిశాచరః
నంహాస్త్రంమహావీరప్రసాదంకురుమేప్రభో 48

శాపస్యాంతంతుగమిత స్త్వయాహంభక్షపాతకః
అహమిందీవరాభ్యానోనలనాభసుతోవిభో 49

విద్యాధరోబ్రహ్మమిత్రంప్రాప్తోవిద్యామయాంచిషం
సచాయుర్వేదవిత్ప్రాజ్ఞో మయాతంప్రాధితోపిసన్ 50

నాదిశత్కన్యావాహేతోరన్యేశిష్యాస్తులేభిరే
అంతర్ధానంగతస్తస్మిన్ఆయుర్వేదంప్రయచ్ఛతి 51

శిష్యేభ్యోహంగృహీత్వాతంజహాసాంతేదురాత్మవాన్
తతఃక్రోధేనమహతాబ్రహ్మణాత్రశ్శశాపమాం 52

రాక్షసత్వంభజస్వేతితస్మాదీదృక్తనుర్మమ
పాపిధిక్తస్సమయాపాపిదాతర్కృపాళుశ్శాపసంక్షయం 53

యదావుత్పింస్యకామేవభగ్నద్రవసిరాక్షస
తదాస్త్రీగ్నిసముద్భాంతోరాక్షసత్వంవిమోక్ష్యసి 54

ఇయంతుతనయావీరమమసర్వాంగసుందరీ
అహంతుస్వపురీర్వీరప్రాప్స్యామ్యద్యయథాస్థితం 55

ఇమాంమదీయాంతనయాంగృహాణసహధర్మిణీం
ఆయుర్వేదంచమత్తస్త్వంలభస్వవిజయీభవ 56

అథస్వరోచిస్తాంకన్యాంవ్యవహాత్ప్రీతమానసః
జగ్రాహవిద్యాంమేధావీముదావిద్యాధరోత్తమాత్ 57

విద్యాధరస్సరూపేణపూర్వేణప్రజ్వలంస్తతః
లోకంనిజంసమారూఢఃబుభుజేభోగముత్తమం 58

స్వరోచిగృహిణీవాక్యాత్తత్సఖ్యాయత్రతస్థుషీ
కుష్టక్రుయాదితేరాజ్ఞాసాకంత్రగమత్తయా 59

విద్యావభావతన్వస్సన్నీరుజేచేచకారసః
గృహిణ్యాప్రీతయేతేచరేజతుస్స్వవపుర్ధరే 60

తథావిభావరీతుష్టావిద్యాంప్రాదాత్స్వరోచిషే
సర్వభూతరుతందేత్తియయాత్మానంచతద్వశాం 61

కళావతీతతఃపాహస్వరోచిషముదారధీః
పారోనామమునిఃకశ్చిత్ బ్రహ్మచారీబభూవవై 62

పుంజికస్థలయాసోథా ద్వంశసీతస్సురస్త్రియా
తయావిహరతస్తస్యసుతాభూవమహంవిభో 63

పిత్రాత్యక్తామహాణ్యోవర్ధితాశశినోరంశుభిః
సభానునాగృహీతాహంగంధర్వేణచపోషితా 64

నాదిశన్మాంసురేంద్రేభ్యోయాచద్భ్యోవ్యవరరూపిణీం
తదాక్రుద్ధేనసంగ్రామెశూలినానిహతోమమ 65

పితాతదస్వమందుఃఖాత్ త్యక్తుందేహంసముద్యతా
సత్యానివారితోరుద్రవత్తైర్వంబోధితాహితం 66

మాచరత్వంతనుత్యాగంభద్రేతవభవిష్యతి
స్వోచితాహ్వయోభర్తాతేనభోగాసవాప్స్యసి 67

ఇమాంతుపద్మినీంవిద్యాంగృహాణతనుమధ్యమె
యయాఖిలాస్తేనిధయోవశ్యాస్యుఃకాంక్షితంవసు 68

తతోహంప్రాప్యతాంవిద్యాంకాంక్షమాణాప్రియంవిభో
గృహ్ణీష్వమాంప్రియాంవిద్యామితాంసర్వార్థసాధికాం 69

తతస్స్వరోచిస్తేవిద్యేగృహీత్వాతేచధర్మతః
పత్న్యారరాజశరదిపుష్కరఇవాంశుభిః 70

తాభిస్సనహితస్తస్మిన్ పర్వతెవిచరన్ముదా
కాలంసప్తశతాన్యబ్దాననయద్భోగలోలుపః 71

తదాభవత్తస్యపుత్రాదారేషుత్రిషుసద్గుణాః
విజయంనుమపేపుత్రంపత్నీతస్యమనోరమా 72

మెరుసందోవిభావర్యాప్రసూనోగుణసాగరః
కళాపత్యాస్సుతఃపోక్తఃప్రభాసురతివీర్యవాన్ 73

తేషాపురత్రయంచక్రేపద్మన్యాళ్కుక్తితఃపితా
విజయస్యపురంపాశ్చాంవిజయాఖ్యంవినిర్మమే 74

కామయూపగిరౌమెరునందస్యోదీచ్యతఃపురీ
నందవత్యభిధాపోక్తాప్రభాసోస్తాళసంజ్ఞికం 75

పురంచకారజనకఃపతీచ్యాంప్రీతమానసః
సంస్థాప్యపుత్రతానగరేష్వరణ్యేసంచరన్నృపః 76

స్వరోచిర్నామతమహావరాహంమృగసత్తమం
హంతుంతమభియాంతంతంమృగ్యభ్యేత్యయాచవా 77

నాయంపథ్యస్త్యయావీరజహిమాందుఃఖభాగినీం
కిమర్థతనుసంత్యాగేమతిభవతిత్వేతి 78

వదంతమితిశేషః

మృగ్యావాతంప్రియాలాభాత్త్యక్తుంధేహముపస్థితా
కింత్వేప్రియంకరోమీతివదంతంమృగ్యువాచతం 79

త్వామేవేచ్ఛామిభర్తారందేహిభోగంమమాథునా
మానుషోహంమృగీత్వంతుకథమేతద్భవిష్యతి 80

ఇత్యుచివానతద్వాక్యాదాలిలింగమృగీతనుం
సాలింగితాతదైవాభూన్నారీవరమభాస్వరా 81

తామాహవిస్మితోరాజాకాత్వమిత్యథసాబవీత్
దేవతాస్మవసస్యాహందేవరభ్యధితామువహ 82

మనుంసంజనయస్వేతిపతింత్వామభ్యుపాగతా
ఇత్యుక్తస్తయారేమేస్వరోచిర్దేవయోషితా 83

తస్యాంసజనయామాసపుత్రపగమభాస్వరం
ద్యుతిమానితినామాస్యపితాచక్రేమనోహరం 84

యస్మాత్తస్యద్యుతిస్సర్వానతీత్యాభాతినిజకాన్
నతుస్వారోచిషాఖ్యానోమనురాసీన్మహాయశాః 85

స్వారోచిర్విచక్షణోమాన వసెసర్వ్రతసుందరే
నిశమ్యహంససంవాదంత్యక్తభోగాభిలాషవాన్ 86

పత్నీభిస్సహసంప్రాపతపోవనమనుత్తమం
తప్త్వాచతత్రనుతపిపత్నీభిస్సహధర్మవిత్ 87

పుణ్యానవాపఫలయోగాన్యాన్బ్రుంతిదివౌకసః
తతస్సస్వారోచిషంతస్యపుత్రంచక్రేమనుంవిధిః 88

అభిషిక్తస్సధరణీమఖిలాంపర్యపాలయత్
తస్యాంతరోచనాఖ్యోబభూవేంద్రోదివస్పతిః 89

పారావతాశ్చతుషితాఇతిదేవగణావుభౌ
తుషితాయాంక్రతోఃపత్న్యాంసంభూతాస్తుషితాస్మృతాః 90

ద్వాదశాసతదాఖ్యాస్తవంశ్రుణురాజన్సమాహితః
దైవస్యధగోవామాన్యఃగోపోదేవాయతస్తధా 91

అజశ్చభగవాన్దేవోదురోణశ్చమహాబలః
ఆపశ్చాపిమహాభాగాసుమహాజాశ్చాపివీర్యవాన్ 92

చికిత్వాన్బిభ్రతోయశ్చఅంశోయశ్చవపర్యగే
అన్యేపారావతాభ్యానాస్వేచ్ఛయాజస్మభాగినః 93

గణాస్తేషాంసవిఖ్యాతాద్వాదశైవనరోత్తమ
పారావతాద్విధాప్రోక్తావిశ్వేదేవాఃప్రచేతసః 94

ఇతితన్నామగణనాంశ్రుణురాజన్‌సమాహితః
సమంభోవిశ్రుతోయశ్చఆజింహాశ్చారిమర్దనః 95

అజింహానమహాయానోవిద్యాపంతౌతథైవచ
అజాపౌచమహాత్మాగాయవీయశ్చమహాబలః 96

హోతాయజ్వాచేజ్యేతేపారావతగణాస్మృతాః
జాజస్తంబొదియస్తత్రమునయస్సప్తచాభవన్
చైత్రకవిరతశ్చైవవశకృతాంతోవిభృతోరహిః
బృహద్భుపెనవశ్చైవసుతాస్తస్యమనోస్మృతాః
తత్రవేదశిరోభిఖ్యమునేపత్నాన్యంహరిపరః 97

తుషితాయాంవిభుర్నామ్నాహ్యవతీర్ణస్సురార్తిహా
మన్వంతరంతృతీయంతువక్ష్యామిధరణీపతే 98

ప్రియవ్రతస్యరాజర్షేర్మనూనురుత్తమసంజ్ఞికః
మన్వంతరాధిపస్తత్రబభూవేంద్రోపిసత్యజిత్ 99

దేవాఃపంచగణాస్తత్రసుధామానఃప్రతర్దనాః
శివాస్సత్యాభిధానాశ్చవశవర్తినఇత్యపి 100

ఏకైకస్యగణస్తేతుస్మృతోనానాబుధోత్తమైః
సత్యోధృతిర్దమోదాంతఃపుష్పమిత్రోమోధృతిశ్చుచిః 101

ఇషోర్జశ్చతథాజ్యేష్ఠావపుష్మానితిసంస్మృతాః
సుధామానోనరశ్రేష్ఠప్రతర్దనగణశ్రుణుం 102

వసుధిష్ణ్యస్సుధర్మాచవివస్వానుదినక్రతూ
యశస్వీకృతవర్మాచకేతుమానితితద్విదా 103

హంసస్వరోహిమాచైవప్రతర్దనయశస్కరా
సుదానోవసుదానశ్చసుమంజసవిపావృధా 104

జంతువాహాయతిశ్చైవ ప్లక్షసుపిత్వస్సుయస్యధా
శివాపేయాఇతుపిక్షేయుస్తస్యాంగాంగాంశృణు 105

దిక్పతిర్వాక్పతిశ్చైవ ప్రవిశ్వక్ష్మాభుస్థవచ
సుమృడీకోధ్వస్థ ప్రజన ధామ పత్యసర్వశర్వ 106

వాసశ్చసుధాశ్వశ్చ [illegible]
ఇత్యేతేమునిషేసత్రేగణోదాదిశధాస్మృతా 107

సహస్రధాగోపిశ్వాశ్చశమతాదబ్రహాదినుః
విశ్వథామావిశ్వకర్మమనస్వంతోవిరాడ్వశాః 108

జ్యోతిశ్చైవవిభావ్యశ్చసద్రిమాణసంశకారిణః
ఏతేప్రతదనాఖ్యానకీర్తితామునిపుంగవైః 109

తత్రస్వయంభోరాజర్షిసిష్యస్సుయనెస్సుతాః
ప్రమధాద్యామనోపిప్రతాక్ష్మాసాంతమయాశృణు 110

ఆజశ్చపరశుశ్చైవపృథ్వాదిఖ్యాధినేయుః
దేవానుజశ్చాప్రవతిమోమహోత్సాహశిశ్రతధా 111

పసితశ్చసుకృతుశ్చసుతస్సుబలశ్చిచి
ఉత్తమస్యమనోవ్రతాస్త్రయోదశహకీర్తితాః 112

సూన్రతాయాంధర్మపత్నాల్యంధగణహరిగీశ్వరః
సత్యసేనాభినోజజ్ఞేసంధిస్యావధీసుత 113

తుర్యంమన్వంతరంరాజన్వక్ష్యామ్యరణుసోదరం
ప్రియవ్రతస్యపుత్రోయస్తామసస్తూత్తమానుజః 114

సమ్మీగర్భసంజాతోమనుర్బ్రతాధిశోభవత్
సురాష్ట్రోనామరాజాసీత్సురాసూర్యోపధాపనాత్ 115

దీర్ఘాయుషాస్మిన్బుభుజేసభోగాన్బహువిదులఁభోక్తా
జీవత స్తస్యసంగ్రామపుర్మృతివంధ్యాశ్రుతంప్రియాఃఁ 116

భృత్యామాత్యాదికస్సర్వోనుమారచపగీజనః
విమర్దాఖ్యనరాజ్ఞాసనురాష్ట్రశ్చావ్రితపిదాత్ 117

తపోవనమువాగమ్యతతాపోగ్రంతపోమహత్
కదాచిత్ప్రావృషిప్రాప్తోవితస్తానిమ్నగాతటం 118

సురాష్ట్రంభోభిషద్భంగైరుద్ధూతోభ్రమదంభసా
స్లవమానఃపరిశ్రాంతోనాపశ్యత్కంచివాశ్రయం 119

దృష్ట్వాతదామృగీంకాంచిత్పుచ్ఛంతస్యాస్సృపోగ్రహిత్
ఉహ్యమానస్తయాపృష్ఠేనృపస్తీరముపాగతః 120

వివేశాన్యద్వనంగాఢాతస్యాఃపృష్ఠమధిష్ఠితః
తత్పృష్ఠస్పర్శఁముఖితస్తాంశ్రాంతమసిప్రభుః 121

మదనేనాభివిష్టాంగస్తస్యాఃపృష్టంసమస్పృశత్
విజ్ఞాయభావంనృపతేఃమృగీసాపాపిపాహర్షితం 122

నయుక్తమద్యమాంగంతుంత్వయాస్థానేమహీపతే
లోలోయంగభఁసంస్థోమేనివారయతిమేప్రియం 123

నిశమ్యైవంమృగీవాక్యంప్రచ్ఛన్నృపతిర్మృగీం
లోలకఃఁతుఖీసంస్థస్తేమృగ్యాస్థేమానుషిక్వవాక్ 124

మృగ్యధాహన్నృపంవాక్యమాత్మప్రూరోద్భవాశ్రయం 125

గ॥ అహముత్పలావతీ దృఢధన్వ నస్సుతా తవ భార్యా శతాగ్ర
మహిషీ 126

పురాహం పితుర్గృహే వసంతీ సఖీభిస్సాకం నదీరమణాణామృగ్యా
నమాశ్లిష్టం మృగమేకమపశ్యం 127

తదామృగ్యామియాతాడి తయామృగస్య కోపితోబభూవ సచనిర్వృ
త్తచక్షుర్మునివర్యస్య సుతస్సంతప్తానామహరిణ్యా సాభిలాషామదనాభి
నివిష్టాం కామరూపతయామృగత్వ మవాపతస్మిన్శంశ్చకోపితే శాపప్రదానో
న్ముఖమజ్ఞానా పరాధాటమాణాయతం ముహుర్ముహురయాచిషం 128

సచవసన్మృగాకృతిర్మునివరో మామేవమైథునాయయాచ మా
నస్తదనంగీకుర్వంత్యాం మయిభృశంకోపాకులితాథరోమాం మృగీభవిష్యసీ
త్యశపత్ తదనుపునఃపునర్మయానుగృహీతః కృపాళుర్మునివరం కృపయాపూ
మిదమువాచ 129

భవేన్యస్మిన్మృగత్వంస్యాత్తవగర్భేతదామనుం
సిద్ధవీర్యసుతోలోలంభవిష్యతిమహాబలం 130

తద్గర్భసంపర్కవశా త్తపజాతిస్మృతిర్భవేత్
మన్యంతరాధిపోలోలస్వాంతుసుతారయిష్యతీతి 131

గ॥ ఇతిమృగీవచనం నిశమ్యరాజాసు రాష్ట్రాగ్రిమదీయ ఏవపుత్రో మ
న్వంతరాధిపోభవిష్యతీతి పరమానందమవాప సాచమృగీకాలేపుత్రమసూత

తదనుసర్వామునయస్తస్య తామసఇతినామధేయమకుర్వన్ యతస్తా
మస్యాయోనెర్జాతఇతి 132

మృగీచశాపాన్ముక్తాలోకా నుత్తమానవాప రాజాచముదా పుత్ర
మవధ్రయత్ సచతామసో నృపవరోశాస్కారం సమారాధ్య తదనుగ్ర
హేణ సర్వాణ్యస్త్రాణ్యవాప 133

ఇతరిచ సురాష్ట్రేస్వర్గ ముపేయుషి తామ సస్సకలాం మహీంవిజి
త్యానుబభూవ 134

తస్యాంతరేమనోదేవావిశ్రుతాపైచతుర్విధాః
నతాన్యస్వరూపాన్సుధియోహరయశ్చేతినామతః 135

తేషాంపులస్త్యపుత్రాణామేకైకఃపంచవింశకః
కావ్యోవార్షస్తథాచైవకాశ్యపఃపృథురేవచ 137

చైత్రస్తథాచపౌలస్త్యబుషయస్సామసాంతరే
జనఖండస్తథాశాంతిఃనరఖ్యాతిర్భవిష్యస్తథా 138

ప్రియభృత్యోవివక్షీశ్చపుష్కలోగోధృతోద్భుతః
రుతశ్చరుతబంధుశ్చతామసస్యమనోసుతాః 139

ఇంద్రశ్చతత్రత్రిశిఖోనామ్నామన్వంతరేసృతః
గజేంద్రవరదస్తత్రహరిర్ధామాఖ్యతోభవత్ 140

హరిణ్యాంసోవతీర్ణోభూత్ విప్రవస్యహరిమేధసః
మన్వంతరంపంచమంచకథ్యతేతత్ప్రభుణాప్రభో 141

గ॥ పురాకిలతవావాచోనామ్నోమనోరేవతితారకాంత్యపాదేకశ్చ
నవుతోర్జని నచయధాకాలంపితాజాతఃకర్మది సంస్కారసంస్కృతోజన్మ
ప్రభృతిసుస్థివృత్తినిరతోబభూవ 142

తస్యచపితాతదీయజన్మ రభ్యగీర్వాణరోగపీడితః మంతాచతదీయాన్
ముష్టపీడితాభవతాం 143

కదీయయాదుశ్చర్యగుణాస్వానివర్ణయాది వారాత్రిందందహ్యమా
నమనాఃయుతవాక్సరమధార్మికఃస్వస్యేద్భశేదుష్టసుతోత్పత్తి హేతుంగర్గం
మునిమపృచ్ఛత్ 144

ధన్యస్స్వపుత్రఏవస్యాత్ నతుదుష్టసుతోమునిః
మమిదృక్తనయోత్పత్తేఃకారణంవదతోవిద 145

కిమిదంమాతృదోషేణపితుర్వావదసత్తమ
ఇతిగర్గోమునీంద్రేణపృష్టఃప్రోవాచకారణం 146

ఈదృశస్తేతనూజస్యకారణంజన్మనోమునే
దోషస్తేనైవమాతుశ్చకారణంకిచదస్తిహి 147

రేవతీతారకాంతేయంపాదేజాతస్వవాత్మజాం
తేనైవకాలదోషేణపుత్రఃపాపస్తజాభవత్ 148

గ॥ ఇతిగర్గవచనశ్రవణజనిత మహాబుతనాచాశప్తారేవతీ కుముద గిరిశిఖరేన్యపతత్ తేనచపాతేనకుముదాద్రి ర్గవతకాభిధానమవాప 149

పతంత్యాశ్చ రేవత్యాః కాంత్యా కాచిత్సరసి సమభవత్ తస్యాం కాచిదతిరమణీయా కన్యాసమజనితాం నిశ్చిత్యపుణ్యాభిధానో మునివర స్సాశ్రమమనూనీయాపుష్యత్ 150

సాపిసంజాతయూవనాబభూవ తదాప్రముచస్తాదృశీంత్యాంనిరీక్ష్యో స్యాళర్తేతిమన సిసంచింతయన్ తస్యాస్సర్వశం పతింప్రష్టుమగ్ని శాలామవి శత్ పృష్టాదతేనవిశ్వాసరఃప్రముచముచాచ 151

పత్నీధుర్వమసంజ్ఞస్యాళన్యేయంస్యాన్నసంపతెః
ఇతివేన్నిర్వచళ్ళిత్వా మోదంపాప్తమునీశ్వరః 152

గ॥ తతః కదాచిత్ స్యాయం భువ మనువంశోద్భవః విక్రమశీల స్యరాజ్ఞఃకాళింద్యా ముత్సన్నో దుదక మో నుహపతీః ప్రముచాశ్రమం ప్రవిష్టస్తం యథావిధి ప్రణమ్యతేన ప్రదత్తాం రేవతిం తనయా రేవతీనక్ష త్రే వ్యవహత్ రేవత్యపిప్రముచే నయథాస్థాన మూరోపితా 153

దుర్దమశ్చతాముద్వాహ్య తయాసహస్వనగరంప్రవిష్టస్త స్యాంరై వతాభిదానం మనుమనూత 154

తస్యాంతరైరైవతస్యదేవాదీశృణుభూపతే
తత్రేంద్రోవిభునావహూతోదేవాశ్చాపిచతుర్గణాః 155

చరిష్ణోస్తుశుభాపుత్రీవసిష్ఠస్యప్రజావతేః
స్వస్రవిపోగ్నిభానశ్చప్రత్యేతిష్ఠామృతస్తథా 156

సుమతిర్వావిదావశ్చ చినోదప్రసవాస్తదా
ప్రవిరాసీచవాదచ్చవాగ్నిశ్చేతిచతుర్దశ 157

అమృతాభగణోహ్యేషఃకథితోమునిపుంగవైః
మతిశ్చసుమతిశ్చైవరుతస్యాత్తథైవచ 158

ఆవృతిరిళృతిశ్చైవమదోవినయఏవచ
జేతాజిష్ణుస్సహశ్చైవవ్యతిమాత్రవసస్తథా 159

అభూతరజసోహ్యేతేకథ్యంతేమునిపుంగవైః
వృషభైత్రాజయోభీమ్నుచిబాణంతోయశోదమః 160

నాధోవిద్వానజేయశ్చకుశోగాధోధృవస్తథా
వైకుంఠానాంగణోహ్యేషఃపోర్చ్యతేజధసత్తమైః 161

మేధామేధాతిధిశ్చైవసత్యమేధా స్తథైవచ
పృశ్నిమేధాల్పమేధాచభూమోమేధాదయఃప్రభుః 162

దీప్తమేధాయశోమేధాఽస్థిరమేధా స్తథైవచ
సర్వమేధాశ్యమేధౌచప్రతిమేధాశ్చయస్మృతః 163

మేధావాఽమేధహన్తాచకీర్తితాస్తుసుమేధసః
పౌలస్త్యోవేదబాహుశ్చయజనాఽమాచకాశ్యపః 164

హిరణ్యరోమాంగిరసౌవేదశీర్షశ్చైవభార్గవః
ఊర్ధ్వబాహుశ్చవాసిష్ఠఃపజఽన్యఃపౌలహస్తథా 165

సత్యవేత్రస్తథా త్రేయ ఇత్యేతే మునయస్స్మృతాః
మహాపురాణసంభావ్యాః ప్రత్యంగపరమాశుచిః 166

బలబంధునిశామిత్రకేతుభృంగోదృఢవ్రతః
చరిష్ణవచ్చపుత్రాస్తుపంచంచైతదంతరే 167

శుభ్రస్యపత్న్యాంభగవాన్వైకుంఠాయాంతదంతరే
వైకుంఠనామాసంజజ్ఞేవైకుంఠాభైర్యర్మరుద్గణైః 168

షష్టమన్వంతరాధీశోనామతత్రశ్రుతః
విశ్వకర్మసుతోవ్యామకీర్తిర్భూత్పరామయా 169

మన్వంతరేతత్రశక్రోమాత్రద్యుమ్నాభిధోభవత్
చైవాపిపంచగణాస్తత్రకీర్తితావిబుధోత్తమైః 170

ఆప్యాఃప్రభూతాభవ్యాశ్వతభాశ్చవృధగాహ్వయాః
ఏకైకశ్చగణస్తేషామష్టధాభిద్యతేనృప 171

సుమేధావిరజాశ్చైవహవిష్మాన్నుత్తమోమధుః
అతినామాసహిష్ణుశ్చతత్రసప్తర్షయస్మృతా 172

ఊరుభూరిశతద్యుమ్నప్రముఖాస్సుమహాబలాః
చాక్షుషస్యమనోఃపుత్రాఃకథితాఃపృథివీశ్వరాః 173

తత్రవైరాజపత్న్యాంతుసంభూత్యామజితోహరిః
ఆవాతరద్వైనగిరిర్మందరోవిధృతోంబుధౌ 174

షష్ఠేతేమనవోరాజన్భూతామన్వంతరాధిపాః
సప్తమస్యమనోరేతదన్తరంచాద్యవర్తతే 175

భవిష్యాంశ్చమనూఇంద్రమనుపుత్రాదికాన్నృప
యథాపురాణగదితాన్శ్రుణురాజన్మయాధునా 176

సావర్ణిర్భవితాపూర్వంభవిష్యాయాంతువివస్వత,
సోష్టమస్యాంతరస్యేశోభవిష్యతిధరేశ్వరః 177

ఇంద్రోబలిశ్చక్రవర్తీభవిష్యతితదంతరే
దేవాస్త్రిధాస్మృతాస్తత్రత్రయస్త్రింశకోవింశకోగణాః 178

తత్రస్తపస్వీశుక్రశ్చద్యుతిజ్యోతీఃప్రభాకరః
ప్రసాదోదయితోధర్మఃశేరోరశ్మిస్మరఃక్రతుః 179

ఇత్యాదికస్తుతపోదేవానాంవింశకోగణః
అమృతాభోగణశ్చాపివింశకఃపరికీర్తితః 180

ఋతోధాంతోదమస్సమ్మితాద్యాశ్చవింశతిః
ముఖ్యానాంతుగణఃపోక్తోమనుఖ్యాంశ్చసంశ్రుణు 181

విరజాశ్చపరీయాంశ్చనిర్మోకస్సత్యవాక్కృతిః
విశ్వాభ్యాశ్చవతనయాస్సవర్ణేర్వశృతామనోః 182

రామోవ్యాగోగాలవశ్చదీప్తిమాంక్రపవేవచ
ఋశ్యశృంగస్తథాద్రోణస్సప్తర్షయస్మృతాః 183

వేదగుహ్యంసరస్వత్యాంసార్వభౌమఇతిప్రభుః
స్థానంపురందరాద్ధృత్వాబలయోదాస్యతీశ్వరః 184

నవమేచాంతరేరాజాదక్షసావర్ణిసంజ్ఞకః
మనుర్వరుణపుత్రస్యాత్ ఇంద్రస్తద్వాద్భుతాహ్వయః 185

యోధనాపార్వతీనూనుఃకార్ష్ణికేయఇతిస్మృతః
పారామరీచిగర్భాశ్చసుధర్మాణఇతిత్రిధా 186

దేవాస్త్రిగణస్తేషామేకోద్వాదశాన్వితః
మేధాతిథిర్వసుస్సత్యోజ్యోతిష్మాన్ద్యుతిమానపి
సవనోహవ్యవాట్ చైవత్రయస్సప్తర్షయస్మృతాః 137

ధృతకేతుర్ధృష్టకేతుశ్చంచహాస్తోనిరామయః
పృథుశ్రవాస్తథాచిష్మాన్భూరిద్యుమ్నోబృహద్ధయుః 188

ఏతేవైతనయాదత్తసావర్ణేర్విశ్రుతామనోః
ఆయుష్మతోంబుధారాయాంభగవాన్భవితాహరిః 189

తేనాప్యాయితమూర్తిస్తు త్రిలోక్యాంపతిరద్భుతః 190

దశమస్యాంతరస్యేశోబ్రహ్మసావర్ణినామకః
ఉపశ్లోకసుతోరాజామనుస్యాద్రాష్ట్రపాలకః 191

తత్రేంద్రశ్శంభునామాస్యాద్దేవాశ్చాపిద్విధాస్మృతాః
సుఖాసీనానిరుద్ధాశ్చేత్యేతేభావ్యాశ్శతంశతం 192

ఆపోమూర్తిర్హవిష్మాంశ్చసుకృతీసత్యఏవచ
నాభాగోప్రతిమశ్చైవవాసిష్ఠఇతిసప్తమః 193

మన్వంతరేతుతత్రస్యుర్మనయస్సప్తసంఖ్యయా
సుక్షేత్రశ్చోత్తమాజాశ్చభూరిషేణశ్చవీర్యవాన్ 194

శతానీకోథవృషభోవ్యానమిత్రోజయద్రధః
భూరిద్యుమ్నస్సపర్వాచేత్యేతేవైమనునందనాః 195

ఏకాదశాంతరాధీశోధర్మసావర్ణినామకః
మనుర్ధర్మస్యవ్రతస్యాత్తత్రేంద్రోవైధృతాభిధః 196

విహంగమాఃకామగాశ్చనిర్మాణనిరతాస్తథా
త్రిప్రకారాస్సురాస్తత్రచైకైకస్త్రింశకోగణః 197

మానర్తదివసాయెతునిర్మాణరతయోస్మృతాః
విహంగమాదాత్యయోత్రిమాహూర్తాఃకామగాగణాః 198

హవిష్మాంశ్చసవిష్మశ్చబుషిరన్యస్తధారుణిః
నిస్వ్వరశ్చానఘశ్చావవృషశ్చానోమహామునిః 199

అగ్నిబేజాశ్చనవైతేతత్సుతపప్రథయన్కృతాః
సర్వాంతగస్యశర్మాచదెవానీకపురూద్వహః 200

హెమధన్వాదృఢాయుశ్చవిజయశ్చమనోన్సుతాః
సూర్యకస్యసుతస్తత్రభవితాభూతభావనః 201

ధర్మసేతురితిఖ్యాతోనఘస్యసహాయకృత్
మన్వంతరెద్వాదశేతుభరిసావర్ణినామకః 202

రుద్రపుత్రోరిమనుస్తత్రచతర్ధామేంద్రఉచ్యతే
దేవాపంచగణాస్తత్రిపోచ్యంతెమునిపుంగవైః 203

సుకర్మణస్సుమనసోహరితారోహితాస్తధా
సుదామాఇతిసెపాంస్యాదేకైకోదశధాగణః 204

ద్యుతిస్తవస్వీసుతపాస్తపోమూర్తిస్తపోనిధిః
తపోధనస్తధాచాన్యస్తపోధృతిసమాహ్వయః 205

ఏతెసన్వంతరెతత్రసప్తసప్తర్షయస్మృతాః
దేవగుహ్యాచదేవశ్చదేవశ్రేష్ఠోవిదూరథః 206

మిత్రవాహమిత్రహస్తశ్చభద్రసావర్ణినందనాః
తత్రసత్యతపానామ్నాసునృతాయాంకృతోద్భవః 207

స్వధామాభ్యోహరేరంశఃపాలయిష్యతిమేదినీం
త్రయోదశంమయేదానీంఅంతరంశృణునృప 208

రుచిఃప్రజాపతెస్సూనుర్బ్రహ్మచారిప్రజేస్థితః
ఆనుద్యాహ్యెవతవసా బార్ధక్యంప్రాపభూయసా 209

అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి త్వాదిభిఃపితృభాషితైః
కన్యాంవివాహయోగ్యాంవై లబ్ధుముద్యంతపోచరత్ 210

తోషితేనతపోభిస్సై స్వర్విరించేనరుచిర్మనిః
నిర్దిష్టంపుత్రినేనద్యాః పిత్రాసంపర్యపూజయత్ 211

పూజితాపితరస్తేన ప్రసన్నావరమాదిశత్
మన్వంతరాధిపస్సూను ర్భవితాతవధార్మికః 212

పత్నీచభవితారూపవతీతిజగతిశ్రుతా
తతో వరుణపుత్రేణ పుష్కరేణకృతోద్భవాం 213

ప్రమోచాఖ్యాప్సరోనాద్యాం తయావత్తాంసుచిర్మనిః
ఉద్వాహ్యతస్యాంకాచ్యాఖ్యం సుతంప్రాసూతవిశ్రుతం 214

త్రయోదశాంతరేరాచ్యో మనుస్సురుచినందనః
సవిదేవసావణిస్స్యా దింద్రస్యాద్భివస్పతిః 215

సుధర్మాణస్సుకర్మాణస్సుశర్మాణఇతిత్రిధా
దేవాస్త్రయస్సమాయస్సప్తదృతిమత్స్వముఖాస్మృతాః 216

ధృతిమానవ్యయశ్చైవతత్వదర్శీనిరుత్సుకః
నిర్మోహస్సుతపాశ్చాన్యోనిష్ప్రకంపశ్చసప్తమః 217

చిత్రసేనోవిచిత్రశ్చనయభృన్నిభ్రయోదృఢః
సునేత్రఃచిత్రబుద్ధిశ్చసువ్రతశ్చమనోస్సుతాః 218

బృహత్యాందేవహోత్రస్యతనయస్త్రయమాధవః
యోగేశ్వరాభిధోభూత్వాప్రజాఃపాలయిష్యాంవిభుః 219

చతుర్దశాంతరేధాత్యనామకోమనురుచ్యతే
సూనురంగిరసోభూతినామాచైవండకోవనః 220

సచానపత్యఃపుత్రార్థీతపస్తేపేసుదారుణం
తపసాప్యనవాప్తాశోభూతిస్వకృతపాముఃః 221

భ్రాతుస్సువచసోయజ్ఞంగంతుకామోమహామతిం
స్వశిష్యంశాంతినామానంనియుజ్యానలపాలనే 222

అగమద్బాలకృష్ణాగ్నిధ్యంతఃశ్శాంతిర్గురోస్థితః
నిదేశేపాలయన్నగ్నీయధాకాలమతంద్రితః 223

తదాశాంతేఽపరూపేణసోగ్నిరష్టామహోత్మనం
సగురోర్భయమాశంక్యవహ్నినాశేనదుఃఖితః 224

బహుధాప్యర్థయమానశ్శాంతైస్తోత్రైర్విభావసుం
ప్రీతస్తోత్రేణశాంతేస్తుతస్మైహవ్యవహోవరం 225

దాతుంసమున్ముఖస్తస్థౌశాంతిర్వవ్రేవరంస్వకం
యదాగమిష్యతిగురుర్మమభ్రాతుర్గృహాన్మునిః 226

తదాత్వయాదీప్యమానామగ్నిశాలాంప్రవేక్ష్యతు
అనపత్యోమమగురుస్త్వత్పిసాబాత్సల్యతంవరం 227

లభతాంయదితేప్రీతిర్మయిస్యాద్ధవ్యవాహన
తథేత్యుక్త్వాతదైవాగ్నావంతర్ధానంగతేమునిః 228

శాలాంప్రవిశ్యతత్రాగ్నిం జ్వలంతంవీక్ష్యహర్షితః
అథాగతోమునిర్భ్రాతా నిర్వర్త్యాభ్రాతురధ్వరం 229

శాంతినాపేదితోదంతః తుష్టస్తంపరిషస్వజే
తతోభూతేస్సుతోజజ్ఞే భ్రాత్రోనామాంతరాధిపః 230

ఇంద్రసావర్ణినామాచ కథ్యతేసమనున్నవ
తత్రతేందిస్యాత్ శుచిర్నామ్నాదేవాఃపంచగణాస్మృతాః 231

చాక్షుషాశ్చక్షసిష్టాశ్చ పవిత్రాఖ్యాజిరాహ్వయాః
ధారాపృకాశ్చేతిలేషాం నామానిప్రథితానిచ 282

అగ్నిధ్రాశ్చాగ్నిబాహుశ్చశుచిర్మక్రోధమాధవః
శుక్రోజితశ్చసప్తైతేత్రతసప్తర్షయస్మృతాః 283

గురుర్గభీరోబ్రధ్నశ్చతరస్వీనగ్నఏవచ
ప్రీతిమాంశ్చప్రవీరశ్చవిష్ణుస్సంక్రందనస్తథా 284

తేజస్వినుబలశ్చైవమనోర్వైభత్సస్యనూనవః 285

సత్రాయణస్యతనయోబృహద్భానుసమాహ్వయః
భవిత్రాభగవాంస్తత్రపాలయిష్యతివిష్టపం 286

శ్రేష్ఠేమనవేరాజన్మనుపుత్రాదినూర్క్రమాత్
భూతాభవిష్యద్గదితాఃపురాణార్థానుచింతనాత్ 287

ఇతిగోపాలకృష్ణార్యవిబుధేనసమీరితం
మనూనాంచరితంసర్వంశ్రుత్వారాజాముదంయయౌ 288

అథవిరమితవాక్యేతత్రగోపాలకృష్ణే
విధవిబుధవరేణ్యేభూపతిఃప్రీతిమాప్తః
శుభగిరిపతిపాదాంభోరుహధ్యానసక్తః
విబుధమిదమవాదీత్సన్నిధౌదైత్యహంతుః 289

రాజవర్ధనచరిత్రం

యోరాజవర్ధనసమాహ్వయవాన్నరేంద్రో
నాభాగవంశ్యదమరాజసుతస్త్వయోక్తః
సోనుగ్రహాత్సవితురాయురవాపదీర్ఘం
మిత్యావురద్యవదవిస్తరతస్తదేతత్ 240

ఇతివెంకటరంగభూపతిరనుప్రోత్సాహనేనముదంబుధాగ్రణీః
పరిలభ్యవచఃపునఃపునరపిపరిశ్రోతృహృదమాత్మభూకథాం 241

గ॥ రాజకీరాజారాజవరకవినో దమస్యతనమోవినయాది నిఖిలగుణ భూషితో విరచిత వివిధయుష్మన్నకలంజనపదం సప్తవర్షసహస్రాణి నిరీతి నిఖిలరామపాలయత్ 242

మానినీమానినీనామసతీతస్యసతీవ్రతా
విదూరథనరేంద్రస్యనుతాభక్షిణభూపతేః 243

గ॥ సాకదాచిద్భర్తుర్గన్ధంజనం వితన్వానాస్రోణిముచ తదా రాజవర్ధనస్సాన్వంకే పతితపలితృష్ణంతన్నిరీక్ష్యా శ్రుజలంతదీయవదనముద్వీక్ష్యకింరోదిషీత్యవదత్ 244

సాపిశోకకారణమేవదత్ మహారాజవర్ష్యమం పలితం కేశాంత రోద్భవమెతదెవ మమశోక హేతురాసీదితి 245

తదనువివేకవిశుద్ధమనా రాజవర్ధనః పత్నీమిదమువాచ 246

ప్రియెనజానాసిశరీరసిద్ధ
స్వభావమల్పక్షరణంపృథివ్యాం
జన్మధిఃముఖ్యాఃపరిణామభేదాః
వ్యాప్యాశ్శరీరస్యభవంత్యవశ్యం 247

కింమేవశిష్టంయదుదీక్ష్యకేశే
జరాంగతాశోకమపారమేవం
భోగాశ్చభుక్తావిధాస్సమస్తాః
నజాతుధాశాస్త్రిమతంత్రిసప్తాః 248

ఆరాధితాశ్చాపినురాస్సమస్తై
ర్యక్షైరసంతావిజితాహిలోకాః

అతోఽహమన్యై వాహమరణ్యవాసీ
భవేయమధ్యానముపెత్యపూర్వం 249

ఆరాధ్యతత్తాంబురుహోపమాక్షం
పదంగమిష్యామితదీయమిత్థం
మాశోకమద్యావహదేవిదేవం
తమేవనిధ్యాయసదాశరణ్యం 250

గ॥ ఏవంమహిమీం సముపదిశ్యవనగా భోన్ముఖోరాజవర్ధనె తమేతము
దంతం పౌరానిశమ్యరాజవర్ధన విశ్లేషసహనా స్తమనుగంతుం కృతమ
నోరధాఇదమూచుః 251

రాజన్నఃపరిపాహివిశ్రుతయశో
స్సింహాసనాధిష్ఠితః
కంచిత్కాలమనుప్రసీదనృపతే
చాస్మానపూర్వంయథా
త్యక్తుంత్వాంవయముత్సహేమహిభవ
ద్దర్భాహమందాయుషో
యద్యుత్సృజ్యగమిష్యసీతినన
స్తాంచానుయాస్యామహె 252

గ॥ ఇతి ప్రత్యాఖ్యాతవన గమనోపి రాజవర్ధనః పౌరైస్సహైవస్త
త్పార్థనామతిలంఘ్య వనంయయా సోపౌరానస్సర్వేసంమత్య్ర రాజవర్ధనా
యుర్వ్యధ్యయే భాస్కరారాధన కరణే మతింవిధేనుఃతతః 253

వనేషుకేచిత్ భవనేషుకేచిత్
త్రయీవచోభిప్రతినన్సుధీరాః
ద్విజోత్తమాఃపౌరజనాశ్శరణ్యం
భాస్వంతమాదిత్యముపోదతిష్ఠన్ 254

ఆరాధయత్సవితారముదీర్ణరశ్మిం
పౌరేషురాజవరజీవితవర్ధనాయ

గంధర్వరాడుపగతస్సుధనుదామా
తేపాముఖాచవచనంహితమూర్ధ్వహంత్య 255

యదికృపాంప్రతియూయమహర్షే
స్సమభిలష్యధతత్రవదామివః
గురువిశాలవనెధరణీధ్ర
తపఉపాచరతాశ్రితసద్ద్రితాం 256

గ॥ ఆరాధితస్తత తవసాయుష్మాభిరహర్షతి ర్యుష్మదభీష్టందాస్య
తి ఇతిసుదామ్నాగంధర్వస్య వచనంనిశమ్యహారాస్సర్వే ద్విజాస్సంగతాః
కామరూపాఖ్య ధరణీధరసంస్థితం గురువిశాలవనాఖ్యం తపోవనముపగమ్య
తత్రభగవంతమాదివుషం సవిత్రమండలాంతర్వర్తినం ఆశ్రితపద్మాసనము
మల కిరీటకుండల హారవిభూషితం శ్రీమన్నారాయణముగ్రస్తపోభిరా
రాధయత 257

తుష్టువుశ్చైత్థం

నమస్సవిత్రేజగతాంవిశస్వతే
నమాశ్రితారోగ్యవివృద్ధిదాయినే
నమచ్యుతేయోనుదినంప్రభోత్తమై
త్రిసంధ్యమృక్సామయజస్స్వరూపధృతే 258

చాందోగ్యనామ్నోక్తమమస్తకేంత
రాదిత్యవిద్యాపరిగమ్యరూపః
కప్యాసవంకేరుహతుల్యనేత్ర
స్సపాతుదేవస్సవితాఖిలేశః 259

తతస్సమారాధనసంస్తవాద్యైః
ప్రీతంరవెర్మండలమధ్యసంస్థం
పరంపుమాంసంసముదీక్ష్యనిష్ఠాః
ప్రణమ్యభక్తాపరిగమ్యహృష్టాః 260

హరేహరేసంశ్రితకల్మషఘ్న
సమాశ్రితేష్టప్రదభక్తిలభ్య
అస్మాకమధ్యోహితమాశుకుర్యా
సనుహ్యవంధ్యోభవతఃప్రసాదః 261

వయంపరోక్ష్యంసముపాశ్రితావిభో
పతిశ్చయోనస్సతురాఃవర్ధనః
అరణ్యమాసాద్యవివాయనస్తపః
కరిష్యతేసప్తశతాబ్దజీవితః 262

గ॥ తేనవయంసు తవత్పరిపాలితాస్తంత్యక్తు మృత్యుమాజర యాజ
ర్యుకరితాం గాయాఽదాయు షమస్మాక ముస్మదధీశస్య రాజవర్ధనస్య
పాణిగ్రహణ మభిలషంతో భవంతం శరణముపగతాఃఅత స్తస్యాతిప
రంతి శతాబ్దనూనాయుఃప్రదాయాస్మాకమ భీష్టం పూరయ 263

తతస్తథేతిశ్రితవత్సలో హరిః
ప్రజాబహూకృత్యపితానమాయయౌ
పురంగతానాగరికాఃప్రహర్షితా
స్సమబ్రువన్రాజవరాయతాంకథాం 264

కరుణయాధనకేంద్రవరోహరే
రఘుటితేఘటనామపికుర్వతః
సపదినిష్టబురోధృతయావనః
పరిరరక్షజనాన్విషయస్థితాన్ 265

పత్నీచతస్యాయురదీక్ష్యదీర్ఘకం
ముదంప్రయాతాపురవాసనోపి
రాజాతుసంతానమవాపతేషాం
స్వస్మింశ్చజీవత్యభివీక్ష్యనాశం 266

గ॥ తదనుపౌరాణామపి స్వయావదాయుషం ఆయుర్వృద్ధిమభీప్స
మానో రాజవర్ధనీస్తోష భగవంతం సూర్యమండలాంతర్వర్తినం పరమపు

రుషం హిరణ్మయవిగ్రహం శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గ దివ్యాయుధ పరిమండిత బాహుం శ్రీమన్నారాయణ మారాధ్యతత్ప్రసాదేన తేషామప్యాయుర్వర్ధయి ష్యా మైస్సహస్రాతి శతాబ్దాయురవాప్య భగవంతమేవ పరమంపురుషం హృదయగుహాశయమను చింతయన్ తత్ప్రీతి రూపమెవ నిజవర్ణధర్మం ప్రజాపాలనం వితన్వానః విహితవివిధయజ్ఞారాధిత పరమపురుషప్రసాదలబ్ధ సకలభోగః పరమాంముదమవాప 267

అంతేచ భగవత్ప్రసాదలభ్యం పరమమాయు మాకాశమవాప.

యశ్చాపిలోకేత్రనిజాయురిచ్ఛేత్
వృద్ధిం సదేవంరవిమండలస్థం
ఆరాధ్యపూర్ణాంసమవాప్య కామం
ప్రసాదత స్తస్యభవేత్సదీనః 269

ఇత్యేతద్దమపుత్రస్యరాజవర్ధనభూపతేః
పురాణవేద్యంచరితంయథావత్ప్రతిపాదితం 270

కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛా తేశ్రీమ దెంకటరంగరాట్
తాంబూహిశ్రద్ధధానాయతుభ్యంవచ్మియథామతి 271

ఇది శ్రీమదాత్రేయ కులతిలక శ్రీగోపాలకృష్ణార్య
విరచితే శ్రీశోభనాద్రీశవైభవే మహా
కావ్యే ఉత్తరభాగే మన్వంతరా
ను వర్ణనంనామ ద్వితీ
యస్సర్గః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం

ఉత్తరభాగే తృతీయస్సర్గః.

చంద్రవంశ ప్రారంభః.

ధాపదద్వ్యంకలరంగభూపో
గోపాలకృష్ణార్యబుధప్రతీతః
వంశ్యాస్తుయే వైహితిపాస్సుధాంశో
స్తన్నామకర్మాణివదాధునేతి 1

ప్రశ్నేనాథమహీపతేర్ముదితహృ
ద్గోపాలకృష్ణోబుధ
స్తాకేశాన్వయరాజవంశచరితం
ప్రోవాచవిరాణికం
యశ్శార్ఙ్గివిష్ణ్వంశమూర్తిరతభగవాన్
శ్రీవానుదేవాత్మనా
భూభారాయితజన్మనోసురగణాన్
హంతుంనువర్ష్వాధితః 2

మన్వంతకేశార్ఙ్గిణిమునేస్తనూజ
స్సోమాభిధానోజనిష్టారకేశః

చంద్రాధికారంసమవాప్యసర్వా
నాప్యాయయద్భూతగణాన్విభాతి 3

బుధాభిధానస్తనయోస్యజజ్ఞే
గ్రహేషుతుర్యస్సరవూజ్యవక్ష్యం
తారాభిధాయాంతదుదంతమద్య
విస్తారితంసంగ్రహతోవదామి 4

గ॥ పురాకిలభగవతో నారాయణస్య నాభీసరోజాదుత్పన్న స్యచతు రాననస్య మానసి కస్యాత్రేర్మహర్షే రత్రిస్సోమోనామ పుత్రస్స మజని 5

సకలసోమాధిపో బ్రాహ్మణ విప్రతిష్ఠాపనామాధిపత్యేభిషిక్తో విదితభువనత్రయో విరచితరాజసూయోమదాంధస్తారా పతిర్మారాధికరూప పతీంతారాభిధానాం గురాచార్యపత్నీంజహార 6

తదన్వనుదగురు శ్శుక్రస్యశిష్యప్రతిపాతేన బృహస్పతిద్వేషాత్ తద్దా రాపహర్తారంచంద్రంస్వపత్న్యమగర్హ్యం 7

రుద్రోపి స్వగురోర్విద్యాప్రదాయినోంగిరస స్సనూజంబృహస్పతిని జపత్న్యంచకార తతస్సురాణామసురాణాంచ తారానిమిత్తోదారుణ సమరస్స మజని 8

తదన్వంగిర సామహర్షిణానివేదితో దంతేన బ్రహ్మణానిభర్త్సిత శ్చంద్రస్తారాంగురవేపాయచ్ఛత్ 9

దృష్ట్వాగర్భవతీంతారాంగురుఃప్రోవాచకోపితః త్యజమూఢేన్యపుంసా త్తంగర్భంనైతదహంత్వమే 10

త్యక్తేగర్భేతారయాపీక్ష్యబాలం
మోహంవ్రీతత్రస్తోమాగురుశ్చ

జ్ఞాత్వాతారావాక్యశోలోకకర్తా
చంద్రస్యాయంపుత్రఏవేత్యువాచ 11

గ॥ సబ్రహ్మణ్యేవబుధ ఇతిక్రతాభిధానః ఇలాయాంపురూరవ సము
త్పాదయామాస 12

పురూరవచరిత్రం.

పురూరవారాజవరస్సపిత్రా
ప్రదత్తరాజ్యోవిజితారివర్గః
దిశానువిస్తీర్ణయశాగుణౌఘై
రరంజయత్సర్వజగంతినైజైః 13

త్రయస్త్రింశద్రస్య సదస్యపారవిభవాత్
తస్యోర్వశీసద్గుణాత్
ముద్గాత్కీలనారదేనమునినా
సంగీయమానాత్తదా
శాపాన్మానుషభావమాప్యసవిధం
మిత్రప్రచేతఃకృపాత్
తస్యోద్వీక్ష్యానురూపసంపదమగాత్
మోహంధిరంసుభృశం 14

పురూరవాస్తాంసముదీక్ష్యచోర్వశీం
ఇయేషరంతుంమదనాగ్నితాపితః
ప్రదర్శయిత్వోరణకాస్వపుత్రకా
వుపాచరత్ప్రేమచతంవరాంగనా 15

గ॥ తతఃపురూరవానరపతిరూర్వశ్యాన్యాసతయానిక్షిప్తమురణ
కయుగ్మంరక్ష్యామీతిప్రతిజ్ఞాయతయాసహరంతుంకృతత్వరోవతస్థే 16

తదా

అన్యత్రమైథునాత్కాలేవివస్త్రంత్వానరాధిపం
పశ్యేయంయదితత్రైవత్యజామీత్యాహసోర్వశీ 17

గ॥ తత స్తథేతివిహిత ప్రతిజ్ఞోరాజనిపురూర వసితయాసహా నిరంతర
వసుభుజ్యమాననకలభోగే 18

అసూర్వశీదర్శనజన్యచింతా
కులేనశక్రేణతదావిసృష్టాः
గంధర్వవర్యాస్తుతదానయాధర్మం
జహుర్నిస్తదీయ్యాపురణోనిశాయాం 19

ప్రభోర్వశీతన్నిధనంనిశాయాం
రక్షేతిరాజానమువాచపుత్రీ
నిర్గత్యరాజాపినిరీక్ష్యమేషా
వివస్త్రీవాశునినాయగేహం 20

విస్మృత్యనీతమన్యాపాశే
విప్రమాయాంతముదీక్ష్యభూపం
నష్టాభవత్తామనిరీక్ష్యరాజా
ముగ్ధోవిభ్రాంతమనస్తథూహా 21

దృష్ట్వాపురుక్షేత్రగతేహ్యరణ్యే
ప్రకంద మహీశస్మరవారమోహా
తామూర్వశీంభోగరసంయయాచే
సాచావదత్తంనృపవర్యమేవం 22

రాజన్నసత్యంహిబతత్వదోక్తం
త్యక్తోసిశేనాద్యమయామహీశ
త్వయాధ్రువాభ్యానహివత్సరాంతే
సమాగమంప్రాప్స్యసిపుత్రకాంశ్చ 23

గ॥ తతోవత్సరాంతే పునరపిసంగత యాతయా భుక్తభోగస్తస్త్రీ
రహోతురః పురూరవానర పతిస్తస్యా ఏవచనేన గంధర్వా నారాధ్య ప్రీతై

స్తై: ప్రదత్తామగ్నిస్థాలీ మూర్వశీ సాలోక్య సాధన భూతాం మన్యమాన స్తాం నిశాయామరణ్య ఏవ విసృజ్య గృహానుపగత స్తత్తైర్విహావాస 24

తతస్సైతాయుగారంభే త్రయీమావర్తమానః పురూరవాగంధర్వో పలబ్ధస్థాలీ స్థానమాగత్య తత్రశీ మీగర్భసంస్థిత మశ్వత్థం నిరీక్ష్యత ద్ధారణీ పవారణీకృత్వా తత్రాగ్నిన్నిర్మంథ్య తేనజాతవేదసాపరమపురుష మాదిదేవం భగవంతం నిఖలయజ్ఞారాధ్య తత్ర్పసాదలబ్ధ మూర్వశీ సాలోక్య మవాప. 25

తస్య పురూరవసోరాజ్ఞస్తస్యామూర్వశ్యాం షట్తనయాజజ్ఞిరే 26

ఆయుష్మ్నాయుస్సత్యాయూ రయోధవిజయోజయః
తేషాంవంశంప్రమేణాద్య రాజన్వక్ష్యామితంశ్రుణు 27

గ॥ శ్రుతాయోర్వసుమాన సత్యాయోశ్రుతంజయః రయస్యేక సంజ్ఞః అన్యశ్చేతిద్వౌపుత్రౌ జయస్యామితః 28

విజయస్యతుభీమః తస్యకాంచనః తస్మాత్హోతృకః తస్యజహ్నుః జహ్నోరిపూరుహితస్యబలాకః తస్మాదజకః తతకుశః తస్యకుశాంబ కుశనాభః అమూర్తరయాః వసునామాశ్చేనచిత్వారః పుత్రాబభూవుః 29

గాధిఃకుశాంబతోజజ్ఞేకన్యాసత్యవతీతిచ
తామృచీకోభృగోర్వశ్యాఃప్రార్థయామాసధర్మతః 30

శ్యామైకకర్ణాశ్చంద్రాభావరుణేనసమర్పితా
కన్యాశుల్కంపదావగ్వాఋచీకస్తాముపాహరత్ 31

తయాధితఃపుత్రముపేత్యపత్న్యై
శ్వశ్రూశ్చాచధీమాన్మునిరాత్మవేదః
వక్ష్యాచరూస్నాతుమగాన్నిధాయ
మంత్రైర్విజత్రీయసంప్రయోగైః 32

గ॥ పత్న్యవతీతుయావదే వర్తాసమాగతస్తావదే మాత్రాస్వచరుంచా
యాచితా ఆగత్యార్ధంపక్వంచరుంమాత్రేప్రదాయాన్యం చరుంస్వీయంబభక్ష

ఆగతోభృగుమునిస్స్వ సంకల్ప విపరీతం తయాకృతం విజ్ఞాయ పత్నీ
మువాచ 34

పుత్రస్తేఘోరభావస్యాత్
భ్రాతాస్యాత్ బ్రహ్మవిత్తమః
వ్యత్యాసస్తుంయతశ్చరోర్వోః
కృతోభూన్మత్యాగాత్తె 35

తతఃపత్న్యాప్రసాదితో భార్గవస్తామువాచ 36

పాత్రోదండధరస్యాత్తేపుత్రోబ్రహ్మర్షిసత్తమః
తతస్సత్యవతీగర్భాజ్జమదగ్నిరజాయత 37
నరేణోస్తనయాంవిప్రోరేణుకాంవ్యవహన్మదా
పుత్రాన్వసుసుషేణాదీన్సలేభేరామకనిష్ఠకాన్ 38

పరశురామచరిత్రం.

యత్రగరామే జమదగ్నితనయే భగవాన్ పరమపురుషనుస్వాం శ
మావేశ్య భూభారమఖిల మవాతారయత్ 39

సజామదగ్న్యే రామాగంధమాదనే గిరామహాదేవమారాధ్యత
స్యానుగ్రహణసర్వాణ్యస్త్రాణి భేపరశుం చాకుంఠధారం తేనపరశురామ
ఇతిప్రథితోభూత్ 40

రామస్సకారకాతింసగణంబితవానహో
యజ్ఞాంచమభిన్నవ్వలంకార్తికేయేమహాబలః 41

తస్యైతదసదృశమపదానంశ్రుత్వా
తదావైహైహయాధీశఃకృతదీక్షనుతోజనః
దత్తాత్రేయాచ్చనాల్లబ్ధశబాహుశతోబలీ 42

విహారకామస్సరస్యాసంచరన్మృగయాపరః
యదృచ్ఛయాశ్రమంప్రాపజమదగ్నేస్సహానుగః 43

తదాకామధేనుప్రసాదలబ్ధైస్ససైన్యైస్సాతిథ్యపరికరైర్జమదగ్నినామహర్షిణాయుధావదభ్యర్చితః కార్తవీర్యార్జునస్స్వబాహుబలవిభ్రాంతమనాదిపరవరవశస్తాంధేనుంనిజాంమాహిష్మతీంపురీమనయత్ 44

తదనుశ్రుతవృత్తాంతో జామదగ్న్యో రామస్తమనుధావన్ పురీంతదీయాంప్రవిష్టస్తేనసాకంసమరంవిధాయతదీయంబాహుపరంపరశునాచిచ్ఛేద 45

మృతేజనేతస్యనుతాస్సభీతాః
నిరీక్ష్యరామస్యపరాక్రమంతం
పితాహృతాంతాంసురభింవిసృజ్య
సమ్రవన్సోప్యుటజంప్రయాతః 46

విజ్ఞాయపుత్రైర్నిహతాంమహర్షిణా
నరేంద్రహత్యాంతమువాచరామం
మూర్ధాభిషిక్తస్యవధోయముగ్ర
స్వయాకృతేబ్రహ్మవధాద్గరీయాన్ 47

క్షమాహివిప్రస్యగుణోగరీయాన్.
క్షమాప్రధానోభగవాన్హరిశ్శం
సంత్యజ్యతామద్యధనంస్వకీయ్యం
రుష్టానరేంద్రంహతవాయతస్త్వం 48

విధేహితీర్థేషుకృతావగాహ
స్త్వమచ్యుతాత్కాదురితస్యనాశం
ఇతిస్మపిత్రాపరిబోధితస్స
తీర్థేషుయాత్రాంవ్యతనోదధాబ్ధిం 49

పునస్స్వాశ్రమముపగతవతీరామేకదాచిజ్జమదగ్నిర్మహర్షిస్స్వపత్నీంరేణుకాంఉదకాహరణాయగంగాంగత్వాతత్రక్రీడంతంపద్మమాలా

విభూషితం చిత్రరథాఖ్యంగంధర్వం నిరీక్ష్యతద్రూపగుణాహృతాంతశ్చిత్రవచి
రమస్థాయ సన్నిధిమాగతాం నిరీక్ష్య తపోమహిమ్నా తన్మనోదోషం వి
జ్ఞాయతద్ధననాయ కుబేరాజ్ఞాప్య తేషుమాత్రు వదిశంఖయా తూష్ణీంస్థితే
ష్వత్యంతకుపితః సాక్షాను విధాయసంగ్రామం పుత్రైస్సాకం మాతుర్వధం
కురుష్వేతిన్యయుంక్త 50

రామోపిపిత్రా నియుక్తః ప్రాత్యూహమాతీ రంచహత్వా స్వనియు
మానువిధాన జనితప్రమోదేన పిత్రావరాయాను గృహీతోభ్రాత్యూనాం మా
తుశ్శిరోవనంవవ్రే 51

జమదగ్ని స్తధేత్యుక్త్వాసతింపుత్రానజీవయత్
రామోపితత్పితృభావజ్ఞోజఘానప్రసువంచతాం 52

గ॥ తతఃకదాచిద్రామే సభ్రాతర్యాశ్రమాద్దూరే వసతిపితృవధకు
పితాః కార్తవీర్యాఖ్యనపుత్రా లబ్ధావకాశా అయుతమపి జమదగ్నేరాశ్ర
మమాగత్య తత్పత్నీమేవాసీనం జమదగ్నిముదీక్ష్యతన్నన నోన్మూలాశేణు క
యాప్రతిషిద్ధా అపికేవల కోపమవలంబ్యతదీయం శిరశ్చిచ్ఛిదుః 53

తతశ్శోకవేగేనాక్రందమానాయా మాతురాకోశం నిశమ్యరామస్స
ఖ్రాతృకాన్యాశ్రమమాయా తశ్చిన్నశిరసంపితరం నిరీక్ష్యకోపావకజ్వా
లాసమాకులనయనఃపితరంరక్షంత్వితిభ్రాతృనాజ్ఞాప్యనిఃక్షత్రియాంపృథివీం
కర్తు మనాస్తదైవ ప్రతిజ్ఞాయ పరశుంప్రగృహ్యప్రయాంతఃపృథివీంనిఃక్ష
త్రియాంకృత్వా పరమకరుణావిష్టోవనమావివేశ 54

తతోబహుషుదివసేషు గతేషుకదాచిద్వికృతాత్మ జన్యైర్భ్య
స్యమానుః పరావసుర్ రామమిథ్యాభిపత్ 55

వృథాప్రతిజ్ఞాహిపరశ్వధాంక
త్వయాకృతాయేకిల సంతిభూపాః
ప్రతదనాద్యానిఃతప్రతిజ్ఞః
కింకత్థసేనంసదిరాజభీతః 56

ఇత్యాది పరాపసుంగిరాలణభితోపః వరతురాపుః పూర్వంకరు సైయాసంత్యక్తా సబాలవృద్ధాన పిక్షుత్రీయాన ఖలాక త్రిస్సప్త కృత్వోన్వి ష్యాన్విష్యనిజభూన 57

తదా.

శమంతపంచకాభిఖ్యేహ్రే పంచహ్రదాంతదా
మహావీశరీరోత్థరుధిరాంబుభిరాతనోత్ 58

అథసంశాంత కోపోజామదగ్న్యః పునరాశ్రమ ముపయాతః పితు శ్శిరశ్శరీరంచసంధాయ సదసి పరమం పురుషం వాసుదేవ మారాధ్యతదారాధన విధ్వస్తాఖిలకల్మషః ప్రాచీంహోత్రేబ్రహ్మణె దక్షిణాంఅధ్వర్యవేప్రతీచీ ముద్గాత్రే ఉదీచం అన్యేభ్యో అవాంతరదిశః కశ్యపాయమధ్యదేశమార్యావర్త ముపద్రష్ట్రే సదస్యేభ్య స్సమీపదీశాన ముపదక్షిణాం ప్రదాయావభృధంచ సమాప్య సమాప్త ప్రతిజ్ఞోవ్యభ్ర శీతాంశురివరరాజ 59

జమదగ్నిరపిపు త్రేణ సంహితశిరాస్సప్త మోరుహర్షిరభూత్ 60

యదాశ్వమేధికిలకశ్యపాయ
దిదేశరామోధరణీంతదానీం
విజ్ఞాయవృత్తింమునిరన్యదుష్టాం
వ్యవాసయద్భాగవమాత్మదేశాత్ 61

అధాధిరోదక్షిణసింధురాజో
రామేణవాసాయదిదేశదేశం
శూర్పారకాఖ్యంసతుజేత్రతశ్చా
సంశాంతచిత్తస్తపసాపృథాత్మ 62

సకశ్యపోపిప్రతిగృహ్యమామిం
రామాద్విజేభ్యోప్రవిభజ్యసర్వాం
కర్తుంతపోగచ్ఛదరణ్యభూమిం
అరాజకాభూమిరభూద్విగాన్న 63

శూరైర్నిస్సుదుష్టైలుఠితాసువిప
స్త్రీషట్పలుప్తేషుచవైదికేషు
ధర్మేషుధూమినిరధీశ్వరాథో
లోకంప్రదుద్రావవిధూతరోచిః 64

అధోరుణాకశ్యపయోగినాభూ
ద్ధృతాతదుర్వీత్యభిధామవాప
తంవీక్ష్యరఙ్ఞోర్ధమధోనుయాచే
నిర్దిశ్యరాజ్ఞస్తుపురాత్మగుప్తా 65

విదూరథస్యాస్తిసుతఃకిలశ్రేణ
ర్గుష్టాగిరావృక్షవతిక్షితీశః
పరాశరేణాపిచసర్వకర్మా
సాడాసపుత్రోఖిలతస్యభృత్యః 66

పుత్రోశ్మరోభిరణ్యదేశే
సంపద్గతోగోపతిరిత్యధాపి
ప్రతర్దనస్యాత్మజనిస్యవత్యో
వత్తేశ్చగోష్ఠేకిలవర్ధతోస్తి 67

రాజాస్తికశ్చిద్విదురథన్మపుత్రః
సాతోపిరాజ్ఞఃదధివాహనస్య
గుప్తస్తుయోగాతమయోగినాసీత్
గంగావతీరేకరుణాకరేణ 68

బృహద్రదాఖ్యోనరపోస్తిగోలాం
శూశ్రైన్సుగుప్తఃకిలగృధ్రకూటే
మరుత్తవంశ్యాఃక్షితిపాస్తథాన్యే
సముద్రగుప్తానివసంతినాథ 69

తాకల్పయిత్వా మరరక్షణేతు
నానావిదేశాచరణానుయాతా

జ్వరమదీయంవినివర్తయాద్య
తైరక్షితాహంతుచ ముత్సృజామి 70

ఇతిగిరమచలాయాఃకశ్యపస్సంనిశమ్య
ప్రవరఫలసముత్థాకాశనరేంద్రాత్మజాకాశ
అమలగుణనిధానాసభ్యమించద్ధరణ్యాం
వ్యసృజదపిధరిత్రీశానవాప్యాత్మశోకం 71

ఇతిభృగుమునివంశేజన్మలబ్ధ్వారమేశః
క్షితిధరమవదార్యక్షత్రియూఘాన్నిహత్య
గిరిపరముపయాతఃప్రత్తభూమిర్ద్విజేభ్యఃి
చరతితపఉదగ్రంరామనామామహేంద్రం 72

గాధేర్విశ్వామిత్ర నామా తనయస్సమ భవత్ సచ తపోమహిమ్నా
బ్రహ్మర్షిత్వమవాప తస్యశతం పుత్రాణ్యధుశ్చందమథ్యమాస్తత్సంఖ్యం
థార్మ్యదుశ్చందసనామానోజజ్ఞిరే 73

అన్యేచోష్ణికజయంతాదయఃి
యయఃిపారూరపసస్తనూజనిరభూ
దాయుస్సరాజోత్తమఃి
పత్నీమిందుమతీమవాప్యతనయాం
స్వాకానునామ్నాముదా
రక్షకాజ్యమతంద్రితశ్చిరతరం
తస్యామలభాత్మజో
దత్తాక్షేయముపాగమత్తనుజనె
లాకభార్ధమత్రెస్సుతం 74

సంసేవ్యతంచక్రధరావతారం
పుత్రాభిలాషంచనిషెద్యతస్మై
తేనపదత్తంఫలమాత్మజార్థం
వత్సైన్యదిదెశాయురపారమోదఃి 75

భుక్త్వాఫలంతస్మినివర్యలబ్ధం
లబ్ధ్వాప్రతిజ్ఞాంముని నాప్రదత్తాం
భర్త్రాగమత్సుందరమంతపురంస్వం
దధారగర్భంచసుతేజసాఢ్యం 76

పురాతుదేవీగిరిజేశ్వరేణ
సాకంవనంనందనసన్నిభేన
లీలార్థమాగత్యదదర్శకల్ప
వృక్షంమహాపత్రసమూహమధ్యే 77

సశ్వేష్టదాతృత్వమునంతదీయ
ప్రభావమాకర్ణ్యగవాద్భవానీ
సుతాంసురూపాంతమధోయయాచే
జ్ఞేధకన్యాపిచకల్పవృక్షాత్ 78

నిరీక్ష్యతాందివ్యతనుంసురూప
లావణ్యసౌగంధ్యగుణోజ్వలాంగీం
హృష్టాభవానీదుహితాస్వకీయె
త్యశోకసుందర్యభిధాంచకార 79

సోమస్యవంశ్యోనహుషోమహీశ
జనిష్యతీంద్రోపమవీర్యశౌర్యః
సృష్టాతదధ్యంభవతీమయెతి
తామూహగౌరీసుతమారదేహం 80

ఉక్త్వేవమీశేనసహాక్షయాతా
గౌరీనిజంవాసముపాగమోదా
అశోకసుందర్యసినందనాఖ్యా
రేమెచిరందేవవనేసుమాఖ్యా 81

తదాతువిధిచ్ఛేస్తనయోహుండోనామదానవోతి దుష్టసమాచారో యదృచ్ఛయానందనం వనమాగతస్తత్రరమమాణా మశోకసుందరీంనిరీ

త్యు తద్రూపసంపదావిమోహిత మనాస్మరపరవశస్తాం పత్నీంయాచమా
నస్తయాపునఃపునః ప్రతిషిద్ధోపితామేవాభిలషన్ తాంవంచయితుంమాయు
యా స్త్రీరూపమవలంబ్య తస్యాస్సమీపముపగమ్యతా మిదమంకాచ 82

కాసి సుందరికుతో ప్రతచాగతా
కస్యవాసితనయాపలిశ్వకః
బూహిమహ్యాముపధింవినాసఖీ
తేభవామిసమదుఃఖసమ్మదా 83

అశోకసుందరీ

అశోకసుండర్యభిధానుతాహం
గార్యాశ్చరామ్యాప్రతవనేసురమ్యే
హుండస్సదుష్టోదనుజోవయస్యో
మయాచ్చయాభర్తనయతిస్మనిత్యం 84

తతోమాయాహుండోప్యువాచ

మామప్యేవందుష్టభావస్సహుండః
నిత్యంకామీపీడయత్యేవదేవి
తస్మాదేతత్కాననాత్కాంచనాఖ్యం
స్థానంసువ్యాంపాప్యతిష్ఠావమాదాత్ 85

తతస్తథేత్యశోకసుందర్యా ప్రతిశుతేసమాయాహుండస్తయా
సహకాంచనాఖ్యం నిజంపురం ప్రవిశ్యసంత్యక్తస్త్రీరూపోనిజమేవరూపంత
స్మైదర్శనీయకృతాంజలిః పత్నీభవేతితాంపునఃపునర్యాచే 86

సాచైనమువాచ

భర్తామేచంద్రవంశోహినహుషాఖ్యోమహీపతిః
అయోనిపుత్రస్సతస్మాత్ మాంనవాంఛితుమర్హసి 87

ఇత్యాదినాబహుశః ప్రతిషిద్ధమప్యాత్మన్యే వన్యస్తకామం హుండ
మశవదశోకసుందరీ 53

యుస్మాదలభ్యామితరై దురాత్మ
వాంఛన్యుపాశ్రిత్యత మోదురంతం
తత్తస్యమూలో వినశిష్యసిత్వం
నైకాదృశస్వల్పఫలంప్రయాతి 89

ఆయోస్తనూజోనహుషపతిర్మే
సూనిష్యతిత్వామచిరాద్దురాత్మ
నన్యుజ్వలామగ్నిశిఖాంకరేణ
స్పృష్ట్వానుఖంలప్స్యతివానకోపి 90

ఏనంశప్తోదానవోహుండనామా
గౌరీవుత్యాదిదుష్టభావేనమూఢః
ఉద్యోహంతుంపుత్రమాయోపురేస్వే
తిష్టద్గారీపుత్రికాశావతప్తః 91

అశోకనందిన్యధహుండమేనం
శప్త్వాదదీయాంనగరంవిసృజ్య
గంగావతీరేతవసాదకేన
పరస్యవుంసోహరణమాతకాన 92

అస్తేశివాలేపరిలబ్ధగర్భా
స్వగర్భానుపుత్రీందుమతీనిరీక్ష్య
స్వప్నేశుభోదకఫలానిచిహ్నా
న్యవాచభర్తానచమోదమావ 93

శ్రుత్వావసేనందననామ్నిపుత్రీ
హుండస్యదుష్టేందుమతీసమజ్ఞాం
ప్రగీయమానాంచమువాచపిత్రే
సచాపినస్వాస్థ్యమవాపభూయః 94

నానావికారాణ్యవలంబ్యరూపా
ణ్యుపాగతస్సన్నిధిమిందుమత్యాః
అభీషయత్తాంకిలహుండదైత్య
స్తథాపిసాభీతిమవాపధీరా 95

సహ్యసమబ్ధాసముదూఢగర్భా-
తత స్తనూజంసుషుసేన్యపస్య
పత్నీజితాకకప్రభమంబుజాక్షం
త్రిలోకనాథాంకసమిద్ధగాత్రం 96

సమీక్ష్యమానోవ్యథదుష్టచిత్తో
హుండోపకాశంపిహితోనగర్యాం
ఆయోనివాసంవ్యతనోత్తదాసీం
పునఃపునర్భీషయతిస్మ దేవీం 97

ఆవిశ్వదాసీమథదుష్టభావాం
హుండోసురోరిష్టగృహంప్రవిష్టః
హృత్వేందుమత్యాస్తనయంప్రహృష్టః
నష్టాతవృత్తిస్స్వపురంవివేశ 98

హుండస్యపత్నీవిపులాభిధానా
పత్యాస్వభక్ష్యాయకరేప్రదత్తం
జహీతిబాలంతముదీక్ష్యహేతుం
భర్తుశ్చనాశేయమవాపభూయః 99

పాకాయసూదాయదిశేతిబాలం
జాయాధహుండస్యతుమేకలాయై
సైరంధ్రికామైవ్యాదిశత్తతస్సా
దిదేశసూదాయతదైవబాలం 100

సూదేనఖడ్గప్రసృతేవసంతం
బాలంతముద్వీక్ష్యతుసూదదాస్యా

వితేనతుస్తత్రకృపాంనుయూపే
పుణ్యేనబాలస్యనిరూఢపత్వే 101

నూదోవసిష్టాశ్రమచత్వరేతం
సంత్యజ్యబాలంనిశిలక్షణాఢ్యం
అజ్ఞాతవృత్తిఃహరిణంతుమక్త్వా
దిదేశహుండాయనచాపిహృష్టః 102

ప్రాతర్వసిష్టస్తముదీక్ష్యబాలం
సమాధినాతంశిశుమాయుపుత్రం
విజ్ఞాయహృష్టోర్మనిభిస్సమేత
శ్చక్రేభరతంతనహుపాభిధానం 103

సజాతకర్మాదివిశుద్ధదేహః
కృతోవసిష్ఠేనముదానరేంద్రః
జగ్రాహతస్మాత్నిగమంసహాంగం
అన్యాధనుర్వేదముఖాశ్చవిద్యాః 104

ఆయోశ్చపత్నీతనయంనవీక్ష్య
శుశోచనైజేశయనేప్రబుద్ధా
ఆయుశ్చభూయస్సమవాప్యలోకం
సుతస్యనాశేనవృథాప్రయత్నః 105

తదాగతాదాయనృపస్యసన్నిధిం
సనారదాత్స్వాత్మజసంగమోదయం
నిశమ్యహృష్టస్సముదాచరత్పియాం
ముమోదసాపీందుమతీసుతోత్సుకా 106

నహుషచరిత్రం

తదాకదాచిన్నహుషోవనాంతం
వన్యానినేతుంమునిభాసనేన

ఆశ్మాశ్రయాచారణశబ్దితాంశే
శ్రుత్వావచాంధరణీధ రేంద్రః 107

ధన్యోహిరాజానవహుషేబలాఢ్యః
కదాతుతంద్రక్ష్యతితస్యమాతా
పితాపిచాయున్నకృపతిఃవసృత్యా
హృతంతనూజంకిలదానవేన 108

అశోకసుందర్యపిధన్యరూపా
పతింనరేంద్రంనహుషంవయాతా
యతీవమద్యాపిచరత్యవాసుం
తపఃపతింతంకిలకాంక్షమాణా 109

శ్రుత్వేతివాణీందివిచారణానాం
మునింవసిష్ఠంనహుషోబభాషే
ఆయుశ్చకోవేందుమతీవతిఃకా
హ్యశోకసుందర్యపినాహుషఃకిం 110

శ్రుతంమయాఖేమునివర్యవాక్యం
సమీరితంతత్కథయాద్యమహ్యం
తతోవసిష్ఠోమునిరబ్రవీత్తత్
వృత్తంయథాతన్నహుషాయరాజ్ఞే 111

మాతేందుమత్యాయన్నృపఃపితాతే
త్వమేవరాజానహుషోసివత్స
అశోకసుందర్యపితేతుపత్నీ
ప్రతీభవాన్యాభవితామహీశ 112

హుండోనుకార్తాంమదనేనమూఢో
యయాచతన్నాభవదిష్టమస్యాః
అథాపినిబంధముదీక్ష్యతస్య
శశాపరుష్టాదనుజంనరేంద్ర 113

యోమేపతిస్యాన్నహుషోనరేంద్ర
స్సదేవదత్తస్తవమృత్యుహేతుః
ఇత్యాదిశప్తస్సతయాదురాత్మా
యత్తోపకారాచరణెనురేశః 114

ఆరిష్టగేహస్థితమాయుపుత్రం
భయంతమాహృత్యసకెలివెన
నూదాయపక్షంచదిదేశనూదః
కృపాళురాసీత్త్వయిదివ్యరూపే 115

తేనైవసంత్యక్తమధాశ్రమేహం
రక్షోమిరాజన్సుగుణంభవంతం
హుండంరిపుంతేజహిదానవేంద్రం
తాంచోద్వహోమాతనయాంత్వరాతః 116

తతోవసిష్ఠస్యనిదేశవశ్యో
హుండంనిహంతుంనహుషప్రవర్తే
ప్రగృహ్యచాపంసశరంయధేంద్రో
వృత్రాసురంమృత్యుమివాంబికేశః 117

హుండోపినూదాహృతమేణమాంసం
భుక్త్వాసుతృప్తింగతవాన్మదాంధః
ఆశోకసుందర్యవకంటగస్తాం
పత్నీభవెతిప్రసభంబభాషె 118

నిజాంధికాసాముహురేవరుష్టా
కావంయదాదాతుమియెషభూయః
తదాభయాత్తాంనవిసృజ్యహుండ
స్స్వకాంపురీంపాపవిచారమూఢః 119

హుండస్యవాక్యేనహుమస్యనాశం
నివేదయద్భిర్భయమాపితాయాం

తస్యాందుదంత్యాంకిలవిద్వరాఖ్య
స్సమాగతశ్శక్రసకాశ మేత్య 120

సాంతస్యవాక్యాన్నహుషస్యరేంద్ర
మాయోస్సుతంశ్రేష్ఠయయాతినిశమ్య
ననందవిష్ణుసుయధాఘనానాం
నిశమ్యరావంశిఖినీవహృష్టా 128

యుయుత్సతస్తస్యనరోత్తమస్య
శస్త్రాణిసర్వాణ్యదిశత్సురేంద్రాః
చక్రంహరిశ్శూలముమాధినాథః
శక్రోపివజ్రంవరుణశ్చపాశం 124

శంఖంతథాగ్నేయమథాగ్నిరస్త్రం
బ్రహ్మాస్త్రమాత్మీయమథాసిలోపి
సబాణచాపౌనహుషఃపగృహ్య
తానాదదేదీప్తమివార్యమాఖే 125

దేవైర్నియుక్తోనహుషాయశక్ర
స్సమాతలింస్యందనమాత్మనోహరం
సంప్రేషయామాసతతోధిరూఢో
నృపశ్శతాశీర్మసభిస్తమాళు 126

భేర్యోంతరిక్షేవ్యనదత్తదానీం
పపాతపుష్పాణ్యమపివుష్పవృష్టిః
కృతక్షణస్తత్రరథాధిరూఢః
పురీంప్రతస్థేనహుషోనరస్య 127

పురోవకంతోవవనెవ్యతిష్ఠ
ద్రణద్విరేఫాకులపుష్పవృక్షె
తత్రాగతాంకన్నరముఖ్యనార్యో
జగుఃకలంశృణ్వతిరాజ్ఞివృత్తె 128

అశోకసుందర్యపితద్వనస్య
సమీపదేశేతపసాస్మరంతీ
దృష్ట్వానరేంద్రంతముదారరూపం
విముగ్ధచిత్తాతపసోనివృత్తా 129

తదాతురంభావనయేనబుధ్వా
భవాత్మజాయాస్తనయంతముత్కా-
అపేక్షయత్వాంనిజయాచసంఖ్యా
నందిశ్యదేవీసహపోవకంతం 130

సంశ్రావితోకాబలరస్యదేవ్యా
స్తయాశయంతామిదమాహహృష్టః
నిహత్యహుండరిపుమేనితస్యా
స్సమీపమేవంవడతామధేతి 131

రంభాతదీయంవచనంప్రహృష్టా
స్వయేదయత్ఖంబతనూభవాయై
నిశమ్యసాచాపిదాకదేతి
తదీయసంశ్లేషరసోత్సకాసీత్ 132

తతాగతాకేసనహుండభృత్యా
శ్రుత్వాతయోస్సంవదతోరుదంతం
హుండాంతికేవదిషురుద్ధతాత్మా
దూతందిదేశాశుసతన్నిశమ్య 133

దూతస్సగత్వోపవనంనరేంద్ర
మాయోస్తనూజంనహుమంవిదిత్వా
న్యవేదయద్దైత్యనరాయసోధ
రుష్టారణాయోద్యతసైనికోభూత్ 134

రథాశ్వమాతంగపదాతివర్గై
ర్బలైనపూర్ణేనపరీతపార్శ్వైః

శతాంగమారుహ్యానుశిక్షితాశ్వం
సమీపమాపన్నహుషస్యహుండం 135

దృష్ట్వాపితాజాదితిజంబలాఢ్యం
రథీనథన్వీకుపితస్తదైవ
ఆహూయన్మాతలినాసమీపం
రథందనూజస్యదివాకరాభం 136

తతోపవృత్తైస్సమకేధదైత్యా
స్సర్వేశ్శరైస్తంనహుషంనిజఘ్నుః
ఛిత్వాన్నృపాస్తాందినుజాశకాస్మై
శ్చకారబీభత్సమభిద్రుతాశాత్ 137

హుండోతవీక్ష్యస్వజనాభయార్తా
దుద్రావహృష్టోనహుషంనరేంద్రం
తేనాహతోవజ్రసితీక్ష్ణబాణైః
స్తంబంచభిఃపతిభిరాజఘాన 138

తతోహతోగాఢముదీర్ణవేగై
శ్శరైర్నరేంద్రేణదనూజవర్యః
ముమూర్ఛతంవీక్ష్యసురర్షయస్తే
ముదావవర్షుఃకుసుమానినేదుః 139

హుండస్యమాకర్ణ్యరవంతదీయం
లబ్ధస్మృతిఃకోపవిదీప్తవక్త్రః
ఏకాన్నకైర్వింశతిభిఃపృషత్కై
స్తస్యావధీత్సూతరథాశ్వకేతూన్ 140

రాజారథహుండస్యరథంసమూతం
సాశ్వంసభూనాశుశరైరమోఘైః
ఖడ్గంప్రగృహ్యత్వరయానరేంద్ర
మభ్యద్రవత్సింహమివద్విపేంద్రః 141

ఛిన్నాసిశస్త్రానహుషేణహుండః
శర్వస్తదామోరతరారవాదః
గడాధరోధావదభీతీశం
భిన్నాభవత్సాసిశరైర్నృపేణ 142

ప్రగృహ్యతీక్ష్ణంపరిఘుందసూజే
వ్యత్తాననేగస్తుమధప్రయాతి
చిచ్ఛేదఖడ్గేనకరంతదీయం
యుగాంతరేశోశనినామహీంధ్రం 143

శక్త్యాహనోధశ్చితిపేనవక్ష
స్యపారమ్రసంబహుధాక్షరంతః
వహతహుండోగతజీవబంధో
హృష్టస్తదాఖేభునిచప్రజేభూః 144

హుండస్యనాశంశ్రుతవక్యశోక
సుదద్యుపేత్యాంతికమాయుసూనోః
మాముద్వహాదిత్యవరైఃప్రదత్తం
తుభ్యంనరేంద్రోచితమభ్యువాచ 145

సగంభమైవంనతయూనముక్త
స్తథేతిసస్యావచనంప్రగృహ్య
ఆరోప్యతాంస్యందనమిద్రదత్తం
హృష్టోవసిష్టాశ్రమమభ్యుపేతః 146

తతోవసిష్టస్మృతపూర్వవృత్తః
శుభేముహూర్తేమునిభిస్సమేతః
తదోద్వివాహంతుచకారహృష్ట
స్తదాభవద్వ్యోమ్ని సురప్రహర్షః 147

నిజేశమూలంబ్యనరేంద్రసూను
ర్ధర్మేర్వసిష్టస్యతతస్సజానిః

ద్రష్టుప్రయాతఃపితరౌపురంస్వం
రథేనతేనైవసశక్రసూతః 148

తదానిదేశాదమరోత్తమానాం
సామేనశాసన్నధిమాయుపఖ్యాఁ
సంపాస్యతస్యైతనయంనృభద్రం
న్యవెదయన్నైజపురాభియానం 149

శుశ్రూవేందుమత్యార్తతరాసుతస్య
క్షేమంప్రహృష్టాపులకాంచితాంగీ
భద్రశ్రవద్ధత్తనయాభియానం
సచాననందప్రణయేనరాజా 150

పురంప్రవిష్టోనహుషోపిపిత్రా
లంకారితంశక్రరథాధిరూఢః
పత్న్యాసహాకంపితకానిరీక్ష్య
చక్రేప్రణామంపదయోనఖేంద్రః 151

చిరాత్తనూజంపితరానిరీక్ష్య
సమాగతంహర్షముపేత్యభూయః
సదారమేనంపరిషస్వజాతే
మూర్ధన్యుపాఘ్రాయసబాష్పనేత్రౌ 152

అథేందుమత్యైనహుషస్యకీయం
వృత్తాంతమూచేనిజజన్మముఖ్యం
హుండస్యనాశాంతమశోకసుంద
ర్యుత్పత్తిమాశ్మశ్రయణంచతస్యాఃఁ 153

రథేనతేనైవజితారివర్గః
దిశానుగత్యానహుషేనకేంద్రః
పిత్రావిసృష్టప్రమహార్ణవాంక్ష్మాం
రరక్షశామాయురుదారవీర్యః 154

సంరక్ష్యభూమించిరమాయురాజా
దత్వాప్రజాపాలనధూర్వహాయ
పుత్రాయక్ష్మాద్వారతుష్టదేవో
జగామలోకంతుహరేస్స్వపుణ్యైః 155

పిత్రాదత్తమధప్రహృష్టమనసా
రాజ్యంముదాపాలయన్
వృత్రాభ్యాసనదోషదూషితతనా
వంతర్ధిమింద్రేగతే
ఇంద్రస్యాసనమాస్థితస్త్రిదివమ
ప్యాజ్ఞాపయన్నాయుజో
రాజానిజితసర్వశత్రునికరో
రేజేమహాజోనిధిః 156

ఇందాగ్నిమథిలవ్యవాసపదం
ప్రాప్తోయదాయోన్వితః
నిదిష్టశ్చతయామహర్షివిధృతే
యానేస్థితోయాహిమాం
ఇత్యాదిశ్యమునీశస్వయానవహనై
రారూఢయానశ్రిత
శ్చాస్సన్నిధిమాయయాతుసహుష
స్త్రైలోక్యలక్ష్మీదాత్ 157

తత్రాగస్త్యమునింపదానృపవరో
యానంవహంతంనిజం
పస్వాక్తథమామదేనహుష
స్సర్వేతిశీఘ్రింపదం
శప్తస్సర్వవపుర్భవేతిమునినా
రుష్టేనరాజాపతత్
స్వర్గాద్భ్రష్టతనుస్తయామునిగిరా
జాతిస్మరోభూదహిః 158

సపాండవానాంవనవాసకాలే
బిలేవసన్యామునభూధరస్య
వృకోదరంవీక్ష్యవధోంతరస్థో
జగ్రాసభక్షోయకృతప్రయత్నః 159

యుధిష్ఠిరేణాధసమాగతేన
స్వప్రశ్నదత్తోత్తరతుష్టచిత్తః
విమోచితశ్శాపభయాదవాప
రాజాహిరూపోనిజపుణ్యలోకం 160

భ్రాతరోనకుషస్యాసన్చత్వారస్తుజఘన్యజాః
శ్రుతీవృద్ధోరజీరంభశ్చానేనాఇతివిశ్రుతాః 161

శ్రుతవృద్ధస్యపుత్రోభూత్సుహోత్రఇతివిశ్రుతః
త్రయస్తస్యసుతాఃకాశ్యఃకుశోగృత్సమదోపిచ 162

పుత్రోగృత్సమదస్యాపిశునకస్సమభూదృషిః
తస్మాత్తుశానకోజజ్ఞెబహ్వృచప్రవరోమునిః 163

కాశికాశ్యశ్చతత్పుత్రోరాష్ట్రాదీర్ఘతపాస్తతః
ధన్యోధన్వంతరిస్తస్మాదాయుర్వేదప్రవృత్తికృతః 164

ధన్వంతరిచరిత్రం.

ధన్వంతరిర్యోదుగ్ధాబ్ధిజాతస్సమధుసూదనాత్
వరంప్రాప్యపునఃకాశీరాజ్ఞాంవంశేవ్యజాయత 165

విష్ణోప్రసాదేనైవాయంజాతఃకాశీశసంతతౌ
ఆయుర్వేదంభరద్వాజాల్లబ్ధ్వాచకేతమష్టధా 166

అణిమాద్యష్టసిద్ధీశ్చభాగంయజ్ఞేద్విజన్మనాం
లబ్ధోధన్వంతరిఃప్రాప్తోదేవత్వంసతనుర్విభుః 167

తస్యచకేతువ: ర తస్మాద్భీమరథ: తస్మాద్దివోదాస: తత: ప్రత
ర్దన: అత్రాయమితిహాస: 168

దివోదాసవృత్తాంతం.

యోయంప్రతర్దన పితాదివో దాసస్యవారాణసింపురీం పురాభద్ర
శ్రేణ్య నుహదిష్టితాం తత్పుత్రశతం నిహత్యతాం స్వయమధిష్టాయ ప్రజా:
పాలయన్న వతస్థే 169

తదానీం కృతపార్వ: వివాహ: పశుపతిస్సురాం తిరేరమమాణస్స్వసేనా
సంతుష్టేస్సుర్నైన్యాం మానప్రభావస్థయా సహచిరం రమమాణోతిష్టత్.

హృష్యత్సర్వేషుశేషుదృష్ట్వా
పతింనిజంహైమవతీదదాసిం
నిరీక్ష్యమేనాంప్రసువంనుదీనాం
దైన్యస్యహేతుంతువదేత్యవాదీత్ 171

మేనాపిపార్వతీ మువాచ.

అయందరిద్రఃపతిరుద్ధృతశ్రీ:
దిగంబరోభైక్షవరాయణస్తే
మదీయపార్శ్వేవసతీతిహేతో
ర్దీనాభవంనాన్యదితోస్తిబీజం 172

తతస్స్వభర్తృవరాభవ ప్రతిపాదకం మాత్మవచన మసహమాన
యా పార్వత్యాప్రేరితః పశుపతిహేత మవంతంగిరివరం వివాయాన్యం నివా
సమపేక్ష మాణోదివ్యా దాసాధిష్టితాం వారణసీం నివాసాహతాం విజ్ఞా
యస్వ సేవకం క్షేమకం మృదునోపాయే నదివోదాసముద్వా సయేతిస్వ
యంబ్రు 173

తతోనికుంభనామాగణేశ: కదాచిద్వారాణస్యా కస్యచిన్మం కణనా
మ్నో నాపితస్య స్వప్నేస్వయం రూపం దర్శయిత్వా మదీయ్యమేవ రూ
పం నగరద్వారి ప్రతిష్ఠాప్య పూజాదికం కారయ తతోహమఖిలా వరా
దాస్యా మిత్యువాచ 174

నాపిలశ్చాపి తద్వాయుస్స్వప్న వచనంస్మరన్ రాజానమను జ్ఞాప్య స్వప్న దృష్టాకృతిం కంచనవిగ్రహం నగరద్వారి ప్రతిష్ఠాప్య పూజాదికం కారయామాస 175

తత్రాన్నపానాదిసమస్తకామా
ప్రయచ్ఛదుద్వీక్ష్యతునాగరేభ్యః
అపుత్రిణీరాజవరస్యపత్నీ
యయాచభూతంతనుపాత్రపూజా 176

చిరలారాధిత మపిపత్న్యా తద్భూతం యదాస్యా భీష్టం నప్రాయచ్ఛత్ తదాతిరుషితోది వౌదాసస్తత్ స్థానాచ్చ్యా వయామాస 197

తతోనికుంభోగణేశః పూజావిహతికుపితో వారాణసీపురీయుంతే ఆచిరాదేపశూన్యా భవితేతిశశాప 178

వారాణసీంశూన్యజనాంనిశమ్య
నికుంభవాక్యేనభవోపిహృష్టః
కృతాలయస్తత్రతయాద్రిపుత్యా
చిరంతుభోగాంబుభుజేసమృద్ధాం 179

దివోదాసోపినికుంభేనశప్తాం వారాణసీంవిహాయస్వ విషయాంతే గోమతీతీరే స్వాహితంనిర్మమె 180

తస్యాదృషద్వత్యాంపత్న్యాం ప్రతర్దనాభిధస్సూనురభవత్ 181

సచస్వపితృవిరోధివో భద్రశ్రేణ్యస్యకనిష్ఠపుత్రం దుర్దమనామకం బాల్యే పిత్రావిసృష్టంనిహత్య తదీయవంశవినాశకరణేన శత్రుజిత్సంజ్ఞామవాప 182

బుతధ్వజచరిత్రం

ప్రతర్దనస్యపుత్రోభూదృతధ్వజసమాహ్వయః
వత్సకీయవలయాశ్వశ్చైత్యముమేవవదంతిహి 183

కృతోపనీతాద్యవిధిస్సపిత్రా
సౌకాస్రభిపారంచగతోవినీతః
ఋతధ్వజస్తుల్యవయోభిరన్యై
ర్వీక్షానుహృద్ధిర్ద్విజరాజపుత్రైః 184

పాతాళలోకేశ్వతరస్యనాగ
కాటస్యపుత్ర్యాగుణవత్యచిత్రా
తస్యాంతికంప్రాప్యధృతద్విజాతి
రూపాతదాతేనరతింప్రయాతా 185

తానహ్నినిత్యంకృపణన్నిధానా
తస్యాంతికేతేనసహైవభోగా
చిరంతుసంభుజ్యనిశానుగేహం
పాతాళసంస్థంనిజమేవయాతా 186

చిరాత్ప్రితాతానముదీక్ష్యపుత్రా
పుణ్యాచతుర్ణాహ్నియమావమితిస్థః
సమూచతుస్తాపితరంప్రణమ్య
ప్రహర్షదానస్యాధగుణాప్రకీర్త్య 187

ప్రహర్షదానాభ్యోనృపతిర్గుణాఢ్యః
కశ్చిత్తదీయస్తనయోవినీతః
ఋతధ్వజోనామగుణైస్తదీయై
రావాంచితోతత్సవిశేషరావః 188

ఋతధ్వజస్యాధగుణాన్నిశమ్య
నాగోత్తమస్వాతనయావువాచ
సఖ్యుర్యుష్మాంశిన్యనరాధిపస్య
మయావిధేయంకిమువర్తతేద్య 189

పితుర్గిరంతాంతునిశమ్యపుత్రాత్
మూచాచతుస్స్వప్రణతీభుజంగం

అవాప్తకామస్సధరాదినాథత
స్తస్యాస్తికేనాపివిధినకశ్చిత్ 190

అథాపియద్యస్తితదాపికార్యం
తస్యాద్యశక్యంభవతానకర్తుం
తథాపిచావామధునాబవీవిః
శ్రుత్వావరంచింతయతాతశక్త్యా 191

గ॥ పురాప్రతర్దనమృతధ్వజపితరంగాల వనామాముపనిరభ్యే త్య రాజకశ్చనదానప్రోమ మాశ్రమముపేత్యనిత్యయాం బాధతేనానావిధాని రూపాణిచ సింహవ్యాఘ్రవరాహాదీ నిధారయన్ మాంభీషయతి- తన్నిరసనె హంసమర్థోపిత పరిక్షయభయాత్ స్వయంనతంనిహన్మి- కదాచి త్తేనచాన వేననితరాంపీడితేన మయామూర్యాభిముఖ్యేనో త్పన్నస్తాతి నిశ్వా సాత్ అయం తురంగమోదిగ్రాభువ్యవతత్ తదాఆశరణీవాగుదభూత్ 192

ద్విజోత్తమాయం తురంగస్త్వయిప్రసన్నేత నూన్యేణ తుభ్యంప్రద త్తః యతోస్యగతిః పాతాళభూవియత్స్వపి అప్రతిహతా క్షణాదేవాశేషమ పి భూవలయాప్రదక్షణీ కరోతి తస్మాదయంకువలయనామా- యశ్చత్వాం దానప్రాబాధ తేతస్యవినాశ హేతుశ్చాయం- ఇమంచాశ్వం శత్రు జిస్త నయ ఋతధ్వజనామా సంప్రాప్యకువలయాశ్చ సంజ్ఞాసప్స్యతి- అతోయం భవతేనివేదితః భవానధునావుత్రమా జ్ఞాప్యతేన దానవంనిహత్య మదీయమత పరిపాలవంకుర్విత్యువాచ 193

తతః

పితురాజ్ఞాంపురస్కృత్యతమాహూయహరోత్తమం
ఋతధ్వజోగాలవేనసాకంతస్యాశ్రమంయయౌ 194

రరక్షతత్రపితృగణానృతధ్వజ
స్తపోంతకాయంవినిహత్యభూరిశః
తదాతుసంధ్యాపరిశేవనాదరం
తమభ్యయాద్దాలవమాశుదానవః 195

నాకరంవవ్రుధాస్థితంతదా
వీక్ష్యమాణవమృతధ్వజోనృపః
తంహయంసమనిరుహ్యకార్ముకీ
సోన్వధావదరుణిక మోరుసా 196

తమర్ధచంద్రాకృతిసాయకేన
జఘానరాజాసచబాణవిద్ధం
ప్రాణావనేచ్ఛుఃహనుమారమాయాత్
తమన్వధావన్నృపనందనోపి 197

యోజనానిసుబహూనిలంఘయ
న్నావివేశధరణీబిలంమృగం
సోపిరాజతనయోవిశద్ధయీ
దానవంతునటదశకతద్బిలే 198

చరణసత్రతకీలపాలసూనుః
పురందరశ్యుతరత్నదీప్త్యా
దృష్టాతుకాచిద్వ్యపతిర్నృపేణ
త్వంకేతిపృష్టాసచవాచమూచే 199

గ॥ తలః ప్రాసాదమారోహంత్యాం తస్యాం ఋతధ్వజోపి తత్రచిద్ధయం నిబధ్యతా మనుసృత స్తమేవ ప్రాసాదమారూఢ స్తత్రపర్యంకేశయానాం కాంచనదివ్యస్త్రీయం దదర్శ ప్రథమందృష్టానరీచ తీస్యాంతి కేశాశవృంతం పీజయంతీదదృశే-శయానాచదివ్యస్త్రీ రాజానమృతధ్వజంనిరీక్ష్యకామ మోహపరాయణా మూర్ఛామవాప ఋతధ్వజోపి తాంనిరీక్ష్య కామవరశస్తాం నిరీక్ష్య బహుధాసమాశ్వాసయత్ 200

తీతోవచారాద్విసివృత్తమూర్ఛా
సాదివ్యనారీగగనంసమూచె
మోహస్యహేతుంనృపదర్శనేన
సాహుండలాఖ్యానృపంతదూచే 201

మదాలశేయంనృపవర్యవిశ్వా
వసోస్తుగంధర్వపతేస్తనూజా
పాతాళకేతుఃకిలవజ్రకేతో
స్సుతోనుదోహ్యగ్రతరోతిదుష్టః
ఉద్యానసంస్థామహరద్విధాయ
మాయామిహైనామనయద్విమూఢః 202

ఏనాముద్వహ్య తిచసచదానవ్రోతిదుష్టః ఆగామినీత్రయో దశీచవివా హతిథినిర్దిష్టా ఆస్యాంచతదపహరణభీతాయాంశోచంత్యాంసురభిః సుశ లమువాచ 203

అయిభద్రేమాశుచఃనత్వామదుండానవాధ మోవివక్ష్యతిఏనంనిహ త్యకశ్చనమహారాజస్త్వాముద్వక్ష్యతీతి 204

అహంచవింధ్య వత్సుతావుష్కరశాలినశ్చ పత్నీకుండలాభిధానా మమభర్తరిశుంభేన హతేతీర్థయాత్రాపరాచరామి పాతాళకేతుశ్చదానవ్రోవా రాహరూప మవలంబ్యమనుష్యలోకంగతఃకేనా పిబాణేనహతోభవత్ తం చాన్విష్యాహ మత్రాగతా ఇయంచమత్సఖీమాదాల సాతవదర్శనాదేవ త్వయిప్రవణ మానసామూఢాంచసమవావ అతస్త్వమేవాస్యాఃపతిభవ విష్యతీతిమన్యే త్వంచకోవాకిమర్థ మత్రాగత స్తత్త్వంబూహీతి 205

ఋతధ్వజఃకుండలాయావచశ్రుత్వాప్రహసితఃతామువాచయథావృత్తందానవస్యవథాద్ధికం 206

గా తతోమదాలసాప్యతి హర్షవికసిత వదనాతస్మిన్నేవ పతిభావం నిధాయ స్వకులగురుంతుం బురుమచింతయత్ 207

చింతితశ్చతత్రాగతస్తుంబురు స్సమిత్కుశస్తయోఋతధ్వజమదాల సయ దోర్వివాహమంగళం నిర్వర్తరమామాస 208

కుండలా తతయోరనురూపం సమాగమం నిరీక్ష్యప్రవృద్ధమాన సాతపసేవనం ప్యవిశత్ 209

ఋతధ్వజేపి మూదాలసాఽపశ్య మారోవ్య పాతాళాన్నిర్గచ్ఛ తిష్ఠత్వ
త్యానవా నానావిధ ప్రహరణపాణయస్తం ప్రత్యుద్గతాః 210

రాజాపితా సర్వా త్వాష్ట్రాస్త్రేణ జఘాన తేచసర్వేదానవాః
పాతాళకేతునా సహతదస్త్రితే జసాదగ్ధాబభూవుః.

తతోరాజపుత్రః ప్రహృష్టో మదాలసయా సహస్వపుర మాగత్య
పితరం ప్రణిపత్యసర్వం యథావృత్తం న్యవేదయత్.

పితాచప్రతర్ద నస్తమృతధ్వజం యుథాజ్ఞాకారిణం వీక్ష్యపరితు
ష్టమనాః పునరపిథార్మి కరక్షణెవ్య నియుజ్య ఋతధ్వజోపి యథాపితాదే
శం మహిం కృత్వాన్నం సంచరన్శాపస జనరక్షణం కుర్వన్నవతస్థే 211

ఏకదాఽ ఋతధ్వజోయమునా తట్టేకృతాశ్రమం పాతాళకేతోరను
జమతిమాయా వినాంతాళకేతునామకం మునివేషధరం దానవందదర్శ

సచతాళకేతుస్స్వభ్రాతృహం తారంతంనిరీక్ష్యవైరనిర్యా తనకామ
స్తమువాచ 216

మహారాజాహంయుష్ట ముద్యుక్తస్తదర్థం దక్షిణాద్రవ్య మావశ్య
కం తస్మాత్త్వకంత గతంభూషణం మహ్యందేహి అహంచాంతర్జలేవరుణ
దేవ మభిష్టూయత్వరయై వాగమిష్యామితావత్పర్యంత మాశ్రమ స్త్వయా
సంరక్షణీయః ఏతముపకారం మమకుర్వితి 217

అథతద్ధ్వజే తద్దైవేత్యంగీకృత్య తదాశ్రమరక్షణం కుర్వతి తాళకే
తురంతర్జలప్రవిష్టస్తే నైవాధ్వనా ప్రతర్దనపురంప్రవిశ్య మదాలసాయా అ
న్యేషాంచ సమక్షమిదమూహ 218

ఋతధ్వజోమహారాజో మదాశ్రమమాగతః కేనాపిదుష్టదానవేనహృ
లేనవహ్నిసినిహతో మమార-మ్రియమాణేనతేనకిం భూషణంమహ్యంద త్తం
తదీయమశ్వంసఏవజహార తస్యాగ్నిసంస్కారమపి శూద్రాఏవమకుర్వ
ఇమాంతదీయాం దురవస్థాంనివేదయి తుమహామాగతఇతి 219

మచాలసాతద్వచనం నిచమ్యదృష్ట్వాచకం ధాభరణంస్వణర్తుః మ
మార దుఃభేనతతోన రేంద శ్చక్రోశభూయస్తనయంవధూంచ 220

చిరంవిలప్యాధసుతస్యవధ్వా
శ్చకారసంస్కారమిశాపతిశ్చ
సతాళకేతుస్సముపేత్యగేహ
మతద్వజంప్రాహసుసిద్ధకామః 221

ధన్యోస్మిరాజ్ఞభవతాకృతోహం
స్వంగచ్ఛగేహంకుశలేనయుక్తః
ఋతధ్వజోధాశ్వవరారూఢః
పురంప్రవిశ్యప్రణనామతాతం 222

తత్తాళకేతోస్తునిశమ్యవృత్తం
నుష్టంమృతించాపిమదాలసాయాః
విసృజ్యభోగాన్నిఖలాన్అనన్య
చిత్తోవయస్యైరమతేనృపాలః 223

నాన్యాంవధూస్తాన్మనసాప్రహర్ష
కరీతితోయంవిరహాత్తదీయాత్
విసృష్టభోగశ్చనిరస్తకామ
స్తస్యాస్తికార్యంకిమిహాన్యపుంభిః 224

గ॥ ఇతికుమారవచనం నిశమ్యాశ్వతిరోనాగేందోర్ యేనకేనాపిప్రకా
రేణ ఋతధ్వజస్యోపకారం కర్తుస్సన్వ భాగినేయకంబలేన సాకంసరస్వతీ ప్ర
సాదంలబ్ధు కామస్తద్విషయ కంచస్తోత్రం నిర్మాయతేన ప్రసన్నయాత
యాదత్తం గానవిద్యాసర్వస్వముపలభ్య కైలాసశిఖరస్థితం మహాదేవంతే
నగానే నాతోషయత్ 225

తుష్టేనమహాదేవేనవరం వృణీష్వేతినియుక్తో నాగేంద్రస్తమిదంవ్య
జిజ్ఞపత్ 226

వత్సీచ కవలాశ్వస్యమృతిమావమదాలసా
సాపుత్రీమజాయేతయదితుష్టోభవాన్మయి 227

తతోమహాదేవ స్తమువాచ నాగేంద్రాశ్వ తరతవేష్టం శీఘ్రమేవ
సిధ్యతి 228

శార్ఙ్గిదేదత్తంపితృభ్యస్త్వంచరపిండంతుమధ్యమం
తతఃఫణాన్మథ్యమూత్తేకన్యాసైవజనిష్యతి 229

సాజాతిస్మరా తాదృసే నైవరూపేణ జాయత ఇతి.

తతస్తం ప్రణిపత్య శార్ఙ్గిశార్ఙ్గాసాకమశ్వ తరోరసాతల మాగత స్తే
ద్వైవశార్ఙ్గిద్ధం విధాయమధ్యమం పిండమభక్షయత్ 230

భక్షితే చమదాల సాసదృశీయు వతిస్సమజని తామండతర్గ ృహీ
శ్వతరో నాగేంద్రోజుగోప 231

తతః కతిపయెషుదినేషుగతేషు స్వపితాశ్వరథేనసదిష్టా కమాతా
స్వ స్వసుతాయమృతధ్వజం నిజంలోకమానయతాం 232

ఆనీతశ్చ ర్తధ్వజస్సభిఖ్యాం దర్శితమశ్వతరం నాగేంద్రం మీక్ష్యప్రణ
మ్యతేన చాభ్యర్చితశ్చ పరితుష్ట స్తత్ప్రదర్శిత యామదాలసయాసనంగతోవి
దిత తదుత్పత్తివృత్తాంత స్తే నానుజ్ఞాతస్స్వపురమాగతః పితేనిఖిలమదం
తంనివేద్యతయాసాకంనిఖిలాన్ భోగాననుబభూవ 233

ప్రవర్ధనఃపుత్రకృతంప్రమోదం
పాప్యప్రమాదేనజనాంశ్చరక్ష
ఇంద్రాదిబాత్తాత్మవివేకతత్వ
సమాధరోహత్రిదివంగుణాఢ్యం 234

జతధ్వజోధాధిగతాభిమోక్ష
రాజ్యేముదావన్నిఖిలాజనాంస్తూ

మదాలసాసాంప్రథమంతనూజం
లబ్ధ్వాచవిక్రాంతపదంచకార 235

విహస్యమాతాతునిశమ్యతత్పదం
చకారతంజ్ఞానపథానువర్తినం
ద్వితీయసూనుంచసుబాహునామకం
చకారతంచాపితథాకరోత్పసూః 236

తృతీయపుత్రస్యచశత్రుమర్దనా .
భిధాంచకారప్రసువాసచాత్మవిత్
కృతస్త్రియోపుర్ష్యుతగేహసంశ్రయా
స్తపోభిరారాధితమాధవాంఘ్రయుయుః 237

సుతస్యతుర్యస్యతతోమదాలసా
సదేశతోభర్తురలర్క-ఇత్యదః
చకారనామాథహసత్యధీశ్వరే
వదేతిత్ధద్ధేతుముపావతంవధూః 238

అలర్క-ఇత్యేతదసంగతార్థకం
నామత్వయాధాయితతోహసంప్రియే
ఇత్యూచివాంరాజవరోధబంధ్నీ
పతింసమూచేచవివేకశీలా 239

త్వయాపివిక్రాంతసాబాహుపుత్ర
స్సమధ్వనాఖ్యానిహితాన్సుతానాం
తాన్యప్రనర్థానియతోయమాత్మ
సర్వత్రగస్సర్వసమోవ్యయూపీ 240

తతోమయాస్యేతదలర్కనామ
దత్తంజగత్యాంవ్యవహారయోగ్యం
తతస్తధేత్యాహనృపశ్యపత్నీం
సాచాకరోద్బాధరతంకుమారం 241

అథాత్మవంశాంకురనాశశంకీ
రాజాప్రియారూఢమడాలసాభ్యాం
యథాయమాఖ్యాన్వయవృద్ధిహేతు
స్తథోపదేక్ష్యస్తనుతోభవత్యా 242

తతస్తుమాతుఃపరిలబ్ధరాజనీ
త్యాధ్యశేషాభిలధర్మతత్త్వః
రుతధ్వజేనాహితధర్మదారః
నిదేశవర్తీసనుఃపాత్తితుస్యః 243

అలకచరిత్రం.

విన్యస్యరాజ్యస్యధురంసుకాచ
గతేవనంధర్మరతోహ్యలకఃకః
నమస్తయజ్ఞాచితదానవారిః
ధర్మేణసర్వాఃపరితోరరక్ష 244

పుత్రాశిబభూవుశ్చనృపస్యతస్య
సన్మార్గసంచారరతాస్సుశీలాః
తైస్సాకమృద్ధాఃబుభుజేసభోగా
చిరంసురేంద్రైరపిదుర్విభావ్యా 245

చిరాయుభోగేష్వతిమాత్రసక్తం
ఆలకమాకర్ణ్యవనాంతచారీ
భ్రాతాసుబాహుర్మతివృద్ధిమస్య
కర్తుంప్రయత్నంవ్యతనోత్సుధీరః 246

తతస్తుకాశీపతిమస్యశత్రుం
రాజ్యేచ్ఛయావావగతింసుబాహుః
సోప్యాదిశద్దూతమలకరాజ్ఞే
రాజ్యంప్రదెయంభవతాగ్రజాయ 247

మామేవయాచేతపమాగ్రజన్మా
రాజ్యంప్రదాస్యామియదీతివాచం
అలకరాజ్ఞోధనిశమ్యతస్మాత్
సుబాహురప్యాహసమానశాలీ 248

యాచ్ఞానధర్మ్యానృపకేరతోహం
యాచామిరాజ్యంన్యయమేవనేతి
నిశమ్యకాశీపతిరభ్యుదగ్ర
సైన్యావృతోగచ్ఛదలకరాష్ట్రం 249

దానేనసామ్నాభిదయాచతప్య
పాప్తాశశంసైన్యగణాస్తదానీం
అలకరాజ్ఞోధనరాజ్యసైన్యాః
ప్రహీణకోశశ్చవిషాదమాప్తః 250

మాతాపురారణ్యభువఃప్రదేశ
కాలేతుదత్తాంగులీభూషణేన
స్నాతఃశుచిఃపట్టమధాబిమృశ్య
సూత్మాక్షరంతల్లిఖతందదర్శ 251

యదాహిదుఃఖంప్రియబంధుజంవా
రాజ్యస్యనాశేనతథావ్యథావా
భీవత్తదాతేంగులిభూషణేన
నిష్కృష్యపట్టంపరిపశ్యతత్ధ్యం 252

ఇతీరయిత్వాప్రసువాంగులీయకం
ప్రవృత్తమాసీద్విచిత్యతన్నృపః
తధేవకృత్వాలిఖతంస్ఫుటాక్షరం
దదర్శతత్కార్ష్ణమపిప్యధీయత్ 253

సంగస్తాద్భిజ్యస్సర్వదాయుద్యశక్య
స్సన్ధిఃకార్యస్సోన్యధాదుఃఖహేతుః

జయస్తస్యాశ్రుతస్సూనుర్మహావీరో మహారథః
ఏతేషాం క్షత్రవృద్ధస్యవంశ్యాఖ్యాపాఽదాహృతాః 269

రంభస్యాప్యాయుపుత్రస్య రభస స్తనయుస్మృతః
గంభీర స్తత్సుతోజజ్ఞే క్రతు స్తస్యాత్మజస్మృతః 270

క్రతోఃకళత్రేసంజాతా బ్రాహ్మణావర్ణధర్మిణః
అనేనసోప్యాయుపుత్రాత్ శుద్ధస్తస్మాత్ శుచిస్మృతః 271

త్రికకుప్తస్యతనయోధర్మసారధినామకః
తస్యశాంతరయఃపుత్రో బ్రహ్మజ్ఞోమాతృతత్పరః 272

నహుషస్యాభవద్రాజ్ఞఃపత్న్యాన్యావిరజాహ్వయా
ప్రదత్తాపితృభిఃప్రీత్యాక్రీడనత్యావిభుః 273

తస్యాం

షడాత్మజావైనహుషస్యజాతా
యతిర్యయాతిర్వియతిఃకృతిశ్చ
సంయాతిరాయాతిరితిప్రసిద్ధా
యతినఃరాజ్యంచకమవిహేతాత్ 274

యయాతిచరిత్రం.

యయాతిరాసీదధిపఃపృథివ్యాం
తాతేశచీథషణనష్టరాపే
భ్రాత్యాంశ్చనాధానరోద్ధిశాను
యయాతిరాజాచతురస్తరస్వీ 275

తద్దైకదాదానవనాయకస్య
కన్యాసఖీభిర్వృషపర్వనామ్నః
శుక్రస్యపుత్ర్యాసహదేవయాన్యా
గతాపురోద్యానవనంవిహర్తుం 276

చిరంవిహృత్యోపవనేబలాస్తా
జలాశయంప్రాప్యచతస్యతీరే
నిధాయవాసాంసిజలావగాఢా
మిథోన్యషించన్సలిలాంజలీభిః 277

తదాగిరీశంగిరిజాసహాయం
గచ్ఛంతముద్వీక్ష్యవృషాధిరూఢం
లజ్జావినమ్రాస్సహసాప్రతీరం
ప్రాపాన్యశాన్యాశ్చధరన్త్రియస్తాః 278

తదాగృహీతంకిలదేవయాన్యా
శర్మిష్టయాభూద్వృషపర్వపుత్ర్యా
వాసస్తతస్తాంబహుధాఽపహర్తుం
శుక్రస్యపుత్రీదనుజేంద్రపుత్రీం 279

వినింద్యతాంచాసురరాజపుత్రీ
ప్రగృహ్యవాసశ్చగురోస్సనూజాం
ప్రక్షిప్యకూపేగృహమాగతాసీత్
సఖీభిరాత్మీయకృతోత్సవాభిః 280

యదృచ్ఛయాతత్రగతోయయాతి
ర్జలంపిపాసుఃకిలకూపసంస్థాం
వివాసనంవీక్ష్యవధూంస్వవాసో
దత్తోత్తరీయంచకృపాళురాసీత్ 281

తతోర్థితాసాకరసంప్రదానాత్
యయాతినాభార్గవవర్యపుత్రీ
తమేవభర్తారమయాచతస్వం
తథేతిరాజాప్యురరీచకార 282

పురంగతేరాజనిదేవయానీ
గత్వాగృహందానవరాజపుత్ర్యాః

న్యవేదయద్దుష్కృతమాత్మపిత్రే
సచానుకేశోనిరగాన్నగర్యాం 283

గురుంప్రయాంతంప్రపపర్వనామా
దనూద్భవస్త్రస్తమనాఃకృపాళోః
తస్యాపతత్పాదయుగేప్రసాదం
కర్తుంచభూయస్తమధోయయాచే 284

అథాల్పకోపఃకవిరాహశిష్య
మెషాసకామాక్రియతామిదానీం
పుత్రీమమేత్యాహతధీతిశిష్యః
కామంస్వమూచేధచదేవయానీం 285

యస్మైప్రదత్తాప్రతియామిపిత్రా
హ్యహంతనూజాతవసానుగామాం
అనుప్రయాత్వేషమదీయ్యకామ
స్తమెతమావూరయదానవేంద్ర 286

గురోఃపితుర్వీక్ష్యతదాతికష్టం
సాదేవయాన్యాఃప్రతిపత్రయేచాం
యయాతయేధోశనసాప్రదత్తా
శర్మిష్ఠయానీత్కలదేవయానీ 287

తదాకవిఃప్రాహయయాతిభూపం
శర్మిష్ఠయామాచరదేహసంగం
ఏవంయయాతిఃకృతదారయుగ్మో
రరక్షరాజ్యంతుయథాస్వయంభూః 288

సుతౌయయాతేరథదేవయాన్యాం
జాతౌయదుస్తుర్వసురిత్యుదారౌ
తౌపీఠ్యసంతానకుతూహలేన
శర్మిష్ఠయాభూచ్చపృతోయయాతిః 289

శుక్రస్యవాక్యంస్మరతోపిదైవాత్
సంమోగమాసాద్యసురారిపుత్రీ
యయాతినాద్రుహ్యమనుంచపూరు
మనూతపుత్రాకసుగుణప్రధానం 290

నిరీక్ష్యపుత్రాకపితాసపత్న్యా
శ్శుక్రస్యపుత్రీపితురాపగేహం
ఆసుద్రుతస్తాంన్నపతిర్యయాతిః
ఆసాంత్వయత్సాదవిమర్శనాద్యైః 291

విజ్ఞాయదుర్వృత్తమధోయయాతే
శ్శశాపతందైత్యగురూరుషార్తః
జరావిరూపత్వకరీనృణాంత్వా
మతృప్తభోగాశముపైత్వితీవ 292

తతోయయాతిర్నవితృప్తభోగ
శ్శుక్రంయయాచేభగవన్యువస్వం
వ్యత్యస్యవార్ధక్యముపేత్యయోవా
వశ్యోభవేత్తతదీయమృద్ధాక్ 293

భుంజీయభోగానితిత్తధేతి
శుక్రస్యవాక్యేనముదంప్రపన్నః
యదుంకుమారంసమువాచపూర్వం
జరామిమాంప్రాప్యవయఃప్రదేహి 294

నాహంజరామంతరతఃప్రపన్నాం
అస్తృప్తభోగోవ్యధకీయమీశ
నిషిద్ధకామాయదునేతిరాజా
తథాదిశత్తుర్వసుమవ్యనుంచ 295

ద్రుహ్యుంచతేచాపియదుర్వదావా
తథేపచోచుస్తదనుక్షితీశః

పూరుంజరాయాగ్రహణోన్ముఖాయ స్వ
సచాగ్రహీత్తాంస్వవయోఽనుదాయ 296

తతోయయాతిర్వయసాసుతస్య
కామ్యాయనాకామమపేత్యభోగాన్
ప్రీత్యోపవన్నఃకిల దేవయాన్యాం
తస్యాఃపరాంపీతిముపాతతాన 297

రథంప్రసన్నాన్నరిశాదవాప్య
తథాహయంతాణయుగంయయాతిః
షణ్మానతస్తేన విజిత్యసర్వాం
భూగోపవృధ్వీంగతురణ్యవారితాం 298

ఈజేమఖైరాప్తధనైర్యయాతిః
పరంపుమాంసంకమలాధినాథం
భుక్త్వాప్యసౌకానిశరత్సహస్రా
ణ్యవాపతృప్తిర్విషయేష్వనైవం 299

చిరేణనిర్విణ్ణమనాయయాతిః
భోగేషుబుద్ధ్యాక్షయకారణేషు
తుచ్ఛత్వమేషాంచవిలోక్యబుధ్యా
కామస్యదోషంబహుదేవయాన్యై 800

నజాతుకామఃకిలకామ్యభోగాత్
శామ్యేద్ధవాగ్నిర్హవిషేవవృద్ధిః
జీర్ణేపిదేహేనలృపాపిజీర్యేత్
తస్మాత్యజేత్తాంవిషయేషుధీమాన్ 801

మేమఃపురాశ్లోకమసంవిచిన్వన్
ప్రియామజాంకాంచనకూపమగ్నాం
నిరీక్ష్యమేమిస్వవిషాణకోట్యా
తీరేకరోత్తీర్థవరంముముక్షుమీ 802

తేనాధ్వనారూఢతురాధమేషి
తకుచప్రవేజముదుంవతింస్వం
తత్సంగతింతంసముదీక్ష్యమేహ్యో
హ్యన్యాశ్చవప్రస్సచతామగృహ్ణాత్ 303

అన్యాఃషక్తంతముదీక్ష్యపూశ్వా
మేమీజహాకోపవశేనదుష్టం
తదాద్విజిహ్వశ్చనతస్యముష్కం
ఛిత్వాపునఃప్రాధనయాయయోజ 304

సభూయసాసిన్వవితృప్తకామః
[illegible]శేషేవమతింవితేనె
తధాత్వయాహంవిషయేషుమగ్నిః
కాలంప్రియేవ్యర్ధమిమంచకార 305

కామస్తుమోక్షేశిలసంనివేశ్య
ఇత్యేఃమర్ధంజరతాహవాణీ
మోక్షప్రదఃశీపతిరేవనర్వ
పుంసాంవరేణ్యోఖిలవిశ్వమూర్తిః 306

పూర్ణేసహస్రేశరదామపీచ్ఛా
శామ్యత్యసౌనైహికభోగవర్గే
తస్మాద్వివేకేకవిరక్తిశీల
స్తేష్వాశుచిత్వేవిదధీతదేవం 307

ఇతిప్రియాయైసవిబోధ్యతత్వం
వయఃప్రదాయాపిచపూరవేతత్
స్వామీవసంగృహ్యజరాంయయాతిః
కామేషువాంఛాంవిజహాధ్రువాశ్మా 308

గ॥ అభయయాతిరీశాన్యాం ద్రుహ్యండుణస్యాంతరదిశి ప్రతీచ్యాం
తుర్వసుముదీచ్యాంమనుం చాధిపతిర్విధాతడుం తరస్థస్యనర్వస్య భూధివీ

మంచలన్య పూరుమధీశ్వరంకృత్వా తద్వశేచాగ్రజాసంస్థాస్యతపౌవన
ముపయయౌ 309

జ్యేష్ఠయదుంరాజ్యపదేభిషించే
త్యుశ్రేయయాతిగురుమంత్రిముఖ్యైః
ఆజ్ఞాటవృత్యాపితురాగసాతం
రాజ్యక్షమంప్రాహతదీయమాతా 310

తతోభిషిచ్యాతుకనిష్టనూనుం
పూరుంయయాతిఃపరిధూతభోగః
విధానపుత్రానితరాంశ్చతస్య
వశ్యావనేవాసమధాతతాన 311

గతవ్రతచపరమపురుషం తపసారాధ్య తత్ప్రసాద విధూతసకల బం
ధోభాగవతీం గతిమలభత 312

జేవయానీచ పత్యుపదిష్ట తత్వాస్వయమపి పరేబ్రహ్మణ్యేవ మనోవి
ధాయ చిరతరానువర్తినం స్వీయంవిగ్రహంతత్యాజ 313

యయాతిరపి స్వానుష్ఠిత పుణ్యకర్మప్రభావేన భగవత్ప్రసాద
సంవర్ధితేన స్వగాదిషులోకేషు యథాకామం విచరన్ కదాచిద్దేవరాజ మా
ససాద 314

సచాపదద్యయాతిం.

మహాప్రభావస్త్వముపాదితేన
పుణ్యేనలోకాజితవాయయాతే
తుల్యస్త్వయాకోవదరాజసింహ
దాసేవధర్మ్మేచతవప్రచారే 315

యయాతిరపిచక్రమువాచ.

తుల్యోమయానాస్తివానేపరాద
లోకేషుసర్వేష్వనుగాదైమనుష్యాః

తామాహంచిరాదాజ్యధురంబిభృత్వా
పుణ్యేనయాతోభవతాంసమీపం 316

అథాశపద్దేవపతిర్యయాతిం
రుష్టోవమానేనసతాంమదాంధం
దివఃపతాసాధువధావలంబీ
సతాంవిమానేనవిశీర్ణపుణ్యః 317

ఇత్థంయయాతిస్సురరాజశప్తో
దివంవిహాయప్రపతన్వియత్స్థః
చిరంస్వవంశైర్యశిబినాష్టకేన
ప్రతర్దనేనఋతిపోత్తమేన 318

దత్తైశ్చపుణ్యైర్వసుమన్నపేణ
విధూతసద్వంచనదోషగంధః
తైస్సాకమారూఢరథప్రయాయాత్
పునర్ద్యులోకంనహుషస్యసూనుః 319

ఇతి శ్రీమదాత్రేయకులతిలక శ్రీగోపాలకృష్ణార్య విరచితే శ్రీశోభనాద్రీశవైభవే మహాకావ్యే ఉత్తరభాగే చంద్రవంశానువర్ణనే పురూరవాది చరిత్రం నామ తృతీయస్సర్గః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం.

ఉత్తరభాగే చతుర్థసర్గః.

యయాతివంశప్రారంభః.

యాతితుర్యాత్మజనేరనోస్తు
సభానరశ్చుపరోక్షసంజ్ఞో
త్రయస్సుతా స్తత్రసభానరస్య
నృవస్తనూజోఽజనికాలనాభః 1

తస్యాత్మజస్సృంజయనామధేయ
స్తస్యాపిపుత్రోజనమేజయాఖ్యః
తస్మాన్మహాశాలసమాహ్వయోభూత్
మహామనా స్తస్యసుతోబభూవ 2

ఉశీనర స్తస్యతితిక్షునామా
ద్వాత్రపూర్వస్యతువంచదారాః
దవాశృగాఖ్యాచనసాక్షిణశ్చ
దృషద్వతీచేతినమాఽథర్మాః 3

దర్వాసుతస్సువతనామధేయో
నృగాభిధోభూచ్చసృగాతనూజః
సుతోనయాయాంనవనామధేయః
క్రీమ్యాశ్చనూనోక్రిమిసంజ్ఞితోభూత్ 4

శిబిచరిత్రం.

దృషద్వతీగర్భజనిర్బిభస్తు
సచక్రవర్తీనృపతిర్బభూవ
సప్తవ్రతధ్యేణధరాముశేషాం
రరక్షసత్యాజవబద్ధపీఠః 5

తస్మిన్నదాచిద్యమునావతీరే
మఖంవితన్వత్యమరావతీశః
అగ్నిశ్చవిజ్ఞాతుమృతావలంబం
తస్యాగతావధ్వరవాటమిద్ధం 6

శ్యేనాకృతిస్త్రస్తురాధినాథః
కపోతరూపేణధనంజయేన
అనుద్రుతోమాంసకృతేసుభీత
శ్శిబేర్జగామాంకముదూఢధైర్యః 7

రక్షాంయయాచేచికితఃకపోతాత్
శ్యేనస్సచాహారమయాచతస్వం
తదాత్తరక్షాపరతంత్రచిత్తో
రాజాశిబిస్స్వాత్వశితంశరీరాత్ 8

ఉత్కృత్యచారోప్యచతత్తులాయాం
శ్యేనేనసాకింవయసేదదేశ
తదాగ్నిశక్రౌముదితాస్తరంగా
సత్యావలంబేనశిబేర్నృపస్య 9

తస్యాతులాంకీర్తిమనుత్తమాంచ
గతింప్రదత్వాత్రిదివంప్రయాతా
అసూతపుత్రాశ్చతురస్సరాజా
సువీరమద్యావృషదర్భసంజ్ఞం

తుర్యస్సుతఃకేకయనామధేయో
వృషద్రదోభూచ్చతతిక్షువ్రతఃకిం 10

హేమాహ్వయస్తస్యసుతోబభూవ
తస్యాత్మజోభూత్సుతపానరేంద్రః
జజ్ఞేబలస్తస్యతపోభిరుగ్రై
స్సమర్చయామాసపితామహంసః 11

వీరోదజాతస్యవరాననేకాన్
పితామహస్తత్తపసాచిరేణ
కల్పాంతమాయుర్దృఢధీరనిష్టా
మవధ్యతామాజితలేద్విషద్భిః 12

తస్యాపత్న్యాంసుధేష్ణాయాముచధ్యాత్మజనేర్మనోః
జజ్ఞేనీర్ఘతమసఃపుత్రాఃపంచబలోత్కటాఃకిం 13

సమాడధీదీక్షుతమాశ్వాపాద్దేవగురోఃపురా
న్నుపాగామీజలేఽహ్నిహ్నోగాంగేసంబధ్యదారుభిః 14

ఊహ్యమానస్తరంగాఘ్నైస్తీరంపాపబలేరివ
అక్షుత్రస్తంబలిర్వీక్ష్యయయాచేపత్యముత్తమం 15

పత్న్యసుధేష్ణాసందిష్టాబలినాధనుతాధినా
నోపాతిష్ఠస్తుతోగీంద్రమంధంవృద్ధంచరూపిణీ 16

పీడయామాసధాత్రేయాంశూద్రీంకాంచనమాలినీ
తస్యాందీక్షుతమాఃకక్షుంకాడించాపివ్యజీజనత్ 17

తతోనిర్ధత్సితాతారాజ్ఞాబలినాతేనసంగతా
తస్యాంగంమధునాదధ్నాలవణేనచచచితం 18

అస్యాద్యతత్ప్రభావేనపంచవుత్రానఃజనత్
అంగోవంగఃకళింగశ్చపుండ్రస్సింహఇతిప్రభో 19

తేషాంనామభిరాఖ్యాతాదేశాఃపంచమవాజనః
అంగావంగాఃకళింగాశ్చపుండ్రాస్సింహఇతిప్రభో 20

అత్రాంగవుత్రోదధివాహనాఖ్య
స్సనేవవిత్తఃఖనపాననామ్నా
తస్యాత్మజోభూద్దివరథస్తనూజ
స్తస్యాభవద్ధర్మరథోనరేంద్రః 21

శకేణసాకంయజతాగిరేంద్రే
సోమంపపావిష్ణుపదేసరాజా
తస్యాభవచ్చిత్రరథస్తనూజ
స్సరోమపాదఃసుషువేనరేంద్రం 22

తస్యాపరందశరథాహ్వయమామనంతి
శాంతాసుతాభవదముష్యకులావతంసా
సోయంవిభండకసుతస్యమునేఃప్రసాదా
ల్లేభేసుతంతుచతురంగమపారకీర్తిః 23

తస్యాపదాసంకథితంహిరామ
కథానుషక్తంతుపురైవరాజన్
అసూతవుత్రంపృథులాక్షసంజ్ఞం
సరోమపాదిశ్చతురంగభూపః 24

చంపాభిదస్తస్యసుతోబభూవ
సపూర్ణభద్రస్యకృపాప్రభావాత్
హర్యంగసంజ్ఞంతనయంసమావ
త్తస్యశ్వశృంగస్తపసోమహిమ్నా 25

ఐరావతంవాహనమింద్రవాహ్యం
మంత్రైరవాద్యోవ్యధ దానభస్తిం
పుత్రోభవద్భద్రరథోస్యసోయం
లేభేబృహత్కర్మపదంతనూజం 26

బృహద్రథస్తస్యసుతోబభూవ
సుతోబృహత్కర్మసమాహ్వయోస్య
తతోబృహద్భానురభూన్నరేంద్రః
బృహన్మనాస్తస్యజయద్రథోతిః 27

సంభూతిపత్న్యాంవిజయోస్యజజ్ఞే
ధృతిస్తతస్తస్యధృతవ్రతోభూత్
ససత్యకర్మాణమసూతపుత్రం
రథోస్యసూనుఃకిలసూతనామా 28

ముంజ్యాపవిద్ధంసతతం గాంగపూరే
మంజూషికాంతస్థితమభ్రమైక్ష్య
కణంతనూజంసమగృహ్ణతాశు
కర్ణస్యసూనుర్వృషసేనసంజ్ఞిః 29

వృషసేనస్యతనయోవృషధ్వజ్యభివిశ్రుతః
వంశోయంవిస్తృతోరాజన్యయాత్యాత్మజనేరనోః 30

ద్రుహ్యోర్యయాతిపుత్రస్యతృతీయస్యాన్వయంశృణు
ద్రుహ్యోబభ్రుస్తతస్సేతుస్తస్యారబ్ధాహ్వయస్సుతః 31

గాంధారస్తస్యధర్మోతిధృతస్తస్మాదభూత్తతః
దుర్మదోస్యప్రచేతాస్తుశతమస్యసుతానృపాః 32

మ్లేచ్ఛదేశాధిపాభూత్వాశితావై దిశముత్తరాం
తుర్వసోరపిపుత్రస్యయయాతేశ్శృణుసంతతిం 33

వహ్నిస్తుర్వసుతోజజ్ఞేతస్మాద్భర్గస్తతోజని
భాగస్యభానుమాఁసూనుస్సుభానుస్తస్యచాత్మజః 34

తస్మాత్కరంధమోజజ్ఞేయోమరుత్తమజీజనత్
కరంధమస్యతనయోమరుత్తోలబ్ధపుంప్రజః 35

సంవర్తాయమునీంప్రాయసుతాంస్వాంకన్యామదాత్
సపౌరవాన్వయేజాతందుష్యంతంసుతమాత్మనః 36

చక్రేతస్మాదభూద్రాజాకరుత్థామసమాహ్వయః
కరుత్థామ్నశ్చతనయాశ్చత్వారోగోక్షవిక్రమాః 37

చోళపాండ్యకేరళశ్చతోలశ్చేత్యాహ్వయైర్యుతాః
దేశాశ్చతేషామాఖ్యాభరధ్వనాపిప్రధాంగతాః
చోళాఃపాండ్యాఃకేరళాశ్చతోలాశ్చేతిమహోజ్వలాః 38

యదోర్యయాతేఃప్రథమస్యసూనోః
సహస్రజిత్తోష్టనకోరిపుశ్చ
బకాహ్వయశ్చేత్యభవత్తనూజాః
పంచాద్యపుత్రశ్శతజిత్తతేపాం 39

మహాహయోవేణుహయశ్చహైహయ
స్సుతాస్త్రయస్తస్యసుతారిణోవిభోః
అనూతదర్మంతనయంతుహైహయ
స్తతోభవన్నేత్రసమాహ్వయోనృపః 40

ధర్మినేత్రోజాయతతస్యపుత్ర
స్సోహంధినామాతుతతోమహిష్మాన్
మహిష్మతోజాయతభద్రసేన
స్సుదుర్మదంపుత్రమసూతరాజా 41

పుత్రస్తతోభూద్ధనకాభిధానో
లేభేనరాజాచతురస్తనూజాత్
ఆద్యస్తుశేషాంకృతవీర్యసంజ్ఞః
తస్యానుజజ్ఞేచకృతాగ్నినామా 42

తతోనుజాతఃకృతవర్మరాజా
వభ్రాతృకృతాజాఅపిరాజవర్యాః
జాతోర్జునాఖ్యోకృతవీర్యసూను
ర్ద్వీపానరక్షత్సహిసప్తరాజా 43

కార్తవీర్యచరిత్రం.

ఆరాధ్యదత్తంహరిమత్రిపుత్రం
వరానవాపత్ చతురస్రతస్సః
బాహూనసహ్రంవరధర్మనిష్ఠాం
జయంభువశ్చాప్యనురంజనంచ 44

యుద్ధేమృతింస్వాభ్యధికాచ్చపుంస
ఇతివ్రసాదాత్సమవాప్యశౌరేః
వరానదృప్యారిపుభిమహేంద్ర
తుల్యోవిజిత్యక్షితిపాన్విరేజే 45

జగాహయోగంచహరేస్సదత్తా
త్రేయావతారాత్కృతధూరియజ్ఞః
వంచాధికాశీతిసహస్రవర్షా
హరింస్మరన్రాజ్యపదంరరక్ష 46

తదాజనాఃప్రార్థనయాకృతానోః
భిక్షాందదాతస్యసమస్తవృధ్వీం
తతోగ్నిరాతత్యశిఖాభిరుర్వీం
దదాహతృప్తించవరాంజగామ 47

తమాపవ్రోమోగివరఃప్రచేతాః
పుత్రోభివీక్ష్యాశ్రమమాదహన్తం
విజ్ఞాయతచ్చాజ్ఞనకర్మధామ్నా
శాపందదాప్రుద్ధతమాజ్ఞనాయ 48

యతస్త్వముద్వృత్తతరోబలేన
మమాశ్రమంనాశితవాన్నరేన్ద్ర
తజ్జామదగ్న్యఃకిలరామనామా
విభోళవేన్మృత్యుకరస్తవేతి 49

తస్యోదధూవత్తనయాస్సహస్రం
జయధ్వజాద్యాస్సచతైస్సమీకే
రామేణమృత్యుంగమితఃపరేణ
పుంసాపదంపావనపుణ్యలభ్యం 50

సహస్రపుత్రేషుతదాజ్ఞనస్య
పంచావశిష్టాయుధిమృత్యుహీనాః
శూరశ్చవృష్టిఃకిలశూరశేనో
జయధ్వజఃకృష్ణపితీవవిత్తాః 51

జయధ్వజచరిత్రం.

జయధ్వజస్తేషురమేశభక్తః
వరేతుశంభోఃపదభక్తిమాపుః
తస్యాపిసేపాంచమిధఃపరస్వే
తయోర్వివాదస్సుమహానభూవ 52

తేశూరసేనానుమతేప్రమాణ
మృషీన్విధాయాశ్రమమాప్యతేపాం
ప్రోచుస్స్వపుత్రంతుతదాపయస్తే
సపాప్రువన్బ్రహ్మతనూజముఖ్యాః 53

పూజ్యోన్యపాణామపి దేవతానాం
నారాయణస్సత్వతసూరమేశః
సవేవమోక్తుంప్రభుదాతినూనం
అన్యార్చనాదన్యగతిభవేద్ధి 54

సప్తర్షిభావంశ్రుతిమూర్ధసంస్థాం
నిశమ్యనత్వాజ్ఞనసూనవస్తా
పురంప్రవిశ్యన్వకమృద్ధదేశం
రాజ్యంరరక్షుర్విధృతాస్వధర్మే 55

విదేహనామాకిలదానవేంద్ర
స్తదానదర్తత్పురమాజగామ
తంశూలహస్తంనముదీణవేగం
వినిర్యయుస్తేపురతోనిహంతుం 56

తస్యాభినిగర్తనరేంద్రవుత్రాః
వంచాపియుద్ధాయకృతప్రయత్నాః
శూరస్తుకాద్రాస్త్రమముంచదాజౌ
ప్రాచేతసంచాపిహిశూరసేనః 57

కృష్ణస్తువాయవ్యమగృహ్ణతాస్త్రం
ప్రజాపతేరస్త్రమథాపివృష్ణిః
జయధ్వజోప్యస్త్రమథైంద్రమగ్నేః
కాబేరమస్త్రంచముదాచరత్సై 58

తూలేనతేష్వస్త్రివరేషుభగ్నే
స్వధోవిదేహేనగదాయుధంస్వం
కృష్ణఃప్రచిక్షేపవిదేహశీర్షే
సాపివ్యధాంనైవతతానకించిత్ 59
భయేనదీనేషుచతుష్టశూర
ముఖ్యేషుసోదర్యవరేషువత్సాత్

జయధ్వజోవిష్ణువదాజ్జభక్త
స్సస్మారవిష్ణుంద్విషతోవధాయ 60

తతఃప్రసాదేనజగద్విధర్తు
స్సహసశ్రీకారంవియతోవతీర్ణం
జాజ్వల్యమానంమహసాగృహీత్వా
చక్రంప్రచిక్షేపనదానవాయ 61

ఛిన్నేధశీర్షేనురపుంగవస్య
జయధ్వజోభ్రాతృయుతఃప్రమూఢాత్
పురీంప్రయాతోధతదీక్షణాయ
సకాళికోగాన్మనిరుత్సుకాత్మా 62

సంశ్లాఘ్యతంలోకపతేఃప్రభావం
హరేర్విశేషేణజగాదయోగీ
సంయోజయామాసచతేనవిష్ణుం
సప్తామరాసీద్ధవిషేరమేశః 63

భూరాదయస్తేపివసిష్టముఖ్యా
స్సమీజిరేశంభుముదగ్రభక్త్యా
జయధ్వజశ్చాపివరంవృమాంసం
సంసేవ్యతుష్టావనతస్తదంఘ్రీ 64

ధర్మేణరక్షన్జగతీమశేషం
జయధ్వజోభ్రాతృవరైస్సమేతః
హరింస్మరన్నేవసదాఖిలాని
కర్మాణిచక్రేపురరాష్ట్రివృద్ధ్యై 65

జయధ్వజస్యతనయస్తాళజంఘసమాహ్వయః
తస్యాభవచ్ఛతంపుత్రాఃవీతిహోత్రస్తగ్రిమః 66

తస్యపుత్రోనంతనామాదుజయాఖ్యశ్చతత్సుతః
పత్నీ పతివ్రతాతస్యకాచిదాసీద్గుణోజ్వలా 67

ఏకేకదాచిద్యమునాతటిన్యా
నిరీక్ష్యచోర్వశ్యభిధాప్సరోగ్ర్యాం
తయాసకామేనచిరంవిహృత్య
పురీంప్రయాతుంచకమేనకేంద్రః 68

భూయస్సమాగచ్ఛమయాత్రరాజ
న్నీతివతస్యాఃపరిగృహ్యవాక్యం
పురీంప్రవిష్టస్సముదీక్ష్యపత్నీం
పతివ్రతాంభీతిమవాపభూయః 69

జ్ఞానేనవిజ్ఞాయతుతస్యవృత్తం
తంసాంత్వయామాససతీసుసాధ్వీ
ఆశ్వాసితోరాజవరోధకర్తా
శ్రమంప్రవిష్టస్తమసేవరాత్రౌ 70

నిశమ్యతస్మాత్స్వకదోషనిష్కృతిం
వినిర్గతోగాధిమవంతమధ్వని
నిరీక్ష్యగంధర్వవరంసమాలినం
జహారమాలాంతునియుధ్యతేన వై 71

సమాలయాసాకముదారవీర్య
సామూర్వశీంద్రష్టుమనానకేంద్రః
కాంచీకాతీరమనుప్రయాత
స్తాంతత్రనాపశ్యదపారకామః 72

ధరామశేషాంవిచరన్నరాజా
గత్వాగిరీంద్రంనీలహేమకూటమ్
వరాప్సరోభిర్ముదమాహరధ్యమానః
స్మరన్తదీయంవచనంధృతాత్మా 73

తామూర్వశీమేవనిరీక్ష మాణో
మేరుంగిరించాపిజగామరమ్యమ్
తీరేసరస్యాఃకిలమానసస్య
దదర్శలీలారతిమూర్వశీంసః 74

తస్మైప్రదాయోత్తమమాలికాంతాం
శేమీచిరంచాపితయానశేంద్రః
పృష్ట్వస్తయాభావముదీక్ష్యపత్న్యాః
యథాధదమూచేపురియత్కృతంతత్ 75

గచ్ఛేతిచోక్తోపితయాధరాజా
జగామకామాహతశేముషీకః
సాకామరూపావికృతంతురూపం
సందర్శయామాసనృపాయతస్మై 76

విరక్తభావోధన్యపస్మతస్యాం
కణ్వాశ్రమంప్రాప్యభయేనమూఢః
తస్యోపదేశేనజగామకాశీం
సస్నౌచగాంగేంభసిముక్తపాపః 77

నిరీక్ష్యథాతేశమపేక్షితాధ
ప్రదంసరాజాపరిముక్తదోషః
పురీంప్రయాతఃపరయాముదాస్వాఃవ
ప్రజారరక్షశ్రితకామపూరః 78

సుప్రీతనామాతనయోస్యజజ్ఞే
పత్న్యాంసరాజాచిరమావిభాసే
ఊర్వశ్యసూతహ్రీతిపాచ్ఛతస్మాత్
సప్తాంగనారూపవయుతానరేంద్రాత్ 79

యోపీతిహోత్రానుజనిర్వృషాఖ్యో
మథుస్సుతస్తస్యచవృష్ణిసంజ్ఞః

అన్యేశతంచాపిసఏవవృష్ణి
వంశస్యకర్తేతిపురాణగీతం 80

క్రోష్టాస్తుయదుపుత్రస్య పుత్రోవృజినవానితి
శ్వాహితస్తనయస్తస్మా దురుశంకుస్తదాత్మజః 81

తతశ్చిత్రరథోజజ్ఞేశశిబిందుస్తదాత్మజః
సచతుర్దశరత్నాఢ్యశ్చక్రవర్తీబభూవహ 82

తస్యపత్నీసహస్రంచ లక్షంపుత్రాశ్చజజ్ఞిరే
తేషాంప్రధానాష్షట్పుత్రాః పృథుస్సత్వఃపృథుశ్రవాః 83

పృథుధర్మఃపృథుయశాః పృథుకీర్తిఃపృథుంజయః
ప్రజ్ఞఃపృథుశ్రవస్సూను స్సత్యంజ్ఞస్తదాత్మజః 84

పృథుశ్రవాస్తతోజజ్ఞె తతశ్చపృథుసత్తమః
ఉశనా స్తస్యరాజేంద్రయోశ్వమేధశతాప్యధాత్ 85

తితిక్షు స్తనయ స్తస్యమరుంతశ్చతదాత్మజః
తతఃకంబళబర్హిస్తురుచక స్తత్సుతస్మృతః 86

సఏవరుక్మకవచఃసంజ్ఞయాకథ్యతేబుధైః
జితాకవచనస్సోర్వీధన్వినోవివిధైశ్శరైః 87

విజిత్యపృథివీంసర్వామశ్వమేధమథాతనోత్
దక్షిణాంవిప్రవర్యేభ్యోదదౌధ్వరపూర్తయే 88

పురుజిద్రుక్మరుక్మేషపృథుజ్యామఖసంజ్ఞికాః
పుత్రాఃపంచైవతస్యాసన్తేషాంరుక్మేషురీశ్వరః 89

రుక్మస్తస్యానుగోత్రాతుఃపురుజిచ్చపృథుశ్చవై
పిత్రావిదేహరాజ్యాయస్థాపితోజ్యామఖోనృపః 90

రాజ్యాద్విభ్రాసితోరణ్యేచచారాశ్రమమండలే
విప్రస్యైకస్యచిద్వాక్యాదవబుద్ధస్సభూపతిః 91

ధనీశ్వరధీజగామోనర్మదాంజీవనాశయా
ఋక్షవత్పర్వతేభుక్తమన్యైరన్నమదస్థితః 92

శైబ్యాఖ్యాతస్యగృహిణీతస్యాంనావావసంతతిం
అన్యాచనాభవత్పత్నీతస్యైకస్త్రీప్రియస్యవై 93

ఏకదాజ్యామఘోఽతిత్వాదాదివయద్రివువాహినీం
కన్యాంచకాంచనాదాత్కీర్తిరివుర్వ్యాంశుచాకులాం 94

వంధ్యావతింస్వమాజ్ఞాయతాంభార్యామన్యమన్యత
రథెసంస్థాప్యతాంరాజాపురంనిజమగామాత 95

వతింనిజయినంద్రష్టుంగృహద్వారముపాగతా
శైబ్యపతిరథేదృష్ట్వాతామాషత్కుపితాబవీత్ 96

కేయంవిమూఢాంకతలేస్థాపితాభవతేతివై
తతస్తామబవీద్భాజాన్నుషేయంతవవల్లభె 97

నాస్తివుత్తోమయిహితేన్నుషేయంకథముచ్యతే
ఇతిబువాణాంగృహిణీంరాజోవాచభయాకులః 98

భవితాయదివుత్రస్తేతస్యేయంస్యాత్సతీవరా
అథైషన్మదమావన్నాతేనసాకంయయాగృహం 99

తతస్స్వలైర్వధితనైరేవశైబ్యగభఁందథారహ
అసూతతనయంకాలేసవిదర్భఇతిశ్రుతః 100

ఉద్వాహ్యానన్నుషాకన్యాంఅసూతచతురస్సుతాన్
కుశికోర్ధోరోమపాదఃధ్రువశ్చేత్యాహ్వయైర్యుతాన్ 101

రోమపాదస్యతనయోబభ్రుసంజ్ఞఉదాహృతః
కేతుస్తస్యాభవత్పూనుఃమహిషీభూత్తదాత్మజః 102

చేదిస్తస్యసుతోజజ్ఞేచైద్యోనామతదాత్మజః
తద్వంశ్యాన్సర్వభూపాలాఃచైద్యాఇత్యాదితాజనైః 103

ప్రథస్యకుంతిస్తనయఃకుంతేర్వృష్ణిరభూత్సుతః
తతదృష్టోభవత్తస్మాత్తత్పూనుర్నిర్వృతిస్మృతః 104

దశార్హస్తనయస్తస్యహోమస్తస్యతనూజనిః
భీమాతోజాయతసుతస్తత్పూనుర్విక్రుతిస్మృతః 105

తస్మాత్తీవరధోజజ్ఞేతస్మాద్ధధకరోజని
తస్మాన్నవరధోజజ్ఞేరాజాసర్వారిమర్దనః 106

సకదాచిద్వనంయాతోమృగయార్థంనరేశ్వరః
రాక్షసంకంచనాద్రీశ్రీశూలపాణించదుర్జయం 107

విద్యుత్తస్తేనరాజేందోర్భయంతోవ్యాదనత్తదా
స్థానంకించనసంప్రాప్తస్సరస్వత్యాశ్చుభావహం 108

స్తువంతంనృపతింరాణీందేవీమభయకామ్యయా
ముద్యాపరాక్షసోఘోరరూపోహంతుంసహాయుధః 109

తస్మిన్నశక్తేగీర్దేవ్యాస్థానమాక్రాంతుముల్బణే
ఆవిభూతంతదాభూతంకించిద్దేవీప్రసాదతః 110

తదేవశూలముత్క్షిప్యతత్క్షణాత్తదురస్థలే
నిహత్యైనతదుద్భూతమారయామాసరాక్షసం 111

తయాప్రసన్నయారాజానుజ్ఞాశీఃప్రావిశత్పురీం
దేవీంతాంస్థాపయామాసపురేస్వేపూజనేచ్ఛయా 112

పుత్రోఽనివరథస్యాపిజజ్ఞేదశరథాహ్వయః
ఏకాదశరథస్తస్మాత్ శకునిస్తుతదాత్మజః 113

కరంభస్తస్యతనయో దేవరాజస్తదాత్మజం
దేవక్షత్రశ్చతత్పుత్రోఽనుతత్పుత్రోదమనాభిధః 114

మధుస్తస్యసుతోజజ్ఞేతతఃపురుషుకోజని
ఆసుస్తస్యాత్మజోజాతఃపురుహోత్రస్తదాత్మజః 115

భద్రసేన్యమభూత్పుత్ర్యాం పురుజిత్తస్యభూమిపః
ఐక్ష్వాఖ్యంతస్యతనయఃసత్వతోనామజజ్ఞివాన్ 116

సాత్వతోనామతత్పుత్రఃకాసల్యాంతత్కుటుంబినీ
తస్యామసూతసప్తాత్మా సాత్వతోయదువర్ధనః 117

భజనోభజమానశ్చవృష్ణిర్దేవావృధాంధకః
మహాభోజశ్చవిఖ్యాతాతనయాస్సాత్వతస్యతే 118

భజమానస్యపృంజయ్యాంనిమ్రోచిర్వృష్ణికంకణౌ
త్రయఃపుత్రాబాహ్యకాయాంశతయుటవ్రజజ్ఞిరే 119

శతజిత్సహస్రజిత్ తృతీయోయుతజిచ్చవృష్ణిస్తేషాంతువంశకృత్ 120

వృష్ణేస్సుమిత్రఃపుత్రోభూద్యుధాజిచ్చతథావరః
శినిర్యుధాజితోజజ్ఞేనమిత్ర్యాఖ్యశ్చతత్సుతః 121

నిమ్నశ్శినిఃవృశ్చ్నిరితిత్రయస్తస్మాత్ ప్రజజ్ఞిరే
సత్రాజితఃప్రసేనశ్చనిమ్నస్యతనయావుభౌ 122

తయోరాఖ్యానమమలముత్తరత్రప్రవక్ష్యతే
శినేస్తుసత్యకఃపుత్రోయుయుధాన స్తదాత్మజః 123

సంబంధస్తస్యతనయఃకుజిస్తస్యాత్మజఃస్మృతః
యుగంధరఃకుణేరాస్త్రపృశ్నేరపిసుతావుభౌ 124

శ్వఫల్కశ్చిత్రకశ్చేతిగాదిన్యాంతుశ్వఫల్కతః
పుత్రాద్వాదశసంజాతాస్తేషామక్రూరఆదిమః 125

అసంగస్మారమేయశ్చమృదుర్మృదువచ్ఛివః
వర్మధృగ్గృష్ణివర్మాశ్చతుర్థోరిమర్దనః 126

శత్రుఘ్నోగంధమాదశ్చప్రతిబాహురితిశ్రుతాః
శ్వఫల్కచరితంకించిదుచ్యతేతచ్ఛృణుప్రభో 127

కాశీరాజస్యకేదేశేనావృష్టిభయశాంతయే
శ్వఫల్కంధార్మికంతస్మిన్దేశేన్యవాసయత్ 128

తస్యసంచరణాద్యేనభయేశాంతేవ్యవృష్టితః
గాందిన్యాఖ్యాంస్వకాంకన్యాంతస్మైకాశిపతిర్దదౌ 129

గర్భస్థాసాచిరేణాపినజజ్ఞేతాంపితాబవీత్
లభస్వశీఘ్రమిత్యుక్తంకాస్తివాంఛాద్యతేహృది 130

దినేదినేపిగాందద్యాంయదిజాయేయమిత్యథ
వాచంతస్యాస్సమాకర్యతాంతధేత్యబవీత్పితా 131

తస్మాత్తుగాందినీత్యాఖ్యాతస్యాఃఖ్యాతాభవద్భువి
తస్యామక్రూరముఖ్యాశ్చసుసారాఖ్యాచపుత్రికా 132

ఉగ్రసేనాభిధాపత్నీలేభేక్రూరాత్సుతాంబహూన్
దేవవానుపదేపశ్చచిత్రకోపిబభూవజః 133

పృథుర్విపృథరవ్యశ్వగిరిబాహ్యాపిసుపార్శ్వకః
గవేషణోశ్వబాహుశ్చారిష్టనేమిశ్చధర్మవిత్ 134

ఇత్యాదిబహవఃపుత్రాశ్శివిష్ట్రాశ్శవణేసుతే
వృష్ణేస్సాత్వతపుత్రస్యచత్వారస్తనయాస్మృతాః 135

కుకురోభజమానశ్చశుచిఃకంబలబర్హిషః
కుకురస్యవిలోమాఖ్యస్తనయోభూత్తదాత్మజః 136

దేవావృధచలితం

కపోతరోమసంజ్ఞోభూత్బభ్రుదేవావృధాత్మజః
దేవావృధస్సతుచిరమప్రజఃపుత్రకామ్యయా 137

పణాశాతటినీతీరేచచారపరమంతపః
కాలేగతేకతివయేనదీసాకరుణాన్వితా 138

బిభ్రాణాయువతేరూపందేవావృధసమీపగా
తదభిప్రాయమాజ్ఞాయతయారంతుమియేషసః 139

అథసాగర్భమాధత్తతేజరాజ్ఞాపితంప్రియం
నవమేమాసిసానూతపుత్రంపరమభాస్వరం 140

బభ్రుర్విశ్వాహ్వయంతస్యచకారజనకోముదా
దేవైర్దేవావృధస్తుల్యోబభ్రుమనుజసత్తమః 141

ఇతిజోషుష్యతేసద్భిఃపురాణేమతయోగుణైః
తయోర్వంశవరాభూపాస్సహస్రాణిచతుర్దశ 142

పంచమష్టిశ్చసంప్రాప్తుముక్తిమిద్ధవదర్బుధాః
అంధకాద్ధుందుభిర్జజ్ఞేదరిద్రోతస్తదాత్మజః 143

పునర్వసుస్తస్యపుత్రస్తస్యాభూదాహుకస్సుతః
ఆహుకీనామకన్యావతస్యాభూతాయతథాపకేః 144

దేవకంచోగ్రసేనంచద్వావసూతావుతోన్యపి
అవంతిదేశనాథాయుస్వసారంచదదౌముదా 145

దేవవానుపదేవశ్చసుదేవోదేవవర్ధనిః
ఇత్యేతేతనయాఃపోక్తాఃదేవకస్యసుతాలపి 146

సహ్యాసర్ధృతదేవాచశ్రీదేవాదేవరక్షితా
శాంతిదేవోపదేవాచసహదేవాచదేవకీ 147

సప్తతావ్యవహత్పిత్రాత్వావసుదేవోయదూత్తమః
కంసస్సనామాన్యగ్రోధకహ్వాశ్శంకుస్సుభూస్థధా 148

రాష్ట్రపాలోవిసృష్టశ్చతుష్టిమానితితేనవ
ఉగ్రసేనసుతాఃప్రోక్తా స్త్రియస్తదనుజాఅపి 149

కంసాకంసవతీకంకా శూరభూరాష్ట్రపాలికా
పంచైతాఃకధితాఃపుత్ర్యో వసుదేవానుజస్త్రియః 150

యశ్చిత్రరథపుత్రోభూ ద్విదూరథసమాహ్వయః
శూరోనామతతోజజ్ఞే ధ్వజమానస్తుతత్సుతః 151

శమిస్తస్యసుతోజజ్ఞే స్వయంభోజస్తతోజని
హృదీకస్తనయస్తస్య త్రయస్తస్యతనూద్భవాః 152

దేవబాహుశ్శతధనుఃకృతవర్మేతిసంజ్ఞితాః
అస్యేచదేవమీఢాద్యాస్తస్యజజ్ఞిరే 153

దేవమీఢసుతశ్శూరోమారిషానామతత్సుతౌ
తస్యాంతుశూరసుషువేదశపుత్రాన్మహాబలాన్ 154

వసుదేవస్తుతేష్వాద్యోదేవభాగస్తదుత్తరః
దేవశ్రవాశ్చానకశ్చసృంజయశ్యామకస్తథా 155

కంకో నికోవత్సకశ్చవృకఇత్యాఖ్యయాయుతాః
పృథాచశ్రుతదేవాచశ్రుతకీర్త్యశ్రుతశ్రవాః 156

రాజాధిదేవీచైతేషాంభగిన్యోపంచకన్యకాః
వసుదేవస్యజనన్యోదేవకీదుందుభయోదివి 157

నిహతాశ్చానకాస్తస్మాన్నోభూదానకదుందుభిః
శూరస్సుతామపుత్రాయతుంతిభోజాయపుత్రికాం 158

దిదేశసాపితృగృహేదుర్వాససముపేత్యతా
పరిచర్యానుతుష్టేనతేనవిద్యాంతులబ్ధవతా 159

దేవావ్వానసమధ్యాంసాజుహావాకంతయావిభుం
అథాగతోరవిర్దేవస్తయావిస్మితయేక్షితః 160

తస్యాంగర్భంసమాధత్తసజాతోరవిసన్నిభః
లోకాపవాదభీత్యాతంపృథానద్యాంసమాక్షిపత్ 161

పాండుస్తాంప్యవహత్పశ్చాత్తద్వంశకర్త్రతేవిభో
కారూషాధృష్టవర్మాతుశ్రుతదేవామగ్రహీత్ 162

తస్యపుత్రోదంతవక్త్రశ్శ్రుతకీర్తిమపిత్రయః
విప్రచిత్తిఃశేకయశ్చదృష్టకేతుశ్చపార్థివః 163

గృహీత్వావిదధుస్సంగంపంచసామమునేసుతాం
సంతర్దనాదిమాంవీరాంకేకయాదధచేదివః 164

పమఘోషాభిధోరాజాశ్రుతశ్రవసమగ్రహీత్
శిశుపాలస్సుతస్యాఃపోచ్యతేసుదమానసః 165

రాజాధిదేవీచావంతేజయత్సేనమసూతవై
కంసాయాందేవభాగస్యచిత్రకేతుబృహద్బలః 166

ఉద్ధవశ్చేతితనుజాస్త్రీయఏవప్రజజ్ఞిరే
ఇషుమాంశ్చసువీరశ్చకంసపత్న్యాంబభూవతుః 167

దేవశ్రవోభిధానస్యవసుదేవామజస్యవై
కంకాద్బకస్తుకంకాయాంపురుజిచ్చాపిసత్యజిత్ 168

వృషదుర్మర్షణాదీంస్తుపృజయాద్రాష్ట్రపాలకా
హరికేశంహిరణ్యాక్షంశూరభూశ్శ్యామకాదపి 169

మిశ్రకేశ్యప్సరోనార్యాంబకాదీన్వత్సకోసృజత్
తత్పుష్కరసాల్వాదీన్వృకాద్దూర్వాక్షికాసృజత్ 170

నుమిత్రానీకపాలాదీననికస్తునుధామని
ఋతధామజయాశ్రేభకర్ణికాయాంతధానకః 171

పౌరవీరోహిణీభద్రామదిరేళాచరోచనా
దేవకీప్రముఖాఽపత్న్యోవసుదేవస్యవిశ్రుతాః 172

సుభద్రోభద్రబాహుశ్చదుర్మదోభద్రఏవచ
భూతాద్యాఽపిహరివ్యాంద్వాదశానకదుందుభేః 173

ధ్రువంబలంగదంచైవసారణందుర్మదంధ్రువం
విపులంచేతితనయారోహిణ్యజనయద్వరాన్ 174

నందోపనందకృతకశూరాద్యామదిరాత్మజాః
భద్రాతుకేశినంలేభేరోచనానూతనందనాన్ 175

సప్తహేమాంగదప్రఖ్యాఉరువల్కాదిమానిళా
ధృతదేవాచయాపత్న్యోవసుదేవస్యసాసుతం 176

త్రివృష్టసంజ్ఞకంత్వేకమనూతకులనందనం
ప్రశ్రమప్రశితాద్యాంస్తుశాంతిదేవావ్యజీజనత్ 177

కల్పవపాదిమాత్పుత్రానుపదేవాదశాసృజత్
వసుహంససుధన్వాదీన్ శ్రీదేవాషడజీజనత్ 178

గదాదిమానాత్మభువోజీజనద్దేపరఙ్కీతా
పౌరవశ్రుతముఖ్యాస్తుసహదేవాసుతాస్మృతాః 179

దేవక్యాంనూనమోహ్యాష్టౌవసుదేవస్యజజ్ఞిరే
కీర్తిమాత్ప్రథమస్తేషాంసుషేణస్తుతదుత్తరః 180

భద్రసేన స్మృతీయోభూత్ ఋజుస్తుర్యఃప్రకీర్తితః
మదనఃపంచమఃపోక్తష్షష్ఠోభద్రఉదాహృతః 181

సప్తమోహ్యశ్వరశీమాన్ దేవకీగర్భసంశ్రయః
సంకర్షణాభిధోజజ్ఞేసాహాయ్యార్థంమదుద్విషః 182

అష్టమందేవకీగర్భమావిశ్యభగవాన్హరిః
ఆవిరాసీజ్జగత్స్వామిభూమ్నోభారావనుత్తయే 183

తస్యావతారప్రముఖంశోణితక్షణరసాయనం
అపదానంయథావృత్తంతద్వక్ష్యామ్యహమాదితః 184

యోవాసుదేవగుణకీర్తనజాతమోద
శ్చోద్యోవిశోధయతితద్గుణచింతనేవ
తస్యాఖిలాజగతిసంపదభిప్రవృద్ధిం
యాతీతసంనిగదితంమునిభిర్వరేణ్యైః 185

ఇతియదిమలభర్తుర్వాసుదేవస్యపుంస
స్సకలశుభగుణాబ్ధేర్దేవకీగర్భగేహాత్
జగతిజనిముదారాంసన్నిశమ్యక్షితీశో
ముదితకరుణచిత్తఃప్రావదద్విప్రవర్యం 186

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశవిభవే మహాకావ్యే ఉత్తరభాగే యయాతి ప్రముఖ
వసుదేవాంత యాదవవంశ విస్తారకథనంనామ
చతుర్థస్సర్గః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశ్వరవిభవమహాకావ్యం.

ఉత్తరభాగే పంచమస్సర్గః.

కృష్ణావతారకథాప్రారంభః.

శోభనాద్రిశిఖరాభరణాయితాయ
శ్రీశాయసంశ్రితజనాపనయోద్యతాయ
దైత్యేంద్రకుంజరవిమర్దనకోతుకాయ
తస్మై నృసింహవపుషేనమఃచరామః 1

విద్వద్వరేణ్యకథితాభవహిశాశోః
వారాహవామననృకేసరిమత్స్యకూర్మైః
రూపైర్విరాడ్విభుజవరోత్తమవక్షకాచ
జాతస్యసమ్యగవదానకథాధరాయాం 2

అన్యాఃకథాస్తదనుబంధవశేనదివ్యాః
ప్రోక్తాశ్చకర్ణకుహరేషుసుధాంధథానాః
తాసాంతుసంశ్రవణతోమమతుష్టమాసీత్
చేతోమదీయమమలంచకృతంకథానాం 3

విష్ణుర్మదూత్తమకులేకుతఆవిరాసీ
త్కాన్యాతనోచ్చరితానిమలాభవాని
తాన్యాదరేణవదమహ్యముదుత్సకాయ
తృప్తినచాస్తిహికథాశ్రవణేచ్యుతస్య 4

ఏవంవేంకటరంగరాజవిభునా
పృష్టోముదాసాదరం
పాపాదీద్యనునందనస్యచరితం
గోపాలకృష్ణస్యనోః
యోభూభారనిజహ్మణాయవిబుధై
రభ్యర్థితోదేవకీ
గర్భేజన్మచకారనైజచరితై
రానందయన్సంశ్రితాన్ 5

కంసాదిగర్వితనృపోపధిదైత్యవర్గ
నంచారభారపరిపీడనభిన్నచిత్తా
గోరూపిణీప్రపదశ్రుపరిపుతాక్షీ
బ్రహ్మాణరూపశరణంధరణీశరణ్యం 6

ఉవాచతస్మైమ్యసనంస్వకీయ్యం
ధరాధురాదైత్యగణస్యజాతం
మేర్వద్విపూలేర్తిదళోపకంతె
సదోనిషణ్ణాయపితామహాయ 7

అథవిరించిధరణీప్యసనము పధార్యతత్పరిహర్తుకామస్సత్త్వి దశోగిరిశాల యముపగత్య తేనచసాకం తయాచాను సృతః పయోధితీరం జగామ 8

తత్రాహిరాజశయదెపురుషంశయానం
నారాయణంపరమమస్తువదాగమాంతైః
నూక్తెనపారుషదేనచవేదవెద్యం
ధాతాతస్త్రిజగతాంపతిమప్రమేయం 9

తస్మైనమోభగవతేపురుషాయభూమ్నే
యస్యాహమాసముదరోద్భవనాభివద్మాత్
యత్కారణంచిదచితాంపరమంనిధానం
తిష్టంతియస్యహివశేసురసిద్ధసంఘాః 10

దేవత్వదీయవదజేయమిలాసుదుష్టై
ర్దైత్యైర్భిన్నమృపాలకపటైరతిపీడ్యమానా
తస్యావిభోశరణమభ్యభవత్ప్రసన్నో
నత్వామృతేశరణమస్తిపరఃపరోనః 11

ఇతీస్తుతోలోకపితామహేన
నివేదితార్థశ్చహరిస్సురేశః
తత్యాజనిద్రాంరమయోదతిష్టత్
తమాహభూయఃప్రణతోవిరించిః 12

ఆయాహిదేవకనకాచలకూటసంస్థా
మాస్థానమంబుజవిలోచననఃపరాత్మన్
తత్రాచరామభవయాసహమంత్రవర్గ్యం
భాతోయథాహిచవినంత్యుతిరత్నరాశేఃి 13

తతస్తథేత్యంగీకృత బ్రహ్మవచనోభగవాన్ తేనసాకమాజగామసు
మేరుశిఖరం 14

తత్రత్యేసదసిశ్రీమానారోహవరాసనం
బ్రహ్మదయోపితేనానుజ్ఞాతాఃపీఠేషుసంస్థితాఃి 15

తదాధాతునిదేశేనధరాశౌరింప్రజిజ్ఞివత్
భిన్నాపరిగళద్బాష్పావేపమానాకృతాంజలిః 16

క్షేమంకరేభవతిజాగ్రతెనఃపరాత్మన్
కించాపినాస్తిభయమాదిపురాణవిష్ణో
త్వంధారకస్సకలలోకగణస్యదేవ
రక్షాకరశ్చకధితోనిగమాంచతేషు 17

ఏకార్ణవాంభసిపురాస్వపతస్తవేశ
జాతేమహానుదవకాశవసోఃపురీషాత్
సంచాదితద్యుధరణీవపుషానిశేన
సంపూరితాభవతాంనియమాద్విరించేః 18

పస్పర్శ చోభౌ ప్రహిణస్తదానీం
మేరోర్మృదుస్తత్రపరస్తురూక్షైః
మృదుస్తనాస్మాన్మధురిత్యుపాత్త
స్నేహైటకాఖ్యాంకరిణస్యచక్రే 19

తృణాద్విపృక్షావసుకాబలాఢ్యా
వేకార్ణవేతత్రచిరంచరంతౌ
యుద్ధోద్యమేనాభిముఖంపయాతౌ
బ్రహ్మాణమాసేదతురాదిదేవం 20

తౌదృష్ట్వాభయవిత్రస్తోబ్రహ్మాంతర్ధిముపాగమత్
స్వపతోమాధవస్యాస్తనాభీకమలగహ్వరే 21

తాతంమృగయమాణాతుసంచరంతామహాంభసి
శ్రీమన్నాభ్యంబుజస్తస్యబ్రహ్మణోంతకమాగతా 22

అథాబ్జనాభేనహతోరమేతో
విరించినాసప్రవిహాయనిద్రమ్
సంగత్యతాఖ్యాంవిదధేసమీక్షం
కాలంచిరంపాలయతుంజగంతి 23

నిపీడితాతౌహరిణాధదోభ్యాంతాం
మృతింగతౌభూమితలేనిషీద్యా
మేదఃప్రవాహేనతయోఃపృథావాం
మేదిన్యభిఖ్యామగమంపరేశ 24

సంరక్షితేవంభవతాపురాహం
పునశ్చమగ్నాంభసికల్పవూర్తౌ
వరాహరూపేణహిరణ్యనేత్రం
హత్వోద్ధృతానందనుజంరమేశ 25

పునశ్చగర్వపవంశ్యేనరామేణభవతామమ
త్రిస్సప్తకృత్వోన్నపతీహత్వాభారోవతారితః 26

ఏవంవరప్రకటవిభోబవాంశోమాంత్వదాశ్రితాం
సర్వదాత్వదధీనాహంకించిద్విజ్ఞాపయామితే 27

త్వయాయేనిహతాదైత్యా
స్సంగ్రామేతారకామయే
తేకాలనేమిప్రముఖా
జాతాఇహవృపాత్మభిః 28

తైరహంభూరిఖారేణపీడితాధర్తుముత్సహే
నాత్మనంజగతీనాథతంభారమవసాదయ 29

ఇతివిజ్ఞాపితేవిష్ణోభువారక్షణకామయా
సురాస్సర్వేశమవదన్మత్కృత్యచతురాననం 30

త్వంలోకకర్తాకథితోవిరించే
త్వయాధృతోభారోహిభూప్రాపనేయః
అస్మాభిరస్మత్రచయద్విధేయం
నియుజ్యతత్తద్వశగాహినశ్వో 31

ఇంద్రాంతకావ్రతిధనేశహిమాంశునూర్వ్యై
రాదిత్యరుద్రవసుగంధవయోష్వసృక్వ్యైః
జీవేశకాలకలిషణ్ముఖరక్షయుక్తో
గంధర్వచారణమహోరగస్సర్వతేంవ్యైః 32

రత్నాకరైశ్చసుసింధుముఖాపగాభి
ర్యత్కార్యమత్రతదిదంభవతావిధేయం
వారాయణేనజగతామథిపేనచాత్ర
యద్వైవిభోతదపిచింతయమంత్రణాహ్న 33

యదిహ్యనుజ్ఞాభవతాప్రదీయతే
వయంతుసర్వేత్రమనుష్యరూపిణః
ద్విజాతిభూపాలకృతేసుసంభవం
విధాయసాహ్యంతుచరామవిష్ణోః 34

ఇత్యాకర్ణ్యవిధిర్వాక్యంక్షత్రియశాస్త్రాంప్రజాపతిః
జ్ఞాత్వాసర్వైకమత్యంచభూమ్యర్థేతానథావదత్ 35

భోభోసురాయూయమపారవీర్యా
భూభారనుత్తైర్యవిహితోద్భవస్య
విష్ణోస్సహాయాఃద్విజరాజగేహే
ష్వాశూద్భవంసంప్రవిధాతుమార్హాః 36

పురాతుశాపాన్మమసింధునాథః
పూర్వన్వయేశంతనునామకోభూత్
గంగావతస్యాభవదాపత్నీ
తస్యాంప్రసూతావసవోష్టచాపి 37

భీష్మాఖ్యయైకోవసురద్యచాస్తి
గంగాతనూజోదివమాపురన్యే
పత్నీద్వితీయాపిచశంతనోస్తు
విచిత్రవీర్యంసుషువేకుమారం 38

వైచిత్రవీర్యాధృతరాష్ట్రపాండూ
కుంతీచమాద్రీతిచపాండుపత్న్యౌ
గాంధారికాఖ్యాకిలధార్తరాష్ట్రీ
పత్న్యాస్తిసాస్వద్యజనింభవంతః 39

కుర్వంతుదాయాద్యకృతేమహీయాఁ
రాజ్ఞోస్తయోస్యాత్కలహస్సుతానాం
అన్యేనృపాలాఅపితద్విపక్ష
పక్షాభవిష్యంతిమహాబలాఢ్యాః 40

ప్రవృత్తేద్వాపరస్యాంతేతదాభీమేమహారణే
పరస్పరాస్త్రతేజోభిర్నిర్దగ్ధేరాజమండలే 41

శంకరాంశోమహాతేజాఃపావకాస్త్రస్యతేజసా
సందహ్యత్యపశిష్టాంస్తుతదాధూశిశ్యతిక్షితేః 42

ఏషనారాయణశ్శ్రీమాఁతయదోర్వ్యంశేమహత్తరే
ఐసుదేవస్యదేవక్యాంపత్న్యామావిభఁవిష్యతి 43

తస్యైవపత్న్యాంరోహిణ్యాంశేషోపిధరణీధరః
కుంతీగర్భేతుథర్మాంశోగాంధార్యాంతుకలిఃపుమాఁ 44

ప్రజాయేతాంవిపక్షౌద్వావన్యోన్యంప్రభవిష్యతః
దేవాశ్చాన్యేసగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరోరగాః
ఋరుపాంచాలవృష్ణీనాంకులేషుజనిమాప్నుయుః 45

ఏవంనియుక్తేషునరేషుథాత్రా
ధరాపితుష్టాస్వగతింజగామ
నారాయణేరక్షణభారముర్వ్యా
నివేశ్యథాతాపిసురైస్సధామ 46

తతోనదేశేనపితామహస్య
ధర్మేంద్రవాయ్వశ్వినృబృహస్పతీనాం
మృత్యోఃకలేశ్శీతకరాంబునాథ
భూతేశమిత్రైలబిలాదిమానాం 47

గంధర్వవిద్యాధరకిన్నరాణాం
అంశేషుభూమ్యాంగతవత్సుజన్మ
దేవర్షిరాసాద్యసభాంసురాణాం
కదాచిదూచేభగవంతమేవం 48

భారాయమాణస్యభువోనృపాల
జనస్యదేవానిఖలాస్వభాగైః
భూమ్యాంప్రజాతాహివృధాతదాసీత్
యన్నాపతీనోఁపివిభోత్వముర్వ్యాం 49

త్వయావతీర్ణేనభువోపిభారో
నిబర్హణీయఃఖలుచక్రపాణే
తదద్యవిజ్ఞప్తుమహంత్వయాత
స్త్వత్సన్నిధించాత్రవదామిహేతుం 50

పురామధుర్యఃకిలదానవేంద్ర
స్తస్యాస్తపుత్రోలవణాభిధానః
చక్రేనివాసంమధునామ్నినిత్యం
వనేసతీరేయమునాతటిన్యాఃి 51

పూర్వావతారేభవతోరఘూణాం
పత్యావయోధ్యాపురిరాజ్యసంస్థే
శత్రుఘ్ననామ్నాతవసోదరేణ
హతాత్వయుగ్రంలవణంసపత్నం 52

మధోరరణ్యేమధురాభిధానా
వినిర్మితాభూన్నగరీసురమ్యా
తత్రాతనోద్భోజకులావతంసో
వానంవిభోమాధవఘోరసేనఃి 53

తస్యాన్వవాయేవిభురుగ్రసేనా
భిన్నోయదూనామధునావురీంతాం
అధిష్ఠిత స్తస్యసుతస్సుదుష్టఃి
కంసాభిధోజాయతదైత్యభావఃి 54

త్వయావురాయెయుధితారకస్య
దైత్యాహతాస్తేత్రపునఃిపజాతాఃి
సకాలనేమిఃికిలకంసరూపో
జాతోజగత్యద్యవిబాధతేంగ 55

కంసానుజోజాయతకేశినామా
దైత్యోహయస్సోపిసృమాంసభోజి

అరిష్టనామాచలేన్ద్రనూజో
వృషాత్మనాజాయతగోపలారిః 56

దైత్యశ్చరిష్టోద్విరదత్వమాగా
త్కంసస్యవాహస్సహిలంబదైత్యః
ప్రలంబనామావటమాథితిష్ఠ
ఖాండీరసంజ్ఞంవితనోతిపీడాం 57

ఖరాత్మనాధేనుకనామదైత్య
స్తాలాటవీంసంచరతిస్మదుష్టః
దైత్యోపరాహశ్చకిశోరనామా
మల్లావభూతాంబలికారమేశ 58

అన్యేచదైత్యాబహుప్రాబలాఢ్యా
హతాస్వయాశేవునరేవభూతాః
మనుష్యరూపేణభవచ్ఛరణ్యా
లోకానితాంతంవరిపీడయంతి 59

తస్మాత్త్వముర్వ్యామవతీర్యవిష్ణో
జహీశదైత్యాన్యధికంసముఖ్యాన్
నశేత్వదన్యోననివారంతుమహీః
తద్రక్షపృథ్వీంభరతామనేన 60

ఇతినారదభాషితంవచ
స్సమాకర్ణ్యవిభుర్విచిత్రాం
స్మితశోభిరదావళిముద్రా
సమాచష్టత్సరతాపసోత్తమం 61

విధిర్హేమయాపురైవభో
ధరణీభారకరాసురోద్భవః
తమహంహేమయామిమానుషం
వపురాస్థాయనిహత్యదానవాన్ 62

యత్ర్యావతీర్యభువిభారమిమంపృథివ్యా
దుఃఖావహంపరిమృజామిమనుష్యరూపః
తన్మహ్యాదిశతులోకపతిర్విరించిః
స్థానంమదుద్భవనయోగ్యమమర్త్యయోగిన్ 63

తతఃప్రణమ్యప్రభుమాత్మనీనం
విజ్ఞాపయామాసవిరించిరీశం
ప్రజావతిఃకశ్యపనామధేయం
జహారగాంవైవరుణాస్యయజ్ఞే 64

యజ్ఞావసానేవరుణాయభూయో
నతాదిదేశానుమతేనపత్న్యాః
సత్యాదితిద్వ్యాసురభిశ్చపత్న్యా
తయోఃప్రదానంనిగదామభీష్టం 65

తతఃప్రచేతాస్తదుదంతమాహ
మహ్యంతతోహంప్రథయూశపంతం
యోహరోగావరుణస్యతస్మాత్
గోపాలజన్మభవభూమిభాగైః 66

పత్న్యానతేభూమితలేజనిత్వా
గోపాలదేహస్యతవైవభార్యే
దేవశ్యభిఖ్యాదితిరస్తుపత్నీ
గోహిణ్యభిఖ్యాసురభిశ్చభార్యా 67

త్వమువ్యవన్యాంవసుదేవనామా
గోవర్ధనాద్యామధురోపకంఠే
గోరక్షణాసక్తమతిశ్చరేతి
తధానభార్యోజనిసప్రజేశః 68

తత్ర్యావతీర్ణోభగవత్స్వమూర్త్యా
రక్షంశ్చగాగోపకుమారవేషః

ఆనందయన్తీ స్వాగతమయ్యలాసైః
గోపీశ్వభారంహరభూతధాత్ర్యాః 69

తథేతి చోక్త్వాపురుషేణరస్మిక్
పయఃపయోధింప్రతియాతిదేవై
ప్రబ్రహ్మదయోపిత్రిదశాస్తమీశ
మనుప్రయాతాస్సగణావరేణ్యం 70

పునశ్చభారవ్యపనోదనాయ
విశ్వంభరాయాద్రుమణోరమేశం
వేదాంతసూక్ష్మగితగ్రాసస్పృక్షే
స్తుష్టావసాష్టాంగనతంవితన్వా 71

అథాంబుజాక్షస్సితకృష్ణకేశా
వుద్భూత్యనైజోవిధిమాహతుష్టః
ఏతౌసృథివ్యామవతీర్యభూమ్యాః
కరిష్యథోభారనిబర్హణంభోః 72

దేవక్యభిఖ్యావసుదేవపత్నీ
యాంశావతీర్ణాస్వసృతేపృథివ్యాం
తస్యాస్తుగర్భేమమసీలకేశః
కృతోద్భవఃకంసవధంవిదధ్యాత్ 73

సురాశ్చపూర్వోద్భవదైత్యవర్గాన్
విబాధితుంస్వాంశకృతావతారాః
తతేస్సకముర్వ్యభరంగతేరం
నిహత్యదైత్యాక్షవిధుంనమిథాతః 74

యాతోకమాతామదరోనివాసా
సారుక్మిణీభీమకకన్యకాస్యాత్
ప్రద్యుమ్ననామ్నాభవితాపికామః
మాయావతీనామరలిశ్వభూమ్యాం 75

త్వంచానిరుద్ధోభవితావిధాత
రుషాహ్వయాగీరపిబాణపుత్రీ
శేషశ్చదేవవ్యదరేమదగ్రే
సంకర్షణాఖ్యోభవితాబలాఢ్యః 76

కాళిందికాఖ్యామత్పత్నీగంగాశాభువిజాయతాం
లక్ష్మణాఖ్యాతులస్యంశామమత్నీపభవిష్యతి 77

యాసావిత్రీవేదమాతాసామేనాగ్నిజితీప్రియా
భూమ్యంశాసత్యభామాఖ్యాశైబ్యాఖ్యాచసరస్వతి 78

రోహిణ్యాంశామిత్రవిందాచాయాంశారత్నమాలికా
స్వాహాంశాస్యాత్సుశీలాచదుగ్ధజాంబవతిస్మృతా 79

అవతారేభవిష్యేమేభార్యాస్తేస్వాదశస్మృతాః
షణ్ముఖోపిచసాంబాఖ్యస్తనయోమేభవిష్యతి 80

ధర్మోయమోజునశ్చక్రోభీమసేనశ్చమారుతః
నకులస్సహదేవశ్చదేవౌద్యావుభాస్మృతౌ 81

కుంతీమాద్రీరిమెపంచజాయంతేపాండుభూపతేః
విదురోధర్మరాజాంశస్సూర్యాంశఃకర్ణసంజ్ఞికః 82

దుర్యోధనఃకలేరంశోశ్వద్ధామాఖ్యశ్చశంకరః
ద్రుష్టద్యుమ్నశ్చవహ్న్యంశోద్రోణాచార్యస్తథైవచ 83

అభిమన్యుశ్చచంద్రాంశోవస్వంశోభీష్మఉచ్యతే
నందగోపశ్చవస్వంశోయశోదావసుసుందరీ 84

లక్ష్మ్యంశాద్రౌపదీదేవపాండుపుత్రప్రియాసతీ
సుభద్రాశతరూపాంశాభవిష్యతిమమానుజా 85

యామేప్రాణైఃప్రియతమారాధాపత్నీగుణోజ్వలా
వృషభానాహ్వాయస్యాసీత్ పుత్రీగోపస్యగోకులే 86

ఏవంసురాస్వాంశరూపైర్భువివిశ్వంకృతోద్భవాః
భవేయుతహమప్యాశుజనిష్యామిమహీతలే 87

ఇతివ్యాదిశ్యధాతారంలోకధాతాపరఃపుమాన్
ఉవాచయోగనిద్రాంస్వాంయయాజగదధిష్ఠితం 88

పులస్త్యోహిరణ్యకశిపోఃకిలకాలనేమి
స్తత్యాత్మజాష్టడపికీర్త్తిమదాదిసంజ్ఞాః
ధిక్కృత్యదైత్యపతిమాత్మపితామహాంతం
ఆరాధయన్నజమదభ్రతపోభిరుగ్రైః 89

స్వానాదరేణయుపితేనపితామహేన
శప్తాఅమీషడపిదైత్యకులేశ్వరేణ
క్ష్వ్యుద్భవేజనకఏవవిభూతకోప
స్సన్త్యదిత్యథావివిశురేతఅహీంద్రలోకం 90

పాతాళలోకస్థితిమాయుషస్తా
నిద్రేసమానీయనివేశయైతాన్
గర్భేక్రమాద్దేవకపుత్రికాయా
ష్షడ్గర్భసంజ్ఞాన్వసుదేవపత్న్యాః 91

బాలేషుషట్సునిహతేషుచకాలనేమి
ర్హైరణ్యాంశజేనరిపుణామమకంసనామ్నా
శేషోమదీయశయనంధరణీధరోయం
గర్భంతదీయమధవేష్యతిపాతుమూర్వ్యాం 92

రోహిణ్యభిఖ్యావసుదేవపత్నీ
నందవ్రజేన్యాస్తితదీయగర్భం

సంకృష్యసంవేశయశేషజీవ
స్సంకర్షణాఖ్యోభవితాతథోయం 93

తతఃప్రవేక్ష్యామ్యుదరంతదీయం
లోకావనాయాఖిలలోకవాసః
త్వంవైయశోదాజఠరంప్రవిశ్య
జాయస్వకన్యామమశాసనేన 94

పీవృణ్ణభోమంసితుకృష్ణపక్షే
ష్టమ్యాంచరోహిణ్యుడుభూషితాయాం
ఆవిర్భవిష్యామ్యహమత్రదేవి
త్వంచోపలబ్ధాప్రజనింనవమ్యాం 95

త్వంమాంయశోదాశయనేనివేశ్య
సంజాతమాత్రంవసుదేవనీతం
తేనైవనీతాశయనంతదీయ
మత్ప్రాప్యస్సమారోహతదైవరాత్ర్యాం 96

ప్రాతస్తుకంసేనహతాళిలాయాం
కీప్తాంతరిక్షస్థితిమాపన్నసిత్వం
శక్రస్తతస్వాంభగినీతితుష్టో
గ్రహిష్యతిప్రాణమనాహతాఖ్యాం 97

హత్వాసురాశుంభనిశుంభముఖ్యా
ఉగ్రాననేకేషుపదేషులబ్ధా
పూజామనేకైరుపచారవర్గై
ర్దాస్యస్యభీష్టానఖిలప్రజానాం 98

తథేతిమాతాజగదామదాధి
ష్ట్రాతీవహర్షాసనవాచమూచే
తథేవతుష్టాస్సమగోకనాథా
యయుఃస్వధామానిసురాస్సగోత్రాః 99

అథాజ్ఞయాంశేషసురేశ్వరాణాం
హరేరపిధ్వజ్వలనిమాశ్రితేషు
విరించిశాపేనసకశ్యపోపి
శూరాత్మజోభూద్వసుదేవసంజ్ఞః 100

సదేవకీమాత్మసదృక్షరూపా
దార్యాంసముద్వాహ్యసమంగళాంకః
తయాచసాకంరథమారురోహ
ప్రయాణకాలేమధురానగర్యాం 101

తదాదిశన్యాకృతమాత్మజాయై
సదేవకోహస్తిచతుశ్శతంచ
సార్థాయుతాశ్వాంశ్చతథారథానాం
శిష్టంతథాహేమవిభూషణాఢ్యం 102

సయానదాసీద్విశతంచనానా
లంకారసంభూషితమాత్తతోషః
భేరీమృదంగాదిసమస్తభవ్య
వాద్యానినేదుశ్చముదాప్రయాణే 103

కంసోభగిన్యాస్నుదమాదధానో
జగ్రాహరశ్మీరథసైంధవానాం
తదాశరీరిణ్యవదన్నృపేంద్ర
మాఖాష్యకంసేతిసరస్వతీతం 104

యాంత్వంరథస్థాంనయసేతిమూఢ
గర్భోష్టమస్యాభవతోహిమృత్యుః
శ్రుత్వాగిరంతాంకుపితోథకంసః
హంతుంస్వసారంజగృహేకృపాణం 105

తంఖడ్గపాణింకచబద్ధహస్తం
ససాంత్వయన్వృష్ణివరోవ్యువాచ

నైతాంనిహంతుంక్షమమద్యభవ్య
కాలేస్వసారంకులవధ్వనస్త్వం 106

దేహాద్యవాశ్వఖిలనాశమీయాత్
సర్వాత్మనామేషనశానలంభ్యుః
ఆత్మాత్వనాశ్యస్వకృతానుగుణ్యాత్
దేహంవిహాయాన్యతనుంప్రయాతీ 107

అహంమమేత్యాత్మకులాభిమానాత్
ముహ్యంతిసర్వేకిలదేహభాజః
భవాదృశాస్మద్రదృశస్తుకర్మ
గతింవిదిత్వాతనుమానహీనాః 108

ఇత్యాదిభిస్తత్వపరైర్వచోభి
స్సంబోధితోవ్యుగ్రమతిస్సకంసః
నాంగీచకారప్రియమాత్మనీనం
వచస్తదూచేథవునస్సశౌరిః 109

శిశూనముష్యాస్సకలాంశ్చతుభ్యం
సమర్పయిష్యామికులావతంస
మాన్యంత్యజేమాంకరుణాంస్వసారం
యతోభయంతెవిదితంమృతాంతం 110

సాలస్యతస్యాధవచోనుమాన్య
న్యవర్తతత్త్రీవధతోప్రహృష్టః
కంసస్తతశ్శౌరిరపిప్రతీత
స్వగేహమావిశ్యతయాతుశేమే 111

సాదెవకీగర్భమధత్తశౌరేః
మాయాహరేస్తత్తరసాతలస్థా
క్రమేణషడ్గర్భసమాహ్వయాంస్తా
దైత్యాసమాకృష్యయయోజదేవీ 112

కాలేప్రసూతాప్రథమంతనూజం
యఃకీర్తిమాన్నామపురాణదేహా
సాదేవకీసోదయదుప్రధాన
కంసాయసత్యేనదిదేశమంతుం 113

సత్యప్రతిజ్ఞత్వమవేక్ష్యశౌరేః
నైరాగ్యమాప్యాత్మనిధీరతాంచ
కంసఃప్రహృష్టోభయదోనమేయ
మిత్యూచివాగ్భంతువిదేశపిత్రే 114

చలాత్మనస్తస్యనిశమ్యవాచం
సనాతిహృష్టాయదువర్యసూనుః
జగ్రాహబాలంతమధోపకంఠం
కంసస్యదేవర్షిరువాచగత్వా 115

మేర్వద్రికూటేత్రిదశావిథాత్రా
సాకంసమాలోచ్యభవద్వధార్థం
యయాచిరేవిష్ణుమదభ్రశక్తిం
సోప్యాదదేతద్వచనంప్రహృష్టః 116

కించాహవేనిర్జరదానవానాం
పురాహతాయేగరుడధ్వజేన
దైత్యాఃపున స్త్వన్ముఖతఃప్రజాతా
స్సురాశ్చజాతాయదుమందిరేషు 117

త్వంకాలనేమినిహతఃకిలాజౌ
నారాయణేనామరబాంధవేన
వథాయతేదేవవరస్యపూయాఃు
జనిష్యతిశ్రీపసుదేవతాన్యాం 118

తద్దేవకీగభనిశారణేత్వం
కృతాప్రమాదోభవవీర్యశాలీ

నాచేత్సరాధ్రవణోరమేశ
స్త్వామాశుహన్యాద్విజితావకాశః 119

శ్రుత్వేతిదేవర్షివచస్సకంసః
తస్మిన్గతేవ్యోమవిలోలచిత్తః
బధ్వాసదారంవసుదేవముగ్రైః
సమహ్రణాహ్వానిగృహేదురాత్మా 120

జాతంచజాతంచతయోఃకుంజరం
జఘానవిష్ణూద్భవసంశయేన
బద్ధ్వోగ్రసేనంపితనంచదృప్తో
స్వయంచభోగాన్బుభుజేసురారిః 121

ప్రలంబచాణూరబకాగముష్టికై
రరిష్టబాణద్వివిదాశ్వధేనుకైః
పరైస్తృణావర్తముఖైర్మహాసురై
స్ససంయుతోబాధతయాదవేశ్వరాన్ 122

తేపీడితాఃకంసమహానురేణ
దేశాంతరాణ్యావివిశుస్సదారాః
అన్యేతుతంజ్ఞాతిమనుత్స్మరంతః
కాలంవినిన్యుర్భయవిద్రుమాణాః 123

సదేవకీగర్భజసీక్రమేణ
షడాత్మజాన్నిష్కరుణోజఘాన
అథావిశద్దేవకసూనుగర్భం
మహేంద్రరాజోభగవన్నియుక్తః 124

తతోనియుక్తాగరుడధ్వజేన
నూయాసమాకృష్యఫణీంద్రతేజసా
తద్రోహిణీగర్భగృహేనుకూలే
ప్రవేశయామాసతత్రజజ్ఞే 125

సంకర్షణాఖ్యస్సబభూవ బాల
సంకర్షణాత్సప్రజఏవతస్థౌ
ప్రసాద్భవద్గర్భఇతిప్రజజ్ఞే
తతఃప్రవాదోవసుదేవపత్న్యాఃఽ 126

తతోంబుజాక్షస్త్రిదశేంద్రనాథః
పాతుంసురాన్స్వాంఘ్రిసరోజభక్తాన్
స్వేనైవరూపేణవివేశచేతః
శౌరేస్స్వజన్మోచితభాగ్యభాజః 127

అథాహితంశూరసుతేనవిష్ణో
స్తేజోదధద్దేవకసూనురిద్ధం
తయాసమిద్ధావిదిశోఽతిశశ్చ
సూర్యేందువైశ్వానరతుల్యభాసా 128

కంసస్త్వపూర్వాప్రతిమావభాసాం
స్వసారముద్వీక్ష్యభయాకులాత్మా
నిబధ్యమూఢోనిగళైర్నిదధ్యౌ
మత్స్నిగ్ధహేతజ్జఠరంప్రవిష్టః 129

తతోవిరించిప్రముఖాస్సురేంద్రా
సహర్షయస్సన్నిధిమాప్యతస్థుః
సమస్తువన్తజ్జఠరాంతరస్థ
మపారుషేయస్తుతిభీరమేశం 130

నమోనమస్తేఖిలవిశ్వమూర్తే
నమోశరణ్యావనబద్ధదీక్ష
నమోంబుజాక్షాశ్రితవత్సలాత్మన్
నమోనమశ్శ్రీశగుణామృతాబ్ధే 131

త్వామాహురవ్యక్తమనంతమాద్యం
రోగాదిగమ్యంనిగమాంతవాచః

సనోరమే శేషణగోచరాత్మా
భారంభవస్సంనుదసాదితారిః 132

ఇత్యాదిభిస్తద్గుణరూపచేష్టా
స్సంస్తుత్యదేవీంచధృతాచ్యుతాంశాం
సంశ్లాఘమానాస్త్రిదశాస్స్వధామా
న్యభ్యాయయుస్సాధితనైజకార్యాః 133

శ్రీకృష్ణావతారః.

అథాగమదభివ్యక్తరక్షణాచారః
ప్రసూతికాలోవసుదేవపత్నీభ్యాం
ప్రసేదురాశాపిమలంనభోభూత్
ప్రసన్నతోయాస్సరితస్సుపద్మాః 134

అన్వీక్ష్యమందంచజగర్జభర్జా
స్సుగంధవాహశ్చవవుస్సమీరాః
మహీచభవ్యప్రచురాద్విజానాం
ప్రదక్షిణాజజ్వలురగ్నయోపి 135

విజృంభితేష్వేతమనంతభవ్య
చిహ్నేషురోహిణ్యుడునాశశాంకే
సమాగతేప్రావృషికృష్ణపక్షా
ష్టమ్యాంనభోమాసినిశీథకాలే 136

ముంచత్సుదేవేషుసుపుష్పవర్షం
నదత్సుభేరీపటహేషునాకే
స్తువత్సువిద్యాధరకిన్నరేషు
నృత్యత్సుదివ్యాప్సరసాంగణేషు 137

సమావిరాసీద్ధరిరావిదేవ్యా
భారావనోదాయభువోఖిలాత్మా
తదోదరాద్దేవకపుత్రికాయా
జీమూతగర్భాదివశీతరశ్మిః 138

తమంబుజాక్షంసముదగ్రబాహు
ద్వయాగ్రవిద్యోతిసుదర్శనాబ్జం
అన్యేచబాహుద్వితయేగదాసి
శార్ఙ్గాణిసమ్యక్దధతంసుశోభం 139

శ్రీవత్సనామాంకవిలాసివక్షసం
గళోద్యదకౌస్తుభాంకితం
నిమగ్ననాభింస్పృహణీయమేఖలా
నిబద్ధపీతాంబరశోభిమధ్యమం 140

దివ్యాలకాళీరుచిమిశ్రకుండలం
స్మితోల్లసత్కుందరదాళిబంధురం
వపుర్ధరమ్యాంగముదారవిగ్రహం
దదర్శబాలంయదువంశమౌళిం 141

వసుదేవస్తుతిః

తతస్సతస్యేక్షణసంప్రసాదా
ద్విధూతదేహాత్మవిమోహగంధః
అపత్యభావంపరిమృజ్యతస్మిన్
పరఃపుమానిత్యతనోన్మనీషాం 142

మహర్షిభిర్యోగదృశావలంబ్యం
తస్యస్వరూపంపురఃప్రమేయం
గుణాంశ్చసాక్షాత్సముదీక్ష్యశౌరిం
కృతప్రణామోస్తువదాగమాంతైః 143

పితాఖలానాంపితృమాననుజ్ఞే
త్యనాదివాణ్యాసముదీరితార్థం
ఋతంవిధాతుంజగతఃపితాత్వం
గర్భేవతీర్ణోవిదితోసినాథ 144

త్రయోగుణాస్సత్త్వరజస్తమాంసి
క్రీడాసహాయాస్తవనాథనిత్యం

సృష్టౌరజస్యహరణేతమశ్చ
స్థితౌచసత్త్వంభగవన్నియుంక్ష్వ 145

విరించిరుద్రేంద్రవురోగమాస్సురా
గుణత్రయాధీనహృషీకవృత్తయుః
త్వయాంతరస్థేనవితీర్ణశక్తయుః
భవాప్యయాదీన్జగతోవితన్వతే 146

ప్రసన్నలోకానుభిమృత్యురుర్వ్యా
ధారావతారాయచలోకనాథ
మయిప్రసాదేనచరూపమేతత్
వ్యద్యోతయేఃప్రాకృతమక్షిగమ్యం 147

విద్వేషతంత్రస్త్వయికంసఏష
విజ్ఞాయవిష్ణోభవతోవతారం
హతాదుపాధావతితత్సభీతః
తవాంఘ్రియుగ్మంశరణంప్రపద్యే 148

దేవకీకృతః

తతోస్తువత్యాంజలిరంబుజాక్షం
సాదేవకీవేదశిరోవచోభిః
కంసాత్సభీతావసుదేవపత్న్యా
పిధానమాధత్తయుతాదిదేవం 149

అథావదత్తోభగవాన్ప్రసన్నః
పురాభవేహంతపసాయువాభ్యాం
ఆరాధితోమత్సదృశాత్మజార్థం
తథేత్యహంవామదదంతరంహి 150

స్వాయంభువేదేవిపురాభవత్వం
పృశ్న్యాహ్వయోయంసుతపోభిధానః
సపృశ్నిగర్భోహమసత్యభావం
గతఃప్రమోదంవ్యదధంతదావాం 151

యువాంపునశ్చాదితికశ్యపాభ్యా
ఉపేంద్రినామాభవతో స్తనూజః
భూయోత్రజన్మన్యపిపుత్రిభావం
గతోత్ర్యగమ్యంచచకారరూపం 152

ధ్యాత్వాపరంబ్రహ్మవరంపుమాంసం
మాంపుత్రభావెనచభక్తినమ్రా
యువాంవిధూతాఖలదేహబంధా
నమిష్యధఃస్థానమనాదినిత్యం 153

ఇత్యేవముక్త్వాపితరావమేశ
స్సంపశ్యతో రేవతయోస్తదైవ
సంహృత్యరూపంనిజముద్యతాస్త్రం
బాలోభవత్పాత్రికృతరూపధారీ 154

యదావతీర్ణోభగవాంస్తదైవ
వ్రజేయళోదాపినుతామసూత
విమోహితాసాచతదాలయస్థా
స్సర్వేచమాయాబలతోసురారేః 155

దేవర్యరిష్టాలయరక్షణశ్చ
విమోహితాస్వ్రతయానిపేతుః
తతోనిదేశాన్మధుసూదనస్య
శౌరిస్సబాలోసరగాద్గృహాత్సత్ 156

ద్వారాణిసర్వాణితదానిబద్ధ
దృఢాయసానగళశృంఖలాని
నిర్యాతిశౌరాగతబంధనాని
వవర్షఘోరంచజగర్జమేఘుః 157

శేషఫణాభిర్వసుదేవమారా
దాచ్ఛాదయన్నన్వగమత్తదానీం

దిదేశమాగత్యయమునామహాంభః
పూరాచజానుద్వయశోదకాసై 158
గత్వాయశోదాభవనంతదీయె
నిక్షిప్యశౌరిశ్శయనేకుమారం
ఆదాయతాంచాపిసుతాంతదీవ
గృహంగామాశుసుతుష్టచిత్తః 159

శ్రీకృష్ణశ్శయనందప్రవేశః.

తాందేవకీమంచతలేనివేశ్య
స్వయంన్యబధ్నాన్నిగళంనిజాంఘ్రోః
ద్వారశ్చసర్వాఃపిహితాయ్యథేవ
తతఃక్షణాద్రక్షీగణాఃప్రబుద్ధాః 160

తతఃస్సమాకర్ణితబాలనాదై
రరిష్టపాలైస్సపదిప్రబుద్ధైః
నివేదితాదేవకజాప్రసూతిః
కంసాయతచ్చింతనతత్పరాయ 161

విచింత్యమృత్యుంతదథోగ్రసేనా
సూనుభయార్తోనిరగాదరిష్టం
సమీక్ష్యతంహంతుముపోపయాంతం
దేవక్యువాచత్కృపణారుదంతీ 162

భ్రాతస్త్వయామేనిహతాఃకుమారాః
సర్వేపిబాలామపివాదిశేమాం
ఉక్త్వేత్థమాలింగ్యసుతాందుదంతీ
ముహుస్తమప్రీధయదాపిలాసౌ 163

ఆచ్ఛిద్యహస్తాదథతాంభగిన్యాఃం
ప్రగృహ్యకంసఃపటిహోకుమారీం
చిక్షేపపాషాణతలేతదైవ
సాతత్కరాగాద్వియతుత్పపాత 164

సాసాయుధాగ్నిమహాభుజాభ్యా
సమీడితాదివ్యతనుస్వరూపైః
సంపూజ్యమానాగిలభిశ్చసర్వైః
ఉవాచకంసంగగనాంతరస్థా 165

కిమూఢహత్వాభవతాకృతంమాం
జాతోహిమృత్యుస్తవయత్రకుత్ర
శక్తోహిచేత్తంజహిసంవిచింత్య
వృథానహిన్యాఃఖలమాబృథాభాః 166

అథాంతశేంతధిముపాగతాసా
నానాతనుస్సర్వపదేషులోకే
నానావిధాఖ్యాసకలోపహారై
స్సపూజితాభీష్టమదాత్పృథివ్యాం 167

కంసోపిమాయావచనంనిశమ్య
విసిస్మయేతాచలిముఖ్యబంధాత్
కృతప్రణామస్సకృతాపగాధ
క్షమాపణాహ్యంవచనంబభాషె 168

ఆశ్వాసితాసాసహజేనసాధ్వీ
విముక్తరోషాసపతిబభూవ
కంసోపికల్యేసమువాచమాయా
వచస్సహత్యాపితనంనుహృద్ధ్యాః 169

తేమాత్యముఖ్యాస్సహృదశ్చభీతం
కంసంసమూచుర్గదితాత్మవీర్యాః
కింతేభయంనాథహరేహరాద్వా
స్వయంభువోవాత్రిదశేశ్వరాద్వా 170

దేవాహినిత్యంరణభీరుచిత్తాః
త్వయాసకృత్తేచజితాఃప్రభగ్నాః

తేషాంతువిష్ణ్వగ్రదితంహిమూలం
ధర్మస్తుయత్రశ్రుతివాక్యవేద్యం 171

విష్ణోస్తుమూలంశ్రుతిగోద్విజేంద్రాం
తవశ్చయజ్ఞాఃకథితాన్పులోమ
భిన్నేషుతస్మిన్సచవిష్ణురర్ధా
భినోళవేతోన్యయుజోవయంచ 172

ఇత్యాదిదుర్మంత్రివచోనిశమ్య
కంసఃప్రహృష్టోసురభావవర్యం
గోవిప్రపీడాచరణాయదైత్యా
నచోదయద్ధార్మిపురాకరేషు 173

రజస్తమోమూఢహృదోధభృత్యాం
కంసస్యదైత్యాంపృథివించరంతః
ఆసన్నకాలాద్విజగోసురాణాం
హింసాంవిలేనుర్మనసాప్యచింత్యాం 174

యశోదాపూర్వజన్మవృత్తాంతః.

సుతంయశోదాశయనేనివేశ్య
తద్దివగేహంవసుదేవఆగతే
వ్యపేతనిద్రాశయనేశయానం
దదర్శముగ్ధంవృధుకంయశోదా 175

నవేదనిద్రాపహృతంస్వతోకం
స్త్రీవాపుమాంవేతియశోయశోదా
తతస్తమేవాత్మభువంపురారం
మేనేపురాజన్మసుపుణ్యపాకం 176

పురామహీధ్రోకిలగంధమాదనే
ధరావతిద్రోణవసుర్వ్యతీయయా

రమావతేదర్శనకామ్యయాచరత్
తపఃవరంకశ్చనసుప్రభాయాః 177

వసాయతంగౌతమతాపసస్యా
శ్రమేసదారస్నతవశ్చరిత్వా
యదాహరిన్నైఋతదోగివంద్యం
తదాగ్నిఖండేప్రవివిక్షురాసీత్ 178

తదాశరీరిణ్యవదద్ధివాణీ
జన్మాంతరేగోవకులేభవంతౌ
సంద్రష్యథఃశ్రీపతిమంబుజాక్షం
శ్రుత్వానివృత్తౌతపసశ్చతస్మాత్ 179

శోభనోధనందోజనితస్యపత్నీ
ప్రజేయదోద్ధాపిసముద్బభూవ
తపఃప్రభావేనపురాకృతేన
పుత్రంహరింపాప్యముదంప్రయాతౌ 180

తతఃప్రభాశ్రీశ్రుతపుత్రజన్మా
నందఃప్రహృష్టఃకృతసంవిగాహః
అభ్యర్చ్యవిప్రానపిజాతకర్మ
సకారయామాసనుతస్యవిష్ణోః 181

అదాద్విజేభ్యోనియుతద్వయంగవాం
తిలంచరత్నాంబరహేమసంయుతం
స్నుతంగాదిమవాద్యవాదనత్
ననాదరమ్యంచజగుస్నగాయకాః 182

నందస్యగేహేన్యగృహేషుచాదరాత్
మహోత్సవోభూత్కమనీయదర్శనః
నందశ్చపుత్రాభ్యుదయాయదేవతా
స్సపూజయామాసనుమాక్షతాదిభిః 183

వ్రజస్త్రదాద్యాస్తసమృద్ధగోగణః
ప్రభూతఘాసోదకపూరితాంతరః
కిమస్త్యలభ్యంకరుణాసరిత్పతౌ
ప్రసన్నచిత్తే మధుసూదనేనృణాం 184

రోహిణ్యపిహ్యుజ్వలవస్తుభూషా
నందాదృతావుత్రకృతప్రమోదా
తౌచాపిపిత్రోర్ముదమాదధానౌ
వృద్ధింగతౌగోవసుమారవర్ధ్యా 185

తద్దర్శనాహ్లాదమహాబ్ధిమగ్నే
వ్రజేఖిలేసంవదభిప్రవృద్ధే
నందంకదాచిత్క్షురమబ్రదేయం
కంసాయదాతుంమధురామవాప॥ 186

ముదానిరీక్ష్యానకదుందుభిస్తం
నందోయమూచేకుశలంతనూజే
దీచాపితంవ్యర్థనుతాభిలాష
మాశ్వాసయల్లోకగతింనివేద్య 187

కంసాయతశ్చాపిహితశ్చాగధేయ
మువాచనందంచకిలోధశౌరిః
కృతంతుకార్యంభవతాశుగచ్ఛ
వ్రజంబహూత్పాతయుతోహిసద్య 188

సంప్రేషితశ్శౌరివచోభిరుగ్రై
స్తందస్సబృందోవ్రజమాజగామ
విజిజ్ఞివాంతద్వచనంయథార్థం
హరింశరణ్యంశరణంజగామ 189

పురాబలేర్యజ్ఞసదస్యదీక్ష్యా
మాయావటుంవామనముజ్వలాంగం

పుత్రప్రమోదాత్సమియేషరత్న
మాలానుతాతస్యపయఃప్రదాతుం 190

సాస్తన్యదానేచ్ఛురలబ్ధకామం
జఙ్ఘేపునర్దైత్యబలేతిఘోరా
సాపూతనాకంసనిదేశవర్త్యా
బాలాంతకాభూమితలేచచార 191

ప్రయాతిపృద్ధింవసుదేవపుత్రే
నందవ్రజేవ్యోమగికాతుకంసః
ప్రమోదయత్తామధపూతనాఖ్యాం
దూర్వాససోనుగ్రహలబ్ధమంత్రాం 192

వృత్వాధరూపంకమనీయవేషం
సాకామరూపిణ్యగమద్వ్రజాంతం
తాంవీక్ష్యలక్ష్మీమివరాజమానాం
విచిత్రమాపుర్వ్రజవాసియోషాః 193

పృష్ట్వాచసాగోపవధూరిహత్యా
పురాద్విజంకంచనసంక్షితాహం
దృష్ట్వాయశోదాతనయంవిధాతుం
సమాగతాస్మ్యాశిషమిత్యువాచ 194

శ్రుత్వావ్రజస్థాఅపితద్యశోదా
మన్యంతతధ్యంవచనంసుసాధ్వీ
తధేతిచోచుస్సహితాస్తతస్సా
వివేశనందస్యగృహంప్రహృష్టా 195

నిరీక్ష్యబాలంశయనేశయానం
ఉత్థాప్యచాతోప్యనిజాంకదేశం
వినోదయామాసవినోదవాక్యై
స్సబాలమృత్యోఃప్రతిగుప్తభావా 196

విజ్ఞాయతస్యాహృదయంబుమార
స్సంకల్పసంక్లిష్టసమస్తకార్యః
నిమీలితాక్షోనపికించిదూచే
సారోపయుతాస్వాంకమిపోరగంతం 197

స్తన్యందదాతస్యవిషాక్తముల్బణం
సమక్షమేవప్రసువోనికాచరీ
న్యాపేధతాంతేపితాంనశోభయా
ప్రధర్షితేమానముపేత్యతస్థతుః 198

అథాభకస్తత్స్తనముల్బణామృతం
దృఢంకరాభ్యాంవినిపీడ్యసంపపౌ
సహానుభిస్సాచపపాతభూతలె
విముంచముంచాలమితిప్రభాషిణీ 199

తదాతిభారేణభయంకరేణ
తస్యాశ్చచాలావనిరంతరంచ
భీతాజనాస్తూజగధుర్విభ్రమేణ
పేతుశ్చసర్వంలులితంజగచ్చ 200

గృహ్యారూపంనిజముద్గతానుః
కేశాంఘ్రిబాహూన్విధృతంప్రసార్య
రుధ్వాత్రిగవ్యూతిభువంపతంతీ
న్యపాతయత్సామహతోమహీధ్రాః 201

సమాగతాస్తత్రసమస్తగోపా
గోప్యశ్చదృష్ట్వాపతితాంమృతాంతాం
బాలంచతద్వక్షసిమోదమానం
స్మేరాననావిస్మయమాపురుచ్చైః 202

ప్రగృహ్యబాలంత్వరయాప్రజప్రియో
యశోదయాసాకముదారబుద్ధయః

వితేనిశేతస్యశరీరరక్షణం
గోపుచ్ఛవిభ్రామణముఖ్యసాధనైః 203

గోమూత్రసంస్పర్శనగోరజోను
లేపేనతస్యావయవేషురక్షాం
చతుస్తదాద్యాదశనామభిస్తా
న్సంఖ్యాంతచిత్తాఃపరమస్యపుంసః 204

పునశ్చకృత్వాచమనంసుధావతీ
కరాదిమాంగేషుపృథఙ్న్యజేషు
విన్యస్యవిష్ణోఃకవచస్యబీజా
న్యశారిరక్షోకవచేనతాభిః 205

అజోంఘ్రిమవ్యాదణిమాచజానూ
యజ్ఞస్తపోయాకటిమచ్యుతోపి
హయాననస్తేజఠరంతధేశః
వస్తించకుక్షింహృదయంచలోమ 206

ఇనోగళంబాహుయుగంతువిష్ణుః
ఉరుక్రమస్తేముఖమీశ్వరఃకం
చక్రీపురస్తాత్తుగదీచపశ్చాత్
పార్శ్వద్వయేతేమధుహాజితశ్చ 207

ధన్వీచఖడ్గీపరిపాతుశంఖీ
కోణేషుచోపర్వణకాదుపేంద్రః
హీతౌచతాక్ష్యోహలభృత్సమంతా
దేవంసదాతావతుదేవదేవః 208

పాత్వింద్రియాణితవనాథహృషీకనాథః
నారాయణోవతుతవశ్వసనాంపరాత్మా
యోగీశ్వరోవతుమనస్తవచిత్తమవ్యాత్
శ్వేతాధిపోమతిమవత్వపివృష్ణిగుప్తః 209

విహారశయ్యాసనభుక్తియాన
కాలేషుపాయాత్సతతంభవంతం
రమాపతిస్సర్వభయంకరోవ్యాత్
బాలగ్రహేభ్యశ్చభయంకరేభ్యః 210

ఇతీవతాభిఃకృతమంగళాంత
ముత్సంగమారోప్యశిశుంయశోదా
అపాయయత్స్నన్యమపారమీదా
ప్రేమ్ణసవగ్రోపవధూసమక్షం 211

నందస్సబృందోమధురానగర్యా
స్తదైవచాగత్యగృహంస్వకీయం
తంపూతనాదేహముదీక్ష్యశౌరే
స్మృత్వావచోవిస్మయమాపగోపైః 212

ఛిత్వాదవాతద్వపురుగ్రరూపం
దావయఃకాష్ఠపరీతమారాత్
ధూమోభవత్తస్యతదాసుగంధః
కృష్ణోపభుక్తస్తనజస్యరాజ్ఞ 213

ఆకర్ణ్యపద్మాభ్యంభగవాన్యదీయ
మురఃపదాస్తన్యమదభ్రసక్తిః
సాపూతనాప్యాపపరంపదంతత్
యద్యోగిగమ్యంప్రవదంతిసంతః 214

నందోధవుత్రంసముదీక్ష్యబాల
మాదాయచాలింగ్యనిధాయచాంకే
ఆఘ్రాయశీర్షేముదమాపదుచ్చై
రుత్పాతనాశేనసగోపవగ్గఃి 215

శకటాసురవధః

తతఃకదాచిత్కమనీయవేష
యూత్థానికేదివ్యమహోత్సవేశోదా

అభ్యర్చ్యబాలాపరిభూష్యగోపీ
రాహూయతాసాంవితతానపూజాం 216

పీతస్తనంతంశకలేవరోప్య
నిద్రావిలాక్షంతనయంయశోదా
అనస్యమీపేదిశదంశుకాది
నామోపహారాన్వ్రజసుందరీభ్యః 217

స్తన్యాభిలాషీవరుదన్సబాల
ఉపర్యధాంఘ్రిమృదులావసారీత్
గోపీసమారాధనసక్తచిత్తా
సాచాశ్రుణోద్రోదనమభ్యకస్య 218

తదంఘ్రివిక్షేపవిభిన్నదుగ్ధే
దధ్యాదిభాండంశకటంవిభగ్నం
యోధిష్ఠితస్త్రమమానురోపి
నష్టాభవత్త్రవిభగ్నరూపే 219

దృష్ట్వాయశోదాప్రముఖాస్త్రియస్తత్
ఆర్తాస్సమంతాత్పరివార్యబాలం
పప్రచ్ఛురభ్యకమిదంత్వితీవ
తేచావదన్కృష్ణపదాగ్రభిన్నం 220

బాలోక్తిరేషెతితతోయశోదా
నశ్రద్దధానావచనంశిశూనాం
రుదంతమాదాయసుతంతుసద్యః
ప్రగార్హ్యశంశోశిషమాచచక్షే 221

ఆకారయచ్ఛాంతిమధద్విజేంద్రై
స్సామర్గ్యజుర్మంత్రవరైఃకుమారం
అమంత్రయత్పుణ్యజలాద్రశీర్షం
పాద్యాద్విజేభ్యోన్నమనంతభక్త్యం 222

తతశ్చకదాచిత్సమధిష్ఠితాంకం
బాలంవిలాసైర్వచనైర్వ్యశోదా
వినోదయంతీధురమాత్మజస్య
ప్రోథుంనసేహేగిరిమూటతుల్యం 223

నిధాయభూమ్యామపిపుత్రరత్నం
వ్యచింతయత్తంపరమంపుమాంసం
ఉత్పాతశంకాకులితాతతశ్చ
గాహాణికర్మాణిచకారగోపీ 224

తృణావర్తాసురవధః

తదాతృణావర్తమహాసురస్తు
వాత్యాంవితన్వన్పరిధూతధూళిః
భంజంశ్చవృక్షాన్మహతోశ్మవర్షాన్
సర్వంవ్రజంవ్యాకులితంచకార 225

మహాసురస్తత్తమస్యపాత్రే
జహార బాలంనభసఃపతంతం
శాంతేతువాతేతనయంయశోదా
నిరీక్ష్యమాణావిలలాపదీనా 226

గళేగృహీతశ్శిశునాతుదైత్యో
భారంతదీయంనశశాకవోఢుం
గళగ్రహాణోద్గతదృక్పపాత
వ్యసున్నబాలోవ్రజసన్నిధానే 227

విచింత్యగోప్యోధసరఃప్రతీరే
శిలాతలేమూర్ధితసర్వగాత్రం
హత్యంనభస్తఃపతితంమృతంతం
తస్యోపరిష్టాద్దదృశుశ్చబాలం 228

గోపీభిరానీతమవేక్ష్య బాలం
హృష్టాయశోదాశిషమాచచక్షే
నందాదయోవిస్మితమానసాస్తే
దృష్ట్వాద్భుతంజాతమివప్రహృష్టాః 229

పురాన్యపాపాండ్యపతిస్సహస్ర
దారస్సహ సాక్షిసమాహ్వయోభూత్
సపుష్పభద్రాతటినీప్రతీరే
వనేసదారోరమతప్రహృష్టః 230

క్రీడంతమంసన్యబలాగణేన
నగ్నంసహస్రాక్షమతీవమత్తం
గచ్ఛత్తదాశంకరదశకానాం
దదశకపుత్రోత్రిముసేముఖీంద్రః 231

ప్రణామసంభాషణగౌరవాది
విహీనమాలోక్యనృపంమదాంధం
కోపీముసీందోర్గిశపదాసురత్వం
భజేతిసోభూదసురోనృపాలః 232

దూర్వాససోనుగ్రహవైభవేన
సోయంత్వదావర్తమహాసురోపి
కృష్ణాంగసంస్పర్శవిధూతపాపః
పాయాద్విముక్తింవరయోగిగమ్యాం 233

అథైకదోత్సంగగతస్సుతస్య
స్తనస్యబాలస్యముఖేయశోదా
విలోక్యలోకత్రితయంసనాథం
భీతానిమీల్యాక్షీవిచిత్రమాప 234

గగణఃపురోధాస్వ్యథయాదవానాం
వ్రజంసమాగత్యమహాఋషివర్యః

ప్రదక్షిణపాణిమనార్చనాద్యై
ర్నందేనసత్కృత్యవగోపచారైః 235

కుమారయోనాశ్రమినిరూపణాయ
సంప్రాథితస్తోనామరహస్యతానీత్
గోహిణ్యపత్యస్యచకారరామే
త్యాఖ్యాంతుకృష్ణేతినందనూనోః 236

కృష్ణస్యభూయాంసమధోపదిశ్య
భూమానముల్లంఘితసర్వలోకం
నందాయతస్యానుమతేమహర్షిః
తపోవనంస్వంప్రయయౌప్రతీతః 237

తౌతత్రబాలాసుగోపబాలై
స్సంవర్ధితౌప్రీతిమధాదధానా
మాతోరధిష్టాయభువంకరాఖ్యాం
జానుద్వయేనాపిచచంక్రమాతే 238

శ్రుత్వాగవాంఘోషమథప్రథానాం
ప్రహర్షితౌతావనుకృత్యరావం
గృహాంగణెకర్దమముత్థితంతౌ
విజహ్రతుర్గోపవధూకుమారైః 235

క్రమేణవిన్యస్తపదాధరిత్ర్యాం
అభ్యస్యమవ్యక్తకలంగిరంతౌ
ఘోషాలయేష్వప్రసభంచరంతౌ
పిత్రోరపారాంముదమాదధానా 236

క్రీడాపరౌవ్రజగృహేషుకుమారవర్గై
ర్వత్సైశ్చసర్వమృగమర్కటవహ్నినీరైః
తౌవారితుంగృహవిధించవిధాతుమాస్తాం
శక్తానభీతహృదయేప్రసవౌకుమారా 237

గోప్యోధకృష్ణస్యకుమారచేష్టా
స్సోఢుంనశక్తారుచిరాశ్చమాతో
సమాగతాఃపోచురతీవభీతాః
శ్రుత్వాచసాహృష్టమనాబభూవ 238

సంక్రీడతీద్ధంమధురంకుమారై ఃి
కృష్ణేకదాచిన్మళితాఃకుమారాః
సర్వేపిరామేణయుతాజననైస్య
బభక్షకృష్ణోమృదమిత్యవోచన్ 239

భీతాయశోదాధకరంగృహీత్వా
సంతర్జయామాససుతంసుభీతం
ఆసత్యమేతేకథయంతిమాత
నమృన్మపత్తెతినచాప్యవాదీత్ 240

వ్యాదేహివక్త్రింధురిమేతదాచేత్
ఇత్యుక్తమాకర్ణ్యతతోజనన్యాఃి
వ్యాదత్తవక్త్రింభగవాన్యశోదా
దదశకతాఖిలలోకజాలం 241

తదాభితేశస్యకృపాకటాక్ష
సంలబ్ధవిజ్ఞాననిధిర్యశోదా
మత్వాతమీశంపరమంపుమాంసం
తుష్టావవాగ్భినిగమానుగాభిః 242

తూణేనకృష్ణేనతతఃప్రకృత్యా
తిరోహితాత్మాంకతలేనివేశ్య
కృష్ణంయశోదాకృతపుత్రహార్దా
వీలాభిరానందమవాపతస్య 243

అథైకథానందసతీచరిత్రం
కృష్ణస్యచిత్రంశ్రుతియుగ్మపేయం

గాయంత్యమంధద్రధిసాంద్రగర్భం
శ్రమాకులాంగీశ్లథకేశబంధా 244

స్తన్యాపితంతత్రగృహీతమంధం
కృష్ణంసమాలోక్యముదాయశోదా
అంకేనివేశ్యస్మితశోభివక్త్రం
ముపాయయుత్తన్యముదీక్షమాణా 245

తస్మిన్నతృప్తేసతినందపత్నీ
దృష్ట్వాపయోధిశ్రితముత్పులంసా
జగామవేగేనవిసృజ్యబాలం
చుకోపబాలోధరుపాణిఘ్నాః 246

కృష్ణోధపేషణ్యుపలేనదధ్నః
పాత్రంవిభిద్యాంతరగేహసంస్థం
హయ్యంగవీనంబుభుజేచశిష్టం
రహఃప్లవంగాయదిదేశతుష్యక్ 247

పయోధిరోప్యాధశృతంయశోదా
తత్రాగతాలోక్యవిభగ్నభాండం
సుతస్యతత్కర్మవిహస్యతంచ
తత్రానవేక్ష్యాంతరగేహమాప 248

ఉలూఖలస్థంతనయందిశంతం
హయ్యంగవీనంకపయేయధేచ్ఛం
చౌర్యేణభీతాత్ముదీక్షమాణం
విలోక్యపశ్చాదుపగత్యగోపీ 249

దండంప్రగృహ్యోపససారభూయో
జవేనసోపైక్షతమాతరంతాం
భీతశ్చలాట్యోధతతోవరూథో
ద్రుతావకృష్ణస్తమనుద్రుతాసా 250

యుంయోగినోజ్ఞానవిశుద్ధచిత్తా
ద్రష్టుంచశక్తానదాచిదర్థా
అనుద్రుతాయాసచలత్పదాసా
వికీర్ణధమ్మిల్లగళత్ప్రసూనా 251

కృచ్ఛ్రాదుపాలంబ్యసుతంయశోదా
వ్యభీషయద్రోషనకజ్జలాక్షం
దండంవిహాయాథసుతంకరేణ
ప్రగృహ్యదామ్నాజగతామధీశం 252

ఉలూఖలేతంనిబబంధగోపీ
యోబంధనిర్ముక్తికరోఖలానాం
యదామపూర్వంజగృహేయశోదా
తద్వ్యంగుళన్యూనమభూత్పునశ్చ 253

అన్యత్సమాదత్తతథైవతచ్చ
భూయోన్యదాదత్తదవ్యపూర్ణం
ఇతిస్వగేహస్థితసర్వదామా
న్యుపాత్తబంధాన్యపితస్యబంధే 254

నాలంతతోవిస్మయమాపగోపీ
ప్రస్విన్నగాత్రీహసన్ముఖాబ్జా
విలోక్యకృష్ణంప్రసువంస్మయంతీం
వ్యర్థప్రయత్నాంకృపయాస్వబంధే 255

దామాతనోత్పూర్ణమధోదరేత
న్నిబధ్యచోలూఖలతోయయౌజ
జగద్వశేయస్యసమస్తమాస్తే
సభక్తవశ్యత్వముదీక్షయన్స్వం 256

రమాస్వయంభూహరదుర్విభావ్యం
చక్రేవసాదంప్రణవీందిరేశః

గోప్యాంతతోవ్యగ్రహృదిస్వకార్యే
తిర్యగ్విశేకర్షణతదులూఖలంతు 257

ఋజుమఖాజ్ఞానభంగః.

కృష్ణోజగామాజ్ఞసయోస్సరిద్వం
సత్యంసురక్షేఽర్వచనంవిధాతుం
పుత్రోమణిగ్రీవసమాహ్వయోన్యః
ధనాధిభర్తృనళకూబరాఖ్యః 258

ఉభౌపురాశంకరభృత్యభూతౌ
కైలాసశైలేచరతాంసయోషౌ
మదావలిప్తౌమదిరాంచపీత్వా
గంగావనేపుష్పితదివ్యవృక్షే 259

గాయద్వధూమధ్యగతౌవిహృత్య
విశేనతుశ్చాపిజలావగాహం
యదృచ్ఛయాతత్రగతస్సురర్షిః
దదర్శమత్తౌచనిరంశుకౌతౌ 260

స్త్రియస్తుతావీక్ష్యమునింభయేన
వస్త్రాన్వృతాస్తూతునచైవమత్తౌ
రుష్టోమునిఃకర్తుమనాఃప్రసాదం
తయోర్దదాశాపముదారబోధాః 261

వృక్షాత్మనాదివ్యశరచ్ఛతాంతం
స్థిత్వాహరేస్సన్నిధివైభవేన
విముక్తశాపౌపరిలబ్ధదివ్య
దేహాపునస్స్వాంనిలయంసమేతః 262

శప్తేతిదేవర్షివచేవయాతే
నారాయణస్యాశ్రమమాత్మవాసం
పుత్రౌకుబేరస్యతతోజనాగా
ప్రజేహ్యథూతాంయమళౌమహాంతౌ 263

భణ్తోత్తమస్యాస్యవచోనుసారీ
కృష్ణస్తయోశ్శాపవిముక్తిమిచ్ఛన్
తిర్యక్తయోరంతరతోవ్యకర్షత్
దులూఖలంస్వోదరదామబద్ధం 264

ఉలూఖలాఘూతవిభగ్నమూర్తా
సమంతదాపేతతురజ్జుకానౌ
తయోర్విరావంపతతోనిశమ్య
జగామకృష్ణోకమలాయతాక్షుః 265

తాభ్యాంతదోద్గత్యతబేరవుత్తౌ
విముక్తశాపౌమహసాజ్వలంతౌ
కృతప్రణామాయదునందనాయ
విశుద్ధచిత్తౌవినుతింవ్యధాతాం 266

స్తుతిప్రసన్నేనయదూద్వహేన
కృతానుకంపౌవిహితాభ్యనుజ్ఞౌ
అగచ్ఛతాంతౌనిజలోకమాశు
దేవాపసానానుమతస్వలాభౌ 267

నందాదయోవిశ్రుతవృక్షరాజౌ
తత్రాగతౌతౌచనిరీక్ష్యభగ్నౌ
కృష్ణంవికర్షంతముఖలంత
త్మేనరానానామోదమదభ్రమాపుః 268

వృష్ట్వాకదాచిత్కలభుక్తికామః
ధాన్యంయశోదాకరసంపుటేన
ప్రగృహ్యగత్వాఫలవిక్రయిణ్యా
సన్నీవమాగచ్ఛదురుప్రమోదః 269

తస్యాంజలింతాంచ్యుతధాన్యబీజాం
సంపూరయామాసఫలైర్వరైస్సా

బీజానితాన్యప్యభవత్సురత్నా
న్యనుగ్రహాత్తస్యతథైవపాత్రే 270

గోపాలగోపీవచనానుసారీ
మానాసనాదీన్యవహత్ప్రహృష్టః
అన్యానికార్యాణిచకారచాపి
సందర్శయన్సంశితవశ్యతాంస్వాం 271

ఇతీవగోపాలగణేషుకృష్ణ
లీలాభిరుద్యత్ప్రమదేషునిత్యం
నానావిధోత్పాతగణోవ్రజేభూత్
భయంజనానాంకథయన్నుదగ్రం 272

తదోపనందాహ్వయగోపవృద్ధ
వచోభిరత్యంతశుభావహైస్తై
నందాదయస్సాభ్రకదారమిత్వా
బృందావనంనామవనంప్రయాతాః 273

శ్రీకృష్ణస్య బృందావనప్రవేశః.

గోభిశ్చవత్సైస్సరథిభోస్యసర్వ
సంభారభూతంశకటేషుగోప్యః
కృష్ణస్యలీలామధురంగిరంత్వా
యయుస్సమారూఢరథాస్సనాథాః 274

యయౌయశోదాసహనోహిణీతదా
సమాశ్రితైకంశకటంసవత్సకా
వనంతుబృందావనమృద్ధజీవనం
సమృద్ధపీరుత్తృణగుల్మపాదపం 275

ఆవాసమర్థేందునమాకృతింతే
చక్రుర్గవాంతత్రవనేప్రజేశాః

తీరేవిశాలేయమునానదాయాం
మహర్షిపర్యాశ్రమభూమితాయాం 276

సకృష్ణరామస్యముదీక్ష్యవత్సా
బృందావనంతద్యమునాంచతుష్టాః
విశేషతఃప్రీతిరభూత్తదోస్య
నందస్యనూనోర్వరుచిరేవనేస్మిన్ 277

బృందావనవూర్వ్యవృత్తాంతం.

కేదారనామాన్వయతోస్యసప్త
ద్వీపాధిపఃకార్త్తయుగోమహీయాన్
సర్వాణిరాణిచకాగవిష్ణో
రారాధనాయైవఫలానపేక్షుః 278

చిరంసరాజావరిపాల్యవృధ్వీం
విరక్తచిత్తోఖిలభోగ్యజాలే
నిక్షిప్యరాజ్యంగృహణించవుత్రే
ష్వాపతప్త్వావరమంవుమాంసం 279

బృందాభిధాతస్యసుతాకుమారీ
దూర్వాసమాలంభితపిష్టమంతాం
విరక్తిమాప్త్వాపతిమస్వలబ్ధ్వా
పుణ్యాశ్రమేదివ్యతపశ్చచాగ 280

యోగాంతరేసావుగతోనగీణాం
నంసేవ్యనారాయణమజ్వలాంగం
కామాతురాసానురతంయయాచే
తధేతిరేమేసతయారహెశః 281

బృందాచసాతేనసహ్హావయాతా
పరంవదంయత్కవయోవదంతి

బృందాతపస్థానమభూద్యతస్తత్
బృందావనం తేనబభూవనామ్నా 282

అన్యశ్చబృందావననామహేతు
ర్వనస్యతస్యాస్తిపురాణసిద్ధం
వైకుంఠలోకేభగవత్సహాస
వల్గిష్ణుచైకాతులసీసమాఖ్యా 283

తులసిపూర్వవృత్తాంతం.

తస్యాగుణోద్భాషితగాత్రశోభా
విమోహితశ్శార్ఙ్గధరస్తయైవ
చిరంవిసృష్టాపరదారవర్గ
శ్చక్రీడరమ్యేశయనేంచితాంగః 284

రాధాభిధానాభగవత్ప్రియాతాం
అనూయయానాదరతఃప్రియస్య
మనుష్యతాంయాంహవిభోర్విదూర
స్థితేత్వయాపీత్తులసీంతదానీం 285

మనుఃపురాణఃకిలయోస్తిదక్ష
సావర్ణిసంజ్ఞస్తనయస్తదీయః
లోకేషువిఖ్యాతిమవాపధర్మ
సావర్ణిరిత్యచ్యుతపాదభక్తాః 286

సవిష్ణుసావర్ణిమసూతపుత్రం
సదేవసావర్ణిపితాబభూవ
సరాజసావర్ణిమవావనూనుం
విష్ణువ్రతాలంబనశుద్ధచిత్తం 287

వృషధ్వజస్తస్యసుతోబభూవ
వృషధ్వజారాధనలోలచిత్తః

తద్భక్తిభూమ్నామనసాపిదేవా
న్నాచింతయద్విష్ణువిరించిముఖ్యాన్ 288

సర్వామరద్రోహకరంతమర్క
శ్మశానపట్టాభవితాతవశ్రీః
జహూనశూలేనతతోరకమీశో
భక్తేనరేంద్రేకృతభావబంధః 289

అథోధపిత్రాసహకాశ్యపేన
లోకంవిరించేరగమద్రుషార్తః
బ్రహ్మాపితాభ్యాంసహితోజగామ
విష్ణోఃపదంజ్ఞాపయితుంప్రవృత్తిం 290

శ్రుత్వావిధేశ్శూలకృతాంమృడేన
పీడాందినేశస్యహరిఃకృపాళుః
మాద్యేష్టభద్రంభవితాసురాణా
మిత్యాహకర్ణామృతవర్షివాక్యం 291

తావద్భవానీపతిరభ్యుపాగాత్
శ్రీయోనిధేర్లోకముదారసేవ్యం
ప్రణమ్యదేవంతదనుజ్ఞయేశో
న్యసీదదాస్తీర్ణతలేపురస్తాత్ 292

కిమర్థమత్రాగమనంతవేతి
పృష్టశ్శిపశ్శ్రీపతినాభ్యభాషత్
భూపాశపద్భక్తవరంమదీయం
వృషధ్వజంతేనరుషామమాసీత్ 293

శూలేనతస్మాత్తమహంజఘాన
సోప్యాశ్రయత్పద్మభవంసచాపి
భవంతమీశంశరణంప్రయాత
స్తేపాంతతోనాస్తిభయంహికించిత్ 294

యేతుల్వదంఘ్ర్యంబుజమాశ్రయంతే
తేషాం భవేద్దోష్పదవద్భవాబ్ధిః
శ్రేయఃపునఃకైముతికంతెదంత
గతంభవాంశ్చాశితవత్సలోసి 295

వృషధ్వజోభక్తవరోమమాపి
వినష్టసంపద్రవిశాపతోభూత్
కింత్వభూయోభవిశేలినాథ
తద్భీహిభక్తెమయిసానుకంపః 296

తతోవదధ్వీపతిరంబికేశం
భక్తార్తినిస్తారణకామకంతం
అతస్థితానాంభవతామపేతో
యుగైకవింశత్యవలంబికాలః 297

వృషధ్వజోనాశమగాత్సురైవ
హంసధ్వజస్తత్సదయోపియాతః
ధర్మధ్వజశ్చాపిముశధ్వజశ్చ
తస్యాత్మజావద్యకృతోద్భవౌస్తః 298

ప్రభష్టరాజ్యామమభక్తవర్యా
తావద్యభూపాలసతోధకాయాం
తయోరమావిర్భవితాచిరేణ
శ్రేయోభవేత్తేనతయోరదభ్రం 299

తద్గచ్ఛశంభోభవసుప్రతీతం
యాతామరాయూయమపిస్వవాసాన్
ఇత్యేవముక్త్వాసదనంప్రయాతో
హరిస్సురాశ్చస్వగృహాణిజగ్ముః 300

తౌరాజవర్యాకమలాంతబోధి
రాకాధ్వతస్యాఃకరుణాప్రభావాత్

సంప్రాప్తరాజ్యసుతలాభవంతౌ
బభూవతుశ్శ్వేష్టవధర్మసక్తౌ 301

మాలావతీనామకుశధ్వజస్య
పత్నీసుతావేదవతీతిజజ్ఞే
సాచావమృష్టాదశకంధరేణ
సీతావతీర్ణాజనకస్యపుత్రీ 302

ధర్మధ్వజస్యాపిచమాధవీతి
పత్నీసతీధర్మపరాబభూవ
రాధీయ్యకాపాత్తుళసీనృలోకే
ధర్మధ్వజాఖ్యస్యనృపస్యపుత్రీ 303

జాతిస్మరాజాయతమాధవీతి
పత్నామనూనానుపమప్రభాఢ్యా
యస్మాత్తులానాస్తితదీయమూర్తేః
స్వమస్తకల్యాణవిభూషితాయాః 304

తస్మాత్తుళస్యాహ్వయతాత్రలోకే
గతాప్రసిద్ధింనృపవర్యపుత్రీ
జాతిస్మరత్వేనవిబుధ్యవృత్తం
పురాతనంశ్రీపతిమేవనాథం 305

అపేక్షమాణావిగతాన్యభావ
మదర్యరణ్యాంతఃసేజగామ
దివ్యాబ్దలక్షంవ్యతనోదుదగ్రం
తపస్తుళస్యాద్రుతలోకనాథం 306

తస్యేవరందాతుముపాగతోభూత్
చతుర్ముఖస్తత్తపసాప్రహృష్టః
ప్రణమ్యసాలోకపతింయయాచే
పతిర్మమస్యాదితిచక్రపాణిః 307

తామూహవాణీపతిరీక్షితార్థః
శచ్యైస్సమాశ్వాస్యతపఃకృశాంగీం
సుదామనామాకిలదేవివిష్ణోః
పదేపరేపార్షదముఖ్యభూతః 308

శాపేనరాధావిహితేనజాతో
రక్షస్తనుస్తద్వదితంభవత్యాః
త్వంపూర్వజన్మన్యభవోచ్యుతస్య
తులస్యభిఖ్యాగృహిణీంసమిష్టా 309

త్వయ్యాప్తకామోపినపూర్వకామో
యధాప్రభావేనసుదామనామా
త్వంచాద్యజాతాన్నృపవర్యవృత్తీ
సశంఖచూడాభిధరాక్షసేంద్రం 310

భజస్వభర్తారమనంతరంశీ
పతింపతింలప్స్యసిసత్యమేతత్
తతస్తయాపద్మభవస్సరేశో
రాధాప్రధాశాంతికృతేతులస్యా 311

అభ్యర్థితస్సాంగమధోపదిశ్య
రాధామనుంనైజమగాన్నివాసం
సాచోపదిష్టంకమలాసనేన
రాధామనుంస్వాధితదానశక్తం 312

దివ్యాబ్దషడ్యుగ్మసహస్రకాలం
జప్త్వాకృతాధీకృతిమానసాభూత్
తల్పేకదాచిత్పిహితప్రసూనే
దివ్యేశయానాతులసీవనాంతే 313

ప్రహృష్టయాతత్రసమాగతంతం
సాశంఖచూడందనుజందదర్శ

తేనాథితాసాకరపీడనాయ
బహుప్రకారైరురరీచకార 314

శంఖభూడవృత్తాంతం.

తతాగతస్యాబ్జభువోనిదేశాత్
జగ్రాహగాంధర్వవిధానతస్తాం
తయాధదివ్యాదనుజస్సభోగా
భుంజన్యథాకామమమర్త్యశత్రుః 315

పిపీడవీర్యాతిశయేనదేవ
ద్వైరాన్యశేషాబలగర్వితాత్మా
నిపీడితాస్తేనసురాస్సమస్తా
స్సశక్రరుద్రాబ్జభవాస్సమేతాః 316

వైకుంఠలోకంసమవాప్యతస్య
వృత్తంశశంసుఃకమలాసఖాయ
తతస్సమాకర్ణ్యగిరంసురాణాం
జగత్పతిస్తానవదత్సురేంద్రాన్ 317

సుదామనామామమపార్షదాగ్ర్యః
శాపేనరాథావిహితేనసద్యః
రక్షస్తనుంప్రాప్యజగంతిశంఖ
చూడాభిధానఃపరిబాధతేస్మ 318

సమాంసమారాధ్యమయాప్రదత్తం
బిభర్తికంతెకవచంహ్యభేద్యం
జేయస్సవర్మానహిరాక్షసేంద్రా
స్తతోహమేనంగరుడోపధారీ 319

తత్త్యాజయిష్యామిమదీయశూలం
ప్రగృహ్యహన్యాద్ధనుజంగిరీశః

యుధాతుళస్యాదను జేంద్రపత్న్యాః
పతివ్రతాత్వంగళితంతదానీం 320

తస్యాంతకాలేదనుజస్యసాపి
తుళస్యుపేయాన్మమలోకమిత్థం
సామత్ప్రియామానవలోకమాప్తా
శాపేనరాధావిహితేన దేవీ 321

శంఖచూడవధాధీనం రుద్రప్రయాణం.

ఇత్యేవముక్త్వాగిరిశాయశూలం
దత్వాగళోంతర్గృహమింద్రశత్రోః
ఆధాజ్ఞయాపద్మభవస్యభూత
పతిఃప్రతస్థేనమరాయసద్యః 322

సచంద్రభాగాతటినీతటస్థ
వటస్యమూలంగతవాన్పురారిః
సంప్రేషయామాసచపుష్పదంతం
గంధర్వరాజందనుజాయదూతం 323

సందిశ్యహంతుంభగవన్నిదేశాత్
త్వామాగతస్తత్ప్రతిశేతియుద్ధం
దూతస్సగత్వాదను జేంద్రవాసం
ద్వాస్థానుమత్వాంతరగేహమాప్య 324

దృష్ట్వాచతందానవమీశ్వరస్య
వాక్యంయథోక్తంసమువాచతస్మై
శ్రుత్వాసదూతస్యవచోసురేంద్రః
ప్రాతగ్రమిష్యామిరణాయదూత 325

గచ్ఛత్వమద్యేతిసమాహసోపి
శివాంతికంప్రాప్యతదభ్యధత్త

దూతేగతేంతఃపురవాసంసురారిః
ప్రవిశ్యతామాహకథాంతుళస్యై 326

ఆకర్ణ్యసాభర్తృవిరోగదుఃఖా
క్షమారురోదార్తిమవాప్యభూయః
అథానురోవిష్ణువదాబ్జభక్తః
బృందావనేపూర్వమథోక్షజేన 327

భాండీరమూలేతుముదోపవిష్టం
స్వస్యేంద్రియజ్ఞానవినాశకారీ
తజ్జానమాత్మేంద్రియదేహతత్త్వ
విశోధనంభక్తికరంరహస్యే 328

ఉపాదిశత్క్లిష్టహృదేగృహిణ్యై
శ్రుత్వానసాస్వస్థమనాభవత్తత్
స్నాత్వాసుసంభూవ్రతనుంసువేషే
భుక్త్వాచపేయంమధురంనిషీద్య 329

నుష్వాపకాన్యశయనేమహాఢ్యే
హరింస్మరన్నాశ్రితలోకనాథం
ప్రాతస్సముత్థాయసశంఖచూడః
కృతాహ్నికోమంత్రిభిరైస్సమేతః 330

యుద్ధార్థంశంఖచూడప్రయాణం

హితంసమాలోచ్యచరప్రవృత్తస్తే
యుద్ధాయసైన్యైర్వివృతపార్శ్వకః
అశ్వైస్త్రిలక్షైర్గజపంచలక్షైః
రథాయుతేనాపిధనుర్ధరాణాం 331

త్రికోటిభిశ్చర్మధృతాంచశూల
భృతాంచనిర్యాయసదానవేంద్రః

అక్షౌహిణీభిస్సహితశ్చ్రీలక్ష్మ
సంఖ్యాభిరాయాధనువర్ణవాహః 332

సపుష్పభద్రానదితఃప్రతీర
మాయాద్వటోయత్రవరోక్షయాఖ్యః
పురేవతత్రాగతమిందుచూడం
సాదిత్యవస్వశ్వినుకేందముగ్ర 333

ఉమాంచదేవీంగుహమప్యకాష్ఠా
పాలాస్సనైన్యాదనుజోదదర్శ
ప్రణమ్యతాభ్యాంకృతమంగళాశీః
భవోవకంతేనిషసాదదైత్యః 334

శంఖచూడరుద్రసంవాదమ్.

తమాహసామ్నామధురంభవానీ
పతిర్దనూజంధురినిజరాణాం
రాజ్యంసురాణాంభవతాహృతంత
న్నయుక్తరూపంతవవంశధర్తుః 335

త్వంజన్మసిద్ధాచ్యుతభక్తియుక్తో
మహర్షివంశప్రభవోహిరాజ
మరీచిరాసీత్తనయోవిరించే
స్తస్యాత్మజఃకశ్యపనామధేయః 336

దనూహ్వయాతాశ్యపధర్మపత్నీ
తనూజనింప్రావహివిప్రచిత్తిం
దంభాహ్వయస్తస్యసుతోమహీయాన్
భుక్రోవదేశాగతకృష్ణమంత్రః 337

జప్త్వాచభక్త్యాకిలపుష్కరేబ్ద
లక్షంమహాభాగవతోబభూవ

త్వంతస్యపుత్రోహరిపాదభక్తో
నపీడయశ్శ్రీపతిపాదభక్తాన్ 338

నజ్ఞాతివైరిత్వమపిప్రశస్తం
శ్రుత్వావచోమేజహిదేవరాజ్యం
అథావదత్తందనుజోపిశర్వం
ప్రణామనమ్రమన్మృతపూర్వవృత్తం 339

రాజ్యంబలేఃకేనహృతంసురేంద్రైః
నిధూతితాఃకిందనుజాశ్చనైకే
సురాసురాణాంకిలజన్మసిద్ధో
ద్వేషోనివర్త్యోనహికేశ్చిదీశ 340

తస్మిన్ప్రయత్నస్తవనిష్ఫలఃస్యాత్
త్వంతూభయోస్తుల్యముపాశ్రయస్వ
తతశ్శివస్తంసముదాచరన్తం
జహీహిరాజ్యంమృదునాసురాణాం 341

నోచేన్నిహన్మ్యద్యసురేంద్రశత్రుం
తదర్థమేవప్రహితోవిధాత్రా
ఆధూర్తిభోదానవరాట్భవాగ్రే
యుద్ధాయతస్థౌసముపేతయోధః 342

రుద్రశంఖచూడయుద్ధారంభః.

తతఃప్రవృత్తస్సమరస్సురాణాం
భయంకరోదానవవీరవర్యైః
స్కందస్తదాశక్తిధరోరథస్థో
దదాహసర్వాన్దనుజావరాస్త్రైః 343

ద్వంద్వంసమీయుర్దనుజాస్సురేంద్రైః
తత్రాద్భుతేసర్వభయంకరోగ్రే

యుధ్వాచిరంతారకజిచ్ఛశంఖ
చూడేనశూలేనవిభిన్నవక్షాః 344

విభో హితఃపార్శ్వముపేత్యశంభో
ర్విజ్ఞాపయామాసబలంసురారేః
కాలీతతోదానవసన్నిధానం
గత్వాథతానేకమహాయుధోగ్రా 345

నానాస్త్రజాలైర్దనుజంసుఘోరై
రభ్యర్దయద్దుర్విషహాస్త్రవీర్యం
కాలీవిముక్తంజ్వలనస్యసోస్త్రం
పాజన్యతోశీశమయన్నృపేంద్రః 346

మాహేశ్వరంచాపిచవైష్ణవేన
నారాయణాస్త్రంవిముమోచకాళీ
దృష్ట్వాతమస్త్రందనుజోరథాత్ స్వాత్
అథావరూఢఃప్రణనామమూర్ధ్నా 347

శాంతేతదస్త్రేధమహోరుపాథ్యా
బ్రహ్మాస్త్రమత్యుల్బణదాశరేంద్రే
తేనైవతంరాజవరోజఘాన
తతశ్చకాళీవివిధాస్త్రజాలైః 348

అవధ్యమాబుధ్యతమాశరేంద్రం
విచ్ఛద్వరంపాశుపతంప్రయోక్తుం
తదాగిరంవ్యోమభువంనిశమ్య
రణాన్నివృత్తాశివమాజగామ 349

కంశేస్యవైతేపివర్మయావత్
పత్నాస్యయావచ్ఛనదూషిశాస్యాత్
తావన్నవథ్యోదనుజేశ్వరోయం
కేవాపివుంసేత్యవదద్భవానీ 350

తతఃప్రతస్థేగిరిశస్యసైన్య
శ్చకారయుద్ధందనుజేననాకం
సచాపిబప్లుఃపడివర్మభిస్తో
రథావరూఢోగిరిశంప్రణమ్య 351

భూయోధిరూఢోవివిధాస్త్రజాలై
ర్నిరంతరంవ్యోమతదావ్యతానీత్ 352

పరాజయోవాపిజయోపివాతయో
శ్చికాయయుధ్వాకృతశస్త్రమోక్షయోః
యదాతునాసీత్క్రమలాపతిస్తదా
నరేంద్రమాయాత్థనివద్విజాంగభృత్ 353

కృతప్రణామందినుజాయయాచే
హరిద్విజస్యస్యగళస్థవర్మ
దత్తంచతత్ప్రీప్యపురంతదీయ్యం
తదూర్ధ్వపాదీతదగారమాప 354

పత్యుస్సమానాకృతిమైక్ష్యశంఖ
చూడస్యపత్నీపరిమేపమేనే
తయాథరేమేహరిరాశితాధ్వ
కారీతుళస్యాసహపూర్వపత్న్యా 355

ఏవంసతీత్వేవిషతాతుళస్యాః
హృతేచవర్మణ్యసురోత్తమంతం
మహేశ్వరశ్శూలవరేణవిష్ణు
దత్తేనమృత్యోరతిధించకార 356

విహాయతద్భిక్షునరూపమాశు
విమానమారుహ్యరవిప్రభాఢ్యం
లోకాద్ధరేరాగతమూర్ధ్వితస్సన్
లోకంయయౌమోచితశాపబంధః 357

భక్తోత్తమైస్సంగతిమాప్యరాధా
కటాక్షపాత్రంచతతస్సదామా
యథాపురంస్వాధికృతింవితన్వ
న్నువాసతత్రైవసపాషదాగ్ర్యైః 358

తుభ్యమప్రియరూపధర్తు
శ్చేష్టాభిరాజ్ఞాయతమన్యమూచే
కస్త్వంకుతోమేవ్రతభంగకారీ
పదాన్యథాచేత్ప్రిదదామిశాపం 359

తతస్వరూపంధృతవాఙ్ముకారిః
తంవీక్ష్యదేవీకమలాసహాయం
మృతంచవిజ్ఞాయపతింశుచార్తా
శశాపవిష్ణుంపతిమృత్యుహేతుం 360

యతోహిపాషాణసమానచేతా
మమప్రియంప్రాణసమంసురేంద్ర
వ్యనాశయత్తేనవపుస్స్వదీయం
పాషాణరూపంభవతాత్సదైవ 361

శప్త్వేవమాలోక్యపునశ్చపశ్చా
త్తాపేనదేవీసుభృశంశుశోచ
విజ్ఞాయభావంమధుహాతుశస్యా
ఆశ్వాసయంస్తామవదత్తదాసీం 362

త్వయావురాదేవికృతంతపోహి
పతిర్మమస్యాదితిచక్రపాణిః
తేనాపితప్తంకిలదానవేన
సతీమమస్యాత్తుశసితిబుధ్యా 362

తపఃఫలంతస్యతుభు కమాసీత్
ప్రావ్రంఫలంత్వత్తపనోద్యదేవి

త్వంముక్త్వదేహాద్యగతాస్వలోకం
మమాంతికేష్టాస్యసిపూర్ణకామా 363

తనుస్తవేయంసరిదస్తుగండకీ
కృతావతారోదృషదాత్మనాఖ్యాహం
వసామితస్యాంచిరరాశ్చభూతలే
భవంతుపుణ్యాతులసీసుహీరుహాః 364

సశ్వేషుపుష్పేషుమహాచనాయాం
పత్రంతులస్యాఃప్రథమంవదంతి
పాషాణరూపంమమదేవిసాల
గ్రామాభిధంపూజ్యతమంపదంతి 365

ఇత్యాదినాచక్రధరస్తులస్యాఃప్రకాశ్యదివ్యంమహిమానమీశః
స్వస్యాశ్మరూపస్యచచక్రరంధ్రభేదేనభిన్నంనుమహాప్రభావం 366

అంతర్హితాతాత్మకృతదేవకార్యోజగామలోకంనిజమృద్ధశోభం
తులస్యపిత్యక్తతనుస్తదైవగతాస్వలోకంధృతదివ్యమూర్తిః 367

రాధాకటాక్షోపణతుష్టచిత్తావిముక్తశాపావతినానిజేన
సంశ్లాఘితాస్తేపరిభుక్తభోగాయథాపురాలోకముపేత్యవిష్ణోః 368

బృందేతితస్యాఃప్రవదంతినామ
నంతస్తులస్యాఃకిలయత్రదేవీ
తపోతవశ్యాతదుశంతిబృందా
వనంపురాణార్థవిదోమునీంద్రాః 369

ఏవంప్రభావంసమవాప్యబృందా
వనంతుమారౌప్రజపాలపుత్త్రైః
చిక్రీడురుత్కృష్టవయస్సమేణ
వత్సానుగౌచాపిముదంప్రయాతౌ 370

కృష్ణోవసత్తత్రవనేసురమ్యే
రహఃకదాచిద్వ్యవహత్సరూపాం
రాధాభిధానాంవృషభానుగోప
సుతాంకథాంతాంశ్రుణుసావధానః 371

ఇది శ్రీశోభనాద్రీశవైభవే మహాకావ్యే ఉత్తరభాగే శ్రీకృష్ణావతారాది బృం
దావనప్రవేశ బృందావస్య పూర్వవృత్తాంతాది కథనంనామ
పంచమస్సర్గః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీ శోభనాద్రీ వైభవ మహాకావ్యం.

ఉత్తరభాగే షష్ఠస్సర్గః.

పు రాకీ పిత్ర్యాణాం మానస్యాః కన్యాః రత్నమాలా మేనకా కళావతీ చేతి త్రిస స్రముద్భూతాః 1

తాసాద్యా రత్నవతీ లాలనిగేహదేశాధిపంజన కన్యపేంద్ర మాగతా యయాసుతాత్వేన పరిగృహీతా సీతాజానకీతి నిదిష్టా దాశరథిరూపేణావతీర్ణం భగవంతమాశ్రితాభూత్ 2

తృతీయాతు మునేర్ రామాలయ పత్నీ మహేశ్వర గృహిణీమునామ్నీ దేవీమనూత 3

తృతీయ్యాతు కళావతీ సునుషంశసంభవం సుచంద్రాభిధానం మహీపతిమాశ్రితాతేన సహకం నానోద్యానవన గిరిశిఖరేష నానావిధవిహార సుఖమన్వభూత్ 4

సుచంద్రోరాజవరస్త్యాచిర మనుభూత సుఖావిరక్తి ముపయాతః పరిజ్ఞాతాత్మస్వరూపః పరమహంసాశ్రమానుభూని కామః తీర్థయిత్రిహేతుంతపశ్చచార పత్నీచతస్య తపావారిచారిణ్యభూత్ 5

తపసినిరంతర మభివృద్ధేసు చంద్రస్య శరీరం వల్మీకావృతం నిర్గతమాంసం కేవలాస్థిగత ప్రాణమభూత్ 6

తద్వీక్ష్యపత్నీ రత్నామాలామ తంపతిం నిశ్చిత్యఘోర తరముచ్చైర్విలలాప తదాగతః కారుణికః సమలంకసనః స్వకమండలుజలేనతస్యాస్థిసంప్రోక్ష్యతం జీవమాయాస 7

సచసుచంద్రః కృపయాసమలాపనస్య సముజ్జీవితస్సంపుష్టశరీరశివరం
దేహీతిబ్రహ్మాణానుగృహీతో ముక్తిమియేష పత్నీచతస్యాత్మనోపివక్ష్యా న
హముక్తింయయాచే సన్యధాశపిష్యామీత్యపోచత్ తతోబ్రహ్మావాచతాం

నయువయోరనుమాము క్లిలభ్యాకీయతాంలం స్వగతోక కృతవా
సోయువాంపుపశ్చ వసంధ్యాయాం జన్మలబ్ధ్వాతతోమాం క్రాభవిష్యతః గర్భే
చయువయోరాథాభిరాకృష్ణపత్నీ జనిష్యతితస్యాః కృపయాయువయోరపి
ముక్తిస్సిద్ధ్యతీతి 9

తతోబ్రహ్మవచనప్రకారేణ నుచందోమహీపవర్యో జేనురభానుసం
జ్ఞికస్యగోపవర్యస్యగృహే పద్మావతీనామ్నాం కన్యాభానుసంజ్ఞికోగో
పవర్యోజజ్ఞే 10

సచవృషభానునందగోపస్యాస్యాం తత్ప్రియ బంధురాసీ కీకళావతీచకన్యాము
బ్జెనగరే తదధిపతేర్భద్రసేనస్య యుజ్ఞకుండేతేజోరూపాలే పుత్రీత్వేనపరిగృహీ
తాతత్సత్కృతిప్రీత్యాపరిపుష్టాస్తస్యదానేనాం మేణవ్యస్థమాప 11

తస్యాభవనం డనోదాజవరో శగరిణ్యాగిరా కధిగాంకళావతీతి సంజ్ఞా
మతనోత్ 12

తదానందగోపకే చిత్కారణేనకన్యా సుబ్జనగరంగతపితృరాజమా
గతసంచారిణీం కళావతింవీక్ష్య ఆశ్చర్యనిభృతరమాసకేయ మితిమాగత
చరాత్పృష్ట్వాభానందసుతేమితిత్రైః ప్రత్యుక్తోభసుదన సదనంప్రాప్తస్తై
నసాదర మారాధితశ్చాసనోపవిష్టమీ భవదీయాంకన్యాంకళావతీం ప్రజాధిప
తేసురభానోసుతాయవృషభానునామ్నే సోపయ్యాయపత్నీత్వేన సం
యోజయేత్యపోచత్ 13

భరంధనేనచయజ్ఞాశ్వత్యం కల్పంభలితిప్రత్యా కానందగోపఃపున ర్వ్రజ
మాగత్య సురభానలేత ముదంతమకథయత్

సురభానుశ్చాగతద్వారా స్వసుతాయవృషభానవే కళావతీంపత్నీ
త్వేన సంయోజయామాస 14

వృషభానుకళావతీం సముద్వాహ్యాతయా సహసకలాభోగాన
న్వభవత్ తస్యాంచసుదామశాపాత్ రాధావిష్ణుపత్న్యావిరభూత్ శాప
శ్చాయమేవమభవత్ 15

యదాభగవాన్ పరమపురుషో నారాయణః పరమవ్యోమ శబ్దా
భిధేయే శ్వేతద్వీపకుంఠే లక్ష్మీభూమీ నీళావిరజా తులసీ రాధాదిభిర్దివ్య మహి
షీభిరనంత గరుడ విష్వక్సేనాదిభి ర్దివ్యసూరిభిశ్చ నిరంతరపరిచర్యమాణ చ
రణ నళినయుగళః స్వస్వరూపగుణ విభవ చేష్టితానుభవ తృప్తైస్సైరప్యచింత్య
మహిమావర్తతే 16

తథా బ్రహ్మాండాం తర్వర్తినా ప్రళయావస్థా యినిసత్త్వోత్తరే
వైకుంఠే బ్రహ్మరుద్రేందాదిసకలదేవతానుజిఘృక్షయాతా దృశసంస్థాన
దివ్యవిగ్రహస్వాను రూపదివ్యవిగ్రహాలంభి భిస్తే దేవతీర్ణ పరిజనాది భిస్స
కలాపాకృత భోగాననుభవన్ బ్రహ్మరుద్రాది దేవతానాం సనకసనం
దనాదివరమహిషీణాం చసేవాం ప్రయచ్ఛన్ తాననుగృహ్ణన్ అద్యాపివిరాజి
తీతి శ్రుత్యం తపదవీసహచారిణ స్మృతీతి హాసపురాణాద యోవదంతిఖలు

తత్పశ్చకుంఠే సోలోకా పరనామధేయే కదాచిద్భగవాన్ రాధా
ఖ్య యాదివ్యమహిష్యా దివ్యోద్యానవనాంతః కృతకేళీ విలాసస్తయా అ
దృష్టపేవ తద్వానాన్నిగతో విరజాఖ్య దివ్యమహిష గృహంప్రవిష్టస్తయా
సహాదివ్యోద్యానేన్యస్మిన్ బృందావనాఖ్యే చిరంరమమాణస్తత్రైవావత్థసై

రాధాతతః పతిమదృష్ట్వా విచిన్వతీసాధ్వము ఖేనతం విరజోద్యాన
పనేవిహరంతం విజ్ఞాయరుషాకిలా సాళిగణా విరజాగేహ మానసాద 19

తదా సుదామనామ్నా భగవత్పార్షద వరేణ్యతద్వారాధి కృతే
ననివారితాంతః ప్రవేశా స్సాళిభిస్తం నిర్భత్స్య నిరుంధ్యాంతః ప్రవేష్టు
మయిచ్ఛత్ 20

తంకోలాహలమంతస్థితో భగవానాకర్ణ్యరాధాభయే నాంతర్ధానమ
వాప విరజాచరాధాభయేనాంతర్హిత దివ్యతనుర్దివ్యనదీత్వమభజత్ 21

తయాదివ్యనద్యావిరజయా గోలోకస్సర్వతోమండలా కారేణపరిస్ఫు
తోబభూవ అంతఃప్రవిష్టారాధా పతిమదృష్ట్వావిరజాచ స్వభయేన నదీరూ
పాం విజ్ఞాయస్వ గృహమాజగామ 22

తతోభగవాన్ విరజాం నదీరూపాంవీక్ష్య వ్యాకుల మనాశ్చిరమరో
దీత్ తదనువిరజాజలాదుద్గత తస్యర్ధాపూర్ణరూపవిలాసా భగవతాసహా
విజహార 23

భగవానపితయాచిరం రమమాణస్తస్యాంగర్భమాధత్త కాలేచవిర
జాస్తప్త పుత్రాన్ జీజనత్ 24

కదాచిద్భగవతివిరజయా విహరతికనిష్ఠపుత్రోరుదత్ మాతుర్వక్షుస్థ
లముపగ సాది తదాభగవాన్ విరజాం విసృజ్యరాధాగృహమగచ్ఛత్ 25

తతోవిరజాపుత్రోరుదం తమాశ్వాస్య పతిమదృష్ట్వా తద్విరహాత
రాచిరంవిలలాప 26

భగవద్విశ్లేషకారణభూతాత్ పుత్రానపిస్తప్తస్తముదాభవతేతి
శశాప కనిష్టపుత్రోమతుశ్శాపేన లవణాంబుధిరూపమభజత అన్యేచయుధా
శాపమవలం బితసముద్రాకృతయోబభూవుః 27

పునరపిభగవాన్ విరజాగేహమాగమ్య పుత్రత్యాగదుఃఖితాం స్వవి
శ్లేషకాతరాంబహుతరమశ్వాస్య తయాసహవిచిత్రానారాసాద్యం సురత
మనుబభూవ 28

తదరాధాసర్వదా విరజాసాన్నిధ్యవాసినం భగవంతంవిజ్ఞాయరుష్ట
మనాకదాచిత్స్వగృహద్వారమాగతం తమూలీభిన్యవారయత్ 29

నిబంధేనాంతఃప్రవిష్టంభగవంతంమనుజోభవేతిశశాప తతస్సదా
మాభగవత్కింకరో రాధావచనమనహమానస్తాం బహుధావినిందా 30

రాధాధస్వానాదర కోపితాత మసురోభవతే త్యశపత్ సుదామా
పితాంమానుషీం సంభూయరాపాణపత్నీ భవేతిశశాప భగవతే చశాప

వృత్తాంతం నిశేష్యతేనాను మతశ్శంఖ చూడనామా సురస్సమభజత్. 31

భగవాంశ్చరాధా ఖాపానుగుణేన భూభార నిబర్హణార్థేన సురవ
రప్రార్థనా హేతుకేస్వే నావ్యాహృత సంకల్పేన పసుదేవ గృహావతార
రవవృద్ధేచవసుండకు లె. 32

రాధాపి వృషభానోః పత్యాంకళావత్యా మవతారా 33

ఇతివిరచితజన్మస్యచ్యుతేదివ్యబృందా
వనభువిరమణాతోవగోపీభిరుత్కా
తదుపచితకటాక్షోనుగ్రహోద్వృద్ధభద్రాభిః
మహితికృతపుగాహూషసింహోవ్రజేశాః 34

తస్మిన్కృష్ణకటాక్షవీక్షణభవసదా
సంపన్నపీరుల్లతే
శ్రీబృందావనకాననేప్రజపతి
ఖాణ్డీరమూలేస్థితః
నందోవత్సగణాన్సులేనసహితో
గాశ్చైసంచారయన్
శృణ్వన్గోపకుమారగీతమమలం
పాత్రంయుళోమోదతే 35

వసా స్నేహపమాగతాఘనరవై
ర్వ్యాప్తేనభోవారిదైః
ఝంఝూమారుతకంపితా స్తరుగణా
ధ్వాంతావృతాదిక్తటాః
గోపాజగ్మురితివవషచకితా
స్సర్వేగృహానేకధో
నందఃకృష్ణముపాశ్లిష్యవటతరో
మూలేసగోవత్సకః 36

తస్మాదితిశేషః

రాధావక్షభయేనగృహ్ణతిగళం
నందస్యకృష్ణేతదా
వత్సత్యాగభియావటద్రుమతలే
నందేసగంపేస్థితే
రాధాఖ్యావృషభానుగోపతనయా
గోపీవర్గే కాపురో
నందస్యావిరభూత్కటాక్షపృవతె
రాప్యాయయంతీవతం 37

తస్యావిక్షణసంపన్నసాదమహామా
సంజాతదివ్యామల
జ్ఞానోగగకముసీంద్రగీతమతులం
రాధాప్రభావంస్మరక
మత్వాతాంసహచారిణీంభగవతః
కృష్ణస్యసక్వేశితు
స్తుష్టావాగమనూలిభిర్వ్రిజపతి
నందొతిపుణ్యాకరః 38

ప్రీతాతేనతతస్తవేనసుభృశం
రాధాపదత్సాదరం
హేగోపాధిపతోషితాస్మభవతా
మత్తోగృహాణేప్సితం
ప్రీతోధవ్రజపాధిపశ్చసుకృతి
రాధాంయయాచేవరం
శ్రీమద్దివినదాపదాబ్జయుగళె
భక్తిస్తవస్యాన్మమ 39

భర్తాతేమధుసూదనోమమగృహె
భూభారనిర్యాతనం
కర్తుంకృష్ణతనుఃకృపాజలనిధి
ర్దేవ్యావిరాసీదహో

త్వంచానన్యతనుస్సదాభగవతో
రంతుంకృతావిభవా
తద్యుష్మత్పదపద్మయుగ్మవిషయా
భక్తిస్సదామేభవేత్ 40

శ్రుత్వానందవచస్తథేతివిహితాం
గీకారభావాముదా
రాధాకృష్ణముదూహ్యబాహుయుగతో
బృందావనాంతస్థితం
ప్రాప్తారత్నవినిర్మితంగృహవరం
సంకల్పక్లృప్తంమహా
త్తకాలాపసుధారసేనయదుపం
సంమోదయంతీస్థితా 41

తత్రాగత్యతదావిధిధృతతదు
ద్వాహసంభారకః
స్తుత్వాకృష్ణమథప్రణమ్యశిరసా
రాధాంచదేవీంతథా
నిక్షిప్యాంతరతఃకృశానుమపిత
ద్దివ్యాజ్ఞయావైదికం
చక్రేపాణినిపీడనోత్సవమృషి
స్తోత్రాభివృద్ధాశిషం 42

దివ్యాజ్ఞామనుసృత్యవంకజభవే
యాతేస్వలోకంతతః
రాధాయాఃప్రియకృత్సునందరతనుః
కృష్ణోతిమర్త్యాకృతిః
తద్బృందావనకాననేష్వభిమతాః
క్రీడావితన్వంతయా
నానావిధగానాన్నినాయనిమిషాత్
స్వాధీనకాలోహరిః 43

వత్సేశాంతికముపాగతేధసహగో
వత్సోగృహంయావతా
నందఃప్రాపసతావతేవభగవ
న్నందాలయంరాధయా
నీతోమాతురుపాశితోంకమపిబత్
స్తన్యందదత్సంమదం
ఛాయాకృష్ణముదూహ్యనైజభవనే
రాధాపిమోదంగతా 44

వత్సాసుర కపిత్థాసురవధః.

వత్సాంశ్చారయతిప్రమోదభరితే
కృష్ణేసరామేకదా
చిత్రీరేకిలయాముసేకుసుమితా
నేకద్రుమాలంకృతే
దైత్యఃకశ్చనవత్సమధ్యమగమ
ద్వత్సాసకృతిరీక్ష్యతం
వ్యాచిక్షేపవిభుఃకపిత్థవిటపి
న్యంఘోగృహీత్వారయాత్ 45

వత్సాధారమహాసురాంగలగుడా
భూతేనసద్యఃఫలా
న్యుద్భూతాన్యపతత్కపిత్థశిఖితా
త్పక్వానిసోపివ్యసుఃయస్తేష్వప్యసురోధితిష్టతిఫలే
న్యాతాంతజీవ్రాభవత్
తద్దుష్టాసపయోగణాభగవతఃపాదిపుర్మందంయాయినీం 46

బకాసురసంహారః.

ఏకత్రాహనినందగోపతనయాం
రామేణచాన్యాభవత్కైః

భుక్త్వాపాత్రితరుప్రపేత్యగ్రాననభువం
సంచారయిత్వాదరాత్
గోవత్సానుపగమ్యతారిసవిధం
సంపాయయిత్వాంబుతో
పీతాంబుంస్వయమగ్రసద్బకతనుం
దుష్టోసురఃకశ్చన 47

గ్రస్తంవీక్ష్యబకేనదుఃఖితహృదో
రామాదయస్తంతగా
ఛర్దిత్వాతుబకఃపునస్తమభిత
స్తుండేనహంతుంగతః
కృష్ణఃపాణియుగేనతస్యవదనం
ద్వేధావ్యదారీత్తృణ
ప్రాయంమోదముపాదిధద్దివిషదాం
గోపాలకానామపి 48

వృష్టోదేవగణైఃప్రసూనవికరైఃి
కృష్ణస్తదాఖేఃరైఃి
భేరీశంఖరవైరభిష్టుతయశా
గోగోపవత్సైర్వృతఃి
ఘోషంప్రాప్యసువిస్మితైఃశ్రుతకథై
ర్నందాదిభిర్లాలితఃి
గామారంవిజహారకేళిరమణముదితో
లీలాభిరత్కంఠితఃి 49

గంధర్వోవరగంధమాదనగిరౌ
యోగంధవాహాహ్వయం
శ్చక్రేవరస్తనయాస్తుతస్యనృపతే
ర్వేష్యాదియోదేవగభృత్
సంప్రాపద్వసుదేవనామమహితో
వైకుంఠలోకంహరేఃి

అన్యేచాచ్యుతపాదపద్మయుగళీ
సంపూజకాస్తైస్తయోః 50

తేకుర్వాహానివిష్ణుపూజనకృతే
పద్మానినేతుంగతాః
చిత్రంనామసరోవరంగిరిజయా
సంరక్షితాంభోరుహం
సంగృహ్యాంబురుహాణిజగ్మురథతా
వీక్ష్యాధ్వమధ్యేభటా
శ్శంభోరంతికమానయంత్కృతకరో
ద్బంధాన్విభోరాజ్ఞయా 51

కేయూయంచకుతోంబుజానిశివయా
విష్ణ్వర్చనాధ్వంసదా
గుప్తాన్యద్యహృతానిశంసతయథా
తత్వంమమేతి తయోః
పృష్టాధూర్జటినావదన్నధవయం
గంధర్వపుత్రాస్త్రియ
శ్శ్రీశారాధనహేతవేసరసిజా
న్యస్మాభిరాహృత్యనై 52

తానీమాన్యఖలానిదేవగిరిజా
గృహ్ణాతువిద్మోవయం
నైతాన్యబ్జనుమానిపర్వతసుతా
గుప్తానివిష్ణోఃకృతే
ఇత్యుక్త్వాచ్యుతమస్మరత్పురశిలా
గాతేక్షణశ్రీత్పల
శ్యామంపంకజలోచనంకమలినీ
నాథంసతాంవల్లభం 53

తచ్ఛ్రుత్వాభిరథేశ్వరోచ్యుతపద
ద్వంద్వారవిందప్రియా

జృంభత్వాతానవదత్పురైవగదితం
శాపంభవానీకృతే
యోగృహ్ణాతిసరస్యుమాభిలషితే
పద్మానితన్వాభవే
దానుర్వ్యాభువిసద్యఏవసపుమా
నిత్యావిలాత్మాతదా 54

శ్రుత్వాతత్తుతదైవతేహృతనిజా
కారాతనూచాసురీం
పాపిష్ఠేషుబకానురస్యమభవ
న్నామ్నాసుహృత్రశ్రుతిః
ద్వైతోభూచ్చసుదశ్మోవృషతనుః
కేశీసుపాశ్వేనురిః
తేకృష్ణేనహతాహృతాసురవపు
స్సంగాయయుస్వాంగతిం 55

శ్రుత్వాప్యహ్నితతఃకుమారభగవా
నుత్థాయకల్యేసతీ
గోపాలార్భగణాప్రభోధ్యమృదునా
వేణుస్వనేనాదరాత్
వత్సేస్వేశ్వపరీవృతోవిహరణం
కర్తుంవనేపుష్పితే
శీర్ష్యాదోషితభోజనోనిరగమ
ద్గోపాలయాద్వైతభృత్ 56

లీలంభిర్వివిధాభిరద్భుతనిధి
శ్చక్రీడబృందావనే
తస్మిన్పుష్పఫలాంచితద్రుమగణే
దీవ్యత్ఫణాంభోనిధౌ
తత్రస్థోజగరాకృతిఃపృథుతను
ర్వ్యాతానినోఘాసురః

కంసాదేశవశోబకానుజననో
మార్గంన్యవారీద్ధ్రుతిః 57

క్ష్మోణీమేఘవిలంబితౌష్ఠయుగళం
తంవీక్ష్యగోపాస్తదా
కింవేదంత్వితిసంశయాకులహృదఃి
కృష్ణేనసంచోదితాఃి
వ్యక్తేతస్యదరీసమేప్రవివిశుఃి
సర్వేపురస్తాత్తతఃి
కృష్ణోప్యావిశదంతరంజఠరతఃి
పశ్యత్సుదేవేషుఖై 58

గ్రస్తుంసోపిచయావతాసపృథుకం
మేనేయశోదాసుతం
తావద్వర్ధితవిగ్రహోగళబిలం
కృష్ణారురోధాసురం
ఉత్తాల్పింతాక్షీయుగస్యతస్యసహసా
పాణినానిలాశ్లిష్టవాన్
నిర్యాతాశ్చతతస్సగోపశిశుకఃి
కృష్ణోబహినిర్గతఃి 59

రాహోర్ముక్తమివేందుముజ్వలతనుం
వీక్ష్యోభయైకెరుద్గతం
కృచ్ఛ్రాద్విధారుణతస్సురేంద్రనివహాఃి
హృష్టాఃికిరంతస్సుమైఃి
ఖస్థాస్తుష్టువురప్సరోయువతయో
నాట్యంవితేనుర్ముదా
తచ్ఛృత్వాశువిధిస్వధామ్నినిరగా
ద్దృష్టంతమత్యద్భుతమ్ 60

దృష్ట్వావిస్మితమానసోంబుజభవఃి
కృష్ణంవిముక్తాపదం

ధామస్వంపవనాపగోపతనయోః
కృష్ణోపనన్యాంయయా
తచ్చర్మాజగరంచిరాయసమభూ
త్తిర్యగ్వాగ్బహుసుందరీ
తేషాంకృష్ణకటాక్షవీక్షణసము
ద్వేధ్విశేయాంనిత్యశః 61

ఏవంచారితవత్సకోవనతలే
కృష్ణస్యగోపాభటాకః
తానానీయపరోంతికంసపులినం
సంరాయయిత్వావయుః
బధ్వాశాద్దలభూతలేస్వనవిధే
తీతేవాసైకతే
శిక్యాబద్ధమృదీవిస్సబుభుజే
గోపాలమధ్యంగతః 62

వేణుంకుక్షీపబాంతరేసవిదధత్
వేత్రంసశృంగంతదా
సవ్యేకక్షతలేచపాణికమలే
దధ్యోదనంసప్రభుః
అంగుళ్యంతరగతఫలానిచహసన్
గోపాంశ్చసంభాసయన్
తైస్సాకంబుభుజేఖిలాధ్వరహవి
ర్భోక్తామరైరీడితః 63

భుంజానేమధుకైటకధావిరచనైః
కృష్ణేనగోపాలకే
తత్రస్థానవధూసలోలుపహృదో
నత్వాన్సదూరంయయుః
సోదృష్ట్వాధురిశాక్విషణ్ణమనస
స్యాగ్రోదనాగాపకాన్

మాభైష్టాత్తసుఖేనయాయమహమా
నేష్యామివత్సానితి 64

ఉక్త్వాగతద్వనమావివేశభగవాం
వత్సాన్వివేతుంయదా
తస్మాన్మానుషశక్తిమూఢితుమనాఃి
కృష్ణస్యవిధాస్తదా
వత్సాన్దూరమపానయచ్చభగవా
నశ్నన్సదధ్యోదనం
తానన్విష్యవనేనవేత్స్యుచపునఃి
ప్రాప్తోభవత్తైనికతం 65

వత్సాపహరణమ్.

తాంశ్చాజేసకృతాపిధాసవయసో
నావేత్యుతస్మిన్హరిఃి
భూయస్తానుథయాన్విచింత్యబహుశో
దృష్ట్వేవతాస్కాననే
యావద్వత్సపవత్సరూపముపయా
విజ్ఞాయకృత్యంవిధేఃి
వేణుస్వాననివూరితాంతరదిశఃి
ప్రాపద్యజంవూర్వవత్ 66

దృష్ట్వావత్సపమాతరశ్చతనయా
వత్సాంశ్చగావ్రోముదా
పూర్వాదవ్యథికంప్రవృద్ధనుమవా
స్నేహాభూవుఃిల
స్నానెాద్వర్తనభోజనాంజనవిధా
కల్పక్రియాద్యైర్యోసదా
తాసాం మోదమువాదథత్సవయాఃి
కృష్ణాపిపిత్రోర్యదా 67

ఏవంపంచషవాసరోసకరదం
గోవత్సగోపాకృతిః
రక్షత్తాఁవిహరత్ప్రవేషముముదే
కృష్ణఃపురస్తాద్యధా
ఏకత్రాహసితత్సచర్వితతృణో
గోవర్ధనాదాద్రివజే
గావోవత్సగణాన్నిరీక్ష్యచరతఃి
పేమఖులాదుద్భవుఃి 68

తత్రోల్లంఘితపాలకాదుగితతరం
వత్సాన్సమాలింగ్యతాఁ
ఆఘ్రాయాపిచపిక్షురత్పృధుతరా
పీనాయయుఃకృచ్ఛతఃి
వృద్ధంప్రేమసుతేషుతేషుచగవాం
గోపీజనస్యాధికం
రామోవీక్ష్యకిమస్యబీజమితిత
చ్చింతాంవితేనెతగా 69

జ్ఞానాత్మీప్రభయాధతద్విధికృతం
విజ్ఞాయకృష్ణేపితం
వత్సాన్వత్సవతీనవశ్యదఖిలాఁ
స్సశిపతీవేవత్తాఁ
శ్రీవత్సాంకితవక్షసోభుజయుగో
ద్దీప్తాబ్జచక్రాయుధాఁ
నీలాంభోధరమీచకాఁనుతుళసీ
శ్రీకాస్తుభాలంకృతాఁ 70

వత్సాన్వత్సపతీంశ్చపంకజభవో
తద్ధావ్యనై జంపునఃి
స్థానంప్రాప్యచతుర్ముఖాకృతియుజా
సింహాసనస్థాయినా

శ్రీశేనాహితమోహనైకికృతతిర
స్కారప్రతీహారకైః
బృందారణ్యమగాన్ని వృత్యచవున
స్తుట్యాత్మనానెహసా 71

వేధాస్తుతహరింబలేనసహితం
వత్సైస్సశ్చతశ్శాలకైః
క్రీడంతంసముదీక్ష్యవిస్మితమనాః
కింకింకిమేకేబతః
సర్వేతేకిలమాయయామమతిరో
థానంగతావత్సపా
వత్సాన్శ్చేతివిచింతయన్నపిచిరం
మాయాంనవేదాచ్యుతీం 72

తావద్యోగవిలోచనేననిఖలా
వత్సాన్సశ్చతశ్శాలకా
ధాతావశ్యదుమానుమాభవపుష
శ్రీవత్సవక్షఃస్థలా
నానాభూషణభూషితా సుతుళసీ
మాలావతుర్బాహుకా
చక్రాబ్జాసిగదాధనుర్ధరకరా
స్మేరారుణాక్షాననా 73

దృష్ట్వైవంనకృదేవపద్మనయనో
నిష్కంపసర్వేంద్రియుః
ధామ్నాతస్యవిమోహితస్యమభవ
త్తూష్ణీంయధావుత్రికా
ఛన్నాతామ్యజయాతతోభగవతా
థాయాప్రవృత్తేంద్రియుః
నిర్మీల్యాక్షియుగందదర్శపురతో
బృందావనంసాశ్చర్యం 74

తత్రైకంవిచరత్పాణిబళం
వత్సాంశ్చతత్పాలకాన్
కృష్ణాఖ్యంవరితోవిచిన్వదమలం
ధామాబ్జభూరైక్షత
వాహోత్సాదవతీర్యతస్యచరణౌ
స్పృష్ట్వావచుర్మాళినా
తుష్టావప్రణతఃశిరోనిపతిత
శ్చోత్థాయబద్ధాంజలిః 75

ఋత్యంతోదితవర్ష్మనాకమలభూ
స్సంస్తూయకృష్ణంముదా
తస్యాజ్ఞామనుసృత్యధామగతవాన్
సైజంకృతప్రక్రమః
కృష్ణస్థాపులినంనినీయనిఖలా
వత్సాన్వయంస్వైస్వసమం
మన్వాసేపిఘణతుల్యమబ్దసమయం
మాయాహతైరాత్మనః 76

నైకోగాహిసఖేత్వయాహికబళో
భుంక్ష్వేతిసంపార్థితో
భుక్త్వాతైర్విహసన్ముఖోవనభువః
పార్శ్వద్వజంగానుగః
దివ్యద్బర్హిణపించధాతుకనుమా
లంకారధారీముదా
వేణుస్వానినివేదితాత్మగమనో
గోపాలకైస్సంస్తుతః 77

గోపీభిఃకుచకుంకుమాంకవిలస
ద్వక్షోస్తదాలింగితః
ప్రత్యుద్గమ్యతతఃప్రవిశ్యభవనం
మాత్రాకృతాభ్యంజనః

భుక్త్వాన్నంపయసాకదుష్ణమమలం
పిత్రాసరామోహరిః
తల్పేశేతత్రపనూననికరే
శాస్తాకథాకీర్తయన్ 78

గోపాస్నాపితమూర్తయశ్చజననీ
దత్తోదనాస్సాదరం
భుక్త్వాతచ్ఛయితాస్సుఖేనతుదివా
వృత్తంపితృభ్యోవదన్
హేమాతఃపితరద్యసర్పభయతః
కృష్ణేనసంరక్షితాః
నష్టస్సోపివిదారితోదరగుహాం
తేనైవనఃపశ్యతాం 79

ఏవంతాసతయోగణైఃప్రతిదినం
వత్సాన్వనేదీక్షితా
కృష్ణశ్చాపిబలోద్భుతాచరణతో
గోపప్రమోదావహా
పౌగండంతువయఃక్రమేణలలితం
ప్రాప్తోగవాంపాలనే
యుక్తాతైస్సహచేరతుస్స్మణజలైః
పూర్ణేవనేపుష్పితే 80

గర్దభాసురవధః

తత్రాసీత్పరిపక్వరమ్యఫలినీ
తాళాటవీనిర్జనా
దైత్యోరాసభరూపధృత్సహచరై
స్తాంపాతితుల్యస్సదా
శ్రీదామ్నస్సహృదోగిరాధనమహా
ద్వ్యగస్సరామోదిశ

త్తామాసాదితమర్త్యభావపిహిత
స్వాకారభూమాహరిః 81

నామ్నా సాహసికఃపురాబలిసుతో
రూపోత్తమోదానవః
స్వర్వేశ్యాంతులితోత్తమాంశశధరం
యాంతీంనిరీక్ష్యాఖిలః
కామేనాంచితగంధమాదనగిరా
శ్రీమేతయాతద్గృహా
గర్భేనైకవిధందివానిశిచరం
తస్యామనస్తోషదం 82

దూర్వాసాస్తపశ్చరన్మునివర
స్తత్రావృతోనాఖునా
కాంచీనూపురముఖ్యభూషణరవం
తస్యానిశమాలక్ష్యణం
క్రీడంతౌచపురోనిమీల్యనయనే
క్రుద్ధోశపత్తౌతదా
తేనాసీద్దనుజఃఖరాకృతిధర
స్సాచాభవద్దానవీ 83

సోపాఖ్యాణముతానిరుద్ధగృహిణీ
పశ్చాత్స్వయోనింగతా
సోభూత్కంసనిహంతృకృష్ణరతను
స్తాశాటవీమాశ్రితః
రామస్తత్రవనేవికంపితమహా
తాళోభుజాభ్యామభీః
దివ్యామోదిఫలాన్యపాతయదథ
శ్రుత్వాఫలానాంరవం 84

ఆయాతోభిముఖంబలస్యవినదన్
పశ్చాన్నిహత్యోరసి

ప్రత్యగ్భాంబరితశ్చరత్ప్రణుతకే
తూయశ్చహంతుంఖరః
రామస్తస్యవదాప్రగృహ్యతరసా
ఖ్యామయ్యతంపాణినా
చైకేనాహీవమద్గతానుమనురం
తాళోపరిష్టాద్రుషా 85

తాళస్తేనపపాతకంపితశిరాః
పార్శ్వేస్థితంపాతయత్
తేనాన్యోనిహతఃపపాతవిటపీ
తేనాపరఃపాతితః
ఏవంతేన్యపతత్తదావిచలితా
స్సర్వేపితాళద్రుమా
స్తత్రాజగ్మురుదీర్ణఘోరనినదా
స్తద్బంధవైర్దుఃఖితాః 86

సర్వాన్వీక్ష్యఖరాకృతీన్దనుజసై
కృష్ణస్సామేరుషా
తాళాగ్రేషుగృహీతపశ్చిమపదాన్
చిక్షేపలీలారసాత్
తృప్త్వాతత్సరవుంగవాన్సమముచ
స్తంతుష్టవుస్సాదరం
తస్మిన్ముక్తభియస్తదాదిమునుజా
శ్చేరుశ్చగావైవనే 87

హాత్వైవంఖరదానవంసహబలం
కృష్ణస్సగోవస్తుతః
వేణునిక్వణయన్ప్రవిశ్యభవనం
స్నాతోనులిప్తస్సుఖం
భుక్త్వాస్వాదురసాదనంసుఖతమే
తల్పేకథాఃకీర్తయన్

శేతేప్యాతరుపైతికాననభువం
గోపాలవగ్గైఃపునః 88

యాత్యేవంసతియేకదాచిదహని
ప్రాప్తద్వినాసోగ్రజం
కృష్ణస్తద్యమునాతటంసపశుకో
గోపాలబాలైస్సమం
పీత్వాతత్సలిలంవిషేణకలుషం
గాఢ్రోగిదాఘూర్ణితా
గోపాశ్చవ్యసవ్రోపతర్భువితదా
సర్వేహదస్యాంతికే 89

కాళీయదమనం.

తాఃసర్వాఃసమజీవయత్స్వశరణాఃకృష్ణఃకటాక్షైస్సుధాకైఃతేప్యుత్థాయపునఃప్రతీతమనసఃప్రాపుర్ముదావిస్మయంహంతుంతంచమనోదధేఫణివరందుష్టంహ్రదాంతస్థితంనద్యాఃపుర్థిమపేక్ష్యతత్తటరుహేతిష్ఠత్కదంబేతతః 90

ఆస్ఫోట్యాథభుజౌప్రచండనినదోవేగేనతస్మిన్హ్రదేవృక్షాగ్రాన్నిపతాతపశ్యతిసుహృద్వర్గేముదావిస్మితేప్రోల్లోలాంబువిభిన్నతీరమభితోవిక్షిప్తదోష్టాతతఃకృష్ణేనాహితరుట్ఫణీనిరగమన్నిశ్శాంతదాకాళీయ

దృష్ట్వాతంనవనీరదాభవపుషం
పద్మాంఘ్రిపాణ్యాననం
దష్ట్వామర్మసుకాళియోభుజగరాట్
క్రోధేనచాచ్ఛాదయత్
నిశ్చేష్టంతమహీంద్రభోగపిహితం
వాలక్ష్యగోపావృషా
గావశ్చాపిభయాదితాఃవిరురుదుఃకృష్ణాహితాత్యేక్షణాఃకృష్ణాహితాత్యేక్షణాఃకృష్ణాహితాత్యేక్షణా

ఇత్థం స్వానుగతం నిరీక్ష్య భగవాన్
సర్వం ప్రజం దుఃఖితం
కారుణ్యేన మహోరగాంగనిగళా
త్త్రస్తో దలిష్టక్షణాత్ 95

ముక్త్వా తం ఫణిరాట్ తదంగధురయా
సంపిష్టభోగిఫణై
జ్వాలామాలిభిరుద్గతానిలనసా
రంధ్రైరధాభ్యున్నతైః
బిభ్వాస్వాదితసృక్విరుద్గతవిష
స్తంవీక్ష్యమాణోహరిం
తత్థాసంకుపితశ్చచారపతితః
కృష్ణస్తమాస్కందితుం 96

దృష్ట్వా తం పరితోభ్రమంతమురగా
ధీశఃఖగేంద్రంయథా
ఖాత్ప్రాపవసరంస్వయంచమృగయన్
దష్టుంయశోదాసుతం
తస్యారుహ్యఫణేషువిభ్రమణతః
క్షీణోజసోహీశ్వరః
కృష్ణప్రీతమనానానర్తబహుధా
తద్రత్నసీరాజితః 97

కృష్ణాంఘ్రిద్వయమదంష్ట్రదస్య
హ్యాస్యానహీశ్వరః
వాంతశ్వేళఫణానహ్రస్వివిగళ
ద్రత్నావిచేష్టస్తధా
స్మృత్వా తం పరమం పురాణపురుషం
తస్యాంఘ్రిపద్మద్వయం
కాళీయశ్శరణంజగామమనసా
సంక్షీణసర్వేంద్రియః 98

పత్న్యాస్తస్యపతింవిభిన్నశిరసం
కృష్ణాంఘ్రిసంమర్దనైః
దృష్ట్వాశోకయతావికర్ణకలరీ
నిర్యత్ప్రసూనప్రజః
నత్వాతంభువిదండవత్సహనుతా
బద్ధ్వాంజలీస్సాదరం
భర్తుఃపాపవిమోచనాయశరణం
ప్రాప్తాహరింతుష్టువుః 99

కృష్ణస్తత్స్తుతిసంప్రసన్నహృదయః
కారుణ్యరత్నాకర
స్సంతత్యాజఫణీశ్వరంసచమహా
కష్టాద్వినిర్ముక్తితః
కృచ్ఛాల్లబ్ధమతిఃకృతాంజలిపుటో
దీనోపరాధంస్వకం
భూయఃప్రోవాయితుంప్రసాదసుముఖం
తుష్టావమృష్టాత్మవాన్ 100

హేత్యాతస్మనిదేశగోధఫణిరాట్
ప్రోంభాగస్సద్ధ్రిదం
ద్వీపంసానునగోగమద్రిమణికం
రత్నాకరాంతస్థితం
యంత్యక్త్వాయమునాహ్రదంసమగమ
త్పశ్చీశ్వరాభీదుతో
ప్రాప్యంసాభరిశాపగోధవశత
స్తస్యాపిసాన్నధ్వసం 101

ద్వీపేతత్రహిమాసిమాసిభుజగా
దత్తమనుష్యేబలిం
స్వీయంనిత్యముపాపయంతివినతా
పుత్రాయభీతాస్తతః

కాళీయోనసమవర్ధయ బలమదా
త్తేనాహతోరోషతః
పక్షేణానువిధావితోపిచకితః
ప్రాపద్రదంయామునం. 102

పూర్వంసోభరిణాతపోవిదధతా
పుణ్యేప్రదేయామునే
మత్స్యాంస్తేనవిహారితోపిఖగరాట్
రుష్టస్సతానగ్రహీత్
రుష్టస్యాశపదేతదాదిగరుడ
స్థానంవిశేచ్చేద్ధ్రువం
నష్టస్యాదితితత్తువేదనపరః
కాళీయఏవాబుధీత్ 103

కృష్ణాంభ్యంకవియుక్తగారుడభయే
యాకేపునఃకాళియే
తద్దత్తాంచితగంధమాల్యవసనం
మాణిక్యభూషాయుతం
నిష్కాంతంయమునాప్రవాతుశలినం
కృష్ణంనిరీక్ష్యాదరాత్
గోప్యోగోపగణాపితాచజననీ
ప్రీతింగతాభూయసీం 104

సూర్యేస్తంసముపాగతేధయమునా
కూలేనివాసంవ్యధూ
కాత్యాంతశ్రదృపాత్సుధాచనిఖిలా
గోపాలకాఃపీడితాః
నిద్రాణానిశితానముజ్వలశిఖో
దావాగ్నిరాసేదివాన్
భీతాస్తేనవిషాదితాశ్చశరణం
కృష్ణంసరామంయయుః 105

భీతింవీక్ష్యతతఃకృపాళుహృదయ
స్సాన్వానాంపపౌతందవం
తుష్టైస్తైరధగీయమానమహిమా
సంప్రాపితస్సంప్రజం
గ్రీష్మర్తుస్సమభూత్తతఃకుసుమిత
శ్శ్మాద్రుద్రుమాకాంతరో
గోపాస్త్రపరస్పరంవ్యరచయ
న్నానావిహారాన్ముదా 106

ప్రలంబవధః.

బిభ్రద్గోపతనుంప్రజంసముపగ
ఘూరఃప్రలంబాసురో
హంతుంకృష్ణమవాపకృష్ణసఖతాం
కృష్ణానుమేచతత్
క్రీడాయాంవిజితస్తుయస్సజయినం
దోర్భ్యాంవహేదిత్యమూం
మర్యాదాంవిరచయ్యగోపతరుణాః
క్రీడాంతదాచక్రిరే 107

క్రీడంతోవివిధంవనేషుతరుణా
శ్చాండీరసంజ్ఞంవటం
ప్రాపుస్తత్రబలీప్రలంబదనుజః
కృష్ణేనలీలాజితః
మత్వాదుర్భరవిగ్రహంతమవహ
త్కృష్ణోజ్జయైవాగ్రజం
త్యక్త్వాచావ్యవరోహణస్థలమగా
దూర్ధ్వంవియద్వర్త్మనా 108

నైజంరూపమధావలంబ్యనుమహా
ద్దచ్ఛంతమభ్రిసురం

దృష్ట్వాకించిదు వేతభీరపిబలో
భూయస్మృతపాశిభవః
శీఘ్రతస్యరిపూజఘానదృఢయా
ముష్ట్యాతతస్సోపతత్
వాంతాసృఙ్ముఖతోవ్యసుఘ్నరవిరా
వజాగ్రహతోద్రిర్యథా 109

నాశీనాపాతకాతుకాన్సురవరా
ద్దైత్యస్యతస్యాదరాత్
రామంతుష్టువురాహవాసకమహా
వాద్యాంప్రసూనోన్ముచః
భూయస్త్రవిహారలోలహృదయే
ష్వేపంగవాంపాలకే
ష్వావిష్టాస్తృణలోభితాఽపశుగణా
దూరంమహాత్మానం 110

గోపాస్తాననిరీక్ష్యభీతహృదయా
స్తత్పాదచిహ్నస్పృశే
రత్తేస్తేరపినూచితాధ్వగతయ
స్తేమాగతమాణాయయుః
మాగతంచాప్యనిరీక్ష్యముంజగహనే
భ్రిష్టంగణంగోధనాః
తుత్పృట్పీడనభీతాస్తభయా
భూయోనివృత్తాఃవజం 111

ఆరూఢోన్నతపాదపేనతదను
స్వాఖ్యానసంశబ్దనై
రాహూతాహరిణాకృతప్రతిరవా
గాపోనివృత్తాఃపునః

తత్రాసీదభితఃప్రచండపవనో
ద్ధూతాగ్రజిహ్వానలః
దృష్ట్వాతంశరణంయయుస్సపశవో
గోపాభయార్తాభృశం 112

కృష్ణస్తుస్వగిరానిమీలితదృశాం
గోపాలకానాంమహో
భీమందావమధాపిబత్తదనుతే
ముక్తాపదోహర్షితాః
తైస్సాకంవ్రజమాయయౌవిరణయక్
వేణుంవినోదావహః
గోపీభిశ్శ్రుతదావమోచనమహో
శ్చక్రేస్వమాలింగితః 113

ఏవంక్రీడతిగోపబాలకగణైః
కృష్ణేసరామేముదా
హేమంతర్తురభూత్కదాచిదభితః
పుష్యన్నాలంకృతః
లీలాభిహృతచేతసోభగవతః
కృష్ణస్యగోప్యస్తదా
కామార్తాస్మమమంసతాఖిలగురుం
భర్తారమేవాఖిలాః 114

మాగ్రేమాస్వరుణోదయేకృతహరి
ధ్యానాస్సముత్థాయతాః
స్నాతాఃపత్యహమాచరన్యభగవతీం
కాత్యాయనీంగోపికాః
కాళిందీసికతామయీంప్రతికృతిం
కృత్వాపతినోభవే
త్కృష్ణస్త్విత్యభిలష్యగుప్తహృదయా
స్సర్వాహవిష్యాశనాః 115

గోపికావస్త్రాపహారః

ఏకస్మిన్నుషసిప్రతప్తహృదయా
స్తీరేనివేశ్యాంశుకా
న్యంభస్యుత్సుకమానసాయదుపతౌ
గోప్యోవిజహ్రుర్ముదా
తావత్రత్రసమాగతస్సఖివృతః
కృష్ణోవహ్యాశ్యాంశుకా
న్యధ్యారుహ్యకదంబవృక్షమతనో
ద్ధాన్యంతుతాసాంపురః 116

ఉత్తీర్ణాత్రసమాగతాస్సలిలతో
వాసాంసిగృహ్ణీధ్వమి
త్యాకర్ణ్యామృతసేచికర్ణపుటయోః
కృష్ణస్యగోప్యోవచః
పాణిద్వంద్వనిగూఢగుహ్యనిలయా
స్తీరంయయులజ్జితా
భూయస్తాభగవానువాచమధురం
సంమోహయన్మాయయా 117

నస్నాయాద్విగతాంశుకోప్సుతిసదా
బ్రూతేశ్రుతిర్వ్యాజుషీ
నగ్నాగ్యోకిలయూయమత్రరచిత
స్నానాసముల్లంఘ్యతాం
తత్పాపప్రశమాయమవ్యమధునా
కృత్వాప్రణామంముదా
గృహ్ణీధ్వంవసనానిసోయదితథా
దాస్యామ్యహంనాన్యతః 118

ఏకేనావృతయోనయోధవనితా
నేముఃకరేణాన్యతః

కృష్ణోప్యాహ కరేణయుఙ్మిలనమీ
దేకేనదండవ్యస్త్వితి
కృష్ణాపాంగవిలుప్తధైర్యహృదయా
గోప్యఃకరద్వంద్వతః
తంనత్వాధయయుగ్మహారిముదితా
స్తేనప్రదత్తాంశుకాః 119

గోపీష్వాశయమాశితాసుభగవాక్
గాశ్చారయంస్తద్వనే
దివ్యన్నాత్మతృణాంచితేసహనుహృ
ద్వగ్గోయయూదూరితః
క్రీడంతశ్చఫలప్రసూనపదవ
చ్ఛాయానివిష్టాస్తతః
ప్రాపుశ్శీతజలాంపునశ్చయమునాం
గోపాస్తృషాపీడితాః 120

పీత్వాస్వాదుజలంప్రహృష్టహృదయా
గాఃపాయయిత్వాచతే
తృష్ణాంహారిమబువ్రసహాబలం
తుద్యాబ్ధతేనస్పృశే
తచ్ఛాంతింభగవత్కురుష్వరుడితీ
త్యేతాంసుహృత్ప్రార్థనా
మాకర్ణ్యాశితకామపూరణపటు
స్తానాహదీనావిభా 121

ఆత్తాంగీరసనామనత్రమమలం
విప్రోత్తమాస్తన్వతే
గత్వాతత్రగిరామమాధ్వరంతతాత
మృష్టోదనంషడ్రసం
వేదాస్యంతిమయిప్రణీతమనసస్
స్తర్గచ్ఛతాశుప్రియాం

గత్వాతేద్విజపుంగవాభిముఖతో
నత్వాథతానూచిరే 122

వేదోత్తంసవిహారిణాపయమితః
కృష్ణేనసంచోదితాః
తూష్ణీమాస్యముపాగతాదదతనః
కృష్ణాయచాన్నంహితం
అన్నంభూరితదీయమానమమలం
సత్రస్యసాద్గుణ్యదం
యుష్మాకంవిదితంత్వితిద్విజవరాః
కృష్ణాంఘ్రిసక్తాత్మనాం 123

శ్రుత్వాతద్వచనంద్విజాభగవతః
స్వేచ్ఛాగృహీతాత్మనః
మూఢాఃపండితమానినోఖిలమఖా
రాధ్యంపుమాంసంపరం
నందాపత్యతయాకృతానుకరణం
కృష్ణంనబుధ్యాతదా
తూష్ణీమాసతతానుపెత్యభగవ
న్నన్యస్తేక్షణాగోపకాన్ 124

కృష్ణస్యాంతికమాగతాఃపునరపి
బ్రూచుశ్చతచ్చేష్టితం
కృష్ణోప్యాహసఖీద్విజేంద్రగృహిణీ
ర్యాచధ్వమన్నంగుణి
మాంచోధాపరతాగతంసహబలం
మయ్యాపితాత్మేహతా
స్తాదాస్యంతిసుమృష్టమున్నముచితం
గోపాఃపునగచ్ఛత 125

గత్వాగోపగణాఃక్షుధాకులహృదః
విప్రేంద్రపత్న్యంతికం

మూర్ధ్నా తాం ప్రణిపత్యకృష్ణవచనం
తాభ్యోపనీయ ప్రీతిదం
కృష్ణోసాయమునాతటేసవిధగే
గాశ్చారయన్నన్నభో
ప్రాయుఙ్క్తుధితోధునాభగవత
స్తస్యాదనందీయతాం 126

గోపానాంవచనంనిశమ్యధరణీ
దేవేంద్రపత్న్యస్తతః
ప్రీత్యుత్కంఠితమానసాభగవతి
న్యస్తేక్షణాస్తత్పరాః
నానావ్యంజనమిశ్రమన్నమమలం
సంగృహ్యరుద్ధాప్రియై
రవ్యుల్లంఘితసత్పథాస్సపదిత
స్తీరంయయుర్యామునం 127

తత్రాలంకృతవిగ్రహంవనసుమ
స్రక్బర్హపించాదిభిః
కృష్ణంకృష్ణఘనప్రభంస్మితలస
ద్వక్త్రాంబుజంవీక్ష్యతాః
తస్మిన్న్యస్తహృదోవినాన్యవిషయం
ప్రీత్యాదదురోభనం
తాస్తూచేభగవాన్తదీయహృదయం

జ్ఞాత్వాగతీనాంగతిః 128
దేవ్యఃస్వాగతమద్యవోమయికృత
ప్రేమ్ణామమాభ్యంతికం
యూతాస్తత్పమదందదాతినితరాం
యూయోగృహాన్గచ్ఛత
యుష్మాభిస్సహితాస్సమాపితసవా
శీఘ్రంద్విజేంద్రాశ్శివం

యాన్యంతిత్వరితామనంఘ్రిశరణా
స్తేనాభ్యనూయంతువః 129

ఇత్యుక్తాహరిణాద్విజేంద్రవనితాః
కృచ్ఛ్రేణతస్యాంతికా
న్నిష్క్రాంతావనితైకకాభగవతి
న్యస్తాత్మకాకాంక్షయా
గాఢంతంపరిరభ్యవక్ష్యతిజనే
ప్రాణాధికవాచేతసా
సర్వాస్తాబహుధానుసీతహృదయాః
కృష్ణేనగేహంయయుః 130

భుక్త్వావిప్రవధూభిరర్పితమతి
ప్రేమాద్రమాద్యద్రసం
గోపై స్సాకమధాయయౌవ్రజభువం
సాయంపునర్మాధవః
విప్రశ్చస్మృతకృష్ణకథవ
జ్ఞాత్వాపుమాంసంపరం
తస్మిన్న్యస్తహృదోపికంసభయతో
నైవాచలత్స్థానతః 131

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశవైభవేమహాకావ్యే ఉత్తరభాగే
బకాసురసంహారాదిగోపీవస్త్రాపహారాంతకథ
నంనామషష్ఠస్సర్గః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీ శోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం.

ఉత్తరభాగే సప్తమస్సర్గః.

గోవర్ధనోద్ధరణఘట్టః.

అథేంద్రమాహాథయితుంప్రవృత్తా
నిరీక్ష్యగోపాలకులావతంసా
జ్ఞాత్వాపితచ్ఛందమువాచకృష్ణో
జ్ఞానన్నివాశ్చర్యనిధిర్మహాత్మా 1

పితఃకిమేతత్క్రియతేభవద్భిః
ఫలంకిమస్యాపిసుఖావహంనః
తదుచ్యతామహ్యంశ్రవణాదరాయ
నహ్యస్తిగోప్యంమహతాంకదాపి 2

నందస్సమాకర్ణ్యగిరంసుతస్య
ప్రత్యుత్తరంతస్యదదాప్రహృష్టః
వృష్ట్యర్థమింద్రంజలదాధినాథం
త్రిలోకపాలంతువయంయజామః 3

మేఘానియుక్తాభువిదేవరాజ్ఞా
వర్షంత్యదభ్రంజలమాత్మనీనం
తద్వర్ధితైస్సన్యతృణద్రుమాద్యైః
జీవంతితిర్యఙ్మనుజాఃకిలామీ 4

తస్మాద్వయంచేంద్రమఖంవిధూతుం
యతామహేజీవనసాఖ్యకామాః
శ్రుత్వేతివానంజనకస్యకృష్ణః
ప్రోవాచరోషంజనయన్సురేశః

జంతుహికసరోభువికర్మవశ్యాః
ప్రాప్నోతిజన్మప్రళయంచసాఖ్యం
కర్మప్రధానంతువిధాయదైవం
కఃశోతిసర్వంజగతాంసుఖాది 6

రజస్తమస్సత్వగుణాశ్రయాజా
దైవస్యసృష్టావుపకారిణీస్యాత్
గుణైస్తదీయైర్నిఖలోనిబద్ధః
కర్మానురూపంఫలమేవభుంక్తే 7

తత్రాయమింద్రోవిదధీతకింవా
నచాపివశ్యోప్రకృతేర్గుణానాం
వయంచగోరక్షణధర్మనిష్టా
వనౌకసోవిప్రపదానురక్తాః 8

తద్బ్రహ్మగోశైలవరాహరూపాయ
విధీయతామాశుమహోద్యమోవః
ఇందాగ్నిహరణాదైర్యరుపచారవర్గైర్
రారాధ్యతామద్రిరయంమదీయః 9

నిశమ్యతచంవసుదేవనూనో
గరిష్ఠావనోదాయపురందరస్య
సమీరితాంతశ్చహితంవిదిత్వా
తదైవచక్రుర్ద్విజపాఃప్రహృష్టాః 10

పుణ్యాహంవాచయిత్వాద్విజవరముఖత
స్తోషయిత్వాచతాన్సర్వా

ర్దత్వాఘసంగవాంఛ్రయమదిత్సహృదయా
నూత్నథూషాంశుకాఢ్యాఃకో
గోపాగోప్యశ్చగోభిస్సహగిరివ్రభిత
స్తత్రగోవర్ధనాఖ్యం
గాయంతఃకృష్ణచేష్టాఃప్రణిహితబలయ
శ్చేరురారూధ్యమానాః 11

కృష్ణశ్చవిప్రసంభణసంభవాయ
గోపాధిపానాంగిరిమూర్ధ్నితిష్ఠన్
ఆదత్తదత్తంబలిమృద్ధియుక్తం
సర్వంచభక్తేష్వనుకంపమానః 12

పూజానిగోధాత్మకపితేనపశ్చా
దింద్రేణసాంపర్తకమేఘవారః
సంచోదితోపిడయదుగ్రవృష్ట్యా
ర్వ్రిజంచగోగోపగణానభీక్ష్ణం 13

ఆరుహ్యశ్రైరావతవాహమింద్ర
స్సంచోదయన్తానచరన్నభస్తః
సమ్భూర్జభుర్ధారిపనిపాతభీమా
వృష్టిస్తదాభీతికరీబభూవ 14

ఆసారవృష్ట్యాధశిలాప్రపాతై
నిపీడితాగోపగణాన్సభీతాః
పదాబ్జయుగ్మంశరణంసమాయుః
కృష్ణస్యమాయామనుజస్యరాజన్ 15

అథావలోక్యాశితదుఃఖమింద్ర
కృతంచతత్కర్మముధాచికీషుణా
ఉన్మూల్యగోవర్ధనశైలమేక
కరేణబిభ్రాహయధాశిలీంధ్రం 16

అథాజ్ఞయాంగీకృతశేర్వికేశా
స్సగోధనాస్సద్గిరిరాజభర్తృ
సప్తాహమూర్ధ్వీకృతధారితశోకాః
కృష్ణేక్షణాపాస్తతృషఃప్రహృష్టాః 17

సప్తాహమేకాకృతిధానుదేవే
ధరత్యగేంద్రంశితరక్షణాయ
ముధోద్యమోజిష్ణుర వారయత్తాక్
ఘనానభిజ్ఞాతదీయశక్తిః 18

ముక్తేథమేఘైర్గగనే వజేశాః
కృష్ణాజ్ఞయాగాసుచ తానివృత్తాంః
నివేశయామాసురుదారభూప్రదేశం
గిరించతంనండసుతఃప్రహృష్టః 19

తదాంతరిక్షేన్యపదమ్మృదంగా
భేర్యశ్చదేవైర్వినహతాఃప్రహృష్టైః
జగుశ్చగంధర్వపరాస్సవీణా
వృష్టిశ్చపుష్పాన్యపతన్నభస్తః 20

వ్రజంప్రవిష్టేసహగోపవర్గే
కృష్ణేకదాచిద్రహసిప్రవీణః
సాకంసురభ్యాసురరాట్పదాబ్జే
ననామకృష్టస్యకృతాపరాధః 21

తుష్టావతంహోమయితుంస్వకీయం
మహాపరాధంశ్రుతిశీర్షవాద్యైః
స్తవ్యస్సతస్మైకరుణామతానీత్
ప్రదర్శయన్శ్రీమదమోహదోషం 22

స్తుత్వాతత స్తంసురభిఃపయోభిః
స్వీయైశ్చగాంగైస్సురదంతిధూతైః

ఇందోర్గిణాకంసనురేణకృష్ణం
సమభ్యషించద్ధృతమర్త్యభావం 23

అథాగతంతేనజగద్విధర్తా
గోవిందనామాధరదుజ్వలాత్మా
ఇంద్రశ్చకృత్వాప్రణతింసభృత్యో
స్వస్మైజగామస్వపురంసభృత్యః 24

ఇంద్రాభిషేకేవసుదేవపుత్రే
లోకాఃపరాంనిర్వృతిమాప్యతుష్టాఃి
నిర్వైరచిత్తానిఖిలాశ్చభావా
భూమిస్త్వకృష్టాఫలతీప్రకామం 25

నందఃకదాచిద్విహితోపవాసా
హరేస్తుధావచ్చితమాదవాంఘ్రిఃి
పాతఃపరేద్యుర్యమునామవాప
స్నాతుంవిశాపిచతీర్థదేశం 26

జగాహగాఢంతముదారసత్త్వ
భృతోసురఃకశ్చనపాశధర్తుఃి
అవీక్షమాణాస్తుపాత్రశోకాఃి
కృష్ణంసరామంప్రజపాలిలేపుఃి 27

వరుణలోకగమనం

అథాగతశ్శోకముదీక్ష్యతేపాం
కృష్ణఃప్రచేతస్సవిధంప్రవిష్టఃి
దృష్ట్వాతముత్థాయవినమ్రమూర్ధా
ప్రత్యర్చయన్నందమపామధీశఃి 28

త్వద్దర్శనాధీకృపితరంత్వదీయ
మానీతవానస్మివిభోతదాగఃి

ఋంతవ్యమిత్యప్పతినాతచానీం
కృష్ణాధికతోగాజ్జనకేనసాకం 29

ఏవంవిచిత్రంమహిమానమైశం
స్వంవీక్ష్యగోపైర్వనుదేవసూనుః
సంప్రాధికతోవిస్మితమానసైస్వం
సందర్శయామాసపదంప్రధానం 30

కృష్ణఃకదాచిచ్ఛరదిప్రసన్న
క్యోత్స్నల్లసద్యామునసైకతాంతః
స్థితోముఖాంభోరుహవూరితశ్రీ
వేణుజగాదూరవిసారినాదం 31

రాసక్రీడాఘట్టం.

శ్రుత్వాతద్గీతశబ్దంశ్రుతిమధురతరం
గోపికాఘూషసంస్థాఃి
హిత్వాతాస్తాఃిక్రియూసాస్వఃిపతిగురుతనయై
ర్వారితాస్తాఃివిలంఘ్య
వ్రవ్రస్తద్యామునేయంపులినమతిమనో
జన్మలీలంసవేణుం
పృష్ట్వాకృష్ణంప్రమోదప్రళిధిలహృదయా
స్సస్వజుగాఢబంధం 32

తాసాంప్రేమాత్మగాఢంధృఢతరమతులం
జ్ఞాతుకామఃిమూరఃి
సాధ్వీనాంధర్మమాసాంపతిగురుతనయా
ద్యాశయంజ్ఞాపయిత్వా
బంధూనస్సర్వథాత్వంత్వయిగతహృదయా
స్తాక్తిగేహాన్వయంభోఃి

పాహి స్వాత్మన్నిధానంతవపదశరణా
స్మాతిమహోత్థ్యనాథ 33

ఇత్యేవంజ్ఞాపితార్థఃప్రముదితహృదయో
వానుదేవస్తిరోయామాం
గోపీస్తాస్సైకతాంతర్వ్యరమయతతదా
రాసలీలావిధానైః
సర్వాస్తద్రాత్రసంగాహితపులకయుతా
గోపికాస్సర్వరాత్రం
క్రీడంతోమన్యమానానిమిషమివజగుః
కృష్ణలీలానికామం 34

తాసాంప్రేమాతిగాఢంవ్రజపతితనయో
వీక్ష్యతాస్తాత్క్యకామ
స్సద్యోంతర్ధానమాపత్పులినతలగతో
వీక్షమాణశ్చతాభిః
తాస్తత్రాన్వేషమాణాఃప్రియమధవిపినే
యానునేనందసూనుం
విభ్రాంతాఃకృష్ణచేష్టావిలులితహృదయా
శ్చేరురున్మత్తతుల్యాః 35

వనాద్వనంతాఃపరితోభ్రమంత్యః
పప్రచ్ఛురద్రిద్రుమవీరుదాదీన్
దృష్టఃప్రియోనఃక్వనునందసూనుః
యుష్మాభిరద్ధావదతేతిదీనాః 36

అథాప్యదృష్టప్రియదర్శనాస్తాః
తచ్చేష్టితానుక్రియయావనాంతే
మనోవిధత్తంకృతశేముషీకాః
లీలాస్తదీయాహ్యనుచక్రురిత్థం 37

కాప్యన్యకాశీతల్పలపూతనాత్వం
అన్యాపిబత్తత్స్తనజంచకాచిత్
కృష్ణానుకారేణతదైవచాన్యా
కాళీయథావాతయువాహమూర్ధ్నా 38

కృష్ణస్యలీలానిఖిలాఇతీవ
గోప్యోనుకారేణనిదర్శయంత్యః
వనాంతరీక్ష్యపదాంకితాని
దృష్ట్వావిలేపుర్విరహాతిశాత్ 39

గోప్యాశ్చకస్యాశ్చిదుదారపాద
చిహ్నానువృత్తంపదయోఃప్రియస్య
చిహ్నానివజ్రాంకుశపద్మరేఖా
విభూషితాన్యైత్యవిలేపురార్తాః 40

ఊచుర్మిథస్తావిరహేణపత్యో
ర్విభ్రాంతచిత్తాశ్చరితేనచాస్య
అహోనుధన్యాకిలయాముపాహ
విహాయనఃప్రేమరసేననాథః 41

ధన్యాకిలేమాత్రభవేశ్యపుష్పై
రలంకృతాయాయదువల్లభేన
సత్యంబతైషాభగవంతమన్య
భవేచయామానతచేతదాప్తం 42

ఏవంకృష్ణపదాంకితానివిపినే
వీక్ష్యధ్వనాతేనతాః
గత్వాతత్రనిరీక్ష్యగోపతనయాం
కాంచిత్తథైవాకులాం
త్యక్తానంబదనూభవేచపతే
నానాంనుగేనాతురాః

గాయంత్యఖిలతద్గుణాకృతివచో
లీలాప్యనై మునిశాం 43

గోపికాగీతారంభః

తమస్యపారేవితతే వనాంతా
న్నివృత్యగోవ్యఃపులినంపునశ్చ
సంప్రాప్యసంస్మృత్యచతస్యలీలా
తదాగమోత్కాజగురేకతానాః 44

జయతిజయతిక్షోభోజన్మనా తేనితాంతం
శ్రయతఇహచదేవీ తేనపాయిన్యధీశ
దయితవిపినమధ్యేత్వద్విమోగాప్రశోకా
వయమిహవిచరామఃప్రేమతోపీక్షయాస్మాన్ 45

నిజర్ధావివక్షా

శరదివికసదంభోజన్మగభోదరమిశ్రి
నయనయుగశదూరాణర్వతోనఃఫలం తే
కిమిహసముపలభ్యంనాథకింత్వేషమూయో
వధఖతినిగదామఃపశ్యనస్తత్కటాక్షైః 46

విషజలఫణిరక్షోవైద్యుతోద్వాతమాద్యా
తతవిపదురుబంధాన్మోచితాఃప్రాణనాథ
వయమిహభవతాపైపుత్రమత్యాదిబంధూన్
అపిసపదివిహోయత్వత్పదాబ్జంప్రవవన్నాః 47

అయినిఖలజనానామంతరాత్మాభవాన్మో
హృదయనయనహారీయాచితోవిశ్వకర్తా
నకలభువనరక్షాకృద్యదూనాంమలేస్మా
నళుపగతజన్మాపాహినోపాంగభంగైః 48

భవజలనిధితారోపాయమంఘ్రిద్వయం తే
శరణముపగతానాందశీతాతీతిముద్రం
కరసరసిజమస్మన్మూర్ధ్నిలక్ష్మీకరాగ్ర
గ్రహణరచితచిహ్నంష్టపద్మోపాయనంనః 49

వ్రజపయువతినూనధ్వంసదక్షస్మితం తే
వదనసరసిజంనోదర్శయ్యకశీతానాం
వినతజనశరణ్యంత్వత్పదాంభోరుహంనః
కురుకుచకృతపీఠంనాథసాధారణంనః 50

మధుమధురగిరానస్సాంత్వయ్యకాంతదీనాః
అధరమధురసంచాప్యాయితంపాయయంశ్చ
స్మితలసితకటాక్షైఃప్రేమగర్భైఃపచారై
ర్విరహజనితతాపంహారయాస్మాకమీశ 51

భవజలనిధితప్తోజ్జీవనంతేపదానం
కవిభిరుపనిబద్ధంగద్యతఃపద్యతశ్చ
నిఖిలభువనగీతంకీర్త్యమంతోనిశంయే
ననునహిబత తేషాంకల్మషంప్రాణనాథ 52

తవవిరహజతాపాత్నాథనోల్పాపికాలఃి
యుగశతమివగచ్ఛత్వ్యద్దృష్టాపదానాం
కుటిలచికురరమ్యంత్వన్ముఖాంభోరుహంనః
నయనమధుకరాణాంప్రీతిదంనాథకుర్యాః 53

ఇతివివిధముదారంకృష్ణదివ్యాపదానం
మధురమనుగిరంత్యఃికాతుకోద్విగ్నచిత్తాః
రురుధురపరిలంభాత్తస్యగోప్యోనితాంతం
పులినభువితటిన్యాస్సంగతాపైమిథస్తాఃి 54

తత్రావిరాసభగవాన్స్మితశోభిరమ్య
వక్త్రారవిందపరిలంబ్యలకాళికాంతః

స్వాశ్లేషలోలుపవధూముఖపీనమాన
దివ్యాంగకాంతిలహరిర్జగతామధీశః 55

తద్దశనాగతమహాప్రమదాభిమగ్నా
గోప్యోతివిస్మృతవియోగశుచస్తదానీం
ఆలింగితాయదుభువాకుచకుంకుమాంకైః
వక్షస్తదీయ్యముసంపిదధుర్వినోదాత్ 56

ప్రేమాతిరేకాదధలోకనాథ
స్తాభిర్విలేనేసహరాసలీలామ్
సర్వాస్సమీపస్థమమంస్యతస్వం
యధాతధైవాశ్రితనైకరూపః 57

ఇత్థం

అంగనాయుగళమధ్యసంస్థిత
స్తత్రరాసమతనోత్సమాధవః
యత్రసర్వవనితాఅపిప్రియం
స్వాంతికస్థితమమంస్యతేశ్వరం 58

తత్క్రీడితంద్రష్టుమనంతమధ్యే
దేవ్యస్థితాఃకామహతానిదధ్యుః
తారాధిపశ్చాపినువిస్మితాత్మా
గతింవిసస్మారనిజాంసతారః 59

క్రీడాశ్రమాకులపరిప్లుతఘర్మబిందు
విద్యోతితానిపనితాముఖపంకజాని
పాణ్యబ్జతఃపరిమృజన్మృదుశీతలేన
భూయోవిహారరసికోముదమాతతాన 60

తాసామధశ్రమమపోహితుమంబుజాక్షో
తాభిస్సహోంజనివిశేషవిహర్తుకామః

వ్యోమస్థితైరనిమిషైస్సముదీక్ష్యమాణ
స్సమ్యగ్వినోదమతనోత్సలితటిన్యాం 61

ఉత్తీర్యతస్మాదథనందనూను
గోపీభిరున్మస్తకకామితాభిః
ఆవిశ్యరమ్యాణివనానికృష్ణో
రేమేయథేభఃకిలవారితాభిః 62

విహృత్యసర్వాంరజనీమథైవం
గోప్యోయయుస్వానిగృహాణిసర్వాః
తాస్సాన్తికస్థాఃకిలమన్యమానా
గోపానకుప్యంతిచకృష్ణభగ్నాః 63

ప్రస్తావ్యకృష్ణోపిచతాముపాయై
ర్బాహ్యైస్వయంచావ్యగమన్నికాంతం
ఆవిశ్యగేహాన్యపికృష్ణచేష్టాః
పునఃపునఃసస్మరురుద్గతాశాః 64

అథోత్సవేభూతపతేఃకదాచిత్
గోపాయయుఃకాననమంబికాయాః
నందస్సనూనుస్సహతైశ్చతత్ర
గత్వాంబికారాధనమాతతాన 65

రాత్రౌశయానంజగృహేభుజంగో
నందంహఠాత్కశ్చనభీమరూపః
చక్రందనందోదదహుశ్చగోపా
స్సమాగతాస్తంజ్వలదుల్మకాగ్నైః 66

తథాపినాముంచదహిస్తునందం
కృష్ణస్తతస్తంవదతోజఘాన
ఉత్సృష్టనాగాకృతిరాహపృష్టః
కృష్ణేనవృత్తాంతమథస్వకీయం 67

సుదర్శనాఖ్యోహముదగ్రమానో
విద్యాధరఃకశ్చనకామచారీ
దృష్ట్వామునీనంగిరసోవిరూపాన్
జహాసరూపేణనిరూఢమానః 68

అథాపమానాత్కుపితామునీంద్రా
శ్శాపంవదదుర్మ్మమ్యముదారబోధాఃి
తతోవిరూపామగమంతుయోనిం
త్వదంఘ్రిసంస్పర్శనముత్తభూతాం 69

నిర్ముక్తశాపస్తవపాదపద్మ
సంపర్కతోలోకపతేమహాత్మన్
అనుజ్ఞయాతేనిజమేవలోక
మిచ్ఛామిగంతుంకరుణాసముద్ర 70

తథేతిచోక్తోయదునందనేన
సుదర్శనస్తంప్రణిపత్యమూర్ధ్నా
జగామలోకంస్వకమృద్ధియుక్తం
గోవాస్తమద్వీక్ష్యతువిస్మితాస్తే 71

సమాపితేత్రమహోంబికాయా
వనాత్సగోపాలగణోయదూనాం
పతిర్వ్రజంప్రాప్యనిజంపురేవ
రేమేగుణైరంతతసర్వలోకః 72

తతఃకదాచిద్విపినేసుపుష్పితే
నిశాముఖేప్రోదితతారకాకులే
హరిశ్చరామస్సహగోపబాలకై
ర్వ్రజప్రతుస్త్రీజనమధ్యసంస్థితౌ 73

అగాయతాంతత్రచవేణునాతౌ
సమస్తభూతశ్రుతిమోదకారి

గోప్యస్తథాతద్భవణోత్థమూచా
విదుర్వనై జంవపురావిలాసాః 74

తతాగతఃకశ్చనశంఖచూడ
నామాఖబేరానుచరస్సమేత్య
వధూజనంతందిశిచోత్తరాయాం
నిసాకసమూమూసతయోస్సమక్షం 75

విలోకితస్తస్యవధూజనస్య
నిశమ్యరావంయదువంశవీరౌ
ఉదీర్యమాభేరితిసాలహస్తా
తముద్యతౌహంతుముదారవీర్యా 76

అనుద్రుతౌతావథవీక్ష్యయక్షో
భీతోవిసృజ్యాద్రవదంగనాస్తాః
తమన్వధావద్యదువంశవీరో
రామస్తురక్షన్నబలావ్యలిస్థే 77

అథావిదూరేధనదానుగేన
సమేత్యకృష్ణోవినిహత్యముష్యా
తన్మూర్ధ్నితత్రస్థమణింగృహీత్వా
దదేశరామాయవధూసమక్షం 78

ఏవంనికానుసారిణానియతంచరంత్యో
గోప్యోదివావ్రజతిపశ్వవనాయకృష్ణే
రమ్యంవనంవిరహవేదనయాకులాస్తా
స్మృత్వాతదీయచరితా నిదినానినిన్యుః 79

కృష్ణస్థితోవనతలేపరితఃపశూంశ్చ స్వాన్
సంచారయంకుసుమబహవిభూషితాంగః
వేణుస్వనేనసకలశ్రుతిమోదనేన
గోపీమనాంసిలులితాన్యకరోన్నితాంతం 80

వృషభాసురవధః

తత్రాగతోవృషభరూపధరఃకదాచిత్
దైత్యోమహావపురుదగ్రకకుద్విషాణం
తంపీడ్యదుద్రువుర పారభియాచగాఖా
గోపాశ్చకృష్ణమగమత్శరణంనుభీతాః 81

స్వానాంభయంనమవలోక్యయదూద్వహోథ
తస్యాభ్యుపేత్యసమరాయతమాహవేన
ఉత్పచ్ఛశృంగతలదారితమేఘమాలి
స్సోప్యద్రవద్యదుపతింఖురభగ్నభూమిః 82

తమాగవిన్యస్తవిషాణయుగ్మం
సమావతంతంసముదీక్ష్యశౌరిః
పదాన్యథాష్టాదశబద్ధశృంగః
పళ్చాదపానపరయాదదిరూపం 83

గృహీతశృంగంవినిపాత్యభూమౌ
పదాసమాక్రమ్యచనిష్పీడ
యద్ధార్ద్రివస్రంత్యధతద్విషాణ
ముత్కృత్యతంతేనజఘానరుష్టః 84

తస్మిన్హతేవృషభరూపధరేనుకేతు
గోష్ఠంసమస్తమభవన్ముదితంవిశోకం
కృష్ణశ్చతత్రసభాభిస్సహితస్సుభి
లీలాభిరాస్తగమయద్దివసాన్సరామః 85

ఏవంగోపీభిరీశఃకృతవివిధరతిః
ప్రీణయన్తానితాంతం
త్యక్త్వాతావైకదాచిత్ భువిసకలవనో
ద్యానగిర్యగ్రచారీ

రాధాంకృష్ణావసాయాంవివిధసుమఫలో
ద్యానగర్భేషుతస్యాఃప్రీతింకుర్వన్విజహ్రేవివిధరసయుతం
నందసూనుఃప్రకామం 86

రాధాసహాయోధహరిఃకదాచిత్
ప్రాప్తోతిరమ్యంమలయాచలేంద్రం
తత్రస్థితంధ్యానపరంవటస్య
మూలేవసంతంమునిమన్వపశ్యత్ 87

సర్వాంగవక్రస్సతమైక్ష్యచాష్టా
వక్రాభిధానోమునిరంబుజాక్షం
సంత్యక్తయోగఃప్రణతస్తదైవ
తత్యాజదేహంచరణోపకంఠే 88

అస్పష్టాళంవపుషస్తదీయా
దూర్ధ్వంవినిర్గత్యమహత్సతేజఃఅధఃపతిత్వాచవపుషంపరీత్య
కృష్ణంతదంఘ్ర్యోర్విలయంజగామ 89

అష్టాంగవక్రచరిత్ర.

రాధాధకృష్ణంపప్రచ్ఛమునివైభవవిస్మితా
కోయమత్రమునిశ్శ్రీమర్ద్ధిత స్వత్పదసేవకఃప్రచేతసోధాతృతనూభవస్య
పులోసితోనామమునిర్బభూవ
కృత్వాతపఃపుత్రకృతేసదీర్ఘం
అలబ్ధపుత్రస్సుభృశంవిషణ్ణఃసత్యవ్రతారామోవపురంతరిక్ష
వాణ్యానిరుద్ధోపిచతన్నివృత్త

తత్ప్రేరణాదేవతదాశివస్య
లోకంయయూనతత్కరుణోపకాంక్షీ 92

తపఃప్రసన్నేనమహేశ్వరేణ
మనుంత్వదీయంసమవాప్యదత్తం
ద్వ్యష్టాక్షరంతేనభవత్ప్రసాదం
సంపాద్యలోకైఃతనూజమగ్ర్యం 93

సదేవలోనామమునిస్సుయాజ్ఞ
నుహీభృతఃపార్ష్యసతీంతనూజాం
తయాసహానేకవిహారదేశే
వ్యనేకధాసంవిజహారదేవి 94

కదాచిదజ్ఞాసతుగంధమాదనే
తయాసహాయంవిహరన్ముదామునిః
విరక్తచిత్తోనిశితాంవిహాయవై
తపోవిధాతుంగతవాన్మనోహరం 95

తస్మిన్తపస్యవిరహాకులమానసాసా
తత్యాజదేహముపలబ్ధమతిర్విదిత్వా
సోప్యర్దిగహ్వరనివాసవినిశ్చితాత్మా
మత్పాదపద్మశరణోవితతానయోగం 96

రంభాతదాగత్యగురోపదేశా
త్తంకామయామాససురమ్యకాయం
తాందేవగంధర్వపరోమునీంద్రో
న్యషేధదూరీకృతసత్ప్రచారం 97

సోద్దిష్టరోధాగతరోషవశ్యా
రంభాశపత్తంమునిమాత్తసత్వం

యథాహిమో హిన్యశవద్విరించిం
పురాత్మకామోపనిరోధహేతుం 98

స్ఫోటాంగభక్షోసితదేహవర్ణో
విభ్రష్టతేజావిగతప్రభావః
శాపేనతస్యావిమనాముసీంద్రో
మత్పాదయుగ్మంహృదినోదదర్శ 99

మయాధసాంతేస్వర్వ్యపనీతశోకః
పునశ్చతేవేతపసావశేణ
మయాద్యదేవ్యాశ్రితవత్సలేన
విమోచితోయంవిషమాద్దురంతాత్
సంసారసింధోర్మమభక్తవర్యో
మత్పాదపద్మాంతికమాజగామ 100

విరించేర్మోహనీశాపః.

అథాహవృష్ట్యోవనుదేవనూను
స్మరాథయాశాపమజస్యరాజ
యెనాత్రలోకేకమలాసనోయం
నవూజ్యతేనద్భిరుదారశీలైః 101

మన్వంతరేరైవతనామ్నిరాజా
సుచంద్రనామాఖిలధర్మవేత్తా
మనోస్తనూజఃకిలరైవతస్య
తపాచరచ్ఛ్రీశవదాఖిలాషః 102

తవశ్చరంతంమలయాద్రిదర్యాం
వల్మీకసంఛన్నముదగ్రవేషం
నిర్మాంసచర్మాణముదీక్ష్యవేధా
కృపావశస్తన్నికటంజగామ 103

కమండలుస్థేనజలేనవేద
మంత్రానుసంధానపవిత్రితేన
సంపోక్ష్యవాల్మీకిమథోత్థితంతం
ప్రణమ్యమూర్ధ్నానృపమాహవేధాః 104

తుష్టోహమాసన్నృపవర్యతుభ్యం
తపఃఫలందాతుముపాగతోద్య
వరంవృణీష్వాభిమతంమహాత్మ
యతస్త్వయాఘోరతపోహ్యకాషీఃి 105

తతస్సచంద్రోపరితుష్టచేతా
విజ్ఞాపయామాసవిధింవరార్థం
సదాహరేఃపాదసరోజయుగ్మే
భక్తిర్మమస్యాదితిదాస్యపూర్వం 106

తథేతివేధావచనేసమాప్తె
విమానమారుహ్యసురోపనీతం
గతస్సచంద్రోనృపతిఃపరంత
ద్విష్ణుపదంపాప్యతుతోషయుక్తః 107

తస్యాశ్రమాత్స్వంభవనంవ్రయాంతం
మధ్యేపదవ్యందుహిణంనమీక్ష్య
మోహన్యభిఖ్యాసురవారయోపా
కామాంధచిత్తాపితరంస్వకీయం 108

యయాచభోగంవివిధాయులజ్జాం
విదశయంతీబహుశోవిలాసా
తతోనిషిద్ధాసురవృంగవేన
కామాతురాదుఃఖపరాబభూవ 109

రంభోపదేశాదథమీనకేతు
మారాధ్యకృత్వాసమధుంనహాయం

తమేవమోహిన్యజసన్నిధానం
గత్వాపున స్తంచకమేరతాయు 110

విధిశ్చచిత్తేవినివేశ్యభక్త్యా
పాదారవిందేవరమస్యపుంసః
చచాలధర్మాన్నచకించిదేతాం
న్యషేధదద్యైర్వచనైర్దృఢాత్మా 111

తదావిధిఃకామవిదీపకాని
దృష్టానిమిత్తానిమధుంచమారం
చుకోపతంచాత్మభువంశశావ
దగ్ధాంగయష్టిభవితేతికీ ర్తిం 112

కాపేనభిన్నేనమధోమనోజే
తథైవయాతేసురవారమోహా
భూయోపిభూయోరతిమాచకాంక్షే
కామాదికాపద్మజముత్కటంతా 113

తథాపివేధానచచాలధర్మాత్
అధాశవత్తంహుపికాసురస్త్రీ
యస్మాన్నకామంవ్యతనోర్మమాద్
తత్తంనపూజాంహిలభస్వలోకే 114

శప్త్వేతితస్యాంస్వరతింగతాయాం
శాపాదితఃపద్మభవస్వపుత్రైః
సనందనాద్యైఃపరమర్షివర్యై
స్సంచోదితోధామజగామవిష్ణోః 115

ప్రణమ్యదేవంనరసింహరూపం
మమైవమూర్త్యంతరమాదిదేవం
రహస్యవాదీద్విమనాస్స్వకాపం
హిరణ్యగర్భఃకిమలాసఖాయు 116

సంబోధ్యధర్మంబహుశోవిరించిం
స్వయంసమేతావనితాకదాచిత్
త్యాజ్యాసచేత్యాదిసమాత్తసారం
తంసాంత్వయామాసవిధింశుచార్తం 117

స్వామ్యాజ్ఞయాతత్రతవసర్గవిరించి
స్త్రాగతానండతీర్థవిరించీక
దశాననంచాపిశతాస్యయుక్తం
సహస్రవక్త్రంచతథాన్యనేకాక 118

నిరీక్ష్యతేషల్పతరాంస్వకీయాం
శక్తింవినిశ్చిత్యవిసిస్మయేసః
తేచాభివంద్యాంఘ్రియుగంవిభోస్త
త్తేనానుశిష్టాస్వపదాన్యవాపుః 119

అథాగతస్తత్రవృషాధిరూఢః
జటావనోద్భిప్రసుధాంశురేఖః
ఉమావతిర్మత్వదభక్తినమ్రమః
జగాగుణాన్మేకమలేవిపంచ్యా 120

తదావిరించిర్మశాసనేన
గంగాజలేధూజటిశీషమధ్యాత్
సర్వత్రపూర్ణేపరమేపవిత్రే
స్నాత్వావిముక్తింగతవాహిశాపాత్ 121

పురావిధాతాసనకాదివుత్తై
స్సతాంభసృష్ట్వారతినామభేయాం
తదీయరూపాభినివిష్టచేతా
రంతుంతయాసాకమియేషమూఢః 122

పితాగృహీతాసురతాయభీతా
రతిర్యయావగ్రజసన్నిధానం

అనుద్రుతస్తాంవిధినైష్ఠపుత్రాత్
విబోధితశ్చైస్రుపయాతలోభాత్ 123

బుద్ధ్యావినిధార్యవిధేయతత్వం
పాపానుగంస్వంవిజహౌశరీరం
రతిశ్చనాశంజనకస్యదృష్ట్వా
తత్యాజదేహంవిరహేణఖిన్నా 124

పితుర్భగిన్యాశ్చవియోగతప్తై
స్సనందనాద్యైస్సనయైర్విరించిః
సంపాద్యితోహంశరణంశిశానా
మజీవయంతేచపునఃప్రసాదాత్ 125

అధోత్థితోలోకపతిర్విరించి
ర్విజ్ఞానవిజ్ఞాతపరాపరార్థః
తదాదిశైరాగ్యనిధివిరేజే
వ్యక్తేషుసాక్షాద్విషయేషుధీరః 126

తాదృద్విరక్తేరపిమోహనీంతాం
తత్యాజతాంతాస్వయమాగతాంచ
అండాధిపశ్చేనచతస్యగర్వః
విజ్ఞానవద్ధ్యానచభూవభూయాత్ 127

మద్దేహరోమ్ణాంగణనాపియత్స్యాత్
అథాపినైష్ఠాంగణనావిధీనాం
స్వోత్కృష్టవిజ్ఞాననిధిర్విధాతృన్
సహస్రవక్త్రప్రముఖానవేకాత్ 128

ప్రదర్శయిష్యాచతురాననస్య
గర్వస్యభంగోవిహితోమయాసీత్
సరస్వతీప్రీతియుజశ్చతస్య
వైరాగ్యభంగశ్చకృతోహిదేవి 129

రుద్రగర్వభంగః.

ఏవంత్రినేత్రస్యచగర్వభంగః
కృతోమయాతత్కథయామిరాధే
తదైవసూర్యస్యధనంజయస్య
గౌర్యావిధోశ్చాపివదామిదేవి 130

శంభుయుద్ధైష్షష్టిసహస్రసంఖ్యై
రారాధ్యమానేనచమల్పసాదాత్
సర్వామరాధిక్యమవాప్యతేన
సర్వాభివంద్యోభవదుత్తగర్వః 131

వృషాభిధానశ్శకునెస్తనూజః
దైత్యఃకదాచిద్గిరిశంస్వమాసైః
క్షేత్రేతుకేదారపదేసమచర్య
వవ్రేవరంస్వాభిమతంచురూపం 132

యన్మస్తకేపాణిమహంనిదధ్యాం
సభస్మరూపాభవితేతిమూఢః
తద్ధోతిదోక్తంశితపక్షపాతాత్
శివేనతత్రాభిమతింవినాపి 133

పరీక్షితుంతంతువరంతదైవ
శిష్టేశివస్యైవకరంనిధాతుం
ఇయేషదైత్యస్తదనుత్రినేత్రః
భయాత్పరిద్రావశరణ్యకామః 134

తమన్వధావద్దితిజోపిదేవం
సచాగతస్త్రాణపరోమదీయం
వైకుంఠలోకంసనకాదిసేవ్యం
యత్రస్థితోహంశితరక్షణార్థీ 135

తథావిమృష్టండితిజోపసృష్టం
దృష్ట్వాగిరీశండితిజంచదేవి
దండోపవీతాజినచిహ్నదీప్తం
మాయావటుత్వంపరిగృహ్యదూరాత్ 136

ప్రత్యుద్గతోహంకుశపూతపాణి
స్తమాశిషావర్ధయమాశ రేంద్రం
సాంత్వేనసృష్టస్సమువాచసోపి
ప్రయోజనంస్వాగమనస్యదేవి 137

శ్రుత్వావచస్తస్యవునస్తమాహ
విమోదయన్గీర్భిరహంతదానీం
దత్తస్యశాతిక్రలయంపిశాచ
శృణ్వాకథంతద్వచనేసురేంద్ర 138

యదిప్రమాణంతవతస్యవాక్యం
కథంవిషణ్ణోసిపరీక్షితుంతత్
కరంనిధేహిస్వశిరస్యధాత
స్మిత్వాదిదేశేంద్రతస్ఫుటంస్యాత్ 139

ఇత్థంప్రకారైర్మధురైర్వచోభిః
విమోహితోదైత్యవరస్యమూర్ధ్ని
కరంనిచిక్షేపతదావినష్టో
భస్మీకృతిత్వంసమవాపరాధె 140

తతోవిగర్వోవ్యసనేముక్త
స్తుష్టావమాంభూతపలేప్రహృష్టః
అన్యాంచతద్గర్వవినాశగాథాం
వదామిరాధేశృణుసావధానా 141

పురాతుహంతుంత్రిపురంప్రయాతో
దత్తంమయాశూలవరంవిహాయ

శంభుస్స్వశక్తింవరమాంవిజానన్
చకారయుద్ధందితిజైరపారం 142

తదాతినేత్రేణహతస్సురారి
శ్శరైర్విసంజ్ఞస్సరథఃపపాత
సంజ్ఞాంపునఃపాప్యమృడంరథస్థం
నిపాతయామాసరథేనసాకం 143

కృతప్రతీకారవిముగ్ధచిత్తే
తస్మిన్విచేష్టేపతిదేగిరీశే
కృపావశోహంవృషరూపధారీ
శృంగద్వయేతస్యరథంనిధాయ 144

ఉత్థాప్యతంచాపితధావిసంజ్ఞం
శూలంసమాదాయకరేదదంతం
తతస్సశూలేనజఘానశత్రుం
మయైవదత్తేనపురారుణారిః 145

ఎవంతుభగ్నో గిరిశస్యగర్వః
యెనావృతోమామపివేదనేశం
యోయోభిమానిస్వబలేనదేవి
భగ్నోభవేదేవమిహైపలోకే 146

శ్రుత్వేతివాణీంవసుదేవనూనోః
రాధావునఃప్రాహపతింసురేశం
శివస్యభస్మాస్థిధృతేస్మిమిత్తం
పంచాస్యతాదిగ్వసనత్వహేతుం 147

శంభుఃపురాషష్టిసహస్రసంఖ్యా
రారాధ్యమాందేవియుగైకవసన్నం
మాంస్తోతుమాస్యేననచేకకేన
తృప్తశ్చతుర్వక్త్రమకత్థశాంతః 148

తదాప్రసాదాన్మమతస్యభూప
విదోభవద్వంచముఖానిశంభోః
ఏకైకశోఽక్షిత్రయదీపితాని
దేవ్యుచ్యతేపంచముఖస్తతోయం 149

సతీయదానష్టతనుస్స్వపత్నీ
దాక్షాయణీతేనహరోదధార
తదంగభస్మాపితదస్థిమాలాం
తత్ప్రేమతస్తక్తసుగంధమాల్యైః 150

వైయాఘ్రిమస్యాజినమిష్టమాసీత్
యోగానుకూల్యేనసలేందుమౌళేః
శ్మశానమాసీదపినిర్జనత్వా
ద్వాసాహ్యమాన్నసమదంగదృష్టేః 151

భీతాస్సుపర్ణాద్విహగాధిరాజాత్
నాగాగిరీశంశరణంప్రపన్నాః
దత్తైతతస్తానిపభూషణాని
దత్వాభయంకారుణికోనిధాంగే 152

సతీవియోగేనవిషణ్ణచిత్తః
భ్రమజ్జగత్యాంగిరిశోనితాంతం
రుదద్వపాత్రవణయేనసిద్ధి
ప్రేక్షేతతోమత్ప్రతిభోధితోభూత్ 153

జ్ఞానాసినామాత్ప్రిహితేనశోక
తరుంతదోచ్ఛిద్యమయిప్రణీయ
భక్తింపరాందేవిమదీయభక్తో
స్తామేవపత్నింజగృహేన్యరూపాం 154

రుద్రసపార్వతీకాపః.

భక్తోత్తమస్యాపిమహాద్యశంభోః
ఉచ్ఛిష్టమాసీదపవిత్రభూతం
తాపేనగౌర్యాఃతదిదంవదామి
రాధేసమాకర్ణయసావిధానా 155

సనత్కుమారస్తుపురామహర్షిః
వైకుంఠలోకంసమవాప్యతత్ర
సంసేవ్యభక్త్యామమపాదయుగ్మం
తుష్టావమాంభక్తివినమ్రమూర్ధా 156

మద్భక్తశిష్టంసమవాప్యభక్తం
భుక్త్వాస్వయంతత్రచశిష్టమల్పం
దదౌస్వయంబంధుజనాయతుష్టః
ప్రసాదమాత్మ్యమధోర్ధ్వజానః 157

శివస్తుశిష్టంమమదేవిసిద్ధి
శ్చేతేప్రసాదంసమవాప్యభక్త్యా
జగ్రాహతుష్టస్వయమేవపశ్చాత్
ననర్తగాయన్మమదివ్యకీర్తిం 158

భుక్తంకుమారాత్ అధమత్వసాదం
శ్రుత్వాభవాసిత్రిజగత్సపూతం
స్వానాదదాద్రోషయుతాశశాప
దుష్టంశివోచ్ఛిష్టమభోజ్యభూతం 159

సంశ్లాఘితాహైమవతీశివేన
ప్రసన్నచిత్తాధబభూవతస్మిన్
స్నాత్వావిపక్వాన్నమధాపయిత్వా
మహ్యంప్రహృష్టాసధవాన్వభుఙ్క్ష్వ 160

అతోపవిత్రంశివభుక్తశిష్ట
మదంనుయేతేశ్వసుజన్మభాజః

మదీయముచ్చిష్టమనఘ్యమార్యే
సంప్రాప్యతేపుణ్యవశేనసర్వైః 161

శివప్రసాదంచమమప్రసాద
మిశ్రఃచపూతంభవతీతిగౌరీ
ఉవాచభర్త్రాబహుశస్తుతాసా
తథైవకేచిత్ ప్రచరంతిదేవి 162

ఇత్యాదికృష్ణేశ్వగర్వభంగ
కథాముదీర్యాథగిరీంద్రపుత్ర్యై
పురందరస్యాపిచగర్వభంగ
వృత్తాంతమూచేప్రథితంత్రిలోక్యాం 163

గౌరీస్వసాందర్యకృతాభిమానా
పతింపృణానాభవమేవతుల్యం
విధాయమారంసమధుంసహాయం
తపోవనేపర్యచరత్తమీశం 164

దృష్ట్వావకాశంగిరిశస్యమారః
ప్రసూనబాణంప్రముమోచతస్మై
దగ్ధస్తథారోషయుతేనకామ
శ్శివేనగర్వశ్చహతోద్రిజాయాః 165

పురందరస్వాజ్ఞతపుణ్యసిద్ధం
ప్రాప్యత్రిలోకేవిభుతాంమదాంధః
గురోరవాప్యాంగిరిసాచ్చసిద్ధ
మంత్రంసగర్వఃప్రకృతింవవంచ 166

తస్యాశ్చశాపేనవిమూఢచిత్తః
గృహాగతంబిష్ణురధావశూన్య
బృహస్పతింతేనచదత్తశాపః
వినష్టసంపత్సుచిరంబభూవ 167

సంత్యజ్యజిష్ణుంధిషణేప్రయాతే
సంపాధితస్తేనహరిర్దయాళుః
పురోహితంతస్యదిదేశవిశ్వ
రూపంత్రిలోకీహితకారణాను 168

తస్మిన్సుతేత్వష్టురధాసురాణాం
భాగంపరోక్షంవదతిక్రియాసు
రుష్టామసుత్వాకులిశేనతస్య
చిచ్ఛేదశీర్షత్రయముజ్వలాభం 169

త్వష్టాథపుత్రవ్యసనేతప్తః
వీంద్రంతుసోమంసముపాజహార
స్వాహేంద్రశత్రుర్జనితేతితస్మిన్
జుహావవృత్రేస్సమభూదధారిః 170

తమాహవేవృత్రమధాభియాంతం
జఘానజిష్ణుఃకులిశేనవీరం
తంబ్రహ్మహత్యావనితాశరీరం
ధృత్వాసుభీమాభిగతాతిరుష్టా 171

తయానుయాతోమఘవానుభీతః
విభ్రష్టసంపద్గురుశాపతశ్చ
చరన్త్రిలోకంస్వగతింనపశ్యన్
సమానసాఖ్యంసదసీంవివేశ 172

పద్మస్యనాళేపసతిస్వరీశే
సాబ్రహ్మహత్యానరసీతటస్థా
తదాధితస్థౌనహుషస్సురేంద్ర
రాజ్యంతథోగర్వమథాద్దురంతం 173

శచ్యధితాతేనతదానురేంద్ర
పత్న్యభయార్థాశరణంప్రయాతా

తాకాంతతస్సాగురవేసమూచే
దుష్టాంప్రవృత్తింనహిమస్యరాజ్ఞః 174

ప్రసన్నచిత్తోథగురుస్వశిష్యే
జిష్ణోసరోమానసమాజగామ
అసాంత్వయచ్చాపితమప్రసన్నం
తేనాశుసాకంనిరగాత్సరోజాత్ 175

హుంకారతోభస్మవిధాయతిరే
తాంబ్రహ్మహత్యాంతిదివంసురేంద్రం
ఆనీయభూయాయిస్వపదేగురుస్థం
సంస్థాప్యతుష్టోహితమాతితాన 176

తతోవినష్టద్యుతిమబ్రవాహనః
పురీంనవీనామమరావతీంస్వకాం
ప్రకారయత్శిల్పివరేణవత్సరైః
శతేనహృష్టఃకిలవిశ్వకర్మణా 177

యత్నతోథవిహితేస్వకేగృహే
వాసయోనముముదేస్వశిల్పినా
లోకమబ్జభవనస్యశిల్పిరాట్
ప్రాప్యవాసవమనోవ్యధిజ్ఞపత్ 178

శ్వస్తుకర్మభవతాహితంవ్రజేత్
స్వాస్థ్యమధ్యముపయాహిపుత్రక
ఇత్యనాహితమతిర్విరించినా
శిల్పిరాట్సవిధమాయమోహరేః 179

ప్రాప్యవిష్టరనికలయంవిరించనః
ప్రాచ్యతచ్చహృదయేమనీషితం
తస్యచానుమతిమూప్యసాదరాం
ధామనైజమగమత్ముదావిభుః 180

బాలమాణవకవేషముజ్వలం
ధారయన్ హరిరధాంతికంహరేః
ప్రాప్యతేనమధుపర్కపూజితః
తస్యమంగళకరాశిపంవ్యధాత్ 181

అస్తువచ్చపురుహూతమంతికే
సంస్థితంపురుషపుంగవస్తదా
ధామనిర్మితమతీవరాజతే
ప్రేష్ఠమేవతదిదంసనం గతః 182

కేనచాపిహరిణైవముజ్వలం
కారితంగృహవరంయధాత్వయా
తన్నిశమ్యగదితంరమాపతేః
విస్మితోహరిరువాచకంపితః 183

దృశ్యసేహిభగవన్ను బాలశశీ
వేత్సిసర్వమివభాసిసాంప్రతం
వాసవాదికతిపయెపురాగతాః
తాన్ కథంత్వమనువేత్సితద్వద 184

అథవి పవటున్నురేశ్వరం
సమువాచాస్యమనోవికంపయన్
యదయంత్రిపవాధిపత్యతః
కుమతిమాన్ సమహారమాశితః 185

పురందరాన్ వెద్మితవప్రపూర్వాన్
తథివధాత్మానపివేద్మినైకాన్
సర్వస్యలోకస్యసుఖస్యహేతుం
ప్రభ్మాపివేద్మ్యక్షరమాదిదేవం 186

యదృచ్ఛయా తత్రగతాంపిపీలికా
పలీంనిరీక్ష్యాహహరింరమావహిః

అమోఘపుణ్యాశ్రయతనుంసమాస్థితాఃపున స్త్వదానీంగమితాఃపుజన్మతాం 187

సరోవహిజంతుషికిలకర్మపశ్యఃప్రాబోధితేహంతుభమేవతాన్యం
పురందరాశ్చస్వకృతానుసారాత్పిపీలికాజన్మసమాపురేవం 188

తతాగతోరోమశనామధేయశ్శిష్యోమహర్షిర్వృషభధ్వజస్య
పక్షుత్పలేమండితరోమచక్రస్తమచకర్యామానహరింప్రహృష్టః 189

రోష్ణామిదంతేకథనుస్తిచక్రింవక్ష్యంతరేవిప్రవరేతిజిష్ణుం
వదంతమాహూషివరోవిహస్యస్వనంపదాగర్వితమానసంతం 190

అహంతుశిష్యోవృషభధ్వజస్యకల్పాంతజీవీహరిపాదభక్తిఃప్రీతంప్రదాతుంతవసన్నిధానంసమాగతస్తచ్ఛ్రుణుకథ్యమానం 191

ద్విసప్తమన్వంతరకాలమాహుర్దినంవిధేస్తాదృశమేవరాత్రిం
మన్వంతరేచప్రబలారిరేకఃద్విసప్తశక్రాస్యరహన్యజస్య 192

ఎవంప్రకాశీణశతాబ్దకాలమాయుర్విరించేకథితంపురాణైఎకైకరోమ్ణఃపతనంమమైతద్బ్రహ్మణశ్చైకస్యనిపాతహేతుఃః 193

శీర్ణానిరోమాణితుయాన్యరస్తో
మమాద్యశక్రాగణితా స్తథైవ
భవిష్యాంపిరోమసంఖ్యా
బహ్మాయురంతేఖిలరోమపాతః 194

అహంతులభ్యాపరమంరహస్యం
త్రయంతవేద్యంగురుతస్త్రిణేత్రాత్
బహ్మాయురంతేసహతేనలబ్ధా
లోకంవరంప్రాకృతదుర్విలంఘ్యం 195

ఆకర్ణ్యరోమశవచస్సురపుంగవోపి
తత్యాజమానమతిలంఘితసర్వలోకం
తస్మిన్స్వమాశ్రమముపేయుషిబాలకోపి
తత్తేజపశ్యతిహరావగమత్తరోధిం 196

సూర్యగర్వభంగః

ఏవంమహూనామహితోభిమాన
భంగోమయాదేవిబహుప్రకారైః
గరోప్యిభగ్నస్తపనస్యచాగ్నేః
ఏవంతదేతచ్ఛ్రుణుపూర్వవృత్తం 197

కదాచిదస్తంతపనేప్రయాతే
మాలీసుమాలీచసురారివర్యా
స్వతేజసాకర్తుమహాశివస్య
ప్రసాదలబ్ధేనకృతప్రయత్నే 198

తతేజసావీక్ష్యనిశాందినాథాం
తూలేనతావభ్యవధీద్విసాస్త్రా
భక్తావమానంతునిరీక్ష్యరుద్ర
స్సమభ్యధావత్తపనంనిహంతుం 199

అనుద్రుతస్తోనకవిశ్వివేన
త్రాణంనపశ్యక్ భువికించనాపి
విపేశలోకంద్రుహిణస్యదీనః
శిష్యాపితత్రాసుగతోద్యరత్నం 200

స్తుతోధశంభుఃగమలాసనేన
ప్రసన్నచేతావిరరామకోపాత్
నూర్యోపిముక్తాపదగచ్ఛదబ్జ
వాసేనలోకంప్రణతస్తదంఘ్యోఃకి 201

అగ్నిగర్వభంగః.

వక్ష్యామిరాధేజ్వలనస్యగర్వ
భంగోయథాభూత్ శ్రుణుతత్ప్రసన్నా
అగ్నర్మహాభూతతృతీయభూతః
ముఖాన్మమాజాయతసృష్టికాలె 202

మద్దత్తతేజాస్సనసేషుహవ్యం
పహాసురాణాంజనయన్ ప్రమోదం
విపోత్తమారాధ్యతనుజగత్యాం
వ్యరాజతాగ్నిస్సమదీయమూర్తిః 203

భృగోస్తుశాపేనపురామహాత్మ
స్సనసర్వభక్షత్వముపేత్యవహ్నిః
తేనైవరోషంనమితస్త్రీలోకం
దగ్ధుంకదాచిచ్చకమేసమస్తం 204

శిఖాభిరాతత్యజగత్సమస్తం
తందగ్ధుకామంసముదీక్ష్యవహ్నిం
నారాయణోబాలకరూపధారీ
తస్యాంతికంపాప్యతదంతరస్థా 205

ఆకృష్యతాందాహశక్తిమాశు
స్మరయంతమూచేప్రణతశ్చమూర్ధ్నా
రుష్టస్త్రీలోకేనహిదగ్ధుమర్హాః
యేనైవశప్తోమరుతంవినష్టం 206

కించాస్యస్పష్టోజగతోనిధాతా
హస్తాచరుద్యోభగవన్మయుక్తా
త్వంచైకధంశక్ష్యసిలోకదాహే
వృథాకిమర్ధంమరుమెప్రయత్నం 207

ఇత్యుక్త్వాతేనదత్తంశరదళమనలో
నష్టమోహస్మకర్తుం
లజ్జానమ్రస్తదానీంస్మరమతిజగతో
దాహయత్నాద్విష్ణుః
బాలశ్చాంతరధత్తద్ధరితమధహరిం
గర్వనిర్వాపణార్థం
నిశ్చిత్యాగ్నిఃప్రయాతంభగవతినియతాం
విస్మితోవీక్ష్యశక్తిం 208

ధన్వంతరిగర్వభంగః.

ఆథక్రీడాంతరేరాధాప్రష్టస్తుష్టోజగత్పతిః
ధన్వంతరేర్దర్పభంగకథాంమూచెపురాతనీం 209

ధన్వంతరినామభిషగ్వరేణ్యో
జాతోహిదుగ్ధాంబుధిమంథకాలె
శిష్యస్సపణస్యశివస్యచాపి
శిష్యోభవల్లోకగణేషుపూజ్యః 210

సశిష్యసాహ్రసయుతఃకదాచిత్
కైలాసమద్రింప్రయయౌసురేంద్రః

పధాంతరేలక్ష్మణేంద్రయుక్తో
మహేశ్వరంతక్షకనామధేయం 211

తంవీక్ష్యదష్టంవిహితప్రయత్నం
దంభ్యాహ్వయోవైద్యవరేణ్యశిష్యః
మంత్రిప్రభావేననిరుధ్యతస్య
జహారశీర్షస్థమణింమహార్ఘ్యం 212

అథనిష్క్రాసితేతస్మిన్తక్షకేన్యైఃప్రపక్షకైః
భిషగ్వరేణతచ్ఛిత్వానాసుకిఃకోపమాగతః 213

వాసుకిప్రేరితాఃపంచసర్వాధీశాస్సమాగతాః
ద్రోణఃకాళీయకఃకోకిలోపుండరీకధనంజయాః 214

తేరిష్వాసుర్వద్యస్యమృతకల్పవశాయయుక్
సప్తాశ్వారవిషజ్వాలాదిగ్ధాంగాఃకాతరాఃతదా 215

ధన్వంతరిశిష్యగణానమృతాంభఃకణైస్తతః
ఆప్యాయయన్సముత్థాప్యస్మృత్వామంత్రంగురుంనిజం 216

మంత్రేణస్తంభయామాసనవఃసంఘంసనాయుధం
ధన్వంతరేఃప్రతీకారంకర్తుంకోప్యక్షమోభవత్ 217

తదను శ్రుతవృత్తాంతేన వాసుకినాప్రేరితా తత్పద్భగినీమనసాధిధా
నా సుపర్ణశిష్యా సవిషాననాల్బణా ధన్వంతరి మభ్యాయయూ 218

శిష్యాంశ్చ ధన్వంతరేఃమంత్రశక్త్యాన్యూపాతయత్ తాంచనిపాతితాన్
ధన్వంతరిఃస్వశక్తి సర్వస్వేనావ్యూతాపయితుంనశశాక 219

తస్యాధిక్షేపమనసాప్రదత్తం మంత్రాభిమంత్రితంకించనపద్మం ధ
న్వంతరినిశాన్యైఃభస్మసాచ్చకార 220

తతః

మనసా వేగితాంగ్ క్షిందృష్ట్వాదుర్విషహంపరైః
శూలేనఃష్ణుతత్తేనబభంజగురసత్తమం 221

నాగపాశమథక్షిప్తంనాగాయుతవిసర్పకం
వీక్ష్యధన్వంతరిస్తూణంసస్మారగరుడంగురుం 222

ఆగతస్తగరుడఃనాగపాశవినిస్సృతాన్
త్రోట్యాపలంబ్యసంహృష్టోజఘానపణిన స్తదా 223

అథాక్షిపద్భస్మముష్టింమనసామంత్రసంస్కృతాం
వ్యధునాత్తాంపతీ ంహైర్గరుడశ్శిష్యవత్సలం 224

తదనుమనసాశివదత్తం శూలంజ్వలా హతదాతస్యా నివార్యతాంవ
శ్యంతో బ్రహ్మశంభుశ్చత్రతాగతో ధన్వంతరిమబోధయతాం 225

దేవీయంశూలహస్తాతు లోకాన్నాశయితుం క్షమా
నైకోహికశ్చిల్లోకేషుశూలపాతక్షమోవిభో 226

ఆరాధయైనాంమనసాజరత్కారసతీంసుదా
ఏతత్తవహితంమన్యేనాన్యథేసాంప్రతంక్షమం 227

తతోధన్వంతరిస్సుపర్ణస్య స్వగురోశ్చానుమత్యావినష్టాభిమానో
మనసామభివంద్యారాధయామాస 228

సాపి మనసా ధన్వంతరిణారాధితాతస్యా శిషంప్రయుజ్యస్వాలయ
ముపసస్మార 229

బ్రహ్మశివస్సుపర్ణశ్చనాగాశ్చస్వాగృహాన్ యయుః
ధన్వంతరిశ్శిష్యైస్సహసానంధామనిజంయయౌ 230

ఏవంధన్యంతరేర్దేవభిషజోపిపురాప్రియే
గరోవిభగ్నఃకించాన్యత్ శ్రోతుమిచ్ఛసితద్వద 231

పృష్టాథరాధయాదేవిః ధామన్యాంమనోరమాం
దూర్వాససోగర్వభంగకథామూచెపురాతనీం 232

అంబరీషాపదానస్యవర్ణనేకధితోహసః
దుర్వాససోదర్పభంగవృత్తాంతశ్చ్రోతిరంజకః 233

ఇది శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవే మహాకావ్యే ఉత్తరభాగే

సప్తస్సర్గః

శ్రీమత్కేశవానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం

ఉత్తరభాగే అష్టమస్సర్గః.

తివివిధకథాభీరంజయత్కుంజగర్భ
ష్వతిమధురతరాభీరాధికానందనూనుః
వ్రజభువమువయాతేపీణయామాసగోపీః
పునరపినిజనాథాశ్చారుహాసావలోకైః 1

కంసోధనానారదగిరావనుదేవనూనుం
నందస్యవేశ్మనిసరావదివధ్వమానం
శ్రుత్వావిదష్టరదనచ్ఛదనోరుపార్శ్వః
పాశైర్బబంధవసుదేవముపేతదారం 2

హంతుంప్రవృత్తోపిచనారదేన
దేవర్షిణాభోజపతిర్నిషిద్ధః
కృపాణముష్టిప్యరుషావరీతః
బబంధతౌనారదగౌరవేణ 3

చాణూరముష్టికముఖానధమల్లవర్గా
ఆహూయమాస్తివరంచరుషాజ్వలాంగః
స్వీయేషుబంధుషుయదుష్వవధత్తదానీం
విద్వేషకారణమితిప్రకటంమురారిః 4

మాకాకదాచిన్మమనిష్కృతేస్వే
చరంత్యృతుస్నానవిశుద్ధదేహాం

ఏకాకినీకామశరాభితప్తా
సన్మారభర్తారముదారశీలా 5

గంధర్వవర్యోదమిళాభిధాన
స్తాంవీక్ష్యకామేమువశోనితాంతం
బిభద్వపుర్మోపితురుత్సుకాఙ్గీ
మాసాద్యకేమేసుచిరంయుధేచ్ఛం 6

జ్ఞాత్వారతాంతేర నైతరంసా
దుఃఖావిలాస్మానుభృశంజగాహే
ఆశ్వాస్యతాంచదమిళోధశాప
భీతోవదత్ప్రీతికరంసురుష్టాం 7

భద్రేరతిర్మత్సదృశైరలభ్యా
భవాదృశీనాంకిలకింతులభ్యా
పుణ్యైర్వరనంతేజఃహితచ్ఛుచంతే
గుణోత్తరన్వానురుదేతువీరః 8

భవేత్సశత్రుస్వజనఘ్యనిత్య
మిత్యాపసోంతర్దిముధే వముక్త్వా
పరైరవిజ్ఞాతగతిస్తతస్సా
ప్రవిశ్యగేహంకిలమామసూత 9

జన్మాదివిద్వేషపరస్స్వబంధు
ష్వహంకదాచిన్నహిశర్మలేభే
దేవైర్మదర్థేవిహితశ్చమృత్యు
ర్నిహన్యతేచాపిమయాబలేన 10

ఇత్యుదీర్యనృపతిర్నికేతనం
ప్రాప్యమంచతలమాస్థితస్సుఖం
వీక్ష్యనశ్యతిభయంకరంసదు
స్స్వప్నముచ్ఛ్వసమసిప్రబోధితః 11

సభామధాస్థాయవిభాతకాలే
పురోహితంసత్యకమాహకంసః
దుస్స్వప్నరీతిర్నిశియాదృగాసీత్
సోప్యాహకంసంభృశమాకులాత్మా 12

యదత్రభవతోగృహేబహుభిరచితంసజ్జనైః
భవస్యశివదంసదాంపరశురామదత్తంతవ
తదద్యధనుస్తమంకరసహస్రదీప్తఁంవిభో
విధాతృహరిశంకరైరధిగతాదిమధ్యాంతిమం 13

పురాత్రిపురసంహృతౌపరికరోయమీశస్యవై
ప్రదిష్టమథనందినేపురహరేణతేనాపిచ
ఆదాయతదనుప్రభోప్రబలబాణదైత్యాయవై
సచాప్యదదదుజ్వలంపరశురామహస్తేపునః 14

ఆరాధ్యోదంస్వేప్సితంప్రాపబాణాః
భల్లోస్యేతత్పూజనాత్సిద్ధకామాః
రాజన్త్వంచారాధ్యకోదండమేతం
శంభోఃప్రీత్యాశత్రువర్గంజహీహా 15

నశ్యేద్దుస్స్వప్నభీతిఃత్రిపురహరధనుఃపూజనాత్తేనరేంద్ర
ప్రీతశ్చాభీష్టదాయీభవతితవహరశ్శత్రవోయాంతినాశం
యాగంప్రష్టుంతమేతందిధిషిమహిపాస్నానుగాశ్చర్షిముఖ్యై
రాసూయంతౌంచకృష్ణస్సహజనినహితోనోయతౌంసన్నిధింతే 16

ఇతిసత్యకవాక్యచోదితఃనృపతిస్స్వస్థమతిఃప్రహర్షితః

వసుదేవముపావర్తకం
కృతసంకల్పితకార్ముకాధ్వరః 17

సంప్రాప్యనందభవనంత్వరయాధునాత్వం
భావత్కుమారయనుతంసహసేనసాకం
ద్రష్టుంమదీయమిమమద్భుతమధ్వరాగ్ర్యం
యుక్తాగమిష్యతిమహర్షినరేంద్రసంఘుః 18

విజ్ఞాయభావందుష్టస్యశౌరికంసస్యశంకితః
గంతుంనందవ్రజంనైచ్ఛత్కారణంత్రచాపదత్ 19

యద్యానయేయమిహమత్తనయంమహోత్మ
తస్యాపిశేవకలహస్యపదిప్రభూతిః
స్యాదేవత్రతవవామరణందురంతం
తస్యైవవాతదపవాదపదంభవామి 20

రుష్టోధకంసోవసుదేవమిత్థం
బ్రువాణముద్భధ్యచపాశబంధైః
అకూరమాజ్ఞాపయదంతికస్థం
విచార్యకృష్ణానయనేదురాత్మా 21

ఆకారితాఃకార్ముకయాగసేవాం
కర్తుంమహీపాఖిలకంసదూతైః
మహర్షయశ్చాపిసమీయురిద్ధాం
పురీంపురాణీంమధురాంతదానీం 22

తేషాముసీనాంనామానిరాజ్ఞాంచత్రయుణుపకే
యేత్రమిళితాఃకంసధనుర్యాగోత్సవేద్భుతే 23

సనత్కుమారసనకసనందనసనాతనాః
ప్రోధుపంచశిఖాసైశ్రబ్రహ్మణోమానసాన్సుతాః 24

కపిలాసురిపై లాశ్చ సుమంతుపులహాక్రతుః
పుల స్త్యభృగుదక్షోత్రిర్వ్యవనాకశ్యపోంగిరాః 25

మరీచివ్యాససంవర్తాభరద్వాజపరాశరా
ప్రచేతాగౌతమోదంకవసిష్ఠాశ్చబృహస్పతిః 26

కాత్యాయనోయాజ్ఞవల్క్యఃపర్వతస్సౌభరిఃకవిః
జాబాలిదేవలాస్తీకజైగిషవ్యాశ్ఛజైమినిః
విశ్వామిత్రోవామదేవఃపిప్పలశ్శాకటాయనః
సుర్వాసాజాంగలిఃకౌత్సోజరత్కారుశిలాలిశా
అఘమర్షణనాల్మీకిపథికల్యాణమిత్రకాః
విభీండకకణాదాచ్యాశికఃపాణినిస్తదా 27

ఋశ్యశృంగమృకండూచమార్కండేయశ్చసాంకృతిః
మునిఃపరశురామాఖ్యోవాంత్యాగస్త్యోతథాపరే
రోమహర్షణముఖ్యాస్తే సమాజగ్ముర్గ్మనీశ్వరాః 28

తథాతత్రాగతానాంచరాజ్ఞాంనామానిభూపతే
విస్తరాన్నివురాణేషువక్ష్యామిస్మరణాదరం 29

దంతవక్త్రోజరాసంధశిశుపాలాశ్చభీష్మకః
రాంభీకోభగదత్తశ్చల్యశంబరముద్గలాః 30

ధృతరాష్ట్రోధూమ్రకేతుశ్శంకుసత్రాజితావపి
ధూమకేశశ్శపద్యోణభీష్మాశ్వత్థామకేకయాః 31

ధూరిశ్రవాఃకాసలశ్చసాల్వశ్చైతిమహీశ్వరాః
అన్యేచబహవోభూపానధురామాగతాస్తదా 32

ఆగతేషుమహీభృత్సుకంసోకూర్మరమువాచహ
వాణినాపాణిమాలభ్యవశస్యబలుధామతిః 33

భోభోదానవ తేభవంతమతుల
ప్రజ్ఞానిధిసంశ్రితం
మిత్రత్వేనయధాహరింసురపతిం
తత్తత్సంగతిక్రోధనా
గత్వాశీఘ్రమిహోప్రజంనిపుణధీ
స్తత్తస్థితా దేవకీ
పుత్రావానయుమత్పురీంసులలితా
మూరోస్యచైతంరథం
మృత్యుత్వేవమదైవగోపనుమతిభి
స్సృష్టాహితా దేవకీ 34

సూనూవిష్ణుసమాశ్రయైస్సపదితో
హంతుంమనీషామమ
ఆసీత్తోభవతాతతోకువలయా
పీడెనమల్లేశ్వరా
లోకంపాప్రియతాపరంతదనుత
ద్బంధూంశ్చహన్మ్యద్భుతా 35

ఏతేమయ్యనురాగరంజితహృదో
బాణాసురశ్శంబరః
మిత్రంమేద్వివిధంకపిశ్చనగక
స్తైస్సాకముద్యద్బలైః
హత్వాశత్రుగణాకసమస్తభువనం
భోక్ష్యేనితుష్టస్సఖై
రిత్యాదానయతాచబాలిశవకా
ద్రష్టుంధనుర్వైభవం 36

తతస్తదితిప్రతిగృహ్యతద్వచః
ప్రణయయయౌదానపతింప్రమోదితం
నవాంబుదశ్యామలకృష్ణవిగహా
నుభావలోలాశయదత్తదృణిం 37

రుదంత మేకశ్చనకేతనామా
హయాకృతిర్దైత్యవరోదురాత్మా
భయానకాస్ఫోటితఘోరశబ్దో
కంసేరితోనందపదంప్రయాతః 38

తమాగతంవీక్ష్యహయాసురంరుషా
చలత్పదాఘాతనిపీడితక్షితిం
ఆవిధ్యబాహూపరిగృహ్యమాధవః
న్యపాతయద్భూమితలేయధోరగం 39

అధోత్థితస్యాస్యముఖాంతరీశః
పాదేశయద్బాహుముదగ్రరూపం
తేనాభివృద్ధేనవిదారితాస్యం
మృతోపతత్తాక్ష్యహతోయథాపః 40

అథదుందుభిరాహతోనద
ద్దివిదేవైఃకుసుమప్రవర్షిభిః
పరిముక్తవిపద్భిరీడ్యభూత్
ప్రశశంసుర్వ్రజపాహరింముదా 41

తతోదేవర్షిరాగత్యవాసుదేవస్యసన్నిధిం
ప్రణతఃపాదయోస్తస్యరహస్యేవమువాచహ 42

స్వామిన్పరేశపురుషోత్తమవాసుదేవ
దిష్ట్యాహతోయమసురోహయరూపధారీ
భూభారనిస్తరణకామనయానురేంద్రై
రభ్యర్థితోహిభగవత్త్వమిహావతీర్ణః 43

త్వామక్షరంపరమృషేంతిగిరఃపురాణాః
స్వామేవసత్త్వనిలయంప్రకృతింజగత్యాః
సాధూత్తమావనకృతేవిహితావతారం
దృష్ట్వానిహంసిహిభవద్విముఖాదురంతాన్ 44

దుష్టంచదంతినమతిప్రబలాంశ్చమల్లా-
చానూరముష్టికముఖానధిపంచకంసం
ద్రష్టా భవద్వినిహతాన్ముదితఃపరశ్రీ-
దృష్టాంశ్చబాణయవనప్రముఖాంస్తథాన్యాన్ 45

అన్యేచనాథతవదివ్యచరిత్రమీడ్యం
ద్రక్ష్యామిపౌండ్రకవధాదిసురక్షణేయం
త్వామున్మదంపురుషమాశితవానహంతే
పాదారవిందభజనైకరసోభవాని 46

ఇతిసంస్తూయదేవమీఢకృష్ణంతత్పదపద్మమోహి
ప్రణతశ్చపునఃప్రీత్యామధురామగమత్పురీం 47

హత్వాహయాసురంప్రాతఃదృష్ట్వానారదమాగతం
గతేతస్మిన్పునఃకృష్ణోముముదెసహగోపకః 48

అథచక్రీడగోపాలైఃచారతశ్చాలవేషిభిః
మేషవేషైశ్చభగవాన్నిలాయనరతోవిభుః 49

వ్యోమాభిధోసురఃకశ్చిత్మయపుత్రస్సదుర్మతిః
చోరగోపాలవేషేణగోపైఃక్రీడామధాతనోత్ 50

మేషవేషజహాగోపాన్ అసురోనిఃకృతిప్రియఃి
అపోహ్యదూరమేకైకంగుహాయాంపిదధేశ్మనా 51

చతుఃపంచావశేషాంస్తాన్ దృష్ట్వాతంచాసురంహరిః
యథాహిమోతుజగ్రాహసచనైజంవపుదధే 52

నిపీడ్యబాహుమధ్యస్థమసురంయదుపుంగవఃి
వ్యాక్రుఃపశుమివాసాద్యనిపాత్యవ్యసుమాతనోత్ 53

భిత్వాపిధానపాషాణంగోపానిస్సారయత్బహిః
స్తుత స్తైదివిచాదిత్యైఃవిశేషముదితోవ్రజం 54

అక్రూరోపిచకంసశాసనవశః
ప్రాతఃప్రయాణోద్యతః
ప్రాతిష్ఠద్రథమాస్థితోమధుపురా
న్నందవ్రజంశర్మదం
మధ్యేమార్గమచింతయద్ధృదిహరిం
కృష్ణంనరోజేక్షణం
యోధూతారనిబద్ధకాయభువనే
స్వాంశేనజాతోముదా 55

ధన్యోహంనిఖిలామరేంద్రమకుటో
దీవ్యన్మణీంద్రప్రభా
దీపోద్భాసితమంఘ్రిపంకజయుగం
ద్రష్టాస్మియస్యాధునా
యంచాద్యాపిసనందనాదిమునయో
దేవాశ్చవేధోముఖా
నేష్టుంతేసవరఃపుమాగమమదృశోఃి
పాత్యంభవేద్వాధునా 56

వజ్రాబ్జధ్వజశంఖమత్స్యకలశ
రేఖావళీభూషితం
సద్యఃపుల్లసరోరుహద్యుతిముషం
దీవ్యన్నఖాలంకృతం
ధృత్వామూర్ధ్నియదంఘ్రిమద్యతృషిత
స్తృప్తోభవిష్యామ్యహం
సోయంనందసుతోమయిప్రణయతః
కింవాకటాక్షంన్యసేత్ 57

ఇత్యాదిచింతయన్ప్రీతోహృదాకూరోమహామతిః
విలంఘితాధ్వాసంప్రాపవ్రజంగోగణభూషితం 58

వ్రజోపకంఠెథనిరీక్షకృష్ణ
పదబ్జచిహ్నానిసలక్షణాని
రథాదవప్లుత్యహశాత్సతేషు
లులుంఠభక్తావిలహృద్విముగ్ధః 59

ఇమానిభతుఃపిమమనందసూనోః
పదానిసర్వామరవందితాని
యాన్యద్యవశ్యామిచిరాదహంతత్
ధన్యోయశస్యశ్చభవామిలోకే 60

ఇతీరయన్ బొమ్మవిదూషితాక్షుః
చిరాత్సముత్థాయరథాధిరూఢుః
నూక్యస్తమాగచ్ఛతినందగోష్ఠం
వివేశతందానపతిఃప్రహృష్టః 61

విజ్ఞాయగోదోహనకర్మనిష్ఠా
సరామకృష్ణౌవ్రజపాలపుత్రైః
పృచ్ఛత్కృష్ణోగ్రజయుక్త్వేతి
తదంతికంపాపవివృద్ధభక్తిః 62

దృష్ట్వాదూరతఎవకృష్ణమతసీ
సచ్ఛాయకాయంబలం
రామంచావహితోపరుహ్యరథత
స్తస్యాంఘ్రిమూలేపతత్
ఆరూఢోధహరిర్బలశ్చసుచిరా
ద్ధృష్టంతముత్థాప్యతౌ
ప్రీత్యావేదితకౌశలాస్వభవనం
పాణింగృహీత్వాగతౌ 63

నిరీక్ష్యనందస్సుచిరాదుపాగతం
ముదాచయామాసయథాహమాదరాత్

ప్రష్టవ్యశ్శివంతేనసమస్తబంధుషు
ప్రసన్నచిత్తస్సనువాచభావుకం 64

కృష్ణేనాగమనస్యహేతుమఖిలం
ప్రష్టారమవ్యగ్రవీత్
అక్రూరోధనుషిక్షణానుగదితం
కంసస్యజన్మాదికం
శ్రుత్వాబంధుషువైరిశాంతదమదే
ప్రష్వంత్యంతభీతింస్వనుః
ప్రాతాతద్వధమాగతచింతనవిధిం
దైత్యాధమప్రేషణం 65

కోదండోత్సవదర్శనచ్ఛలధరా
నేతుంచకృష్ణంబలం
కంసస్యాశుపురీంపురాణమహితాం
కంసాజ్ఞయావార్యయా
ఉక్తాస్వాగమనంత్వితీవసరతే
క్రూరేహసకేశవాగ్రజం
కృష్ణస్సజ్జనకాయగోపపతయే
ప్రోవాచహృష్టస్తదా 66

కంసఃకరోతిరాజానోదనుర్యాగమహోత్సవం
తద్దర్శనాయనోక్రూరోనేతుంతస్యాజ్ఞయాగతః 67

నందోథగోపాయామాసగోపాగంతుంపురీంప్రభోః
గోరసైరశకటైస్సాకంతేప్రతస్థుశ్చనూషితాః 68

శ్రుత్వాగోప్యోధకృష్ణప్రవ్రజతిమధుపురీ
మిత్యుదగ్రాత్మదుఃఖాః
విశ్లేష్టుంతంతునాహ్యస్సదిహతధియో
గోపికాస్తావిలేపుః

అక్రూరోయంకథంనఃప్రియసఖమధునా
నేతుమత్రాగతోహా
కృష్ణోనాంప్రియాస్వాంత్యజతికథమహో
స్వాంగసంసర్గఖాజీ 69

ఇత్యాదిదైన్యవచనైర్వ్రజనుందరీషు
తాంరాత్రిమేవసకలాంవిరహాతురాసు
ప్రాతశ్చతాంగమథిరుహ్యబలేనసాకం
కృష్ణేనదానపతిరభ్యగమత్పురీంతాం 70

గోపాశ్చనందప్రముఖాస్సమేతాః
సంగృహ్యాదధ్యాజ్యపయోముఖాని
తమన్వగచ్ఛన్రథినంసకృష్ణ
మక్రూరముద్యన్ముఖవీక్షణోత్కాః 71

గోప్యస్తులజ్జాంప్రవిహాయకృష్ణే
బద్ధానురాగారురుదుర్నితాంతం
యావత్సదృశ్యారథరేణుకేతూ
తావత్తమన్వీత్యతతోనివృత్తాః 72

ఇత్థంబవిలేపుః

అక్రూరోయంక్రూరచిత్తాద్యజాతః
యోనఃప్రాణపాయసంనందనూనుం
ఆరోప్యస్వంస్యందనంశీఘ్రమశ్వాన్
హిత్వాస్మాన్యఃక్షేరయల్యద్యధాతః 73

ధాతఃకిమేతత్తవనిఘృణత్వం
యన్నఃప్రదాయాప్రియమద్యకృష్ణం
తదంగసంపత్సుఖాబ్ధిమగ్నా
పునశ్చనంక్లేశయసీతినాథ 74

ఇతిగోపీజనేకృష్ణనిశ్లేషవ్యసనాతురే
విలపత్యేవయమునామక్రూరఃప్రాపసాథకః 75

ఆరుహ్యరథాదామకృష్ణోతద్యమునాజలం
ఉపస్పృశ్యవినీతాధ్వశమంపునరధిష్ఠితౌ 76

అథచానపతిఃకస్తుంనాధ్యాహ్నికవిధింపునః
స్నాతుంతస్మిలేశుథ్ధేనిమమజ్జస్మరహరిం 77

నిమజ్యాంతర్జలెరామకృష్ణౌతావేవపశ్యతి
తీరమారుహ్యతావేవరథస్థావీక్ష్యవిస్మితః 78

భూయోమమజ్జసలిలేయామునేవృష్ణివథనే
పునరదర్శతావేవరామకృష్ణౌరథస్థితౌ 79

ఫణాసహస్రోజ్వలదవ్యరత్నకైః
విదీపితాశంధృతనీలవాసం
దదర్శతత్రాద్భుతరూపధారిణం
జలాంతరేసంతమహీశ్వరంతదా 80

తస్యోపకంఠేసరసీరుహాక్షం
పీతాంబరంనీలతటిత్ప్రభాభం
కృష్ణంచవీక్ష్యాశితపాశ్వయుగ్మం
భక్తైరనంతైఃకిలవిస్మితోభూత్ 81

వేదాంతవేద్యంపురుషంపురాణం
విజ్ఞాయతందానపతిఃప్రహృష్టః
తుష్టావవేదాతవచోనుసారీ
హరేకృపాలంభితత్వదృష్టిః 82

ముహుర్ముకాలంభగవాననంతఃప్రదర్శయిత్వానిజరూపమస్మై

అంతర్దధేసోప్యథతీర్థమధ్యా
దుష్ట్రజ్యతీరంసముపాజగామ 83

ఆరుహ్యశీఘ్రంరథముద్యతాశ్వం
యయౌసబాలోమధురాంపురీంసః
కృష్ణస్సరామోమధురోపకంఠె
వసేనివస్తుంచకమేనిశాంతాం 84

సంచాదయోగోపగణాశ్చతత్ర
సమాగతావానముపేత్యతస్థుః
కృష్ణాజ్ఞయాతంచబలంవిసృజ్య
తత్రైవయాతోమధురాంసచైకః 85

నివేద్యకంసాయపురీంప్రవిష్ట
శ్వఫల్కసూనుస్వకృతంయథాసీత్
గృహంప్రవిశ్యప్రణయేనకృష్ణే
సంచింతయన్నాస్తతమేవరాత్ర్యాం 86

కృష్ణోపినందముఖగోపగణైఃప్రహృష్టః
నీత్వానిశాంపురసమీపవనేసరామః
శ్వఃప్రస్థితోమధుపురీంసగణోపరాహ్ణే
బద్ధధ్వజాంవిమలసౌధవిమానరమ్యాం 87

నానాలంకృతిరమ్యచత్వరగృహాం
పుష్పప్రదీపావళీం
హాహాతుల్లవిలోనసైనికరవైఃకేళీవరైరాస్థితాం
దివ్యాంతాంనగరీంప్రవిశ్యభగవాన్
రామేణసాకంతదా
ద్రష్టౄణాంముదమావహత్స్వలలితైఃఆకృష్యహృచ్ఛుషీ 88

ప్రాసాదశృంగాణ్యధిరుహ్యపౌర
స్త్రీయస్తదాతౌసముదీక్ష్యహృష్టాః
అకింకిరద్దివ్యనుగంధిపుష్పైః
కృష్ణంసరామంపురవీధికాసు 89

కంసాయవస్త్రాణితదాహరంతం
నిరీక్ష్యకృష్ణోరజకంయయాచే
వాసాంసిదేహ్యద్యమమోత్తమాని
ధాతానిధైస్తుప్యతినాయకస్తే 90

అథాధిచిక్షేపవిమూఢబుద్ధిః
కాదుహ్యరింతద్విభవానభిజ్ఞః
తతఃకరాగ్రేణశిరస్తదీయం
జఘానకృష్ణఃకుపితోబలాఢ్యః 91

భృత్యేషుతస్యచవిహాయభయాత్పలాయా
న్యుత్తత్రముదితోహరిరుత్స్మతాస్యః
భృత్యాబలేనసహితోవిమలానివస్త్రా
ణ్యాన్యాన్యదాద్ద్విజపమిత్రకుమారకేభ్యః 92

కశ్చిత్తతస్తంతువాయశ్చిత్రవస్త్రైర్మనోహరైః
అలంచకారతౌప్రీతస్తస్యముక్తిమదాద్ధరిః 93

సుదామనామ్నోథహరిఃప్రవిష్టో
గృహంముదామాల్యకృతాహ్వయస్య
సంసేవ్యతౌసోపివినమ్రమూర్ధా
ముదాసమానర్చవరోపచారైః 94

తద్దీక్షణానుగ్రహలబ్ధబోధ
స్తతస్సుదామాజగతామధీశం

విజ్ఞాయతంవేదశిర స్తవాగ్వ్యా
స్తుష్టావహృష్టోనియతేంద్రియాత్మా 95

కరోమికింతేభగవన్నితీవ
వృచ్ఛంతమాచేభగవాన్ హరిస్తం
యాజీవికాతేనియతాతయామాం
సంతోషయాద్యాగజమవ్యభీష్టం 96

ధన్యోహమస్మీతివదన్సుదామా
సమర్పయామాససుమానితస్తై
అలంకృతౌతావథదివ్యమాల్యై
స్సహానుగామోదముపేత్యతస్మిన్ 97

భక్తాయతస్తైభగవాన్ అనేకాన్
దదావరాన్భక్తవశీగృహాత్మా
భక్తింతుసోప్యచ్యుతపాదపద్మే
తద్భక్తవర్గేషుచయాచతేస్మ 98

తధేతితస్యాభిమతంప్రదాయ
శ్రీయంచవంశానుగతాంమహాత్మా
ప్రష్టాయమూలాకృదగారగర్భాత్
యధోదయాద్రేస్సవితావిరాజన్ 99

అథాగతోరాజపథంసురమ్యం
దదర్శకాంచిత్ ప్రమదాందరేశః
యాంతీంగృహీత్వోత్తమచందనస్య
పాత్రీంమనోజ్ఞాంయువతీంచకుబ్జాం 100

పృష్టాతుసాతేనవిహస్యకించిత్
కాత్వంచకస్యేదృశమంగరాగం
దేహ్యావయోరప్యనుకూలమంగ
రాగంతవస్యాదచిరాచ్ఛభద్రం 101

అథ సాకృష్ణనేత్రాంతవీక్షణాధీనచేతనా
కుబ్జాంతఃప్రవహన్మోదాపోవాచయదుసందనం 102

కంసస్యాదాస్యహం దేవత్రివక్రాఖ్యానులేపనం
తదర్థమేతద్గచ్ఛామిగృహీత్వాతస్యసన్నిధిం 103

మయాఖానిత మేవైతత్ప్రియకృత్భోజభూపతేః
తేనాద్యత్వామలంకృత్యవీణయిష్యేనురూపిణా 104

ఇత్యుక్త్వారూపలావణ్యమోహితాకృష్ణసదాసికా
కుబ్జాతదోరంగరాగమమార్జుంపాణిశతస్యయం 105

కుబ్జాదత్తవరాంగరాగలలితం
కృత్వావపుస్సాగ్రజః
కర్తుంతామృజుదేహినీంసురుచిరాం
నామ్నాత్రివక్రాంహరిః

పద్భ్యామగ్రపదంనిపీడ్యచిబుకం
సంగృహ్యచోత్తానినా
హృష్టోద్వ్యంగుళపాణినాహ్యనమయ
త్తద్దేహమత్యుజ్జ్వలం 105

తతఃకృష్ణకరస్పర్శగతకౌటిల్యభాస్వరా
కుబ్జాతత్కరమాకృష్యగృహమేహీత్యభాషత 107

తాంవీక్ష్యమారశరపీడితచిత్తకోపాం
కృష్ణస్స్మితోజ్జ్వలరదచ్ఛదనోబభాషే
సంసాధ్యకార్యమిహనుభ్రుతతోగృహంతే
యాస్యామిపాంధశరణంసుఖముఖ్యభానం 108

ఇత్యుక్త్వాతాంవిహాయప్రజవతితనయై
స్సంచరద్రాజవీధ్యాం

పౌరైరభ్యర్చితస్వర్గఫలకుసుమభరై
ర్మోదమానస్సరామః

పృచ్ఛన్కుశాస్థిదివ్యంధనురితిమనుజా
వానుదేవీక్రమేణ
పాదిప్తశ్యామలామవశ్యద్ధనురతిసుషమాం
పూదితంగంధమాల్యైః 109

తత్ప్రగృహ్యాధనుర్దివ్యభారం
వామపాణికమలేనమాధవః
సజ్యమేవవిరచయ్యలీలయా
వారితోపిధనురీశ్వరైర్జనైః 110

పశ్యతామధనృణాంబభంజత
న్మధ్యతోమదకరీయుధైర్ధృపం
దండముత్పిహసితాననోజ్వలో
తద్ధనిఖదరణీసమావృణోత్ 111

తద్ధ్వానశ్రవణేనకంసన్సపతౌ
త్రస్తేధనూరక్షిణః
కోధాత్కృష్ణమభిద్రుతాస్సహగణాః
బద్ధుంగృహీతుంచతం

తాన్వీక్ష్యాభిగతాన్విహస్యబలినౌ
కృష్ణశ్చరామోధనుః
ఖండాభ్యామహతాంచసైన్యమితర
త్కంసేనసంప్రేషితం 112

తౌసంచరంతావధరాజవీధ్యాం
హృష్టానగర్యాశ్శియమీక్షమాణౌ
నూత్యస్తశృంగాభరణాయితాంగే
పునఃవ్రయాతాపనసాంనివాసం 113

ప్రష్ఠౌహ్యపాదయుగళంమధుదుగ్ధమిశ్రం
భుక్త్వాదనంసుఖము వాసహరిస్సరామః
తాంరాత్రిమాత్మనివిచింతితకంసహత్యా
పాయోజాద్భరనిబహాణదత్తదృష్టిః 114

కంసోనిశమ్యాద్భుతవీర్యసింధో
హరేర్ధనుర్భఙ్గముఖాంప్రవృత్తిం
భీతోధతన్నిశ్యపివీక్ష్యదుఃఖాత్
దుస్స్వప్నజాలంవిముమోహభూయః 115

ప్రాతస్సత్థాయనృపోన్యయుఙ్క్త
హృష్టోయదామల్లవిహారలీలాం
తదాజ్ఞయాంగతలంఙ్కణేన
క్లప్తాసనంభూషితమాస్తరాజ్ఞా 116

మల్లోత్సవంవీక్షితుమద్భుతంత
మాకారితాజానపదాశ్చపౌరాః
భేరీమృదంగాదిరవైఃప్రయాతా
యుధాసనంరంగపదేవ్యతిష్ఠన్ 117

సస్త్రీజరద్బాలమునేమపౌరే
ష్వభ్యాగతేష్వాత్మనిదూయమానః
కంసస్సమంత్రీనరపాలమధ్యే
మంచంస్వమధ్యాస్తదాదురాత్మా 118

చాణూరకూటశలతోసలముష్టికాఖ్యాః
మల్లాస్తతోభ్యుపగతాఃకిలరంగశాలాం
నందాదయశ్చనృపశాసనతోనివిష్టా
మంచేషుతత్ప్రతినివేదితనూపహారాః 119

కృష్ణస్సరామోపినిశమ్యఘోషం
ప్రాతఃకృతస్నానవిధిస్సతోషః

నుల్లానకానామభితఃప్రతస్థే
రంగంమహాఽల్లసమిద్ధమధ్యం 120

రంగద్వారిస్థితమధగజం
వీక్ష్యసాధారణంతం
హృష్టఃకృష్ణోబతకుపలయా
పీడసంజ్ఞంమదాంధం
మత్వావిఘ్నంకుటిలచికురా
వ్యూహ్యాబధ్వాచమధ్యం
ప్రోవాచేదంమదకరిపతిం
మేఘగంభీరవాణ్యా 121

దేహిరంగంఽమేష్టుంమేమూర్ధంహస్తిభసంక్రమ
నచైవంనగజంత్వాంవైనయామ్యద్వైవనారకం 122

ఇతిభర్సనయాహరేస్తదా
సతురోషంగతవాగజాధిపః
వసుదేవసుతాయసాగ్రహం
గజమ్రేపరయుద్యతాంకుశం 123

కరీహరిమభిధృత్యకరేణతరసాగ్రహీత్
మోచయిత్వాధతంగాహాంనిలీల్యాంఘ్రిషుదంతినః 124

తుండేనధూత్వోగ్రహణాయనాగ
మన్వేషమాణంస్వముదీక్ష్యకృష్ణః
హాకాద్వినిర్గచ్ఛ్యదాంతకాఖ్యా
పుచ్ఛంప్రగృహ్యావ్యచకర్షదాశు 125

వంచవింశతిధనూంషిదూరత
స్తంవిక్రమ్యసుదదంతినంహరిః
భ్రామయిత్వాసవదిసవ్యదక్షిణం
లీలయాభ్రమదదభ్రవిక్రమః 126

అథాభిత స్తస్యసమేత్యపాణినా
నిహత్యతంప్రాద్రవదాశుమాధవః
తమస్పృశన్నాగవరోప్యనుద్రవ
వపంచతంచాపిహరిఃపతత్పునః 127

ప్రత్యస్తవీర్యోధకరీగజేంద్ర
సంచోదితోరోషయుతోభ్యయాత్తం
హరిస్సచానాద్యకరేణతుండ
మపాతయత్తస్యభువిప్రరుష్టః 128

ఉత్పాట్యదంతంపతితస్యభూమౌ
తస్యాహనత్తేనసనిషాదినాథం
మృతేచనాగేకరిదంతపాణి
ర్వివేశరంగంహరిరుత్థఘర్మః 129

అంసన్యస్తవిషాణయుగ్మలలితౌ
రక్తాంబుబిందుశ్చితౌ
ఘర్మాంభఃకణచిత్రితాననరమా
సంతర్పితస్నిగ్ధజనౌ
గోపాలాభ్యకవీతపార్శ్వయుగళౌ
గంగాస్రవిష్టౌతదా
మల్లేంద్రద్వరదేంద్రమర్దనకృతే
సింహౌభక్తౌవివ 130

కంసేశమ్యనిహతంమదహస్తినంతం
భీతేవిచింతయతిచాత్మవధస్యహేతుం
తౌచిత్రవేషలలితావథరంగమధ్యం
ప్రాప్తౌనిలిప్తకటభాసజదేహభాసౌ 131

మంచస్థితానగరరాష్ట్రజనాన్యపాలా
స్సర్వేపివీక్ష్యబలరామజనార్దనౌతౌ

హర్షాంబువేగసమలంకృతనేత్రపాత్రైః
పీత్వాతదంగసుషమాంసవితృప్తిహీనైః 182

తన్మూర్తిసేవాస్మృతతత్స్వభావా
తోతుష్టువుర్మంచగతాఃప్రజాస్తాః
దృష్టంయథాచశ్రుతమేవపూర్వ
మానందపాథోనిధిమగ్నచిత్తాః 183

అయంకిలేశోజగతాంరమేశః
కృతావతారోవసుదేవపత్న్యాం
భూభారనిస్తారకృతేవ్రజంచ
నీతోరమస్యంవవృధేచిరాయుః 184

ఏతేనాజ్ఞానధేనుకాచనిహతాః
కేశీబలీప్రూతనా
దావాగ్నేరపిమోచితాఃపశుగణాః
కాళీయదర్పోహృతః

సప్తాహంధరతాద్రిమేకకరే
ణేంద్రస్యభగ్నోమదః
గోప్యశ్చస్వవిలాసచేష్టితవశాః
గార్గ్యాణినాన్వాసతే 185

రామోయమస్యాగ్రజనిబర్హలాభ్యః
ప్రలంబముఖ్యాసురవీరహంతా
ఏతత్సహామోభగవాయశోదా
నూనుర్విజ్ఞాపయమునాతటేషు 186

ఇతీవతేషుప్రమదాజనేషు
సంశ్లాఘమానేషుహరింసరామం
నదత్సురాద్వేషచమల్లవీరా
రణాయతంప్రాహురదీనచిత్తాః 187

సాకృష్ణరామనియుద్ధదిక్షౌ
వితిశ్రుతిర్వాంతదివాక్షితీక్షా
ఆకారితాతత్కృతంప్రహృష్టా
నియుద్ధమస్మాభిరిహావరంగే 138

తతోముష్టికచాణూరవచసాసంప్రహర్షితౌ
అభినందహృదాయుద్ధమబ్రూతాంతౌమహాబలౌ 139

బాలావావాంబాలిశైర్మత్సదృక్షౌ
ర్యుద్ధ్యామోత్రతోణినాక్షోభిముఖ్యే
నోనఃకార్యంబాహుయుద్ధంభవద్భిః
ధర్మోనస్యాదన్యథాలోకవిత్తిః 140

తతః

నబాలిశస్త్వంచబలఃకిశోరః
యేనేభవర్యోనిహతోద్రిసారః
తత్త్వంమయాయుధ్యసముష్టికేన
రామేణసాకంనరమేన్యథాహం 141

ఇతిచాణూరమల్లేననిశమ్యగదితంహరిః
తద్దైవహాన్నిశ్చిత్యసబలస్తంసమాపతత్ 142

నియుద్ధమాగ్నేర్విధేస్తదానీం
చాణూరమల్లేనహరిస్సరామః
సముష్టికేనవ్యతనోన్నియుద్ధం
ద్రష్టుప్రియంతత్సదసిప్రహృష్టౌ 143

తదాబలావీక్ష్యహరింనుబాలం
అబాలిశేనాహితసంప్రహారం
తతోనుమార్యాప్రవిముగ్ధచిత్తా
మిథోజజల్పుస్సదయానురాగాః 144

ఆఖ్యేతికృష్ణస్యనువారమూర్తి
ర్వజ్రాంగమేతంయుధిమల్లవీరం
ఆహేనుసంపశ్యతధర్మమేతం
నసాతికింత్వత్రసతస్యధీరాః 145

సంపశ్యతాననసరోజమముష్యఘుర్మ
బింద్వంకితంవిపులనిశ్వసితారుణాక్షం
నశ్చేయమత్రసదసత్పరిబోధశూన్యో
రాజ్ఞస్సదస్యనయతత్పరసర్వపుంసి 146

రామోయమాళిముఖమస్యవిలోకనీయ
మూతామ్రలోచనమురుస్మితశోభిరమ్యం
చాణూరముష్టికపదానపిపశ్యతేతా
మల్లాగిరీంద్రవపుషౌధృతయుద్ధవేషౌ 147

ఇత్యాదిభిఃప్రీతివచోభిరార్ద్రైః
స్ఫుటీకృతప్రేమరసాసుకృష్ణే
యోషిత్సమల్లావపికృష్ణరామా
మిథోనియుద్ధంవిదధుస్సధీరాః 148

వజ్రప్రహారోపమకృష్ణబాహు
విఘాతభిన్నోరురదప్రగాత్రః
తదావధత్శ్యేనపదుద్ధుతఃఖం
మల్లోహరింవక్షసిముష్టిభూతైః 149

తతోహతఃప్రగ్భరిపద్విపేంద్రః
నచింతయన్ముష్టికృతంప్రహారం
చాణూరముద్గృహ్యహరిస్తుబాహ్వా
ర్విభ్రామ్యభూమానిపపేమభూయః 150

రామేణముష్ట్యాభిహతేనపూర్వం
తలాహతాంగస్యచముష్టికోపి

ముఖాద్వమద్రోణితముష్టమాళు
వ్యసుఃపపాత ప్రవికంపితాంగః 151

కూటోధరామేణహతశ్శలోపి
సతోసలీకృష్ణముపేత్యభగ్నః
శేషాస్తదాదుద్రువురాత్తచిత్తా
మల్లాఃపరిత్రాణపరాయణాస్తే 152

నిహత్యమల్లానితికృష్ణరామా
గోపాలబాలైస్సహితౌవయస్యైః
ఆవాపతుస్తోషముదీర్ణవేగౌ
యధేభపోతౌకలభైరివాన్యైః 153

హతేషుమల్లేషునిశాగ్యవాద్య
రవంనురారిస్వజనానువాచ
నిష్కాన్యతామేషహరిర్దురాత్మా
నందశ్చబంధ్యోహృతబంధువిత్తః 154

పితోగ్రసేనోమమసానుగోపి
నిహన్యతామానకదుందుభిశ్చ
యధాతధావాపినిహత్యకృష్ణం
సుఖీభవిష్యామిరిపుంసరామం 155

ఇత్యేవంకత్థమానేభృశమతిచకితే
వానుదేవస్సకంసె
మంచంతస్యోత్ప్లవోథూత్తదనుసరిపు
స్సాసిరుత్థాయమంచాత్
ఖేలిష్టత్తంచరంతంసవదిఖగమివా
ద్గృహ్యకేశేషుకృష్ణో
మంచాదాకృష్యనిర్యన్మకుటముపరితః
స్తస్యశీఘ్రమవపాత 156

విక్రీష్యమాణోపిమృతోధకంసః
తమేవభీతోమనసావిచింత్య
తదావతారరూపమవావదోగై
రవాప్యమానాదితవిష్ణులోకః 157

కంసంపీత్వామృతంతతస్తదనుచాః
కంకాదయోష్టౌప్రథా
యుద్ధాయాభిగతాబలేనపరిఘూ
ఘూతేననీతామృతిం
నేదుర్దుంభియోంతరేనుమనసాం
వృష్టిశ్చముక్తాతదా
మల్లానాంపతితాశ్చశోకవివశాః
శోచంతిసాస్రేక్షణాః 158

విమోచయిత్వాపితరావధప్రభుః
తదంఘ్రివద్మేఖననామసాగిజః
నిరీక్ష్యతౌతౌజగతామధీశ్వరా
విబుధ్యభక్త్యావరిమస్వజాతే 159

తదైవమాతాపితరాసమాయయా
విమోహయిత్వాజగతామధీశ్వరః
ఉభౌసఖాయాసయదాప్తభాషితైః
వినాశయంకంసకృతావసాదనం 160

కృష్ణాశ్వసనతోషితాబధహృత
ఘ్నానాహరేర్మాయయా
తావారోప్యముదాంకదేశమసకృ
ద్బాధంసమాలింగ్యచ
కించిన్మోచతురశ్రువూరితముఖా
విశ్లేషభీతాతతః

కృష్ణప్రీతహృదుగ్రసేనమధివం
చక్రేయదూనాంగురుం 161

తద్రోగ్రసేనోభగవన్నిదేశాత్
శశ్వాన్నవృష్ణ్యంధకభోజరాష్ట్రీం
నిష్కాసితాయేగృహమాగతాస్తే
కంసేనభోగాన్బుభుజుఃపహృష్టాః 162

కృష్ణేననందఃపరిసాంత్వితోథ
నియుజ్యమానోగమనాయతస్య
విశ్లేషభీతోత్రుసమావిలాత్మా
యయౌత్రజంసాదరమీడ్యమానః 268

యాఃప్రీతస్మరభీదిదేశమనసా
పుత్రోత్సవేమంగళాః
ప్రాదాదానకదుందుభిస్సవదితాః
స్వర్ణాంబరాలంకృతాః
గగ్గేనాధపురోధసాయదుమహీ
పానాంముదాలంభితౌ
గాయత్రీముపనీయతోహరిబలా
వాద్యాశ్రమంప్రావతుః 164

కాశ్యాదవంతీపురవాసినస్తా
సాందీపనాఖ్యాద్విజవర్యపూజ్యాత్
వేదాన్సమాంగోపనిషద్రహస్యా
అన్యానికాస్త్రాణిధనుఃక్రతించ 165

సర్వావతుష్షష్టికళాశ్చతావ
ద్భిర్నైర్గృహీత్వాసకృదేవచోక్తాః
కృష్ణస్సరామోగురుమాహతుష్టం
దేయంకిమిష్టంత్వితిదక్షిణాథం 166

శక్తింవీక్ష్యతదాతయోద్విజవర
సాన్దీపనోత్యద్భుతాం
బాలంపూర్వమృతంయయాచజలధౌ
మగ్నంప్రభాసేవరం
ఊరీకృత్యతతస్తథేతిసరథా
రూఢస్సరామోంబుధిం
కూలంప్రాప్యసమర్చితోహరణయజా
ప్రీతింపరాంప్రాపితః 167

తతోనియుక్తోగురుపుత్రబాల
మానేతుమబ్ధిహరిణాబవీత్తం
తంనాహరంకింత్వసురోమదంబు
స్థితోహరత్పంచజనాభిధానః 168

నిశమ్యవాచంజలదేహరిస్తం
ప్రవిశ్యతంచాప్యసురంనిహత్య
బాలంనదృష్ట్వాచతదంగజన్య
మాదాయశంఖంరథమారురోహ 169

తతఃపురీంసంయమనీంప్రయాతః
దధ్మౌహరిశ్శంఖముదగ్రనాదం
యమస్తతోభిప్రసృతఃప్రహృష్ట
స్సమార్చయత్తౌపురుషౌపురాణౌ 170

విజ్ఞాయభావంయదునందనస్య
సమర్పయామాసగురోస్తనూజం
తతఃకృతార్థోహరిరాప్తకేహ
స్తంప్రీణయామాసగురుంసదారం 171

కృష్ణోధన్యనభాయముజ్వలగుణైఃశ్రేష్ఠంయదూనాంవ్రజం

గోప్యాశ్వాసనకామ్యయాసమదిశత్
గంతుంముదాహ్యుద్ధవం
సోప్యాదేశవశోహశేరథమధి
ష్ఠాయప్రయాతస్తదా
నూర్యేస్తంప్రజతిప్రజంసమవిశ
ద్ధోధూళినీరంధ్రితం 172

నందఃకృష్ణసఖంప్రియంగృహగతం
ప్రీతోర్చయిత్వాచ్యుతం
మత్వాస్వాప్యాసనభోజనైరనుపమై
ర్దివ్యైర్వచోభిస్తతః
శ్రీకృష్ణాననపంకజేక్షణకృతే
స్వాళాంవివృణ్వంపరాం
తస్యామానమచేష్టితాన్యనుజగా
ప్రీత్యాయశోదాగ్రతః 173

శ్రీకృష్ణదివ్యచరితస్మృతినిర్వదభ్రు
వూర్ణేక్షణేప్రజపతాపథమానమాస్తే
ప్రేమన్నుతస్తనయుగాకృపణాయశోదా
తస్థౌతతస్సమవదత్తమిదంమహాత్మా 174

ధన్యోయువాంభువియదచ్యుతజన్మభూమి
భావంగతౌతదనురాగరసార్ద్రచిత్తౌ
సోయంసమేత్యసవిధంత్వరయైవతంశ్రీ
కృష్ణోముదంజనయితాకిలశంసఘూనీ 175

గోప్యస్తముద్వీక్ష్యనవాంబుజాక్షం
విజ్ఞాయకృష్ణప్రియమిత్రమాప్తం
సత్కృత్యభక్త్యాపనివేశ్యపీఠే
రహస్యపృచ్ఛన్ముదముత్కచిత్తాః 176

మన్యామహేత్వాంపితృసాంత్వనార్థం
నంపేక్షితంభక్తవరాయణేన
నాథేననోచేదిహతస్యభర్తుః
కిమస్త్యవాప్యంజగతామధీశః 177

ఇత్యుదీర్యోద్ధవంగోప్యస్సమక్షంతస్యసాదరం
గాయంత్యఃకృష్ణలీలాస్తాఃప్రేమస్వంసముద్వరయత్ 178

తాసాంకృష్ణరతింనిరీక్ష్యమహతీం
తత్రోద్ధవోవిస్మితిం
తాశ్చాశ్వాస్యహరేఃకృపారసయుతైః
సందేశవాక్యైర్భృశం
ప్రీతాభిఃపరిపూజితఃపునరుపా
వృత్తఃపురీమాగతః
కృష్ణాయాహతథైవగోపజనతా
ప్రేమోపహారంముదా 179

కుబ్జాగృహంసమనువిశ్వతఃకదాచిత్
ప్రీత్యోద్ధవేనసహితస్స్వకదాక్షుపూతం
అభ్యంజనాశనముఖైరుపచారవర్గై
స్సంతర్పితస్సుఖముదాసగృహేతదీయె 180

కుబ్జాచిరాత్సమభివాంఛితమాప్యభర్తు
స్సర్వాంగసంగమురుమంగళహేతుభూతః
కార్తార్థ్యమావహగవానథసోద్ధవేగా
దకూరవేశ్మసబలఃప్రియమస్యకర్తుం 181

తాఁవీక్ష్యవ్రణతశ్శ్వఫల్కతనయాఃప్రత్యుద్గతస్సాదరం
స్వాస్తీర్ణాసనసంస్థితాఁఅవహితస్సంమానహార్యాహరిఃణైఃణైఃకృపాం

ధృత్వాతత్పదతీర్థమార్తిశమనం
మూర్ధ్నాంకగాతత్పదా
భక్త్యార్ద్రిక్తమనాస్సృశన్మృదుహరిం
ప్రాహేదముద్భక్తితః 182

త్వంవైభవాయజగతోఖిలవిశ్వమూర్తే
కారుణ్యతోద్యవసుదేవగృహేవతీర్ణః
కంసంజగద్రిపుముదగ్రమవధ్యమన్యైః
హత్వాశుభంసమతనోర్భ్యదునాధభూయుః 183

త్వంపూరుషోస్యజగతఃప్రథమంనిదానం
త్వయ్యేవచాస్తమితమేతదనంతరూపే
రజ్జ్వాంత్వయైవబహిరంతరిదంనివిష్టో
వ్యాప్నోషిశక్తిభిరపారగుణోహరేత్వం 184

యోగేశ్వరైరపిదురంతతపోమహిమ్నా
ద్రష్టుంనశక్యమితిబోహరిదంవపుస్తే
త్రయ్యంతతద్వినిపుణాస్తదిదంవయంతే
దృష్ట్వావపుఃకరుణయాముదిలాంతరంగాః 185

ఇత్యేవమక్రూరసమర్చితస్య
స్తుతశ్చకృష్ణస్యముదావచస్తుష్టః
త్వంనఃప్రియోబాంధురతస్తవాదం
వక్ష్యామితత్త్వేనవిధేహిసర్వం 186

పైతృష్వసేయాన్మమపాండుపుత్రా
విద్వాంశ్చదుర్మంత్రిరంధదృష్టిః
పుత్రాంబికాయాఇతివిశ్రుతంమే
జానీహితత్త్వేనసహితజేతత్ 187

ఇత్యాదిష్టఃశ్వఫల్క-స్యానూనుఃకృష్ణేనధార్మికః
జగామహాస్తినపురంపురారాతిపురోపమం 188

తత్రాంబికాయాస్తనయంసభీష్మం
ద్రోణంకృపంద్రోణసుతంచకర్ణం
పాండోస్తమూర్జానిదురంపృథాంచ
దృష్ట్వావ్యయంపాహిశివంససర్వం 189

తైరీక్షితస్తత్రచకారవాసం
మాసాంస్తుకాంశ్చిత్దురనుష్టితస్య
రాజ్ఞస్తనూజాశ్రయలుప్తబుద్ధేః
బభూతయావృష్టిపరోనగర్యాం 190

తదారహస్యేవిదురశ్చకుంతీ
పోర్వాచపాండోస్తనయెముఖావం
దుష్టంనృపస్యాసహనప్రధాన
మకూర్చముద్యచ్ఛుభవత్సదృష్టిః 191

భ్రాతుస్సుతోమెకుశలీయుధూనాం
పతిస్సరామఃకమనీయమూర్తిః
అపిస్మరత్యాప్తజనాశరణ్యాః
విమోచయిష్యత్యపినోద్యదుఃఖాత్ 192

శ్వేతీముఃఖాకులితంపృథాయా
శ్వఫల్కనూనుఃభ్శమాకులాత్మా
రాజాననూసాద్యసుతానువిద్ధం
హితంసమాహేహపరత్రభవ్యం 193

విచిత్రవీర్యాత్మజధర్మ్యమేవ
పంథానమాదృత్యచరన్నృపాల
శ్రేయఃపరంచాప్స్యతిధర్మలభ్యం
అతోన్యధానారక మివలభ్యాం 194

అతస్త్వమాత్మీయతనేషుపాండో
స్సనేషుతుల్యంచరధర్మవశ్యః

నోచేద్దురంతావయశోనిధానం
భవిష్యసిశీర్ణపితోస్యతిత్వాం 195

ఇత్యాద్యుదీరితవాచంనృపతిరిహపర
హితాభిలక్షేమహేతుం
శ్రుత్వామత్వాచతధ్యంతనయవరతయా
చంచలాత్మబభూవ
బుధ్వాభిప్రాయమేషాంపునరపిమధురాం
ప్రాహ్యమిత్రానుశిష్టిం
శ్వాఫల్కిఃతచ్చవృత్తంసకలమపిజగా
ఎానుదేవ్రావకంతె 196

కంసస్యవాత్మ్యవధదుఃఖతేస్తిః
ప్రాసశ్చగేహంపితురాప్నుభర్తుః
వధంనుఘోరంమగదేశ్వరాయ
పిశేజరాసంధనృపాయకృష్ణాత్ 197

నివేదయాంచక్రతురప్రియంత
దాకణ్యరాజాశుచయాతులాత్మా
అయాదవాంకర్తుమియేషవృధ్వీం
రురోధరుష్టేమధురాంబలైస్వైః 198

అక్షౌహిణీభిస్వపురంనిరుద్ధం
దృష్ట్వాత్రతోవింశతిభిఃబలేపాం
సైన్యంజరాసంధవశంజగత్యాః
వతిస్తజాచింతయదాత్మకృత్యం 199

అహంధరాయాభటమాపనేతుం
కృతావతారోస్మియదోఃకులేస్మిన్
తదేతదుద్యద్భటభీమరూపం
సైన్యంహనిష్యామినమూగధేంద్రం 200

ఇతిచింతయతిశ్రీశేవియతస్స్యందనద్వయం
దివ్యాయుధసమాకీర్ణమాపతమనోజవం 201

ధృష్ట్వారథద్వయముద్రగశరావక్లిష్టం
నంకర్షణెనసహితోభగవాన్విచింత్య
తత్రాధిరుహ్యపురతోల్పబలోపగూఢశ్
నిర్గత్యశంఖముగునాదమపూరయత్సః 202

బాలందారుకసారథింయదువతిం
దృష్ట్వారిపుర్మగధః
బాల్యేనాస్యవిలజ్జతోరణకృతే
రామేణయోద్ధుంమనః
చక్రేతత్రహరిర్విశత్తనయుజ
స్తస్యాభితస్యందనా
హృష్టాచోదయదుద్యతాయుధకరః
హంతుంకృతాత్మారిపుం 203

తతోరథాదీక్ష్యసువర్ణతాలక
ధ్వజాపక్లిష్టామగధేశ్వరోబలీ
ఆబోధయన్సైన్యజమనీకముద్యతం
రథద్విపాశ్వోగ్రమహావరాయుధం 204

తతస్సరామోహరిరుగ్రతేజాః
సైన్యంపరేషాంవిధివజ్వలద్భిః
కృతప్రపాతంనముదీక్ష్యరుష్టః
శార్ఙ్గంధనుఃశ్రీమదుపాదదత్స్వం 205

శ్రీశాఙ్గనిర్ముక్తమహేషువర్షై
స్సంఛిన్నబాహూరుశిరఃకలేషు
సైన్యేషుసర్వేషువినాశితేషు
జగ్రాహరామోయుధిమాగధేంద్రం 206

అవారయత్తం విరథం గృహీతం
రామేణ పాశైశ్చ నిబధ్యమానం
కృష్ణస్తతోపీక్ష్య బలం బలాఢ్యం
తస్యాఖిలానీక నిబర్హణేచ్ఛుః 207

కృష్ణేన రామేణ చ మోచితస్స
హ్రీయాతవస్తత్ముముదూఢ భావః
నివారితో రాజభిరధ్వమధ్యే
పురం స్వమేవ విశదుద్ధ తాశః 208

కృష్ణోధ్ధతైరిదివృష్టపుష్పై
స్సంమానితో నాదితదివ్యవాద్యైః
సంశ్లాఘ్యమానోమధురాంవివేశ
వారైస్వముజ్జృంభితతోరణాఢ్యాం 209

యద్ధివ్యసూయోధనలబ్ధమృద్ధం
తద్భగసేనాయసమర్ప్యకృష్ణః
సంవర్ధయన్ప్రీతిముదారవీర్యో
నాధోయదూనాంన్యవసన్నగర్యాం 210

పునర్జరాసంధనృపోబలాఢ్య
స్తావచ్చమూభిస్సహితఃప్రయాతః
హరేఃపురీంయుద్ధసముత్సుకోభూత్
తదైవభగ్నోద్రవదేవదేశాత్ 211

ఏవంబలీమగధరాట్ దశసప్తవారం
యుధ్వాయదూత్తమచమూభిరుదూఢసైన్యః
భగ్నఃపరాజయముపేత్యపరైర్విముక్తః
దుఃఖంవిశేషబహుళంహతభూరిమానః 212

ఖావిన్యస్తాదశయుధితతో
నారదాజ్ఞానుసారీ

ఫ్లేచ్ఛస్వాకంతిసృభిరుపయుక్తా
కోటిభిఃక్రోధదీప్తైఃవీరఃకశ్చిద్వ్యవనఇతిహా
మావృణోద్యాదవానాం
బుద్ధిద్యాంవాపురమివరవే
రాహరుగ్రాంమగీచిం 213

రుద్ధ్వానిరీక్ష్యనగరంహరిదాప్తకామ
స్సంకర్షణేనసహచింతనమాతతాన
గుంఫేబలీతుయవనోద్యిపురంసచాద్య
శ్వోనాగమిష్యతిజరాతనయోపిభూయఃి 214

యుష్మాన్హత్వాయద్యునేనప్రతిభయుపగతో
మాగధోయద్యుపేయాత్
బంధూన్హంతివీరఃపురమపిచనయె
న్నైజముద్ఘోషితశ్రీఃి
తస్మాద్యద్వావగర్ంకిమపిదృఢపదం
సంవిధాయాత్రబంధూన్
సంస్థాస్యాదేనముగ్రంయవనమురుబలం
నాశయామఃప్రహర్షాత్ 215

ఇత్థంనమాలోచ్యహరిర్బలేన
మధ్యేసముద్రంవితతానరమ్యం
పురంసరంద్వాదశయోజనోద్యత్
దుర్గంవిచిత్రాఖిలవస్తుజాతం 216

స్వర్ణకుంభసమలంకృతైర్గృహైః
రూప్యపిత్తళవినిర్మితైశ్శుభైఃి
రత్నకూటపరిమండితైస్తదా
రుక్మగోపనిచయైశ్చశోభితం 217

కేవలాగృహగణైస్సుశోభితం
విప్రరాజముఖపర్ణపూరితం
హరిజాతమపితత్ర దేవరాట్
పాహిణోత్పరిమదానుధర్మయా 218

యాదసాంపతిరుపాహరద్ధయాన్
శ్యామలైకరుచిరశ్రుతీశుచీన్
యక్షరాడపినిధీన్న వాహరత్
స్వాంసమృద్ధిమదదుఃపరేనురాః 219

తత్రయోగమహిమానుభావితః
యాదవావధనివేశ్యమాధవః
ద్వారకాపురిపువఃప్రభుర్యుధే
నిర్జగామమధురాంతతోబలీ 220

తంనిరాయుధముదీక్ష్యనిర్గతం
శ్యామముజ్జ్వలనుపీతవాససం
కౌస్తుభోల్లసితవక్షసంచతు
ర్బాహుమంబుజవిలోచనద్వయం 221

లక్ష్మణైకపరమపుంస్త్వనూచకే
లక్ష్మితంవిధితమూజశబ్దితైః
మానుదేవఇతినిశ్చయంగతో
మోదమాపయవనోరణోత్సకం 222

వ్రీడవంతమధతంపరాఙ్ముఖం
చాన్వధావదసురోనిరాయుధం
సోపిదూరమగమత్పరఃపుమా
స్స్పృశ్యమానఇవసర్పదేపదే 228

నోచితంయదుకులోద్భవస్యతే
ధావనంత్వితితిరస్కృతోపిసన్

తేనయాదవవిభుగిరం రేగుదాహం
ప్రావివేశముచికుందసంశ్రయాం 224

సోపిమాధవమనుద్రుతోగుహాం
ప్రాప్యవీక్ష్యయవనోనరోత్తమం
తంత్వమన్యతశయానమద్భుతం
తేజసాసపదితస్యమాహితః 225

తాడితాథయవనేనదుర్ధియా
సోంఘ్రిణానరపతిస్మృతింగతః
ఉత్థితశ్చశయనాదవస్థితం
తందదర్శయవనంస్వపాశ్వతః 226

తస్యవీక్షణసముద్ధతోద్భట
జ్వాలపావకవిదగ్ధవిగ్రహః
భస్మసాత్సబభూవతత్క్షణాత్
రుద్రదగ్ధఇవమీనకేతనః 227

మాంధాతృరాజతనయోముచికుందనామా
దేవైస్వసంయతిసహాయతయావృతోభూత్
సంరక్షితాయుధిసురాశ్చిరమాహవేధ
త్యక్త్వానురంభయమపారముదంవయాతాః 228

సంచోదితస్సోధవరాయదేవై
నిద్రాంమయాచత్ శ్రమభాక్పరాయ
శేతేస్మనాయంముచికుందరాజా
నిద్రావశఃకృష్ణనిరీక్షణాంతం 229

నిద్రాణముత్థాపయతిస్మయస్వాం
నభస్మతాంయాతుతవాగ్నిర్నేత్రాత్
ఇత్థంనుదైస్తస్యవరశ్చదత్తో
భస్మాభవత్తద్యవనోహ్యవహ్నేః 230

తతోముచుందోముచిబుద్ధదృష్టః
పృష్టశ్చకస్త్వంత్వితిసేనరాజ్ఞా
చిరాయునిద్రావివశేనలింగై
ర్నిశ్చిన్వతాతంపరమంపుమాంసం 281

అథాహరాజానముదారవాక్యా
హరిబ్రహ్మగద్ధారనిబర్హణాయు
ఆత్మానమున్వ్యంవసుదైవగేహా
త్కృతావతారంపరమర్షిసేవ్యం 282

తతఃప్రణామ్రపణతేనధీమతా
స్తుతోహరిర్మ్మక్తికృతేఖలేశ్వరః
అనంతరేజన్మనివిప్రభావిన
స్త్వాంసిద్ధ్యేదితిముక్తిరాహతం 283

ఇత్యాజ్ఞామనుసృత్యభూపతివరః
తస్మైకృతప్రాణతిః
నిష్క్రాన్తోగిరికందరాత్కలిమితం
మత్వాతదంకైస్తదా
శైలంప్రాప్యవిగంధమాదనపదం
నారాయణస్యాశ్రమే
దేవంశ్రీపతిమర్చయన్ధృతమనా
స్తస్థౌబదర్యాశ్రమే 284

గత్వామ్లేచ్ఛగణావృతాంతుమధురాం
హత్వాచతాన్మాధవః
నిన్యేతద్ధనమాశునైజవురథై
స్తాంద్వారకాంశ్రీమతీం

ఆగాత్సోపిజరాసుతోరిపువర
స్తావచ్ఛమూభిర్వృతః
తంవీక్ష్యాతిబలంబలేనసహితో
దుద్రావభీతోయథా 235

అనుద్రుతస్తేనహరిస్సరామః
చచారదూరంమగధాధిపేన
శ్రాంతింగతస్తుంగమధాధిరూఢః
ప్రవర్షణాద్రింకృతనిత్యవర్షం 236

మత్వానిలీనోగిరిమూర్ధ్నిభీతో
దదాహశైలంపరితోనరేంద్రైః
అలక్షితోతేనగిరేర్విదగ్ధాత్
ఉత్ప్లుత్యతోస్వాంపురమభ్యుపేతాం 237

తావేకాదశయోజనాయతగిరే
స్తస్యాగ్రకూటాద్భవం
ప్రాప్తావేకనిపాతనేనగరీం
ప్రాప్తానుద్రావృతాం
దగ్ధ్వాత్యమతిస్మపోయదునుతౌ
మత్వాముదానీకవై
స్సానకంస్వామగమత్పురీంవిరచయ్య
ఘోషంజయోద్భాసురం 238

అనర్తాధివరైవతాహ్వయమహీ
నాథస్యకన్యాంతతో
రాశ్యామాపబలోనిదేశవశతో
రేవత్యభిఖ్యాంవిధేః

దత్తాంభీష్మకపుత్రికాంచభగవాం
రుక్మిణ్యభిఖ్యాంముదా
హృత్వాచైద్యనరేంద్రసంశ్రయనృపాన్
సాల్వాదిమూఢాన్మాధవః 219

ఇతి శ్రీలోళనాదీశ వైభవే మహాకావ్యే
ఉత్తరభాగే అష్టమసర్గః .

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీ శోభనాద్రీశ వైభవ మహాకావ్యం

ఉత్తరభాగే నవమస్సర్గః.

ఉద్వాహమంగళమిదం మధుసూదనస్య
వక్ష్యామి భాగవతదివ్యపురాణగీతం
భారాయితా బహునృపాకిలయత్నసంగాత్
భూమేర్హితాఃభగవతాయదునందనేన 1

రాజేంద్రస్యవిదర్భదేశనృపతేః
పుత్రీంవరాంరుక్మిణీ
నామ్నాంభీష్మకనామకస్యగృహిణీ
మైచ్ఛద్యదూనాంపతిం
శ్రుత్వాసాపివపుశ్శ్రియంహరిభగవతో
మేనతమేవపతియం
బంధూనాంచతదేవవాంఛితమభూత్
సద్వృత్తవంశాధికానాం 2

రుక్మీతస్యనుతోవిదర్భనృపతేః
కృష్ణద్విడాద్యోనుజాం
బంధూనామమతేచకారమతిః
చెద్యాయదాతుంమతిం
శ్రుత్వాతన్మనసాఖలేనచకితా
విప్రంతదారుక్మిణీ

కృష్ణాయ ప్రణినాయ కంచనరహ
స్యాసన్న పాణిగ్రహా 3

విప్రఃప్రాస్తపురీంతతోభగవత
స్తాంద్వారకాంశ్రీమతీం
ఆసీనంకనకాసనేయదుపతిం
సంసేవ్యతేనార్చితః
స్వాసీనశ్చగతశ్రమస్సమధురం
భక్తంచసంప్రాసితః
పృష్టస్సృష్టపదద్వయోభగవతా
ప్రాహేదమహ్యాకులం 4

రుక్మిణ్యాప్రేషితోహంయదువరభవత
స్సన్నిధింవక్తుమశ్యా
స్సంనేశంతచ్చపత్రేలిఖితమిదమదః
పశ్యహృష్టోగృహీత్వా
ఆదాయాధస్మితశ్రీవిలసితరదనో
వాచయామాసపత్రం
తస్యాస్యోద్వాహవాంఛాంస్ఫుటతరవిదితం
తత్రహృష్టోబభూవ 5

దేవత్వద్గుణరూపశీలసుభయో
విద్యాధనాజ్ఞియా
ముగ్ధేహంకులజాభవంతమతులం
వాంఛామినాథంప్రియం
శైద్యోమందమఘూపనూనుదమర
ప్రస్పర్ధివీర్యోబలిం
సింహస్యేవచజంబుకోయదుపతే
మాంహర్తుమాలోకతే 6

త్వత్పాణిగ్రహణాయదత్తమతులం
పూర్తంతథేష్టంతపః

విప్రాచార్యానురాచంనంచభగవ-
చక్రేత్వదారాధనం
శ్వేతాపీతిచనిశ్చితఃపరిణయః
చైద్యశ్చసైన్యావృతః
ప్రాగ్యోత్యేవవిదర్భరాజనగరీం
ప్రాతుర్మమేష్టావిధా 7

యన్మయ్యస్తిమృణారుదాఖ్యనయన
ప్రాప్తఃపురీంమేపితుః
జిత్వామాగధచైద్యరాజపృతనా
మాముద్వహాత్మాశ్రయాం
దేవక్యాత్మజరాత్రుసేనవిధినా
గంతుంబహిర్నిర్గతాం
పూర్వేద్యుర్గిరిజాంబలానుసరణాత్
అంతఃపురాదుజ్వలాత్ 8

యస్యాంఘ్ర్యంబుజధూళిధూసరశిరో
మాణిక్యభాభిస్సురాః
ప్రసృప్రశిగళశక్రవిత్తపముఖాః
కుర్వంతినీరాజనం
తస్యానుగ్రహమాత్మనీనమధునా
కాంక్షామ్యహంశీఘ్రతే
నప్రాప్స్యామితవప్రసాదమధునా
త్యక్ష్యామ్యనూకకళేబరాం 9

ఇతిసందేశవచసారుక్మిణ్యాయదునందనః
ప్రహస్యగృహ్ణాతత్పాణింప్రోవాచస్మితసుందరం 10

యద్రుక్మిణీవినుతకేమయిసానురాగం
కాంచింతయన్నపితథాహమహనికాను

నిద్రాంలభేనచభూనజీవితదేకచిత్త
స్సత్యంబవీమివిదితోమమచాపిరుక్మీ 11

రాజన్యసైన్యమధునైవనిహత్యవీర్యాత్
తామానయేనిజపురీంమయిసానురాగాం
ఉక్త్వేతివిప్రవరమాహముదారధీమే
సంయుజ్యతామితితతోరథినంమురారిః 12

సూతేనాథసమానీతందారుకాఖ్యేనమాధవః
తురంగైస్సైన్యమగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకైః
యుక్తంరథంసవిప్రేండస్సమారుహ్యైకరాత్రతః
ఆనర్తేభ్యోవిదర్భేంద్రపురీంకుండినమాయయౌ 13

తదాగమారీకరపీడనోచితాః
భుజాఃక్రియాఃభీష్మకభూపతిర్ముదా
విధాయకన్యాంచవిభూష్యభూషణైః
గ్రహూపశాంతించచకారమంగళాం 14

తస్మైవరాజాదమఘోషనామక
స్సుతస్యకృత్వానిఖలాభుజాఃక్రియాః
పురాన్నిజాత్కుండినపట్టణాంయయౌ
గజాశ్వపాదాంతరధోపగైబలైః 15

సాభోజరాజంధవిదూరధౌచ
సమాగతాఃపాండవదంతవక్త్రాః
అన్యేచసైద్యస్యసఖత్వమాప్తాః
తమన్వగచ్ఛద్దమఘోషపుత్రం 16

ప్రత్యుద్గతస్తైస్సబలోవిదర్భ·
రాజార్చయామాసగృహాన్నివేద్య

తేచాపినన్నద్ధబలారణాయ
సహాయతాంచైద్యపతేఃప్రయాతాః 17

నిశమ్యరామోపిపురోద్యమంతం
కృష్ణంచకన్యాహరణాయవీరః
ఏకంప్రయాతంకలసేపశంకీ
గతావిదర్భాత్వరయా బలోమ్లేః 18

ఆసన్నపాణిగ్రహణోత్సవాసా
హృదాతమేవానువిచింతయంతీ
ఆకర్ణ్యవిప్రాన్ముఖదేయదూనాం
పతింపురాసన్నగతంసరామం 19

విదర్భరాజాపినిశమ్యకృష్ణం
సరామముద్వాహనిరీక్షణాయ
మత్వాగతంమంగళతూర్యఘోషైః
ప్రత్యుద్గతోభ్యర్హణమాతతాన 20

నిదశ్య తేవేనగృహేసురమ్యే
సుఖంప్రవిష్టేయదువంశరత్నే
దుర్గాంప్రణంతుంనృపయోధగుప్తా
కన్యావరోధాద్బహిరాజగామ 21

పదారవిందంయదునందనస్య
విచింతయంతీశుభవాద్యఘోషైః
సమాగధేవందిగణైశ్చనారీ
గణేస్తదానేకవరావహారైః 22

విభూషితాసాలలితంపదాభ్యాం
దేవ్యంతికంప్రాప్యకృతప్రణామా
పుష్పోపహారైర్బహుభిశ్చనైకై
రపూజయద్విప్రవధూసమేతం 23

స్తుత్వాచతాంతద్ధృతశిష్టపుష్పా
క్షతాదికంసాశిరసాగృహీత్వా
విప్రాంగనాభిఃప్రణతోనదత్తం
హృష్టాశనైరాయతనంముమోచ 24

తత్రాగతాశ్చైద్యముఖానరేంద్రాః
కృష్ణస్యరామాపిరథీతుంతాం
తాంవీక్షమూనాకుటిలాలకాగ్రాం
సమూహ్యవైదర్భనుతాతదానీం 25

వ్యచింతయంతీరథమారురుక్షుః
కదానుమాంప్రాప్స్యతిచేతికృష్ణః
విన్నిశ్చితాతత్రవిలోకమానా
నృపాలవర్యాఃయదునందనంచ 26

పశ్యత్సనర్వేషనరోత్తమేషు
తదాసమారోప్యరథంయదూనాం
పతిర్విదర్భేంద్రసుతాంసుపర్ణ
ధ్వజంయయౌసైన్యగణైస్సమేతః 27

తతోజరాసంధముఖానరేంద్రాః
పరాభవంతంయదునాధక్లిష్టం
అమృష్యమాణాహ్యధిరూఢవాహాః
రణోద్యమంచక్రురుదాత్తచాపాః 28

థప్రవృత్తంయదునాధచమ్యా
స్సదీంద్రసైన్యస్యచభీమయుద్ధం
తాహరద్వీరశిరాంసికృష్ణ
శ్శితైశ్శరైశ్శీఘ్రధనుఃప్రముక్తైః 29

నిహన్యమానెనిఖలేచసైన్యే
తదాతురంతందమఘోషనూనుం

నివారయామాసరణాత్ జరాయా
న్నతోబలంవీక్ష్యయదూత్తమస్య 30

సైద్యప్రయాతేస్వపురంనసైన్యే
రుక్మిస్వసుస్తంత్వసహావివాహం
అక్షౌహిణీసైన్యవృతోన్వగచ్ఛత్
కృష్ణంప్రతిజ్ఞాతవధోతిరుష్టః 31

కృష్ణంనిహత్యైవపురీంవిశామీ
త్యుక్వాసమక్షంధరణీపతీనాం
రథంసమారుహ్యవికృష్టచాపో
జఘానకృష్ణంత్రిభిరేవబాణైః 32

తతఃస్మయంతస్యధనుఃకరస్థం
విచ్ఛిద్యవివ్యాధచషడ్భిరీశః
అష్టాభిరశ్వావినిహత్యసూతం
ద్వాభ్యాంత్రిభిఃకేతుమధోజ్జహార 33

ఆదాయచాపమపరంస్నచపంచబాణై
ర్విద్ధ్యాధభీష్మకసుతోయదువంశదీపం
చిచ్ఛేదతచ్చభగవాఞ్ఛునరేవసోస్య
కాదత్తతచ్చభగవానలునాత్ బలేన 34

పరిఘపట్టసశూలపరశ్వధ
ప్రముఖమాయోధజాలమథాచ్ఛినత్
యదుపతిర్దిషతస్సతోరథాత్
భువినిపత్యరుషాసిముపాదదే 35

రుక్మీణోథపరిఘావహరి
స్సాసిచర్మతిలశోచ్ఛినత్ఖగై
ర్హంతుముద్యతమనారుషాతతః
ఖడ్గమాయోధమధత్తపాణినా 36

భ్రాతృమారణకృతోద్యమంహరిం
వీక్ష్యభీతహృదియాధరుక్మిణీ
పాదయోఃపతితాజగత్పతేః
దీనమూర్తతరమాతనోచ్ఛుచం 37

పార్థితస్యకరుణంతయాహరిః
తంనిబధ్యవసనేనరుక్మిణం
శ్మశ్రుకేశమవపద్యరూపిత
స్సోభవన్మృతఇవప్రలజ్జితః 38

తతోబలేనప్రతిబోధితోహరి
ర్వ్యమోచయామాసరిపుంతుఖంధనాత్
జహాశుచంభ్రాతృవధేనరుక్మిణీ
నుసాంత్వితాతేనజితోగ్రవైరిణా 39

రుక్మీవిసృష్టోహరిణాహ్రియైవ
సంధానిరోధేనపురీంనచాప
కృత్వాపురంభోజకటాభిధానం
తత్రైవతస్థౌహతసైన్యతేజాః 40

తతస్సమానీయహరంముదారిః
సైదభీపుత్రవిధినోప్తయేమే
గృహేగృహేతత్రపురేబభూవు
ర్మహోత్సవామంగళవాద్యయుక్తాః 41

తయాసరేమేపురుషఃపురాణో
యథైవలక్ష్మ్యాజగతాంజనన్యా
కామఃపురారుద్రముఖాగ్నిదగ్ధ
స్తస్యావివేశోదరముద్భవార్థం 42

తతఃప్రసూతంతనయంముదారేః
హృత్వాసురశ్శంబరనామధేయః

అనిద్రశంచక్రిణీసదబ్ధిమధ్యే
జగాదతంచాపిబలీవిసారః 43

ఋషిగృహీతస్సచధీవరణ్యా
వైశ్యాయనీతస్సచనూదవాస్తే
దదాసచిచ్ఛేదచతస్యకుక్షే
శ్శిశుఃకుమారోనిరగాన్మహాజాః 44

మాయావతీశంబరదైత్యదాసీ
సూదోపనీతంపృథుకంసమీక్ష్య
సురర్షిణోవేదిత బాలతత్వా
పుపోషతంసర్వవిధోపచారైః 45

సాకామదేవస్యరతిర్ద్వితీయా
మాయావతీనామ్న్యసురస్యభృత్యా
జ్ఞాతాశిశుంతంపతిమేవబుధ్వా
చకారతస్మిన్బహుశంవదమోదం 46

సవర్ధమానశ్శిశురూధయూవనః
విమోహయన్సర్వవధూమనాంసి
తయాపిమోహాదధయాచినోభవత్
రతాయమత్వాజననీంనచాగ్రహీత్ 47

తతః

నారాయణస్యాత్మజనిస్మరస్త్వం
జాతోహృతశ్శంబరదైత్యకేన
అహంరతిఃకామసతీభవంతం
మమైవభర్తారమువోపపన్నా 48

త్వాంజాతమాత్రంకిలశంబరోయం
హృత్వాక్షిపత్సింధుజలేఽబుద్ధిః

మీనేనగీర్ణస్సమభూత్సచాపి
దాశైర్గృహీతోన్నగృహంచనీతః 49

నూదచ్ఛిన్నాత్తస్యకుక్షేఃకుమారః
త్వంమేప్రాప్తిఘోషిలశ్చాపివృద్ధః
హత్వాశత్రుంశంబరంమాంస్వపత్నీం
ప్రేమ్ణాపశ్యమాతరంతోషయస్వాం 50

మాయావతీత్థంసముదీర్యవాచం
దదాచతస్మైనిఖలాంస్వవిద్యాం
గృహీతమాయస్సహరేఃకుమారః
సమాహ్వయత్శంబరమాహవాయ 51

ఆక్షేపవాక్యైరవిషహ్యరూపైఃకాక్షేణమృదుబ్ధోభగతారణాయ
దైత్యోగదాపాణిరుపేత్యశత్రుం
తయావధీన్మక్తమహోగ్రనాదః 52

నిరస్యతాంకార్ష్ణిరపారవీర్యఃతస్మైముమోచస్వగదాంవిదీప్తాం
మాయాంససంక్షిత్యమయేనదత్తాం
పాషాణవర్షంవిముమోచతస్మై 53

విబాధ్యమానోహరినూనురుగ్రైఃపాషాణవర్షైర్మతీంస్వమాయాం
ప్రయుజ్యభజ్త్వాచతదీయమాయాఃతతోసినాతస్యశిరోజహార 54

శంబరాసురవధః

తతోభివృష్టఃకుసుమైస్సపర్వభిఃపురంచనీతోగగనేనభార్యయా

ప్రవిశ్యచాంతఃపురమృద్ధిమన్మహత్
వినోదయామాసమనాంసిమోహితా 55

నిరీక్ష్యతంపద్మదళాయతేక్షణం
తమస్మరన్నష్టసుతంతురుక్మిణీ
వ్యచింతయత్కోయముదారలోచనః
ఇతోప్రమేహర్షమువైతిమానసం 56

వైదర్భ్యాన్యంచింతయంత్యామితిసమాజనకో
వాసుదేవోజనన్యా
సాంతర్ధాపయాతస్వసదృశవపుషం
వీక్ష్యతంసద్వితీయం
విజ్ఞాతార్థోపితూష్ణీమభవదథముని
స్తత్రదేవర్షిరెత్య
ప్రావాదీత్తస్యసర్వంచరితమథముదం
తత్రసర్వేసమాపుః 57

అథసత్రాజితఃపుత్రీంకృష్ణోవిరచితాగసః
స్యమంతకేనమణినాదత్తాముదవహత్స్వయం 58

స్యమంతకోపాఖ్యానం.

సత్రాజితస్సూర్యముపాస్యభక్త్యా
స్యమంతకాఖ్యంమణిమాపతస్మాత్
విభ్రాజమానోరవితుల్యతేజాః
వివేశకృష్ణస్యపురీమలక్ష్యః 59

తంవీక్ష్యసర్వేరవిమేవమత్వా
తత్తేజసానష్టదృశోమురారేః
ప్రాహ్యోపకంఠంభయకంపిచిత్తాః
ప్రోచూరవెరాగమనందిదృక్షోః 60

ప్రహస్యశౌరివ్రచసాయదూనాం
నైవాయమక్షీరవిదత్తమాప్య
మణింతుసత్రాజితఏషదీప్ర
ఇత్యేవమూచేవచనంతదానీం 61

ప్రవిష్టగేహేథముదాసరత్న
స్సత్రాజితఃతంమణిమగ్రజాతైః
అభ్యర్చయామాసదినెదినేస్మా
సువర్ణభారాద్దదతంవశేణ్యం 62

కృష్ణేనయాచితస్సత్రాజిత స్తంమణిమాదరాత్
నదదాపూర్ణకామేనతన్మాహాత్మ్యంనచింతయన్ 63

ధృత్వాప్రసేనోమణిమేకదాతం
హయంసమారుహ్యవనంవినేశ
నిహత్యతంరత్నమపాజహార
సింహశ్చకశ్చిత్గహనంప్రవిష్టః 64

తంనిహత్యసమణింమృగాధిపం
జాంబవాగిరిగుహాశ్రయస్తతః
క్రీడనాయవిదధేమణింశిశోః
సంప్రదీపితమహీంధ్రగహ్వరం 65

సత్రాజితోధనమణివ్రజగంప్రసేనం
నోద్వీక్ష్యతప్తహృదయంపునరాప్తగేహం
కృష్ణేనరత్నచపలేనహతోమమాను
జన్మేత్యతప్యతజనశ్చతథేత్యువాచ 66

శోకేనేతిశేషః

తద్దుర్యశస్స్వంపరిహర్తుకామః
ప్రసేనమాగ్వంవారిరన్వగచ్ఛత్

దృష్ట్వాప్రసేనంహతమద్రిపుష్టే
సింహేనతంచక్షతహంతదశక 67

బహిర్నివేశ్యవజనాననుద్రుతా
హరివివేశక్షబిలంభయానకం
నిరీక్ష్యచక్షోర్భకసన్నిధానతో
మణింతమాహర్తుమతిష్టదుత్సుకః 68

అపూర్వసందర్శనభీతధాత్రీ
వికృష్టనాదశ్రవణేనరుష్టః
సజాంబవాన్యత్యయదూత్తమేన
చక్రేరణంతన్మహమానభిజ్ఞః 69

ద్వంద్వేప్రవృత్తేభుజవృక్షశస్త్రీ
శిలాహతాంగౌహరిభల్లుకేంద్రౌ
ముష్టిప్రహారైర్విచతుర్దశాహ
మహర్నిశంజఘ్నతురాహవేత్రే 70

అష్టావింశదినేతుముష్టినిహతః
కృష్ణస్యపిష్టాస్థికిః
జ్ఞాత్వాతంపురుషోత్తమంయదుపతిం
స్తుత్వాముహుర్జాంబవాన్
లంకారాక్షసమర్దనాదిచరితం
పూర్వావతారైకృతం
స్మృత్వాతంప్రణనామభక్తివివశః
పాదారవిందద్వయె 71

కృష్ణస్తముత్థాప్యకరాంబుజేన
సృష్ట్వేదమూచేముదితస్వభక్తం
మిథ్యాపవాదప్రశమాయరత్న
మాహర్తుమత్రాగమనంమమేతి 72

ఇత్యుక్తోయమునందనేనముదితో
భల్లాకరాజస్వకాం
కన్యాంజాంబవతీమణించహరయే
దత్వాహ్వణార్థీతతః
ప్రత్తాంతేనతదైవముక్తిమతులా
మావృత్తిశూన్యాంపునః
ప్యాప్తాధామ్నిహరేపరేవిరురుచే
సంగత్యనిత్యాత్మభిః 73

జాంబవద్గిరిగుహాబిలంయదా
ప్యావిశద్భరిపదగ్రహారుషా
స్థాపితాబిలముఖతదాజనాః
ద్వాదశాహమవరీక్ష్యనిర్గమం 74

దుఃఖితాహరిమృతేపురంగతా
స్సన్నిశమ్యాధితంజనైస్తతః
చుక్రోశహాపతిశ్చకృష్ణిణీ
బాంధవాశ్చసుహృదశ్చచుక్రుశుః 75

కృష్ణాదశ్వనహేతుభూతమఖిలా
న్సత్రాజితందుఃఖితాః
నిందంతశ్చతదీక్షణాయగిరిజా
మారాధయంభక్తితః
తత్రాగత్యసతీయుతాయదుపతిః
కుర్వంజనానాంముదం
చాహూయప్రదదామణింపరిషది
ప్రఖ్యాయసత్రాజితం 76

వీడానమ్రముఖస్తదామణివరం
సంగృహ్యాసత్రాజితః
మిథ్యాదోషనిరూపణస్యభగవ
త్యాలోచయన్నిమ్నతిం

సాకంతన్మణినాపహాయతస్సుతనయాం
కృష్ణాయసోపిప్రభుః
తాంధర్మేణముదోదువాహబహుభి
స్సంప్రాధికాంరాజభిః 77

సతాజితస్సుతనయాఖిలసత్యభామా
కృష్ణేనభోగరసమన్వభవన్ని తాంతం
దత్తోభవన్మణిరుదారహృదాచ్యుతేన
సతాజితేపునరహోఫలమాత్రబుద్ధ్యా 78

దగ్ధాన్నిశమ్యజతువేశ్మనిపాండుపుత్రా
దుర్యోధనేనదురనుష్ఠితలోలుపేన
కృష్ణాజగామసబలఃకురురాజధానీ
మాశ్వాసనాయనిజబంధుజనస్యరాజ్ఞ 79

సతాజితఃపురావృత్తీమత్రూరకృతవర్మణోః
శతధన్వాభిధాయాపిదాస్యామీత్యుక్తవాన్మదా 80

యదాత్వత్తిక్రమ్యకృతాంప్రతిజ్ఞాం
కృష్ణాయపుత్రీమదిశత్తదాది
సతాజితిద్వేషయుతాస్త్రయోపి
హర్తుంమణింతంవదధుఃప్రయత్నం 81

హారే స్తదంతరంనిహత్యశతధన్వమరాత్మవాన్
అక్రూరకృతవర్మభ్యాంహర్తుంసంచోదితోమణిం 82

భిన్నబుద్ధిశ్శయానంతంహత్వాసతాజితంనిశి
విశోశతిపధూవర్గోమణినాధాయనిర్యయా 83

నిరీక్ష్యసత్యాపితరంగతాసుం
నిహీవ్యతై లేశుచయాకటాక్షా

గత్వాపురంకారవమాచచక్షే
పితుర్వధంఘోరతరంస్వభర్త్రే 84

నిశమ్యనాశంశ్వశురస్యకృష్ణో
మనుష్యభావంసబలోనుపర్వ
విలప్యతస్మాన్నగరాత్సభార్య
స్సద్వారకంపురంప్రావిసహాగ్రజన్మా 85

శతధన్వానిశమ్యాధహరేరాత్మవదోధ్యమం
ఆహూరక్షతవర్మాణోస్వప్రాణపరిరక్షణె
సహాయయాచితాయాచిత్వాప్రత్యాఖ్యాతోభయాకులః
విన్యస్యమణిమక్రూరేదుద్రావాశ్వమధిష్ఠితః 86

కృష్ణస్సాగ్రజనిస్తోరథమధి
ష్ఠాయాశుగాన్వితం
శతుంతంశతయోజనాధ్వగహయం
చానుద్రుతఃపృష్ఠతం 87

త్యక్త్వాతంమిథిలోపకంఠవిపినే
సంక్షీణశక్తింతతః
పద్భ్యామేవయయౌద్రుతంసచరివుః
కృష్ణశ్చతంచాన్వగాత్ 88

పజాతిరనుధావతంతచ్ఛిరశ్చక్రధారయా
భిత్వావిచిత్యవాసశ్చనదదర్శమణింప్రభుః 89

ఆగత్యాగ్రజసన్నిధింయదుపతి
ర్విజ్ఞాప్యశత్రుంహతం
రత్నంచానుపలబ్ధమేవమిథిలా
నాథంప్రియంవీక్షితుం
రామేతత్పురసమ్మ్లుతుతదను
జ్ఞాతోహరిర్ద్వారకాం

పాశిభ్యోచేశతధన్వనఃప్రమదనం
తంచావ్యలాభంమణేః 90

రామఃప్రవిశ్యమిథిలామధిపేనతస్యాఃప్రత్యుద్గతోవిధివదర్హణమాప్యతుష్టఃకాంచిన్నయేదివసాంతదనుజ్ఞయాస్వాంపాంచాలపురీంసబంధుమానమధానుయాతః 91

కృష్ణశ్చద్వారకాపుర్యాంనుహృద్భిస్సహదుఃఖితఃసశ్రీజితఃప్రియాస్సర్వాఃకారయామాసవైదిశీః 92

శ్రుత్వాహవైశతధన్వనఃపమధనం
భీతశ్శ్వఫల్కాత్మజః
సంత్యక్త్వాకృతవర్మణాసహపురీం
దేశాంతరంజగ్మివాన్
ఆధిచ్యాధిముఖంబభూవనుమహా
ద్దుఃఖంతతోద్వారకే
హాహీరోయిత్రసుఖంనమస్తముదభూ
దిత్యాహుధార్యాజనాః 93

శ్రుత్వాతద్ద్విజఖామితంయదుపతి
స్స్వీయప్రభావానభి
జ్ఞానేనాభివిజృంభితంస్వయమపి
ప్రఖ్యాపయంతత్తతః
ఆహూయాంతికసంస్థితంమునిమపి
జ్ఞాతాత్మనాశ్మేశ్వరః
దూతైస్సంపురమానినాయభగవాన్
ఇత్యాహనంపూజ్యతం 94

శ్రీమద్దానపశేస్యమంతకమణి
నామ్నస్స్వయంహ్రియతః

హత్వాసౌ శతధన్వనామణికృతే
సత్రాజితంమేగురుం
తస్యాపుత్రతయాతదీయమఖిలం
ద్రవ్యంనుతామానవ్రా
గృహ్ణాయహ్యవిధాయవేదవిహితం
కర్మార్థ్వలోకోచితం 95

త్వయ్యేవాస్తామయమిహమణి
స్స్నాధువృత్తెతథాపి
జ్యాయానేతంమణిమహరమి
త్యేవసందిగ్ధచిత్తః
తస్మాదేనంమణిముదధనం
దర్శయిత్వాఖిలానాం
బంధూనాంత్వంమనసికలిలం
నాశయప్రీతికారీ 96

ఇత్యాదిసామవచనైపరితోషితాత్మా
ధీరఃశ్వఫల్కతనయోంబుదనందనేన
వస్త్రీకృతంమణిముదప్రభమచ్యుతస్య
హస్తేదదానచముదాపరిగృహ్యదృష్ట్వా 97

సందర్శయిత్వాఖిలగాంధవానాం
స్వయంచదోషంపరిమృజ్యభూయః
శ్వఫల్కపుత్రాయపుణస్సమర్ప్య
సంభాషితస్తత్రసుఖంన్యవాత్సీత్ 98

ఇత్యాదిదివ్యబలశక్తినిరీక్షణేన
కృష్ణస్సపాండుతనయాధనయాద్భుతాభః
తేషామకారయదనఘాన్యనిశాంతమింద్ర
ప్రస్థాభిధంత్రిదశశిల్పివరేణవాసం 99

తస్మిన్ననుహృద్గణవేతోనివసతు చేశ్రీ
కృష్ణోజ్జ్వలనన్యరధిన స్సమభూన్నియంతా
దగ్ధ్వంతుఖాండవవనంతుధిత స్తదాగ్ని
స్తృప్తోజ్జ్వలనాయుధచాపహాయార్జునదేశ 100

మయ స్తదాఖాండవ కాననస్థః
విమోచితోవహ్నిభయాత్ప్రహృష్టః
వినిర్మమేదివ్యసభాముదారాం
సర్వంతదేతద్ధరివైభవేన 101

తతోనుజ్ఞాప్యనుహృదఃద్వారకాంపునరాయయౌ
కుర్వన్నమానుషీలీలావిజహ్రిహరిరద్భుతం 102

గతాస్వపశ్చాత్యుపకులపతిః
విశ్రుతానాశమాప్తా
భూయోదృష్ట్వాద్రుపదభవనే
బంధుభిఃదత్తకామః
ఇంద్రప్రస్థంసహపరిజనః
పాండవాక్తప్తబంధూ
ప్రత్యుద్యమ్యాహ్వణముపగత
స్తత్కృతంసానురాగం 103

ప్రీత్యాకృత్వాప్రణమనమధో
ధర్మభీమాంఘ్రియుగ్మే
పార్థంస్నిగ్ధప్రణయమధురం
గాఢమాలింగ్యశౌరిః
భుక్త్వాపాదాంబుజకృతనతిః
ప్రీణితాభ్యాంయమాభ్యాం
అధ్యాసీనఃకనకరుచిరం
భానురంచాసనాగ్ర్యం 104

నూత్నోద్యానాతపిత్రమురయా
కృష్ణయా వంచితాం ఘీం
వృట్వాకుంతీంజనకథగిసీం
నన్ను పాంభవ్యవాదం
నానాక్లేశస్మరణవికలం
తత్రవిజ్ఞాపితావత్
ప్రావృణ్మాసాగసుఖతవ్యాయః
ప్రార్థితైర్యాసీత్ 105

ధనంజయస్త్రతనుదూద్వహేన
రథంసమారుహ్యకపీంద్రకేతుం
గాండీవమాదాయధనుస్సుబాణం
విహర్తుమాగాద్విజసంవనాంతం 106

ఆవిధ్యత్రసుబంధూవిజహ్మూమృగాఘూ
సంపేక్ష్యరాజనికటంచత్మపావరీతః
ఖన్నశిక్షుధాచయమునాముపగమ్యత్రత
స్నాత్వానివీయసలిలంముదేసశోరిః 107

దృట్వాత్రతవనేసుచారువదనాం
కన్యాంచరంతీంతతః
పార్థోమాధవబోధనేవముదితః
పప్రచ్ఛతాంకాన్వితి
కాళిందీసవితుస్సుతాహమఖిలే
కానంపతింశ్రీపతిం
వాంఛంతీయమునాజలేత్రతవసా
తిష్టామిచెత్యాహసా 108

శ్రుత్వాతద్ధరిరజ్ఞనేనకథితా
మారోప్యతాంస్యందనం
సాకంతేనపునఃపురంప్రతిగతః
కాలంక్రియంతంనయన్

సాకంసాత్యకిముఖ్యబంధునివహైః
హరిఃపునర్ద్వారకాం
కాళిందీరమణగ్రహీచ్ఛుభదినే
పుణ్యర్తుయుక్తేముదా 109

రాజాధిరాజ్యాంస్వపితుర్భగిన్యా
స్సుతాముపాహాధచమిత్రవిందాం
ప్రసహ్యపశ్యత్సునరోత్తమేషు
తాంవంచయిత్వానిజకౌశలేన
తతోహరిర్నగ్నజితస్సుతాయాః
సాకేతనాథస్యచనాగ్నజిత్యాఃి
చకారపాణిగ్రహణంవిజిత్య
సప్తవ్రతాఖ్యాంతులకాతరూనిబద్ధా 110

పితృష్వసుశ్చ్రుతకీర్తినామ్నా
భద్రాభిధానాంతనయామువాహ
సంతర్దనాద్యైస్సహజైఃిప్రదత్తాం
హరిర్నరాకారవిడంబిమూర్తిఃి 111

మద్రాధిపస్యాతనయామపిలక్ష్మణాఖ్యాం
హృత్వాస్వయంవరవృతాంవిధినోపయేమె
ఇత్యేవమష్టమపిపీవరివీతపార్శ్వో
రేజేహరిర్విధురివర్క్షగణెనదీప్తఃి 112

అథనివసతికృష్ణేసత్యభామానిధాంతే
సురపతిరుపయాతాభామజాంనైజపీడాం
అకథయదధశౌరిస్సత్యభామాసమేతాఃి
ఖగపతిమధిరూఢోనిర్యయౌద్వారపత్యాఃి 118

శక్రాస్తాద్రినికాశ్మజలమారుతదుర్గభీమం
పాశైఃమురస్యచదృఢైఃపరితోనిబద్ధం
ప్రాగ్జ్యోతిషంపురముపేత్యరిపోఃతతస్స
చిచ్ఛేదశానిశరచక్రగదాభిరీశః 114

దుర్గంశస్త్రమయంశరైశ్చగదయా
శైలంజలాగ్న్యాహ్వయం
వజ్రేణాపివిభిద్యఖడ్గశిఖయా
పాశాన్మురస్యాచ్ఛినత్
ఆపూర్యాపిచపాంచజన్యమభితః
ప్రాకారమున్మథ్యతః
కృష్ణస్తుష్టమనాపాత్యగదయా
ద్వారంపురస్యాయయౌ 115

ప్రళ్యాశంఖరవంయుగాంతదహన
జ్వాలారవ్యాదీభ్షణం
దైత్యోవంచశిరామురస్సురరిపుః
ప్రధ్మశ్యయానోజలాత్
ఉత్థాయాద్రినిభోజ్వలన్నివరవి
ర్ధృత్వాత్రిశూలాయుధం
పంచాస్యైర్యుగతీంగసన్నివపురో
దుడ్డాపవాక్యాత్మజం 116

తం లంప్రయుజ్యగరుడాయముర్వ్యనాదీ
త్సనాదయుఖమపిథూమిమధాఖలాశాః
తచ్ఛ్రుతిథాశరయుగేనవిభిద్యశౌరి
ర్బాణోర్మ్ఖేషునిజఘానమురంశతాగ్రైః 117

మురప్రయుక్తాంగదయాగదాంతత
స్సహస్రధావిధ్యహరీరుపాతలః

భుజౌసముద్ధృత్యశిరాంసిధావతో
జహారవక్త్రేణసురస్యవైరిణః 118

ఇతిస్మధర్మ్యేమురాసురే
తనయాస్తస్యపితుర్వధాతురాః
వివిధాయుధధారిణోసుషా
హరిమిత్యాయయురద్రయోయథా 119

తేథామనిర్దేశవశాముదస్య
సుతాస్తదాసప్తరణంవితేనుః
తాఁమోంతరిక్షశ్రవణారుణౌచ
విభావసుశ్చాపివసునభస్వాన్ 120

పీఠాఖ్యసేనావతిసప్తసైన్యాః
శరాసిశూలానిగదాశ్చకృష్టీ
ఉత్సృజ్యచక్రశరైర్నికృత్త
భుజోరుశీర్షాణ్యసవోనిపేతుః 121

తతోదిరుహ్యద్విరదేంద్రముచ్చితం
మతంగజారూఢభటావరీవృతః
అభిద్రుతస్తంనరకాహరింరిపుం
యుధాహ్యగేంద్రఃకరిణంయుషాముఖే 122

స్వయంతథాన్యానరకోజఘాన
యోధాశ్చనర్వోయుగపన్నిజఘ్నుః
చకర్తతేషాంహరిరూపశీఘ్ర
భుజాంతదైవ్రాగమఖైఃపృషత్కైఃకృష్ణః 123

తాఞ్ఛ్రేంద్రపుత్రాహతివిద్రుతేషు
గజేషునర్వేషుగజాధిరూఢః
రణాఙ్గలంబీనరకస్తుశక్త్యా
వధీత్సవర్ణంహతవజ్రకోట్యా 124

తయాతివిద్ధేవ్యచలేఖగేంద్రె
జగ్రాహశూలంనరకాతిభీమం
హరిస్తదుత్సర్జనతఃపురైవ
శిరోహరత్తస్యసుదర్శనేన 125

తదాదివిష్ణామునయస్సరేంద్రా
ముకుందమూధిన్నశ్యస్సృజనుమాని
భూరభ్యుపెత్యాదితికుండలాది
సంగృహ్యాభక్త్యాప్రణనామకృష్ణం 126

స్తుత్వాధభూఃకృష్ణముదారరూపం
విజ్ఞాపయామాసచదేవమేవం
క్రోడావతారెభగవత్వదంగ
స్పర్శేనమత్తోజనిభామఏషః 127

అగన్యుతస్సైన్యతదుదారబంధో
క్షమస్వతస్యాత్మజఏషనీతః
కురుప్రసాదంభగవత్సంజ్ఞో
త్వదంఘ్రిపద్మప్రణతేకృపాళో 128

భామాహృతంకుండలయుగ్మమేతత్
సురేంద్రమాతుర్మణిహేమబద్ధం
ఛత్రంతదేతన్మణివర్షిణోయ
మియంచమాలాకిలవైజయంతీ 129

ప్రత్యర్పయైతానిసురేశ్వరాణాం
త్యజక్రుధంతావకబంధువర్గే
ఇత్యేవముర్వీస్తవనుప్రసన్నః
విసేశశౌరిర్నరకస్యగేహం 130

తత్రషోడశసహస్రకన్యకా
వీక్ష్యాభామభుజవిక్రమాహృతాః

సంవిజిత్యయుధిబాహుజోత్తమా
విస్మయంహరిరవాపతద్బలె 131

తావీక్ష్యకృష్ణంస్మితచారువక్త్రం
తమేవసర్వాహృదిచక్రురీశం
విజ్ఞాయతద్భావముదారభావః
నిజాంపురీంతాఃవ్యనయత్సురూపాః 132

రధాఃమహాహూర్త్యకదివిణంసమృద్ధం
సితాఃచతుష్షష్టిమితాంశ్చశారిః
చతూరదానింద్రగజాన్వవాయు
జన్యాఃవ్యనైషీన్నగరీంప్రహృష్టః 133

తతస్సభార్యోగరుడాధిరూఢః
పురీంప్రవిష్టస్త్రిదశేశ్వరస్య
అభ్యర్చితస్తైనముదాదితైయై,
ప్రత్యర్పయత్కుండలయుగ్మమస్యై 134

తదాశచీగర్వయుతామరేంద్ర
పత్నీమిమాత్వాచముకుందపత్నీం
మర్త్యాంనపుష్పైఃకిలపారిజాతైఃి
అభ్యర్చయామాసనసభీసమక్షం 135

తదనుసురనగర్యానిగతశ్శారిరాగాత్
నయననుభగవేషంనందనోద్యానమృద్ధం
తరువరమథసత్యాపారిజాతంనిరీక్ష్య
స్వభవనవననంస్థాఃతస్యకర్తుంవవాంఛ 136

నురేంద్రపత్నీవిహితావమాన
రుష్టాత్మనాశౌరిరథస్థవత్నా
సంచోదితస్తంసురవృక్షరాజ
ముత్పాట్యతాఢ్యాంసముపానినాయ 137

నివార్యమాణేవనరక్షిసంఘైః
కృష్ణేశచీందేవవరంచసఖ్యా
అధ్యక్షీపత్తత్తుసశమ్యపాలాః
శచ్యైనమూచుహరణంసురద్రోః 138

శచ్యాప్రస్థాపితాధత్రిదశపతిరగా
దోర్ధ్రుమాదిత్యసంజ్ఞై
స్సాకంకృష్ణేనరుష్టోదిశివిదిశితిర
స్కృత్యభానోమరీచీః
ధూళీభిస్యందనాసంతదనుదివిషదో
వీక్ష్యతాక్ష్యాదిరూఢం
కృష్ణంశస్త్రైరపారైర్యుగపదభిముఖం
విద్ధుస్తీక్ష్ణధారైః 139

స్వస్వాయుధానిముంచంతస్త్రిదశామధునూదనం
విస్మృత్యతంజగన్నాథంనిజఘ్నుఃక్రోధమాషితాః 140

పాశైఃపాచెతసెఛిన్నైతాక్ష్యతుండేనకేశవః
దండంయమస్యగదయాపాతయామాసఖండితం 141

భగ్నేనుసర్వేషుచదైవతేషు
శక్రస్తదైరావతమూర్ధసంస్థః
నానాస్త్రిజాలైస్సయుయోధతాక్ష్యా
రూఢేనకృష్ణేనతమోవిమూఢః 142

శరేషుసర్వేషులయంగతేషు
జగ్రాహవజ్రంత్రిదశాధిరాజః
తంవీక్ష్యచక్రంవసుదేవసూనుః
హాహాకృతంతత్రిబభూవసర్వం 143

వజ్రంవిముక్తంత్రిదశేశ్వరేణ
జగ్రాహశౌరిర్నిజముత్తచక్రం

నిరాయుధస్తాత్క్షణహతేభరాజః
పలాయనాయత్వరితాబభూవ 144

సత్యావచోభిఃపరిముక్తరోషః
పునర్నివృత్తఃవరమంపుమాంసం
విజ్ఞాయకృష్ణంవసుదేవసూనుం
తుంతుంనిజాగస్తుతిమాతతాన 145

స్తుత్యానుతుష్టేనతతోచ్యుతేన
వజంగృహీత్వాపునరేవదత్తం
విజ్ఞాపయామాసహరింసురేశః
నేయంపురీమేషహిపారిజాతః 146

దత్వాభ్యనుజ్ఞాంకృతవందనాయ
గంతుందివంశౌరిరమర్త్యరాజ్ఞే
సంస్తూయమానస్సురసిద్ధసంఘైఃి
జగామభూమింగరుడాధిరూఢః 147

ద్వారకాపురసమీపమాగతః
శంఖరాజరవసూచితాగమః
వాహనాత్సమవతీర్యభామయా
పారిజాతమధనిష్కుటేదధౌ 148

ఆథాహృతానాంనరకస్యపట్టణాత్
కరాగృహీత్వాసకృదేవమాధవః
వధూవరాణాంబహువిగ్రహాన్వితఃి
గృహేమహత్యాసంవిజహారనైకధా 149

ఆష్టౌమహిష్యఃకృష్ణస్యరుక్మిణ్యాద్యాస్తుతాన్వరాన్
లేభిరేదశసంఖ్యాకాన్ప్రత్యేకంపితృసన్నిభాన్ 150

ప్రద్యుమ్నఃి చారుధేష్ణఃి సుధేష్ణఃి చారుదేహఃి సుచారుఃి చారుగుప్తఃి
భద్రచారుఃి చారుచంద్రఃి అవిచారుఃి చారుమాన్ 151

రుక్మిణ్యాస్తనయాహ్యేతే గుణైరనవమాఃపితుః

భానుః స్వభానుః స్వర్భానుః ప్రభానుః భానుమాన్ చంద్రభానుః బృహద్భానుః అరిభానుః ప్రభానుః ప్రతిభానుః

సత్యభామాసుతాహ్యేతాసనూతసద్భక్తాపితుః 152

సాంబఃసుమిత్రః పురుచిత్ శతజిత్ సహస్రజిత్ విజయఃచిత్రకేతుః హిసుమాన్ ద్రవిణఃక్రతుఃఎతేజాంబవతీసుతాఃపితృతుల్యవయుర్గుణాః

భానుఃచంద్రఃబృహద్భానుఃచిత్రభానుఃవృకఃవా వృషఃఅరిఃశంకుఃవసుః

ధృతిఃసుతానగ్నజితామాతవసుఃసుతానేతాపితుస్సమాన్

శ్రుతిఃకవిఃవృషఃవీరఃసుబాహుఃభద్రఃశాంతిఃదర్శఃపూర్ణమాసఃనామఃకాళిందీతనయాహ్యేతాసుషవేజనకోపమాన్ 155

ప్రజంఘుఃగాత్రవాన్ సింహఃబలఃప్రబలఃఊర్ధ్వగఃమహాశక్తిఃసహఃఓజఃఅపరాజితఃలక్ష్మణాయాస్సుతాహ్యేతేజజ్ఞిరేజనకానుగాఃమిత్రవిందాయాఃపుత్రాఃసంగ్రామజిత్ బృహత్సేనఃశూరఃప్రహరణఃఅరిజిత్ జయఃసుభద్రఃవామఃఆయుఃసత్యకఃభద్రాసూతసుతానేతాన్ ప్రతిబింబోపమాన్ హరేః 158

షోడశస్త్రీసహస్రాణ్యప్యేవందశదశాత్మజాన్
ఏకైకమలభంతశ్రీద్యుతికీర్తిసమన్వితాన్ 159

హృత్వాస్వయంవరేరుక్మిపుత్రీంరుక్మవతీంబలాత్
ప్రద్యుమ్నోవ్యవహత్పిత్యారుక్మిణోనుమతంచతత్ 160

రుక్మిణీతనయాచారుమతీనామ్నీసురూపిణీ
కృతవర్మతనూజాయవివాహాత్సాయకల్పితా 161

ప్రద్యుమ్నస్యానురుద్ధోఽపూద్రుక్మవత్యాంస్మరోపమః
సరుక్మిపౌత్రీంవ్యవహద్భోజనాందుక్మిసమ్మతే 162

తత్రోత్సవేరామకృష్ణప్రద్యుమ్నాద్యాప్తబంధవః
రాజానోన్యేచముదితాఃపురంభోజకటంయయుః 163

నిర్వృత్తపాణిగ్రహణేనిరుద్ధే
కళింగరాజాదినృపప్రణీతః
రుక్మ్యాఖ్యలీలామతనోద్భటేన
స్వయంతమాహూయసుదుష్టబుద్ధిః 164

పూర్వంజిగాయశతమప్యయుతంసమ్రసం
రుక్మీబలేననిహితంపణమాదరేణ
తత్రాహసద్బలమలబ్ధజయంకళింగఃి
తద్వీక్ష్యనాసహితదష్టరదోబలోపి 165

తతోజయద్రుక్మినిబద్ధమేవ
లక్షంపణంధర్మపథైవరామః
జితంమయేత్యేవపదంస్తురుక్మీ
రుషాపునస్తంపణమాతతాన 166

తంచాపిరామోజయదాజఘాన
రుక్మీతుదంభేనజితంమయేతి
ఉక్త్వాకళింగాదినృపాంశ్చసాక్షీ
భావెకరోత్తేపితధాజజల్పుఃి 167

బలోజిగాయైవమృషైవరుక్మీ
ప్రవీతివాణీమితిఖాదువైకాం
శ్రుత్వాపిదుష్టఖీలపాలనున్నుఃి
తదాధిచక్షేబలంనరుక్మీ 168

నవత్తిగోపాలజనోక్షవిద్యాం
వైణాఖీవత్తావిదితోహిరాజా

ఇత్యాద్యధిక్షేపగిరాచరాజ్ఞాం
హాసేనరోషంగమితోబలోభూత్ 169

జఘానరామోవరిఘ్నెణరుక్మిణం
కళింగరాజస్యరదానపాతయత్
పరేచభూపాఃపరిఘ్నెణపీడితాః
విభిన్నమూర్ధోరుభుజావిదుద్రువుః 170

కించిన్నచోవాచహరిస్తదానీం
వత్స్యగ్రజప్రీతివిలోపభీత్యా
తతోనిరుద్ధేనసజానినైవ
రామాదయోభోజకటాన్నివృత్తాః 171

పుత్రపౌత్రాదిసహితఃప్రవిష్టోద్వారకాపురీం
హరివిర్మోదయన్స్వీయానాస్తేదివియథావృషా 172

బాణాసురవృత్తాంతం

తదైవబాణాళ్వభక్తితత్పరః
చకారరాజ్యంకిలశోణితేపురే
శివప్రసాదేనసహ్రసబాహుక
స్సురానశేషానతనోద్భయాతురాన్ 173

తస్యతాండవనుతోషితోవరం
దాతుమైచ్ఛదసురస్యధూర్జటిః
తంప్రణమ్యశిరసాభివాంఛితం
సంవ్యజిజ్ఞపదపేతచేతనః 174

భవప్రసాదేనభుజాస్సహ్రసం
లబ్ధామయాకేవలభారభూతాః
కండూతిమేపాంసనహేచనాథ
నహ్యస్తియోద్ధాత్వమయాత్వదన్యః 175

మద్దోర్విభూతై ర్గిరయోగజేంద్రా
స్సంచూర్ణితాస్తై వమృధేభ్యతిష్ఠ
న్నుర్వీనహేంద్రానపిపీర్యతోహం
నచైవమన్యేకిముచాత్రభావ్యం 176

అథాహరుద్రదృశిపుపితోయుదాతె
కేతుర్విభగ్నోనిపతేత్పృథివ్యాం
తదావినశ్యేత్తపబొహుకండూ
రిత్యాదిశతోపిగృహంప్రహృష్టః 177

విచింతయన్నేవభుజావమర్దం
బాణఃపురేతిష్టతిశోణితాఖ్యే
ఉషాహ్వయాతద్దుహితాసురూపా
స్వప్నేనిరుద్ధేనవతింనులెభె 178

ప్రాగప్యదృష్టశ్రుతకాంతసంగా
స్వప్నేవిబుద్ధాంతదదర్శనేన
క్వకాంతకాంతేతిచభాషమాణా
హ్రీతోదతిష్టత్శయనాదుపాసా 179

తంభాండనావగకిలబొణమంత్రీ
తస్యాత్మజాకాచనచిత్రిలేఖా
సఖ్యాతయాపృష్టమనోరథాసా
స్వప్నేకృతంసంగమువాచవుంసా 180

తతశ్చచిహ్నానినిశమ్యపుంస
స్స్వప్నోపలబ్ధస్యగిరైవతస్యాః
దుఃఖంతదీయంపరిమార్జయంతీ
తాంచిత్రిలేఖాముదితాభ్యవాదీత్ 181

లోకేషుదైత్యామరసిద్ధయక్ష
గంధర్వవిద్యాధరమానవాదీ

విలిఖ్యదేవ్యంతికమానయిష్యే
తేష్వాదిశేష్టంతవవీక్ష్యనాథం 182

ఇత్యుక్త్వామరచైత్యయక్షదనుజా
గంధర్వవిద్యాధరాః
సిద్ధాకిన్నరమానుషాంశ్చనిఖిలాః
సాసంప్యలేఖత్తతః
పశ్యంతీనిఖిలాఃపటేవిలిఖితాఃక
దృష్ట్వాతురామంహరిం
ప్రద్యుమ్నంచవిలజ్జితాప్రియముషా
నసూర్పినానాత్యుతం 183

సోసాయస్తుమయాన్వభావిశయనే
త్రైవాస్తిచిత్తంమమే
త్యుక్త్వాషావిరరామబాణతనయా
యోగప్రభావాత్తతః
గత్వాద్వారవతీంనిరీక్ష్యచహరేః
పౌత్రంప్రద్యుమ్నముదా
సంగృహ్యాశువినిర్గతాస్వనగరీం
సఖ్యైర్వృతామాలోకయత్ 184

సావీక్ష్యప్రతిమధునూదనస్య
నుసుందరాంగంవిజహార తేన
హృష్టానిగూఢేనగృహేస్వకీయే
ప్రసర్గిందవస్త్రీభరణాదిభాగైః 185

తతోభటానాంవచనేనబాణో
విజ్ఞాయవృత్తాంతిపురుషావభోగం
హేతూపలబ్ధంత్వరయాఽబలాత్మ
కన్యావరోధంప్రయయౌసయోధః 186

దదర్శతత్రాహవినోదకారిణం
తనూజయాసాకముదారలోచనం
సుమల్లికామూల్యలసద్భుజాంతరం
బలెస్తనూజోరుషితశ్చవిస్మితః 187

తదానిరుద్ధోపినిరీక్ష్యబాణం
వధాధ్యతంసాయుధయోధగుప్తం
రుష్టాగృహీత్వాపరిఘుంజఘాన
ఖేటాభయాత్తేపరిదుద్రువుశ్చ 188

బబంధబాణస్తమహీంద్రపాశైః
హతస్వసేన్యంఖపితోధవీరః
ఉషాసమాకర్ణ్యపతింనిబద్ధం
రురోదభీతాస్రవదశ్రువారా 189

యదానిరుద్ధోపహృతానదృష్టః
తదాదిమాసాచతురాన్వశోచత్
రామాదయోవృష్ణినిరుద్ధమాగాత్
కృష్ణోపిబాణన్వసరన్మహాత్మా 190

నిశమ్యతన్నారదభాషితేన
ప్రోత్సాహవారంచనిబంధనంచ
జగామబాణస్యపురీంనిరోద్ధుం
సరామసాంబాదిమవృష్ణివీరః 191

అక్షౌహిణీభిస్సహితాంద్విషడ్భిః
నిరీక్ష్యసేనాంమధుసూదనస్య
తద్భగ్నవప్రాట్టవిమానహర్మ్యాం
తత్తుల్యసైన్యోనిరగాచ్చబాణః 192

బాణావనాధంత్రిపురారిరాగా
దారుహ్యవాహాంవృషభంసపుత్రీః

తదాధ్మాతసంతులమాసయుద్ధం
సంపశ్యతాంఖేసురచారణానాం 193

కృష్ణస్తురుద్రేణగుహేనకార్ష్ణిః
సంగత్యబాణన్యసుతేనసాంబః
సకూపకర్ణేవ బలోపిచక్రే
కుంభాండనామ్నాసవరంసుభీమం 194

శీతాజవిముక్తశరైస్తదానీం
నిరస్యరుద్రానుచరాగదాభృత్
అస్త్రాణిశంభోర్వివిధానికార్ష్ణో
పాణిఃచకారప్రతివేగితాని 195

బ్రహ్మాస్త్రమాహాత్మ్యచతేనకృష్ణః
వాయవ్యమస్త్రంచహిపాద్మతేన
పాజన్యరుద్రేచధనంజయాస్త్రై
నారాయణాస్త్రేణజఘానశైవం 196

జృంభణాస్త్రవరమాహితేషివై
బాణాసైన్యమదహద్గదేషుభిః
కార్ష్ణిబాణగణపీడితోగుహాం
వాహనేనసహవిద్రుతోరణాత్ 197

మంత్రిణాచమునలేనబోధితా
వీక్ష్యరోషితముఖోబలేనసః
త్యక్తసాత్యకిరభిత్వరన్మృధే
భద్రవద్యదుపతింరణోత్సుకం 198

తదోద్ధృతంవంచధనుశ్శతంనకృ
త్తమూర్ణంబాణభుజైస్సమచ్ఛినత్
హరిస్తతస్యందనవాజిసారధీ
న్నిహత్యశంఖంసమపూరయన్ముదా 199

పుత్రస్యరక్షోధమధాగ్రసంస్థా
మాతాతదీయాంకిలకోటరాఖ్యా
తిర్యఙ్ముఖస్తామనిరీక్ష్యనగ్నాం
బాణశ్చభగ్నోనగరంవివేశ 200

తతఃప్రయుక్తశ్శిభూషణేన
జ్వరోపురస్తార్దదృశేచ్యుతస్య
భగ్నశ్చయుద్ధేసహిహైష్ణవేన
జ్వరేణతుష్టావహరింశరణ్యం 201

గతేజ్వరేస్వేనరథేనబాణో
ప్రత్యుద్గతోనేకవిధాయుధాఢ్యో
భుజైస్సహస్రేణరుపావ్యముంచత్
జ్వలన్మరీచాపరిపుంరమేశే 202

తంచేతరాస్త్రాణిభుజాంశ్చకృష్ణ
శ్చిచ్ఛేదచక్రేణసకృచ్చతస్య
ప్రసాదితోగోపతినాతదైవ
బాణంచతుర్బాహుయుతంచకార 203

లబ్ధాభయఃప్రీతియుతోథబాణో
నిరుద్ధమూరోప్యరధంససూనుం
సాక్షోహిణీసైన్యవృతంసమర్పత్
కృష్ణాయభక్త్యాన్వగమత్సురీంచ 204

తతస్ససైన్యఃప్రతివేశశౌరిః
హ్రీకేణసాకంపురముత్పతాకం
రామస్తతోవీక్షితుమాత్మబంధూన్
నందవ్రజంప్రాపరథాధిరూఢః 205

దృష్ట్వాబంధుజనాన్ సుహృత్సవయసః
పృష్టశ్చతైర్ధాన్యవృకం

గాఢోత్కంఠితమానసైకృతనమ
స్కారంపితృష్ణాంబలః
ఆశీర్భిర్జయవర్ధనీభిరధికం
సంమానితోగోపికా

సంపృష్టానుజభవ్యవాదముదితైః
నిర్వ్యాముదంతాఃప్రభుః 206

సందేశైర్మధుమాదనస్యమధురై
స్సంప్రీణయన్నద్భుతైః
గోపీస్త్రీత్రబలోనినాయసమయం
చైత్రంచరాధంముదా

పూర్ణేందూంశువిదీపితేతుయమునో
ద్యానేసభీర్యుతః
సంక్రీడన్మముదేవికస్వరపిక
స్వానేసుపుష్పాంచితే 207

గోపీభిస్సహితోనిపీయమదిరాం
రామస్తదావారుణీం
నిర్యంతంవరుణాజ్ఞయాతరుతటాత్
ఆఘ్రాయగంధంతతః

ఉద్ధాయఃవిపినేషుఖేచరగణైః
వృష్టోప్రసూనైస్తుతః
క్రీడాయాససముత్థఘర్మపృషత
వ్యాప్తాననోభ్రాజత 208

ఆహూతాయమునాతదాబలవతా
క్రీడాధినానాదరా

న్నాగచ్ఛత్కుపిత స్తతోహలముఖే
నాకృష్టకాకాంబలః

భీకాంకాంసముపాగకాంస్వసవిధం
సంప్రాధ్వయంతీంకృపాం

ముక్త్వాశత్రవిగాహ్యగోపయువతీ
క్రీడాపయక మోదకే 209

చిరంవిహృత్యాంజనియామునేయో
తటాధిరూఢాయబలాయహృష్టా
నీలాంబరేదివ్యవిభూషణాని
కాక్మంప్రజంచాపిదదానదీసా 210

హలాయుధస్తత్పరిధాయవాసః
నిఘీవ్యకంకెప్రజముజ్జ్వలాంచ
అలంకృత స్తత్రచిరంన్యవాత్సీత్
సంప్రీణయక బంధుగణాకసఖంశ్చ 211

తదాబలాధ్యోద్విదిశకపీంద్ర
న్సుగ్రీవమంత్రినరకస్యమిత్రం
సఖ్యుఃప్రతీకారవిధానకామః
విబోధతేనర్వజనానవధ్యః 212

శ్రీపంశ్చవహ్నింనగరాశ్రమేఘు
సంచూర్ణయన్నద్రిధిరద్రిసారఃి
ఆనర్తదేశానధికంకపీంద్రః
విబోధతేమిత్రహితాజకనేచ్ఛుఃి 213

విబోధమానోవివిధైరుపాయైః
ప్రజాస్సనాగాయితవీర్యశాలీ
కదాచిదాగాద్యమునాతటస్థం
రమ్యంగిరింరైవతకాభిధానం 214

నతోషితోఽతముదారనాదం
నిశమ్యరామస్యతతఃకపీంద్రః
ఆధర్షయత్తావిటపాగ్రసంస్థః
దుర్వృత్తిభిర్వానరచేష్టితైశ్చ 215

దృష్ట్వస్తదాసీద్బలినోవరేణ
హతశ్చహృత్వామదిరాంనపాత్రం
తంవంచయామాసతతస్సరుష్టో
జగాహరామోముసలంహలంచ 216

ఆభ్యేత్యసారేణహతోత్తమాంగ
శ్శాఖామృగేశేనబలోదరుష్టః
సునందనామ్నాముసలేనమూర్ధ్ని
జఘానసోప్యాసవదప్రపూరం 217

అన్యేనసారేణవిపత్తిహేన
నిహత్యరామంద్వివిదఃకపీంద్రః
భిన్నేచతస్మిన్శతధాన్యవృక్ష
ముత్పాట్యజఘ్నేసచతాద్యగాసీత్ 218

ఏవంచసర్వేషుమహీరుహేషు
భగ్నేషురామేణకపిప్రవీరః
పాషాణవర్షంవిముమోచతస్మి
న్చూర్ణయత్తంముసలేనరామః 219

తాళోపమంబాహుయుగంప్రసార్య
ముష్టిద్వయేనోరసికామపాలం
నిహత్యదోర్భ్యాంనిహతోబలేన
జత్రౌకపీంద్రోపతదుద్గతాసుః 220

హతేకపీంద్రేదివిసాధువాదా
బభూవభేరీరవశంఖమిశ్రః

వృష్టిస్నుమానామపతన్నభస్తః
రామోపిహృష్టోనగరీంవివేశ 221

అథాన్యదపిరామస్యచరితంజగతిశ్రుతం
వక్ష్యామిముదితోరాజన్నిశామయసముత్సుకః 222

సాంబఃకృష్ణసుతస్స్వయంవరమహే
దుర్యోధనస్యాత్మజాం
ఏతోపాహరదాశ్రితోనిజబలం
సర్వాన్నృపాన్వంచయన్
క్రుద్ధాస్తేనచకారవాస్సమతయా
సంమత్స్యబద్ధుంహరే
న్నానుమానవిమోహితాఃనిరగమన్
యుద్ధాతురాస్సాయుధాఃస 223

సుయోధనఃకర్ణశకౌచభూరి
ర్భిష్టశ్చకేతుష్షడమీబలాన్యాః
సాంబాభిముఖ్యేనయయుర్రణాయ
సాంబోపితాన్వీక్ష్యదధారచాపం 224

ఆవిద్ధగాత్రోవిశిఖైస్సషడ్భిః
పృథక్సకృత్తాన్నిజఘానసాంబఃస
చతుర్భిరశ్వాన్యతసూతమేకేనసూతాన్మహితోబభూవ 225

మహారథాస్తేషడుపేత్యసాంబం
బబాధిరేబాణవరైశ్శితాగ్రైఃస
చతుర్భిరశ్వానిహతాశ్చసూత
మేకావధీంచాపమథేతరోపి 226

బద్ధ్వాకచ్ఛేణసాంబంవిరథమథపురం
ప్యాదిశత్తెనసాకం

శ్రుత్వాతన్నారదోక్త్యాయదుకులమహితాః
క్రోధమాపుర్దురంతం
రామస్తాక్ సాంత్వయిత్వాకురువరహననే
సోద్యమానుగ్రసేన
హ్రీత్యావాత్సల్యకాపోయదుకురుసుహృదాం
హాస్తినంప్రాపసద్యః 227

గత్వారథేనకులవృద్ధకులానుయాతః
రామహిపురోపవనమవ్యసహేవయాతం
సంపాహిణోత్సహృదముద్ధవమాశయంతు
జ్ఞాతుంపురంకురుకులేంద్రమహీపతీనాం 228

ఆజ్ఞయాబలభద్రస్యగత్వానగరముద్ధవః
ధృతరాష్ట్రాదిమాన్ దృష్ట్వాప్రణనామకృతాంజలిః 229

శ్రుత్వోద్ధవస్యవచసాబలదేవమాపం
ప్రీతాస్సహృదస్సరమధాంతికమేత్యతస్థ్య
సంగత్యతేనసదృశంకృతభవ్యవాదా
భీష్మాంబికాసుతముఖాఃవిధినాచయాచతం 230

రామంకుశలమాపృచ్ఛదృష్ట్వాబంధూన్సుహృత్తమాన్
ఉగ్రసేనసమాధిష్టమిత్యూచేధైర్యబంధురం 231

యత్సాంబమేకంబహవోపియాయం
మృష్టేవజిత్వాస్వపశేవితేన
తదద్యసోఢంబలినామయాపి
బంధైక్యకామేనవిరుద్ధధర్మః 232

శ్రుత్వాబలస్యవచనంకౌరవాఃకోపదీపితాః
తత్తజ్జల్పుర్దుర్భాష్యంరామస్యప్రముఖేబలం 233

కృచాగ్రసేనఃకురుభూపతీనాం
నఖాగ్రికోట్యోపమితోజగత్యాం
శిరఃకిరీటోజ్వలమారురుక్షు
ర్యుపానదిత్యద్భుతమేవఖాతి 234

కురుక్షితీశాపితరాజ్యతంత్ర
స్తానద్యమూఢోమనుతేనియామ్యా
పతోవిషంస్యాత్తుయధాహిదత్తం
తదైవజాతంకృతముగ్రసేనే 235

ఇత్యాదిదుర్వచనజాలముదీర్యరుష్టాః
సద్యోవిశంకురువరాఃపురమున్మదాంధాఃి
రామోనిశమ్యకురుదుర్వచనంతదైవ
క్రుద్ధోధృతప్రహరణోభవదంతకాభఃి 236

హలాగ్రేణసమాకృష్యహాస్తినంపురముజ్వలం
గంగయాంపాతయామాసబలభద్రఃికృతాగ్రహః 237

తత్పతమివగంగాయాముల్లవద్వీక్ష్య
కారవాభీతిమాపన్నాఃపాణ్డవానపరాయణాఃి 238

సమర్ప్యలక్ష్మణాంసాంబంరామాయాంజలిమాచరత్
తుష్టువుస్తంబలాభిఖ్యాఃతుంతుమాగస్వకంతతఃి 239
ప్రవవన్నఃపాణ్డవోరామఃికౌరవైఃిపాలితోభయఃి
అచింతస్థైర్యధాన్యాయ్యమచలంపురమాతనోత్ 240

దుర్యోధనసమాదిష్టపారిబర్హప్రతోషితఃి
సాంబేనసహితోరామఃిసన్నుహోద్వారకాంయయౌ 241

గజాద్వాదశసాహస్రాణియుక్తాన్యర్వతస్తథా
నవపాణిచషట్కాక్మరధానాంకారణాధీపఃి

దాసీసహస్రసంచదదాసుతాయాయాతకంతద
సుయోధనప్రీతమనాఃదుహితృప్రీణనేచ్ఛయా 242

రామఃప్రవిశ్యనగరీంసమేతాబంధుభిర్మదా
కథయామాసతత్సర్వంకురుదాప్త్యంస్వవిక్రమం 248

యదాబలోనందపురంజగామ
కరూషరాట్పౌండ్రకనామధేయః
చిహ్నానిబిభద్వసుదేవసూనోః
తమన్వకారీజ్జగతామధీశం 244

అహంహివిష్ణుర్జగతామధీశః
వదంతిమామీవచవాసుదేవం
త్రిలోకరక్షార్థమిహావతీర్ణం
ఇత్యాదిశద్దూతమధాచ్యుతాయ 245

దూతస్తతఃపౌండ్రకతాసనేన
పురీంప్రవిష్టోవసుదేవసూనోః
అన్యూనమాచష్టవచస్తదీయం
ప్రణమ్యకృష్ణాయసభాస్థితాయ 246

అహంకిలేశోజగతోవతీర్ణఃి
సవాసుదేర్నాభువనావనార్థం
మిథ్యాభిధానంత్యజకృష్ణసద్య
శ్చిహ్నానిచైషయుమామకాని 247

నిశమ్యతద్దూతవచోవహాస్యం
వికత్థనాత్తస్యచవిస్మితాత్మా
తమాహదూతంపునరేవశౌరి
హాసత్సభ్యేషువివాసపూర్వం 248

త్యజామిచిహ్నానివచానుసారీ
తవాధభూమాపతితస్యమూఢ

ముఖంవికర్షంత్యశివాశ్మవృూఘాఃి
గచ్ఛంతుతృప్తింబళగృధ్రకంకాః 249

ఇతికృష్ణవచాదూతస్సాక్షేపంపునరాగతః
సౌండ్రకాయసమాచష్టసచయుద్ధోద్యమంవ్యధాత్ 250

రథంసమాస్థాయఖగేంద్రకేతుం
శారికరూపానగమజ్జయేచ్ఛుఃి
అక్షౌహిణీభిస్తిసృభిఃపరీతఃి
కరూషనాథోనిరగన్నగార్యాఃి 251

స్నిగ్ధేనకాశీపతినానుయాతం
నిరీక్ష్యతంపౌండ్రకమాత్మలింగైఃి
చకార్జశార్జాకసిగదాభిరుద్యో
త్తనుంతథాన్యర్విజహాసశౌరిఃి 252

గదాశరప్రాసకృపాణముఖ్య
స్తదాయుధైర్భీమమభూత్సమీకం
తయోర్యథాకేసరిదంతిరాజ్ఞో
జయోత్కయోఃపౌండ్రకశౌరినూన్యోఃి 253

నిహత్యకాశీపతిపౌండ్రకేశ
బలంశరామైశ్శితవుంఖదీప్తైఃి
నిపాత్యచస్యందనకుంజరాశ్వా
హసన్నిదంపౌండ్రకమాహశౌరిఃి 254

దూతేనయత్సమదిశోమహాబలేన
తద్దుష్టమేవహిఖలంతవపౌండ్రకాద్య
ఏతత్యజామివచనాత్తవమామకీనం
చిహ్నంచనామతుభవాత్యజతాంమదీయం 255

ఇత్యుక్త్వావిశ్వైర్విభిద్యభగవాన్
సోపస్కారంస్యందనం
కాయూషస్యశిరోవిశీర్ణమకుటం
చక్రేణహృత్వాహరిః
కాశీరాజశిరశ్చరైశ్చమహితః
ఖట్వాన్తర్జాశీమతీం
పాయాదూఢపితహార్మ్యగోపురగృహాం
కృష్ణోముదాద్వారకాం 256

కాశీనాథశిరస్తదానిపతితం
కాశీపురద్వారిత
ద్దృష్ట్వాతన్మహిషీగణస్సతనయో
రోధిత్సబంధూపజః
పుత్రస్తస్యసుదక్షిణఃపితృవిధిం
కృత్వాపితృద్వేషిణం
హన్యామిత్యుపధాయశూలినమను
ధ్యాయన్సమాధింవ్యధాత్ 257

ప్రీతస్యాజితపస్సాశశిభూషణస్యా
దేశేనతుష్టహృదయస్సుదక్షిణాగ్నిం
అరాధయద్రిపువినాశికృతేభిచార
మూర్ధ్నేశక్తిమనశ్చక్ష్యఖగేంద్రకేతోః 258

కుండాదథాగ్నిఃపురుషాకృతిస్స
ముత్థాయదిగ్వ్యాపిసిఖస్సుభీమః
తాళప్రమాణాంఘ్రియుగారుణాక్షః
తదాభ్యయాద్ద్వారవతీంసభూతః 259

దృష్ట్వావహ్నింపురుషవపుషం
జిహ్వయాషేలిహానం

సృక్విద్వంద్వంప్రళయసదృశం
ద్వారకామావిశంతం
ధీశాస్సర్వేచలితమనసో
దివ్యతేజోవీర్యదూనాం
ప్రత్యేపోచ్చుఃపురమిదమహో
వహ్నిరేతోభ్యుపైతి 260

శ్రుత్వాశౌరిస్తదనుభగవాఁ
ల్లౌరవిక్లుప్తవాణీం
బుధ్వాసర్వంతుమతివిహితం
కర్మకాశీశసూనోఃస్మృత్వాచక్రంజ్వలితవపుషం
శత్రువిధ్వంసిదక్షం
జ్వాలామాలిప్రకటితయశఃప్రేషయామాసతస్మై 261

తచ్చక్రంవిదిశోదిశశ్చమహసా
స్వేనాపూర్ణంతదా
నిర్ధూత్యాచ్యుతపార్శ్వతఃప్రతియయౌ
కృత్యాంవధూనాంపతేఃకృత్యాగ్నిస్సతతఃసుదర్శనమహా
జ్వాలార్ధితాభ్యుద్గతాఃకాశీమేవసుదక్షిణంసమదహ
త్సర్విక్స్వయంపాపితః 262

చక్రాగ్నిస్తమనుద్రవత్పరమపి
ప్రాప్తశ్చవారాణసీం
సాట్టద్వారగృహాంసనాగతురగాం
దగ్ధ్వావునఃపార్శ్వతం
శౌరేఃపాపితతఃప్రహృష్టహృదయాఃపౌరావితున్నాపదఃపౌరావితున్నాపదఃపౌరావితున్నాపద

దృష్ట్వాప్యాభవమార్తిహారిజగతాం
సంపాణిమక్ష్ణోధిభిః 263

హత్వాభూమిసుతంయుధాతునరకం
కృష్ణేకృతార్థోగ్రహీత్
నారీద్వ్యష్టసహస్రపాణికమలా
న్యవ్యాజబంధుస్సతాం
ఏకైవైకృతందివృక్షురుదగాత్
శ్రుత్వాద్భుతంనారదః
మాయామానుషరూపిణోభగవతః
భక్తాగ్రణీర్ద్వారకాం 264

కల్హారాంబుజమండితైశ్చవిమలై
ర్వాపీసరోభివ్రుతం
నారీద్వష్టసహస్రగేహవలయం
సౌధాట్టవిద్యోతితం
కృష్ణస్యాజనుతాంప్రవిశ్యభవనే
ప్యేకత్రతత్రాచ్యుతం
పశ్యన్వ్యచామరహస్తయైశ్చకృతముదా
సంవీజ్యమానంహరిం 265

దృష్ట్వానారదముత్థితస్సభగవాన్
పర్యంకతాధార్మికః
మూర్ధ్నానమ్యముసేపదాంబుజయుగం
భక్త్యావనిజ్యాప్రభుః
ధృత్వామూర్ధ్నిచసర్వతీర్థచరణాం
పృష్ట్వాచకృత్యంతత
స్తేనోక్తాపదపంకజేక్షణకృతే
వాపోద్యభక్త్యావిభో 266

గత్వాన్యద్భవనంతతోయదుపతేః
దీవ్యంతమక్షైర్హరిం

దృగ్వాత్రచజాయమోద్ధవసఖం
భక్త్యాచితానారదః
అన్యస్మిన్భవనేశిరోమతనుజన్మా
సంప్రీణయంతంవరై
ర్గేహేమజ్జనలాలసంహరిమధా
న్యస్మిన్యజంతంమఖైః 267

భుంజానంక్వచనాగజన్యవృషభై
ర్భుక్తావశిష్టంముదా
సంధ్యాంక్వాపినిషేవమాణమపరే
బ్రహ్మానుసంధ్యాయినం
అన్యత్రాసివిహారశీలమపరే
కృష్ణంచరంతంరథై
రంత్వశ్వైశ్చశయానమన్యభవనే
మంచేస్తుతంవందిభిః 268

కస్మింశ్చిద్దదతంచగాస్సపయసీ
విప్రోత్తమిభ్యాపదే
దృష్ట్వావారివిహారబద్ధహృదయం
వారాంగనాభిర్వృతం
శృణ్వంతంచకథాఃపురాణకథితాః
పుణ్యాఃపరస్మిన్క్వచి
ద్ధర్మంక్వాపిసకామమర్థమపరే
సంసేవమానంమునిం 169

అన్యేష్వేవమనేకవేషలలితం
దృష్ట్వాగృహేష్వద్భుతా
కారంశౌరిమజాత్మజోమునివర
శ్శక్త్యావహారేర్విస్మితః
స్తుత్వావేదశిరాభిరూఢితయశ
స్తైజఃప్రభుఃస్వోత్తమాం

దివ్యాచింత్యగుణాత్మమహాప్రవణధీ
హృత్పద్మోదయయా స్వాంగతిః 270

ఏకస్మిన్దివసేవిబుధ్యభగవాన్
బ్రాహ్మేముహూర్తేవరం
బ్రహ్మాత్మానమనుస్మరన్కృతపయ
స్పర్శాత్కుచిశ్చాప్లుతః
దీర్ఘపుణ్యతమేకశిఖ్నికృవిధిః
ధృత్వాచవాసోయుగం
సంధ్యాహేమజపాదియథావిధిహరిం
కృత్వాతథాన్యాఃక్రియాః 271

సంభూష్యోత్తమభూషణైర్వపురను
న్యూనైరివోద్యాసుశ్రీః
నూతానీతసుధాధిరుహ్యుచరథం
సైన్యాదివాహాన్వితం
సాత్యుద్ధవసంయుతఃపరిషదం
గత్వాదిశోరాజయన్
ఖాసానేకవిధాద్భుతాత్మకథా
సంహర్షితావందిభిః 272

విప్రక్షత్రియవీతపార్శ్వయుగళో
వీణామృదంగాదిభిః
వాద్యైఃకర్ణరసాయనధ్వనియుతై
ర్నాట్యైశ్చగీతైఃప్రభుః
అధ్యాస్తాసనమాగతానరవర
స్సంప్రేషితారాజభిః
తత్రాపూర్వవపుఃకృతాంజలిపుటః
కృష్ణాయభక్త్యాబ్రవీత్ 273

రుద్ధాదిగ్వజయేహకేచ్యుతజరా
సంధేనయేభూమిపాః

యుద్ధ్వాచాపిహతాద్రిరివజఘ్నుషే
తేద్వేయుతేసాంప్రతం
త్వామాపుశ్శరణంశరణ్యమఖిల
హ్మాపాలనోత్కంవిభు
తాతపాహ్యద్యభవత్సదాబ్జశరణా
తద్వాచికంచేదృశం 274

శ్రీమన్నందనుతత్వమస్యజగతా
రక్షాధ్వరమాత్మేచ్ఛయా
జాతానందకులేవిపన్నజనతా
భాగ్యావతారోవిభో
రుద్ధామాగధభూమిపేనవయుము
త్కష్టానుభూత్వాభవ
త్పాదాంభోరుహయుగ్మమధ్యశరణం
ప్రాప్తాస్మతత్పాహినః 275

ఏవందూతేభువతినిపుణే
భూమిపానాంసురమీ
ర్వీణాపాణిర్మధురవచసా
గీయమానస్వకీర్తిః
అవిభూతాధురియదుపతే
స్తంనమస్కృత్యభక్త్యా
ప్రత్యుద్ధాయప్రగుణితయాశాః
ప్రాహసత్కృత్యభూయః 276

త్వంవై లోకాచరసిభగవ
న్నిస్పృహజ్ఞానసీమా
భూమిలోకేష్వవిదితమహో
నాస్తితేసర్వవేత్తుః
పాండోఃపుత్రామమచనుహృదః
కించికీర్షంతితన్మే

బ్రూహీత్యుక్తశ్చపునరసౌమునిః
కృష్ణమేవంబభాషే 277

సర్వజ్ఞస్త్వంజగదనదృశం
దైవతంవేదవేద్యం
సర్వేష్వంతశ్చరసిభగవ
భస్మగూఢోయథాగ్నిః
విజ్ఞాయత్వాంభవజలనిధౌ
మజ్జతాంస్యాద్విముక్తిః
తత్వాందేవంశరణమగతి
ర్యామివర్యావ్యకామం 278

రాజాపైతృష్ణసేయస్తవజితనృపతీ
రాజసూయేనయష్టుం
కాంక్షవైపారమేష్ట్యంనిఖిలసురవరా
రాధ్యరూపంభవంతం
పాండోస్సూనుఃకృతాత్మాతదిమమనుమత
స్తేననిర్వర్తయాద్య
శ్రీమద్విజ్ఞప్తిమేతత్పవనవిధమహం
ప్రాప్తవానావ్తబంధోః 279

శ్రుత్వానారదరాజదూతవచనం
సభ్యేస్వవశ్యేజనే
యోద్ధుంమాగధమేవగంతుముచితం
హ్యేతద్బ్రువాణ్యాధృతే
పృష్టోపేత్యిమపురస్సరంభగవతా
హ్యాహోద్ధవశ్రీపతే
రాదేశంశిరసావహన్నిజమతం
దేవర్షిణామాచితం 280

ఉక్తంయశ్చసురర్షిణాభగవతే
పైతృష్ణసేయాధ్వరే

సాచివ్యంతువిధేయమిత్యవనిరాట్
దూతేనయచ్ఛోదితం
హత్వామాగధభూమిపంశ్రీతిభృతః
పాల్యాఇతీవద్వయోఃి
స్వామిన్‌వచ్మ్యవరోధమధ్యభగవన్
కర్తవ్యమాత్మోచితం 281

కర్తవ్యోఖలురాజసూయమఖరాట్
జిత్వాఖిలాన్‌భూపతిన్
పాండోనూనువరేణతత్రభవతా
గంతవ్యమగ్రేపురం
ఇంద్రప్రస్థసమాహ్వయంయదుపతే
ధర్మ్యానుమత్యావిభో
రాజ్ఞోమోచయబంధనాద్బలవతో
హత్వాజరాయాస్సుతం 282

దుర్జేయోయుధిసోయుతద్విపబలఃి
భీమందినాత్మోపమం
తంభీమోజయశాత్ విభోసమబలః
నూనంనోద్వైరథే
తంత్రత్వంభవహేతుమాత్రమఖలో
త్పత్త్యాదిలీలాశ్రయ
స్వామిన్‌త్వచ్చరణాశ్రయేణమునయో
ధన్యాభయంచానుగైఃి 283

ఇత్యుద్ధవేనకథితంమధుసూదనస్య
ఛందోనుగంహలధృతోపిమతంబభూవ
ఆజ్ఞాపయత్తదనుదారుకజైత్రముఖ్యాన్
భృత్యాన్‌హరిఃస్వపదియానకృతేధ్వరాయ 284

ప్రయాణసౌముఖ్యముదీక్ష్యశౌరేః
మునిస్వధామాగమదీహితాధ్వనఃి

దూతశ్చ రాజ్ఞాయదునందనేన
దత్తాభయోగాత్సవిధంనృపాణాం 285

తదనుతనుజదారాన్నిగ్రమయ్యావరోధాత్
పితృముఖగురుసంఘానుజ్ఞయాయాదవేంద్రః
రథవరమధిరూఢఃపక్షిరాజాంకరమ్యం
గజతురగపదాతిస్యందనవ్యాప్తపార్శ్వః 286

వివిధపటహభేరీముఖ్యగంభీరవాద్య
ధ్వనివితతదిశాళిఃపుత్రపత్నీసమేతః
పురవరగిరిరమ్యానర్తసౌవీరదేశాన్
వినయనమపితీర్త్వామత్స్యపాంచాలదేశాన్ 287

ఇంద్రప్రస్థముపాగలోధభగవాన్
ప్రత్యుద్గతోమంగళై
ర్వ్యాఖ్యాఃపాండుసుతేనసర్వ్యగనుజై
రామ్నాయఘూపైస్సమం
గాఢాలింగితవిగ్రహాప్రణయతః
పైతృష్వసేయైనమ
స్కృత్వావిప్రగణాయవందినివహై
స్సంస్తూయమానోయయౌ 288

పశ్యన్రాజపథంసుగంధహిమవా
స్సిక్తంచసంధూపితం
దివ్యప్రసవ్వసనానులేపలలితై
ర్నాగరీనరైశ్శోభితం
చిత్రద్వారగృహావళీయదుపతిః
ప్రీతఃప్రవిష్టఃపురీం
ప్రాప్తఃక్షీరవధామహార్ణ్యమహితం
శ్వేతాభబృందోజ్జ్వలం 289

కుంతీభ్రాతృతనూభవంత్రిజగతీ
నాథంనిరీక్ష్యోచ్యుతం

వృష్ణులింగితవత్యభీష్ణమధసా
కృష్ణానుభద్రాన్వితా
కృష్ణాయప్రణనామకాసనవశాత్
శ్వశ్వాశ్రితతఃప్రీతతః
పత్నీప్రసగ్వసనాదిభిర్యదుపతే
రానర్చమానాన్వితా 290

తతాశ్చిత్తోయదుపతిర్విధోపచారైః
పాండోస్సుతేనవిహరన్విజయేనసాకం
మాసాంస్తుకాంశ్చిదనయన్నగరేశురూణాం
ఆకృష్టలోచనమనాస్వగుణైఃప్రజానాం 291

ఏకదాసదసిసంస్థితంహరిం
ప్రాహవిప్రసవిధేయధిష్ఠిరః
రాజసూయమహమధ్వరంవిభో
కర్తుమద్యచకమేత్వదాజ్ఞయా 292

యష్టుంవిభూతీర్భవతోభివాంఛా
మ్యనేనశక్రాదిసురాన్మహేశ
ప్రసాదపాత్రంతవతత్కృతేహం
విభోభవిష్యామినతార్తిహారిన్ 293

యుధిష్ఠిరమధాహేదంభగవాన్దేవకీసుతః
స్తువన్సభాయంప్రఖ్యాయరాజసూయస్యవైభవం 294

విషాధ్వరఃపితృసురర్షిమనఃప్రమోద
దాయీసమస్తనరపాలజయోపపాద్యః
భక్త్యైనమాంచితవతాభవతానుజాస్తే
భూపాలధీరవిజయేద్యసఖనియోజ్యాః 295

శ్రుత్వావచోయదుపతేర్ముదితోనరేంద్రః
ఖాత్యాన్యయుక్తనరపాలజయేబలాఢ్యాన్

రాజ్ఞోనిదేశమవలంబ్యదిశానుగత్వా
జిత్వానృపాన్విజయభీమయమాఃకృతార్థాః 296

భీమః ప్రాచీంగతోవీరో మత్స్యకేకయమద్రకైః సహాయైస్సహ
తత్రత్యాన్ అజయత్ పృథివీపతీన్ 297

సహాయైస్సృంజయైస్సాకంసహదేవోపిదక్షిణాం
గత్వాజయత్సార్థివేంద్రాన్ భ్రాతుఃకీర్తిమువాహ 297

ప్రతీచ్యాంనకులో భూపాన్ అజయన్నయకోవిదః
దిశ్యుత్తరస్యాంవిజయఃభూపతీనజయత్సునః 298

అనీతమాశావిజయేనభూరి
ధనంగృహీత్వానృపతిఃప్రతీతః
తమేకమాకర్ణజరాతనూజ
మజయ్యమాజౌవిదధేధచింతాం 299

రాజ్ఞిచింతయతిదేవకీసుతః
సంస్మరఃశరణముద్ధృదాతం
విప్రసేషసహితాయయాజతా
సంధపట్టణముదగ్రపాలితం 300

ఆలంబ్యవిప్రాకృతిమజనోపి
భీమశ్చకృష్ణానుగతస్తదానీం
గిరివ్రజంతేయుగపత్సమెత్య
భిక్షామయాచంతజరాతనూజం 301

తాన్ దృష్టపూర్వాన్స్వరరూపచిహ్నైః
జ్ఞాత్వాపిరాజన్యవరానశేంద్రః
విప్రాకృతిచ్ఛన్నతనూరువాచ
కోవ్యాకామస్తమహందదామి 302

అథాహశౌరిర్మగధాధిపంతం
యుద్ధార్థినోవిద్ధినవోన్నకామాన్
భీమఃపృథానూనురసావసౌతు
భ్రాతాజ్ఞనోముష్యజఘన్యజన్మా 303

జానీహికృష్ణంభవతోరిపుంమాం
సహాయభావాదనయోరిహాప్తం
శ్రుత్వేతివాణీంవిహితాపహాసః
జరాతనూజోహరిమాహరుష్టః 304

యతోమదిత్థ్రిస్తశ్శరణముగమ
స్తవ్యంజలనిధిం
విసృజ్యస్వామృద్ధాంసపదిమధురాం
తేనభవతా
నయోత్సేయంపార్థోమమతువయసా
చంపవినతః
నతుల్యోభీమోయంసదృశ
ఇతిమన్యేహమధునా 305

ఇత్యుక్త్వామహతీంగదాంమగధరాట్
భీమాయదత్వాస్వకాం
అన్యాంభీమతరాంస్వయంచధృతవాన్
ఋద్ధిఃపురాన్నిర్యయౌ
కృత్వోభౌచిరముద్ధతౌనరవరౌ
భీమంగదామోహనం
ముష్ట్యాఘాతవిశీర్ణమాయుధయుగం
సంచక్రతూరోషితౌ 206
శత్రోర్జన్మమృతీజరాబలకృత
ప్రాణస్థితించ్రభు
ర్విద్వాన్స్వేనచతేజసానుపథినా
భీమంతదాప్యాయయన్

కృష్ణోమోఘు మతిర్విచింతితవధోపాయో రిపోస్సంజ్ఞయా
పత్రంకంచనపాటయ న్నివహానక్ భీమాయచావేదయత్ 307

తద్విజ్ఞాయ వృకోదరోతి బలవాక్ సంగృహ్యాశత్రుంపదోః
భూమ్యాంతంసమపాతయత్పదమధాక్రమ్యైవచైకాంఘ్రిణా
దోర్భ్యాం మస్యఁదంచ తస్యగుదితశ్శాఖాంమతంగోయథా
వీరఃపాటితవాక్ తదాస్యశకలే ద్వేరూపమాసీదహో 308

ఏతాక్ కాంఘ్రికరోరుపృష్ఠవృషణబ్రూకర్ణదృగ్బాహుకే
దృష్ట్వా తే శకలే ప్రజాః ప్రతిభయం హాహారవం చక్రిరే
ఏవం తత్ర హతే రిపౌ ప్రముదితౌ కృష్ణార్జునౌమాగధే
భీమం తం సహసా లిలింగతు రభూద్భీమ స్తతోసిరుజః 309

భగవాన థభూతభావన స్సహాదేవం మగధేశనందనం
అభిషిచ్య నృపాసనేచయత్ కృపయాతేన నిరూఢశృంఖలాక్ 310

భూపా స్తేష్టశతాధికద్వయుతసంఖ్యాకా స్తదీయాత్పురాత్
నిర్గత్యాబ్జదృశం హరింప్రముదితా స్సంసేవ్యభక్త్యాయుతాః
స్తుత్వా స్వాపదమచ్యుతస్యకరుణాప్రేతుంచ తేనాదరా
ద్దృష్టాస్నాసముఖోపచారరచితానందాయయుః స్వాఃపురీః 311

పార్థాభ్యాం సహకేశవోథ మగధాధీశేన సంపూజితః
శంఖధ్వానవితానితారివిజయః సంతోషయక్ స్వాఃప్రజాః
ఇంద్రప్రస్థముపేత్య ధర్మతనయం దృష్ట్వా బ్రవీత్తాం కథాం
శ్రుత్వా సోపి భృశం ప్రతీతహృదయో హ్యైషీత్త మబ్జేక్షణం 312

కాలేధక్రతుసమ్మతే భగవతా దత్తానుమోదో నృపః
వవ్రే బ్రాహ్మణపుంగవాక్ తదనుతే వ్యాసోవసిష్ఠోసితః
మైత్రేయ శ్చ్యవనశ్చ పైలసుమతీద్రోణశ్చ పారాశరో
విశ్వామిత్రసుమంతుగౌతమకృపాగస్త్యా స్తథా జైమినిః 313

ధౌమ్యశ్చ కశ్యపో ధర్వాభరద్వాజ స్తథాసురిః
భార్గవో వీతిహోత్రశ్చ వీరసేనో కృతప్రణః 314

ఏతే మహర్షిప్రవరాశ్చ భీష్మద్రోణాకృపసుపుత్రయుతోంబికాయాః
సూనుశ్చరాజావిదురోపిసర్వేతత్రాయయుఃబ్రహ్మనృపాలవైశ్యాః 315

ఆగతేషు నిఖలేషు ధార్మికఃప్రాప్య దేవయజనం మహీపతిః
స్వర్ణలాంగలవికృష్టమేదినీందీక్షితోభజ దుపాత్తసాధనః 316

ఇంద్రాదిలోకపతి శర్వ విరించి ముఖ్యా
స్తత్రాయయుఃసహ మహోరగసిద్ధయక్షాఃః
దృష్ట్వాచ పాండుతనయాధ్వరవర్యవృద్ధిం
ప్రాప్తా ముదం నరపతిం ప్రశశం సురేవం 317

ధన్యోధ్వరఃకురుపతేః నిఖిలార్థహేతుఃః
యస్యానుగో నిఖిలలోకపతీ రమేశఃః
యస్యప్రసాద ముపలభ్యవయంచ సర్వే
ప్రాప్తా స్థితిం త్రిజగతీపరిపాలనాదా 318

సా త్యే హ్నా రాజాచ్ఛయితుం సదస్యాన్
ఋత్విగ్వరేణా ర్యముఖాన్ ప్రవృత్తఃః
అగాధ్యహార్ణా యాహ్వతి కోత్రచేతి
విమృశ్య సభ్యేషు సనై ఋతాగ్ర్యం 319

తదా సదస్యా స్సహదేవవాక్యాదగాధ్యహార్ణాహ్వంవసుదేవసూనుం
శ్రుత్వాచ్ఛయాతద్వచనంప్రహృష్టాఃసమస్తవేదాంతవచోనుగామి 320

భ్రాతు ర్వచోనుద్రవదగ్రజాగ్ర్యవాణ్యా ముదం ప్రాప్య స ధర్మరాజఃః
కృష్ణాంఘ్రిపద్మావనిజ్యభక్త్యాదధార తద్వారి శుభం స్వశీర్షే 321

పీతాంబరాభరణ మాల్య సుగంధసారై
రభ్యర్చ్య కౌతుకయుతో వసుదేవసూనుం
మగ్నఃప్రమోదజలధౌ నృపతి స్తతో భూత్
స్వామిన్ జయేతి నినద స్సహ పుష్పవృష్ట్యా 322

దృష్ట్వా హరే స్సదసి పూజన మగ్రిమాగ్ర్యం
శ్రుత్వా చ తద్గుణగణం కథితం సదస్యైఃః
అక్షాంతిసారజననోద మఘోఘసూనుఃః
నిందన్ త మాహ సదసీద ముపేతమృత్యుఃః 323

"కాలోదురత్యయ"ఇతిశ్రుతి రద్యసత్యా
వృద్ధాశ్చ ముగ్ధమతయ శ్శిశువాక్యజాలైఃః

యస్మా త్తపోవ్రతపరాః పరమర్షివర్యాః
త్యక్త్వా చితోద్య పశుపోగ్ర సమహాజ్ఞేన 324
కాకో హవిస్సురవరాహ మివాయమేత
దగ్రాహ్యణం నహి లభేత కులేన హీనః
బ్రహ్మర్షిసేవ్యవిషయాః పరిహాయయోబ్ధి
మస్పృశ్య మార్యనివహైః జగృహే నివాసం 325

ఇత్యాద్యమంగళగిరో దమఘోషసూనోః
శ్రుత్వా నకించి దవదత్ వసుదేవసూనుః
నిందాం తదా భగవతస్తు నిశమ్య సభ్యాః
కర్ణౌ పిధాయ నిరగుఃతమధో శపంతః 326

పాండోస్సుతా స్తదను సృంజయ కేకయాద్యా
హంతుం ధృతప్రహరణా దమఘోషపుత్రం
యత్తస్థురేవ స చ ఖడ్గధరో నరేంద్రాః
కృష్ణానుగాః సదసి తత్తమువాచ నింద్యం 327

తావ న్నివార్య భగవాన్ సకలాన్నరేంద్రా
నుత్థాయ రోషిత మనాద మఘోషసూనోః
ఆగచ్ఛతోయుధి శిరోచ్ఛిన దుజ్వలేన
చక్రేణ దైత్యగళభేదనకౌతుకేన 328

దృష్ట్వా హతాసుం శిశుపాలముగ్రంతస్యానుగా దుద్రువురేవభూపాః
చైద్యస్య దేహాదుత్థితమావివేశ తేజస్తదైవాచ్యుత మక్షిగమ్యం 329

తతశ్చ సర్వా నభిపూజ్య సభ్యాన్। యధార్హమాత్మ త్తమ శాసనేన
హృష్టో విధాయావబృధంవివేశ।పురీం సబంధు స్సహకేశవేన 330

సముపేయివాసాన్ కతిచిత్ సురేంద్ర।ప్రస్థేసుహృత్ర్పార్థనయాససైన్యః
హరి స్తదోధాము జగామ నైజం।ప్రశస్యమాన స్సురసిద్ధసంఘైః 331

దుర్యోధనో వీక్ష్య యుధిష్ఠిరస్య।క్రతోస్సమృద్ధిం మనుజైరలభ్యాం
హరేర్మహిమ్నా జనితాం దురాత్మా।సేహేనదుశ్శాసనముఖ్యవర్గైః 332

సా రాజసూయస్య సమృద్ధిరాద్యా।భూత్ పైశ్చకైశ్చిన్నృపతేనలభ్యా
యత్రాగతాహత్తసుపాదయుగ్మా।వనేజనాధంభగవాన్నియుక్తః 333

గంగోదకే విరచితావబృథో నరేంద్రః
సంమాన్యసభ్యనివహా ముదితాంతరాత్మా
సూతాభినందితయశా స్సమధిష్ఠితోభూ
దాస్థాన మచ్యుతనిదేశవశో మహాహ్నం 334

మయసదసి నరేంద్రాధిష్ఠితే దివ్యసింహా
సనవరమధరాజా స్రావిశద్ధార్తరాష్ట్రః
మకుటలసితశీర్ష స్తత్ర దుశ్శాసనాద్యైః
కరధృతకరవాలో భూమిపాలాన్ వినింద్య 335

సదస్థల వినిర్మాణశిల్పీయా మోహితచేతనః
స్థలభ్రాంతిం జలేకాశీ జ్జలేచ స్థలవిభ్రమం 336

స్థలే చోధృతనస్త్రాంతం జలభ్రాంత్యా సుయోధనం
జలేచ స్థలవిభ్రాంత్యా పతితం వీక్ష్య మారుతిః 337

జహాసాన్యేచ భూపాలా స్తిర్యగ్భాచ్ఛ సుయోధనః
విమనా వ్రీడిత స్తూష్ణీం నిష్క్రాంత స్స్వపురం యయౌ 338

రాజసూయశ్రీయం వీక్ష్య పునర్వా మంతర్గత స్సభాం
అమునా కారణేనాపి కుపితో భూ త్సుయోధనః 339

కృష్ణానుమోదితా భీమ ప్రముఖా హసత స్తదా
నిరీక్ష్య ధర్మరాజాపి వైమనస్యం చకారహ 340

నిర్వర్త్య యాధిష్ఠిరరాజసూయం కృష్ణస్తు తత్పూర్వనస త్ప్రసాదాష్టః
సాల్వాభిధశ్చైద్యసభోమరాత్మా కృష్ణంద్విషంతత్ర జగామయోద్ధుం 341

పురా సరుక్మిణ్యుపయామకాలే తత్రాగతో యాదవవీరసైన్యైః
నివారితక్రోధయుతః ప్రతిజ్ఞా మయాదవా మేన కరోమి భూమిం 342

చకారేతిశేషః

తేనా ధపాంసూ గ్రసతాచ తోమా పతిః ప్రసన్నశ్చురదాక్షీగమ్యః
స దేవదైత్యోరగరాక్షసాద్యా నధ్యంతు యూనం త మయాచతేశం 343

తతో గిరీశానుమతేన తస్మై యానం వినిర్మాయ దదామయోపి
అయోమయ కామగమంసిమాన మాస్థాయసాల్వోధజగామమూనీ 344

స్మరన్ విరోధం యదుభిః కృతం పురా
ససైన్యపోద్వారవతీం పురీం యయౌ
నిమజ్జతాం గోపురహర్మ్యగోళికా
బభంజ నానాయుధజాల ముద్గిరన్ 345

పాషాణనృక్షోశనిశర్కరాస్త్రిశస్త్రిపిన్నైః పురమైక్ష్వభగ్నం
పౌరాభయూర్తాస్తమదీక్ష్ణకాష్ణైఃమాభైష్టహన్యామితితానువాచ 346

అథాధిరూఢో రథమచ్యుతస్యసూనుస్ససాంబాదిమయోధవీరః
సాల్వాభిముఖ్యేన జగామయోద్ధుంరథైస్తు రంగై స్సపదాతినాగైః 347

సాల్వస్య మాయాం వినిహత్యనైజాదివ్యాస్త్రశక్త్యాయదువీరసూనుః
సేనాపతిం తస్యతు పంచవింశభాణై రుదగ్రై రవధీత్తనైవ 348

సాల్వం శతేన విశిఖై ర్వినిహత్య యోధా
న్నైకైకశ శ్శరవరై ర్నిజఘాన వీరః
హత్వా త్రిభి స్త్రిభి రనేకపవాహముఖ్యా
న్నేతౄం స్తతశ్చ దశభి ర్దశభి జఘాన 349

పద్మ్యామ్నేన కృతం తదద్భుతతమం దృష్ట్వాచ్యుతస్యాపరే
సైన్యాస్తత్పురసన్నిధే మయకృతే సాభే విమానే తదా
భూమావ్యోమ్ని గిరా జలేచ నిమిషాత్సందృశ్యమానేస్థిత
స్సాల్వో ముంచ దుదగ్రశస్త్రవిశిఖాఁశత్రుక్షయా ఁ ఁ ఁ

సూతం చైకశరేణ కార్ముకమధోద్వాభ్యాం పరేణ ధ్వజం
చిచ్ఛేద ద్యునుత శ్శిరోన్యవిశిఖేనాగ్న్యంతకాభౌజసా 353

సాంబాద్యై ర్యదువీరసైన్యపవరై స్సాల్వస్యసైన్యాధిపా
శ్చిన్నోర్వంఘ్రికరా రసోజలనిధౌ భగ్నానిపేతు స్తదా
తేషా మేవమభూ న్నిధోజయకృతేసంనిఘ్ను తాందారుణం
యుద్ధం తత్రిసృషుఃపానుమిషతాం ప్రీత్యామరాణామపి 354

తావత్ శౌరిరుపాగతః కురుపురార్వృద్ధాజ్ఞయా ద్వారకాం
సాల్వంచాపి నిరీక్ష్య సౌభనిలయం యుద్ధంచ తద్దారుణం
ఆరూఢో గరుడధ్వజం రథవరం సాల్వాభిముఖ్యం గతః
సాల్వ స్తంచ నిరీక్ష్య శక్తిమతులాం సూతాయ సంప్రాహిణోత్ 355

భిత్వా తాం శతధా శరైర్యనుపతిః సౌభం చ సాల్వాశ్రయం
విధ్వాపోడశభి శ్శరై ర్దివి ముహు స్తంభ్రామయామాస తత్
శౌరే స్సవ్యభుజం సశార్జ్గధనుషం సాల్వో బిభేదాశుగై
స్తద్భూమా నిపపాత తేన జగతామాశ్చర్య మాపాదితం 356

హృష్టః ప్రహస్యనినదన్ తదనుప్రమత్త
స్సాల్వో హరిం బహుపి గహ్యా మువాచ తత్తత్
తస్మిన్ వృథైవ పరిజల్పతి జల్పదేశే.
శౌరి ర్జఘాన గదయాభిముఖస్య యుద్ధే 357

తస్మి న్ను సృగ్వమతి కంపతి తాడితాంగే
వ్యర్థేచ తత్ప్రహరణేసతి రోహిణోభూత్
తత్రా హ కశ్చనపుమా న్ పురతోచ్యుతస్య
భక్త్యా ప్రణమ్య విరుదన్ ఉపగత్యదీనః 358

స్వామిన్ పితా తేనిహతోపనీతఃనిబధ్య సాల్వేన విమోహితేన
వక్తుం తదేవతత్ జననీ తవాగ్రే!మాం ప్రాహిణో త్తత్ప్రతికారకామా359

శ్రుత్వా తద్వచనం హరిఃప్రకటయన్ మానుష్యభావం ఘృణీ
స్మృత్వా తాతమువోచ దేవమసకృత్ దైన్యంనహన్నాత్మనా
హాకష్టం మమజాతమధ్వని హతోయస్తాత్వితాహా!కథం
జిత్వారామ మజయ్య ముగ్రతరసం సాల్వోవధీన్మాంశిశోః 360

వదత్యేవం కృష్ణే లులితహృదయే సాధనిలయః
పురస్థిత్వా సాల్వాఽత మిదమవదత్ గర్వసహితం
పితా తేయం నీతస్సపది వసుదేవో యదిబలీ
భవాఁ శక్తఃపాతుప్రకటయ బలం మూఢసఖిహఁ 361

మాయావా నితి భర్సయఁయమపతింసాల్వశ్శితేనాసినా
ఛిత్వా శౌరిశిరోహరేఁమిషతః ఖస్థం విమానం గతిః
కించిన్మానుష భావభావితమనాఃకృష్ణ స్తతో మూఢితః
మాయాం సాల్వకృతాం విబుధ్యచ పునస్వస్థో భవత్తాంవిదఁ 362

ఖస్థం తమాలోక్యరిపుశిరాఁసుఁఖస్థంహఁహఁంతుమితపరాయత్నః
భిత్వాధనుర్వర్మకిరీటరత్నంసాల్వస్యసాధం గదయా జఘాన 363

సాధే గదాఘాతవిచూర్ణితాంగాఁసాల్వస్తమత్సృజ్య భువం జగామ
ధృత్వా గదా మభ్యగమద్రుషార్తఁహరిం నిహంతుంకృతధీర్విమూఢఃఽ364

ధావంతం త ముదీక్ష్య సాంగదభుజం భల్లేన శౌరిస్తదా
భిత్వా బిభ్ర దపారదీధితిగణం చక్రం ద్విషచ్చక్రహం
చిచ్ఛేదామల మౌళికుండలయుతం సాల్వస్య శీఘ్రం యథా
జిష్ణు ర్వృత్రశిరోజగంతి నిసయఁ ప్రీతిం పరాం శాశ్వతీం 365

సాల్వే హతే పాపతమే ససౌభేఽముదావ్యముంచఁ కుసుమాని దేవాః
ప్రశస్య మాన స్సఖిభి ర్ముకుందఃఽముదం జగామా ప్రతిమ ప్రభావః 366

ఆగత్య తత్ర శిశుపాలజఘన్యజాతః
రుష్టో గదాయుధధరోథ స దంతవక్త్రిః
ఏకః పదాతిరభితో మధుసూదనస్య
తస్థౌ హరి స్త మభివీక్ష్య జగామ హర్షం ॥ 367

రథా దథావప్లుత మైక్ష్య కృష్ణంహాఽస్తదఁ వాక్యగణై ర్దురాత్మా
నిహత్య శీఘ్రఁ గదయావ్యనాదీత్ ।యద్ధైవసింహోహతదంతిరాజఃఽ368

హతోపి కించిత్ వ్యథితో నకృష్ణఃకౌమోదకీం వక్షసి తస్య రుష్టః
అపాతయ త్సోధతయా నిపిష్టఃవ్యసుర్థరణ్యా మపత ద్దురాత్మా ॥ 369

తద్దేహ తస్సూక్ష్మతరం వివేశఁజ్యోతి ర్వినిఁత్య హరిం తదానీం
విదూరధో భ్రాతృశుచా విమూఢఃచర్మాసయుక్తో భ్యపతచ్చ పశ్చాత్ 370

అగచ్ఛ తస్యస్య శిరోజహారి హరిః తురాంతేన సుదర్శనేన।
తతో మునింద్రైరమరైస్ససైన్యైర్గంధర్వ విద్యాధర సిద్ధయక్షైః॥
గాయద్భి రాత్మీయజయం ముకుందఃస్తుతఃప్రసూనై రభివృష్టమూర్ధా
అలంకృతాం ద్వారవతీం వివేశ।కృష్ణఃప్రవీరైర్ జితకాశిభస్వాం॥ 371

కాలే గతే కతిపయే థ నిరీక్ష్య రామః
యుద్ధోద్యమంతు కురుపాండవభూపతీనాం
మాధ్యస్థ్య మాత్మనివహా ప్రయయౌ నగర్యాః
తీర్థాభిషేకవిధికైతవతో మహాత్మా 372

ప్రభాసాఖ్యే పుణ్యే పయసి విహితస్నానవిమలః
సరస్వత్యాం పశ్చాత్ ద్విజనరవృత స్సర్పితసురః
పృథూదాఖ్యం తీర్థం తదను మహితాం బిందుసరసీం
విశాలం బ్రహ్మాఖ్యం జగతి మహితం చక్రమపిచ 373

త్రివేణీంచ శ్రీమా ననుయమునతాం పుణ్యసరసీం
నిరీక్ష్య ప్రీతాత్మా సగణమనుగంగాం హలధరః
జగామ క్షేత్రం తజ్జగతి విదితం నైమిశపదం
ముసీంద్రా స్సత్రాఖ్యం మఖ మనుచరంతి వ్రతకృశాః 374

తత్ర క్ష్మాభృన్నిభిః ప్రణమ్య శిరసా రామోచిత స్సాదరం
దృష్ట్వా సూత మధా సనస్థ మకృత ప్రత్యుత్థితిం చోచ్చకైః
శిష్యం వ్యాసమునే రుపాగత రుషా దీప్తానస స్తం తదా
హస్తస్థేన కుశేన తస్య మరితం మత్వా జఘాన ప్రభుః 375

మునిభి రథ పురాణాచార్యహత్యావిషణ్ణైః
ద్విజవధసదృశీయం సూతహత్యా భవే త్తే
అయ మఖిలమునీనాం పూజ్యతాం యాతి యస్మాత్
ఇతి గదిత మువాచాకర్ణ్య రామోపి విజ్ఞః 376

ఆయుర్యదస్యాహితమాత్మనద్భి। ర్దీఘ్రం భవద్భి ర్మునయో ధునాతత్
సంసాధయిత్వా వధనిస్మృతించ।చరామి యుష్మాకమనుజ్ఞయాహం 377
తత స్తర్వశక్తే ర్వచనం నిశమ్య। భూయస్త మాహు ర్మునయో వరేణ్యాః
శస్త్రంచ మృత్యు స్తవవిక్ర మోస్మా।ద్వచశ్చసత్యంతుయథాతథాస్యాత్

రామః పునఃప్రాహ మునీ మహాత్మాపుత్రోస్యదీర్ఘాయురనుప్రపన్నః
పురాణవక్తా భవతాం భవేద్యాదాత్మాహి పుత్రీ స్త్వితి వక్తి వేదః 379

కామోపి కోవా భవతాం మయాద్య
కార్యో భవేత్ బ్రూత మహర్షయస్తం
అజానతో నిష్కృతి మప్యుదారా
మధాహు రార్యా ముదితా ముసీంద్రాః 380

పల్వలవధః

ఇల్వలస్యతనుజో మహాబలఃపల్వలో దనుజపుంగవో భునా
సత్రమేత దనుపర్వబాధతేదూషయ రుధిరపూయ విస్రవైః 381

జహితం దనుజాధమం విభోమదయన్నోహృదయాన్యధా దరాత్
చర భారతవర్ష మాత్మవాశరదం తీర్థనిషేవణం కురు 382

బలరామతీర్థయాత్రా

అధ తద్ధేతి కృతేశపథే సురఃహలధరేణ విధూతరజోనిలః
సవనపర్వణి తత్ర గతో సృజామఖభువం మహతా పరిదూషయ 383

ఖచరం త ముదీక్ష్య దానవంబృహదాకార ముదగ్రలోచనం
ముసలం హల మస్మర త్తదావినిహంతుం మునివర్యకంటకం 384

ఆకృష్యతం హలముఖేన బలోంతరిక్షాత్
రోషాత్ జఘాన ముసలేన శిరోంతరాళే
దీర్ఘల్లలాటఫలకస్రవదసృపూరః
ముక్తారవో పతదసూ పరివిహాయ భూమా ॥ 385

స్తుత్వా ముదా మునివరా విహితాభిషేకా
రామాయ మాల్య మదిశ న్నధవైజయంతీం
వాసోయుగంచ పరిమండనజాతమిద్ధం
ధృత్వా సతాని ముదితః పరియయూ కృతాశీః ॥ 386

కాశిక్యాంచ కృతావగాహనశుచిః గత్వా ప్రయాగాభిధం
క్షేత్రం తత్రచ తర్పితామరమునిః స్నాతో ద్విజాగ్ర్యై బలః
సాలగ్రామముపేత్య లోకమహితం గత్వా తతో గోమతీం
గండక్యంబుని చాప్లుతః కృతవిధిః ప్రాప ద్విపాశాం నదీం 387

శోణే పుణ్యనదే కృతాభిషవణో గత్వా గయాం శ్రీమతః
పాదే తత్ర పితౄన్ సమర్చ్య ముదితః గంగాబ్ధిసంగం తతః
గత్వా తత్ర కృతాహ్నిక స్సముపయా అద్రిం మహేంద్రం గతః
దృష్ట్వా భార్గవరామ మాహితనమస్కారో యయౌ తత్పరం 388

నీలాద్రించ నిషేవ్య కూర్మవపుషం క్షేత్రేచ కూర్మాహ్వయే
సింహాద్రాచ వరాహరూపమహితంసంసేవ్య గోదావరీం
సప్తాకారవిజృంభితాం బహుజలాం కృష్ణాంచ పంపానదీం
గత్వా భీమరథీం చతుష్టహృదయః శ్రీశైలమాగాద్ధృతం 389

దృష్ట్వా ద్రావిడదేశభాగ్యవపుషం శ్రీవెంకటాద్రింతతః
కాంచీం ప్రాప్య నిషేవ్య తత్ర వరదం దేవం విరించ్యర్చితం
కావేర్యంతరమండనం భగవతో వాసం చ రంగాహ్వయం
సంప్రాప్తో వృషభాచలంచ మధురాం ప్రీతో యయౌ దక్షిణాం 390

సేతుం ప్రాప్య మహాఘనాశనకరం దత్వా యుతం గోధనం
పాండ్యేషూ త్తమపూజితా ముపగతః శ్రీతామ్రపర్ణీం నదీం
సంపాప్తో మలయాచలం మునివరం కుంభోద్భవం వీక్ష్య త
ద్వాసం దక్షిణ మబ్ధి మేత్య తదను ప్రాప్తో విభుఃఫల్గునం 391

పుణ్యం పంచాప్సరస మతులం తీర్థ మేత్యాథరామః
విష్ణు ర్యత్ర స్థితి ముపగత స్సర్వదా స్పృష్టధేనుః
దేశాన్ సర్వాన్ తదను మహితాన్ కేరళాదీనతీతో
గోకర్ణాఖ్యం గిరిశనిలయం క్షేత్ర మాసాద్య హృష్టః 392

తత్ర ద్వీపే మహితనిలయాం వీక్ష్య దేవీం భవానీం
క్షేత్రం పుణ్యం జగతి విదితం ప్రాప్య శూర్పారకాఖ్యం
తాపీం గత్వా మునిజనమనస్తోమదాత్రీం పయోష్ణీం
నిర్వింధ్యాఖ్యా మపి కృతవిధి స్తాను భక్త్యా త్యగచ్ఛత్ 393

మధ్యే పుణ్యం భవుకనిలయం వీక్ష్య నారాయణాద్రిం
తస్యారూఢ శ్శిఖరధరణిం పుణ్యకళ్యాణతీర్థే
స్నాత్వా దేవం నయనసుఖగం నారివేషం రమేశం
దృష్ట్వా భేజే చరణకమలే తస్యవేదాంతగమ్యే 394

పశ్చా ద్రామో మునివరపదం దండకారణ్యమాయ్య
కేవాం తీర్త్వా మునివధకృతే పుణ్యతీర్థే నిమగ్నః
భూయః ప్రాప్తో ద్విజవరగణై సేవ్యమానః ప్రభాసం
సూతాభూతప్రణిహితమఖం త్యక్త్వా హృష్టచేతాః 395
శ్రుత్వా తత్రద్విజవరగణైః పాండవానాం కురూణాం
యుద్ధే సర్వక్షితిపతివధం కథ్యమానం సుఘోరం
భారః పృథ్వ్యా హృతఇతిహృదా మన్యమానఃప్రహృష్టః
శిష్టం యుద్ధంశమయితు మనా స్తత్కురుక్షేత్రమాగాత్ 396
దృష్ట్వా హృష్టో బల ముపగతం భక్తినమ్రేణ మూర్ధ్నా
రాజా కృష్ణో విజయసహితః ప్రాణమత్ తత్పదాబ్జే
సోప్యారబ్ధం సమరమభితో భీమదుర్యోధనాభ్యాం
కృష్ణస్యాచే సమరశమనం కామయానో గదాభ్యాం॥వీక్ష్యేతిశేషః 397
తుల్యా మన్యే సమరవిషయే భీమరాజన్నహంవాం
ఏకః ప్రాణాధికఇతి పరశ్శిక్షయాచేతిహేతోః
తస్మాత్ దృశ్యో నహి యుధి జయో భూయసా నేహసావాం
వ్యర్థ స్తస్మా ద్విరమతు రణస్సాధ్విదం శ్రూయతాంమే 398
తాభ్యా మసంగీకృతసాధువాక్యఃదిష్టానుభావం మనసా నుపశ్యన్
నిజాం పురీం ద్వారవతీ ముపేతస్సమేతబంధు ర్ముదితో థరామః 399
నైమిశం పునరుపేత్య తాపసాసంప్రసేవ్య కృతమంగళోబలః
శిక్షితిం క్రతుభి రర్చయన్ ముదాతత్వబోధ మదిశ న్మహాత్మనాం 400
పత్న్యా సాకం విభు రవబృథే బంధుభి ర్మిత్రవర్గైః
స్నాత్వా నూత్నా భరణవసనాలంకృత శ్చిత్తాంగః
కుర్వ న్వీర్యా ణ్యఖిలమనుజానందనీయానిరామః
భూమేర్భారం వ్యనుదదమరాజ్ఞావశో నంతరూపః 401
అథాన్యదాఖ్యాన ముదారకీర్తేర్వక్ష్యామి గీతం మునిభిః పురాణైః
శ్రుత్వా యదుచ్ఛిద్య వికర్మపాశాన్ సమాహితాత్మా పురుషోరమేశే

ఇతి శ్రీ శోభనాద్రీశ వైభవే మహాకావ్యే
ఉత్తరభాగే నవమస్సర్గః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రీశవైభవమహాకావ్యే

ఉత్తరభాగే దశమస్సర్గః.

కుచేలవృత్తాంతః

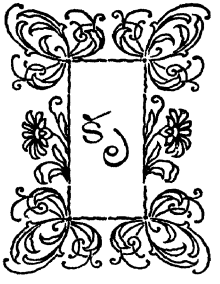

కృష్ణస్య కశ్చిత్సవయాః కుచేలా।
భిధోగ్రిజో బ్రిహ్మవి దాత్తశాంతిః
యాదృచ్ఛికార్థేహిత దేహయాత్రిః।
గాహాఽస్థ మాతిష్ఠ దపేతదోషః 1

స కహిఁచిత్ తుత్థపితాంగయష్ట్యా
దారిద్ర్యిసంపీడితబాలపుత్ర్యా
సాధ్వ్యా గృహిణ్యా పరిచోదితో భూత్
సంసేవితుం కృష్ణ ముదాగశీలం 2

శ్రీయఃపతి స్తే సుహృద స్తి కృష్ణః। తం పశ్య సర్వే హితదానశక్తం
యదంఘ్రిపద్మస్మరణేన నృణాం। ముక్తిః కరే తిష్ఠతి యోగలభ్యా 3

ఇతీవ పత్న్యా బహుశోధ్యమానః
కృష్ణస్య సేవాం పురుషార్థసీమాం
మత్వా చతుర్ముష్టిమితాఁ కుచేలః
పత్న్యా పిదత్తాఁ పృథుకా నగృహ్ణాత్ 4

తాఁ వస్త్రఖండేవినిబధ్య విప్రస్సం ప్రస్థితోద్వారవతీంప్రవిష్టః
కృష్ణస్యసేవాం ప్రతి కాంక్షమాణఃతిస్రో త్యగచ్ఛ ద్ధరిగేహకక్ష్యాః 5

నివేశనం ద్వ్యష్టసహస్రగేహే ష్వేకం ప్రవిష్టో మధుసూదనస్య
సమీక్ష్య దూరా త్త మధాసనస్థ ఃకృష్ణ స్సముత్థాయ ముదాభ్యుపేతః 6

ఆలింగ్య జార్భ్యాం సుహృదం సుగాఢ మానందబాష్పావిలనేత్రయుగ్మ ఃఆస్థాప్య పర్యంకతలే ద్విజేంద్రం స్వయం తదభ్యర్హ ణ మాజహార 7

తత్పాదపద్మావననిజ్య భక్త్యా దధారమూర్ధ్నా సలిలం సుతీర్థం
దివ్యాంగరాగేణ తదంగ మీశ ఃవిలిప్య ధూపం వ్యసృజ త్సుగంధం 8

దీపై స్సుమైః పూర్ణమరందసారై రభ్యర్చ్య తాంబూలమపి ప్రహృష్టః
నివేద్య పప్రచ్ఛ హరి ర్ద్విజేంద్రం శ్వశ్రేయసం దారకళత్రవర్గే 9

తం రుక్మిణీవీజితచామరాంత మందాసీలాపా స్తపథిప్రయాసం
స్వయన్నిదం పాణి మకరం గృహీత్వా ముహుః పరిష్వజ్య యదుప్రవీరః 10

కశ్చిత్కులీనా భవతా ద్వితీయో వివాహితా స్వర్పితదక్షిణేన
గురౌ మహాస్నానవిధానపూర్వం గార్హ స్థ్యధర్మ ఃక్రియతేచ విద్వన్ 11

నా స్తీతిమన్యే తవకామకామ ఃధర్మే తదా ర్షేషు యథామదంభ్రూ
మతిష్ఠిరై తత్పరమం పవిత్రం నిశ్రేయసం దాస్యతి తే మహీయః 12

పాణిగ్వ్య సమాసాద్య గురో ర్నిశాంతే
శుశ్రూషణాస క్తహృదాంద్విజేంద్ర
అస్మాక మాచార్యసతీనిదేశా
ద్వనేయదా ప్తం ద్విజ తత్కృతం కిం 13

ఏధ స్సమాహరణకర్మణి నన్వరణ్యం
భీమం ప్రవిశ్య చరతాకి మకాలవర్ష ఃవాతోద్ధుతో భవదగా దవిర స్తమాశా
సంఛాదితాశ్చ తమసాసమ మంబుభూశ్చ 14

తత్రస్థితావయ ముదగ్రమహానిలాంబు
ధారా నిపాతనజ కంప విబాధితాంగాః
అన్యోన్య మా స్త పరిబంధ నిబద్ధపాద
న్యాసా విభీత మనసః పరితో భ్రమామ 15

విజ్ఞాయ నోగురు రరణ్యగతా కృపాళుః
సాందీపని ర్వ్రనముపేత్య దదర్శ ఖిన్నాన్

పాతిః పచండ పవనాంబువిభగ్న దేహా
నాశ్వాసయచ్చ పరమాం కరుణాం వితన్వ్ 16

ఇత్యా ద్యనేకచరితాని గురో ర్నివాసే
స్మాభి స్సఖే విరచితానిహి విప్రవర్య
తత్ర త్వమార్యకరుణా పరిపూర్ణపాత్ర
మాసః కిలాగమశిరోధ్వవిచారశీలః 17

స్రుత్వా వచోయదుపతేః మృదులం కుచేలః
పోవాచ తం ప్రణత రక్షణజాగరూకం
నావాస్యతే కిమఖిలేశ తవప్రసాదా
దస్మాభి రార్యకరుణపరిపుష్టధీభిః 18

యస్త్వం సమ స్తనిగమాంచలవేద్యరూప
స్తస్యా ర్యగేహావసతిహిం విడంబనైవ
తం చానురుధ్య భగవ భువనేవతీర్య
సౌలభ్య ముజ్వలయసి ప్రథితం స్వవృత్తై 19

సఖ్యు ర్నిశమ్య వచనం తమువాచ భూయః
కృష్ణ స్తదాగమన మధ్వయుతం వితన్వ్
ఆనీత మద్య కిముపాయన మస్మదధ్వం
తద్దేహి భక్తిచపలస్య మమాద్యవిద్వ్ 20

భక్త్యాపితంతు మహాదేవ భవేన్మదధ్వం
అణ్వప్య భక్తివిహితం బహుచాప్యణీయః
పత్రం ఫలంచ కుసుమం జలమేవ భక్త్యా
దత్తం ముదానుభవితా నియతేన పుంసా 21

వేదైర్వచ పరివచనై ర్వమఖక్రియాభిః
తుష్యామ్యహం నచ తపోభి రుదాత్తచర్యైః
భక్త్యా యధైవతమహం వృణుయాం వరేణ్యం
తస్యాత్మదానమపి సాధుహితం దదామి 22

ఆకర్ణ్య ద్విజపుంగవో హరివచోహీతశ్చపత్యే శ్రియః
ధాతుం నాశక దేవతాక్ చిపిటకాక్ తస్థావవాగాననః

విజ్ఞాయాగమనస్య కారణమధో తస్యాఖిలాత్మాహరిః
నాయం కేవల మధ్య కామచపలో మాం ప్రాప్తవాన్ కింత్వసౌ
పత్నీకామచికీర్షయా తదధునా దాస్యామ్యముష్మై శ్రియం 23

యోయం మత్పదపద్మభక్తిభరితో నుద్దేహమాయాత్పదా
ఇత్యేవం మనసా విచింత్య పృథుకాన్ వస్త్రాంతబద్ధాన్ స్వయం
హృత్వా కిన్వదమూహృతం ప్రియసఖే ప్రీత్యేత్థమిత్యుచ్చరన్
ఏకాం ముష్టిమధోపభుజ్య భగవాన్ ఆదత్తముష్టిం పరాం
తావచ్ఛ్రీరుపగత్య తస్య జగృహే పాణిం పుమర్థప్రదం 24

రాత్రిం తాం భవనేచ్యుతస్యరచితా నానాః కుచేలోముదా
స్నాత్వా ప్రాశ్యసుమృష్ట మున్న మతులం సుప్త్వా సుఖంస్వాస్తరే
శ్వోభూతే సుహృదాచ్యుతేన విహితానుజ్ఞోయయౌ స్వాన్ గృహాన్
ప్రాతఃకించి దలబ్ధవానపి ధనం తత్సేవయా నిర్వృతః 25

క్వాహం పాపతమహాః క్వచాబ్జనయనః కృష్ణోయ దద్యామునా
లక్ష్మ్యాలింగితవక్షసా హమసకృద్గాఢం సమాలింగితః
కింవా మేసుకృతం పురాస్తివిహితం యద్వీక్షతస్సాదరం
రుక్మిణ్యా హరిణాచ పాదయుగసంవాహనాద్వైధ ర్మ్యదా 26

స్వామీ సర్వపురుషార్థదాననిపుణో ప్యైశ్వర్యసారంవిదన్
నాదాన్మహ్యమధోనిజాంఘ్రికమలధ్యానాంతరాయం హరిః
ఇత్యధ్వన్యనుచింతయన్ నిజగృహాభ్యణ్ణం గతోత్యద్భుతై
రత్యర్కానలభాసురై ర్మణిమయై ర్దీప్తం విమానోత్తమైః 27

దృష్ట్వా తద్విజకూజితాకులవనం ప్రోత్ఫుల్లపద్మాకరం
పుంభిస్స్త్రీభి రలంకృతై రనుపమై ర్భూషాంబరై ర్భాసితం
కిన్వేతత్కథ మిత్థమాస్తభవనం కస్యేతిమీమాంసయా
స్తబ్ధాంగం తముదారగీతనిపుణాః పత్యగ్రహీషు స్త్రియః 28

పత్నీ తస్యరమాపరేవ తదను ప్రత్యుద్గతా వల్లభం
ప్రేమోత్కంఠితమానసాధవిసరద్బాష్పావిలాక్షీ పతిం
బుధ్యా నమ్య సమాలిలింగచ సతాం వీక్ష్యాద్భుతాభాం సఖీ
మధ్యస్థాం ముదితో వివేశ భవనం సుత్రామసాధోపమం 29

దృష్ట్వా తత్ర సువర్ణదండవిలసత్పర్యంకరత్నాస్తృతాః
శయ్యాః చందనపుష్పచామరముఖై భోగానుకూలైర్యుతాః
రత్నస్వర్ణకృతాసనానిచ చతుష్పాదీశ్చ కుడ్యాంతరే
స్వచ్ఛస్ఫాటికనిర్మితేషు ముముదే రత్నప్రదీపానపి 30

పశ్యన్ మత్స్యసుదుల్లభా మసదృశీం సంపత్సమృద్ధిం నిజే
గేహే భక్తపరాయణస్య జగతాం పత్యుశ్రియశ్చ ప్రభోః
మత్వా తాంవిపులా మపాంగలహరీవిక్షేపసంపాదితాం
తత్పాదాంబురుహస్మృతిప్రవణధీః పత్నీన్వభూత్తాం శ్రియం 31

ఇష్ట్వా తం పరమం పుమాంస మనఘై ర్యజ్ఞై ర్విధూతాం హసా
ధ్యాయన్ సంతతమాత్మనా త్మనిలయం సంఛిన్నమోహాంకురః
భేజేతత్పద మచ్యుతాత్మనివహై స్సంసేవ్యమానం సదా
యత్పాప్తిప్రథ ముపాసతేమునిగణా స్త్యక్తార్థకామా హరిం 32

నూర్యోపరాగః

ఏకస్మిన్ సమయే తతో నివసతో రాసీన్మహాద్వారకా
పుర్యాం శౌరితనూజయో ర్భగవతో స్సూర్యగ్రహోభీషణః
తత్రాగుస్సకలాః ప్రజానృపతయ శ్శ్రేయోధినస్సానుగా
స్తీర్థం పుణ్యతమం మహర్షినివహా శ్చాన్యేచ భాగ్యాధికాః 33

రామో భాగవనందనోఖిలనృపాన్ హత్వా పురా క్షత్రియాన్
తద్రక్తాంబుభిరుచ్చకార మహతః పుణ్యప్రదాన్ పావనాన్
యత్రాత్మాఘవినాశనాయ పురుషం దివ్యం సమీజేమఖైః
క్షేత్రం తద్భగవాన్ సబంధురగమత్ మానుష్యలీలానుగః 34

స్నాత్వా పుణ్యతమేషు వృష్ణివృషభా రామహ్రదేష్వాదరాత్
దత్వా కాంచనగోధనాని ముదితా భక్త్యా ద్విజేభ్యో బహు
భుక్త్వామృష్టమదభ్రభక్ష్యసహితం కృష్ణేన నాకం తత
స్స్నిగ్ధానాతపపాదపాంఘ్రిషు కృతావాసాః వితేనుః కథాః 35

మత్స్యోశీనరకోసలేంద్రకురవః కాంభోజమద్రాధిపాః
కుంత్యార్జునవిదర్భసృంజయనృపాః తత్రాగతాః కేరళాః
నందాద్యావ్రజపాస్తదార శిశవః కృష్ణేక్షణోత్కంఠితాః
తేన్యోన్యంపరిరేభిరేపులకితాః పీమాశ్రుపూర్ణేక్షణాః 36

కుంతీతత్సనూనుశేత్య సహజం దృష్ట్వా సపత్నీసుతం
తుష్టాసోపి ముదా నిరీక్ష్యభగినీం కష్టం స్వమూచే పురా
భీష్మద్రోణకృపాంబికా సుతముఖాః పాండోస్తనూజాస్తదా
చేర్మ్మా వీక్ష్య హరిం సమిత్రగృహిణీపుత్రాయయు ర్నిర్వృతిం 37

శౌరి ర్నందమధో నిరీక్ష్యసుహృదం గాఢం కృతాలింగనః
పుత్రౌ వీక్ష్య చిరేక్షితౌ ప్రముదితో నందాయశోదాపిచ
గాఢాలింగనపీడితావతనుతా ముత్సంగమారోపితౌ
గోప్యశ్చేక్షణసంపుటైః భగవతః సౌందర్యపూరం పపుః॥ 38

ఏకాంతేధకిలోపవిశ్య భగవానాహూయ గోపీర్నిజాః
పృష్ట్వా నామయ మాలిలింగ కథయన్ వాచః ప్రియాశ్వాసనీః
భక్తిం స్వాంఘ్రియుగాంబుజే నిజ పదప్రాప్తే ర్నిమిత్తం పరం
గృహ్ణన్ విశ్వ జగద్భవాది పురుషం చాత్మా నమూచేతతః॥ 39

గోప్యశ్చా ధ్యాత్మశిక్షావికలుషహృదయాః వాసుదేవోపదేశాత్
మత్వా తం దేవదేవం గతవిషయతృషాయోగశుద్ధాత్మవృత్త్యా
ధ్వస్తాం తద్ధ్వాంతమోహాః ప్రవచనభజనై స్తస్య కాలం నయంత్యః
ప్రాప్తా స్తద్ధామ నిత్యం పరిణత తదనుధ్యానసంతానభూమ్నా॥ 40

కంచిత్కాలం కథాభి స్సరసిజనయనో రంజయన్ ఆత్మబంధూన్
క్షేత్రే తత్రైవతస్థౌజగమిషురథతాం ద్వారకాం వారితారిః
ఆపృచ్ఛ ద్ధర్మ్మరాజప్రముఖసఖవరాన్ తేపి తత్పాదసేవా
భూతాభూః ప్రీతచిత్తాః ప్రణయపరవశా స్తుష్టువు ర్నష్టశోకాః॥ 41

శ్రుత్వా కృష్ణ మధ ప్రయాణసుముఖం ద్రౌపద్యభిఖ్యాభిరా
హూయాపారముదా సతీ ర్యదుపతేః ప్రోవాచ భైష్మీముఖాః
నిత్యశ్రీ ర్యదువాహవో వదత తద్వృత్తాంత మత్యద్భుతం
త్వితూచుః ప్రణయేన తాశ్చ తదను స్వోద్వాహవార్తాః ప్రియాః॥ 42

తత్రాగతాన్ వ్యాసముఖాన్ మునీంద్రాన్
ప్రణమ్య కృష్ణ స్సహబంధువర్గః
ఆనర్చ్య పాద్యార్ఘ్యముఖోపచారై
స్తుష్టావ సర్వక్షితిపాలమధ్యే॥ 43

విశ్వప్రజారాధ్యపదాంబుజేన।విపశ్చి త స్తేన నుతాముసీంద్రాః
లోకావనాయాహితమ ర్త్యమూ ర్తిం।తం తుష్టువు ర్వేదశిరోవచోభిః॥44

మహాషఁయ స్తే వసుదేవ మూచు।శ్శ్రేయోర్థినం పాదకృతప్రణామం
ఆరాధ్య కృష్ణం జగతా మధీశం।యజ్ఞైః కృతార్థో భవితేతి ముక్తః॥45

తానేవ వృత్వాధమఘూయ శౌరిః।ఋత్విగ్వ రేణ్యాఁ ముదితాంతరంగః
తత్రైవ దీక్షా మకరో త్సబంధుః।శ్రేత్రే ఖిలాఘుక్షయదే మహాత్మా॥46

ఆరాధ్య నారాయణమృద్ధనానా।యజ్ఞైర్ధాభ్యర్చ్య చ విప్రవర్యాఁ
గోభూహిరణ్యాదిభి రీహితార్థైఃకృతార్థతా మాప యదుప్రవీరః॥ 47

కృష్ణో ధ బంధూఁ అఖిలాఁ విసృజ్య
స్వవిప్రయోగాకులితాఁ క్రమేణ
అన్వీయమానో యదుభిః ప్రహృష్టైః
ప్రాప్తః పున ర్ద్వారవతీం సుశోభాం 48

అథైకదాకర్ణ్య గురో స్తనూజ।మానీత మబ్ధౌ కిల నష్టరూపం
నిజాత్మజాభ్యాం వసుదేవపత్నీ।సువిస్మితోవాచ సుతౌ కృపాళుః 49

హేరామ హేకృష్ణ యువాం విజానే।భూభారనిస్తారకృతేవతీర్ణౌ
జగత్ప్రధానౌ పురుషౌ పురాణౌ।మమాద్యగర్భే కిల సర్వశక్తీ 50
యువాం పురాసాగరవేగనష్ట।మానీతవంతౌ కిల గుర్వపత్యం
లోకాత్పిశూనాం గురుదక్షిణార్థ।మితిశ్రుతం మే కథితం వయస్యైః 51

పూర్వోపజాతాః తనయా మదీయాఃకంసేన పాపేన హతాః పురాతాఁ
ద్రష్టుం ఘడిచ్ఛా మ్యధునా భవద్భ్యం।పునస్సమానీయ సమర్పితాఁ మే
మాతు ర్నిశమ్య వచనం భగవాఁ సహాగ్ర
జన్మా రసాతల మగాహత సంస్మృతాత్మా
తత్ర స్థితేన బలినా రచితప్రణామః
పృష్టస్తు తశ్చ త మువాచ హరిస్వకార్యం 53

పుత్రా మరీచేః ప్రథమేంతరేమట్।పర్ణాఖ్యపత్న్యా మభవఁ మహాత్మఁ
పుత్రీకృతాశం ద్రుహిణం నిరీక్ష్య।కృతాపహాసాః ఖలు తేన శప్తాః 54

తేనాసురీం జని ముపేత్య విరించిశాపాత్ ।
జాతాహిరణ్యకశిపో స్తనయ త్వమాప్తాః
భూయోపి మాతు రుదరే మమ జన్మలబ్ధ్వా
కంసాహతా స్తవ వసంతి కిలోపకంఠే 55

మాతు శ్శోకనివారణాయ తదిమాన్నేష్యా మ్యహం ద్వారకాం
యూస్యంతి క్షపితాం మహోమమపదం యోగీంద్రగమ్యంచ తే
ఇత్యుక్త్వా బలిమాదృతో యదుపతిః దివ్యోపచారై ర్ముదా
తా నాదాయ యయౌ పురీం సహబలః మాత్రే దిశ చ్చాభ్యకాత్ 56

తాన్ దృష్ట్వా తనుజాన్ యథా జనితనూన్ దేవీ సుతస్నేహతః
ప్రస్కన్న స్తనపాయినః ప్రముదితా గాఢం నిపీడ్యోరసా
ఆరోప్యాంక మజిఘ్రదా ర్తిశమనం మూర్ధన్యధోపశ్యతాం
సర్వేషాం వివిశుః పదం తదమలం వ్యోమాధ్వనా తేభ్యకాః 57

కృష్ణాపీతపయశ్శేమ।పాననిధూతకల్మషాః
షడభ్యకా స్తే దేవక్యాః।ప్రాపు ర్ధామ తమః పరం 58

కృష్ణస్య మనుజాతీతం।ప్రభావం పీక్ష్య దేవకీ
విస్మయావిష్ట హృదయా।తుష్టోపచ ముహు ర్ముహుః 59

అథాన్యదపి కృష్ణస్య।చరితం శ్రుణు భూపతే
యత్త స్యా శ్రితవాత్సల్యం।ప్రకాశయతి విష్టపే 60

సుభద్రాపరిణయకథా.

పార్థః పురా తీర్థనిషేవణార్థీ।చరన్ పృథివ్యా మగమత్ ప్రభాసం
తత్రాశ్రుణోన్మాతులకన్యకాం స్వాం।దుర్యోధనాయైవ సమర్ప్యమాణాం.
సావై సుభద్రా వసుదేవపుత్రీ।స్వసాహరే స్తాం ముసలీ ప్రదాతుం
దుర్యోధనాయైచ్ఛదథార్జున స్తాం।జిఘృక్షురాసీ దనురూపరూపాం 62

యతివేషధర స్త్రిదండధృ।త్సమగా ద్ద్వారవతీం తతోర్జునః
అవస చ్చతురశ్చ వార్షికానధమాసాన్ నిజకార్యసాధకః 63

అజానతాచ స్వాకారం ।రామేణా భ్యర్చితో ర్జునః
పౌరైశ్చ స్వాభినిర్వాహం।కర్తు ముద్యోగ మాతనోత్ 64

భిక్షోర్ధ మేకదా గేహా। మానీతో హరిణా జ్ఞనః
దృష్ట్వా సుభద్రాం తత్రస్థాం। మన స్తస్యాం సమాదధే 65
అథ పరిణయకాలే దేవయాత్రార్ధ ముద్య
న్నవవసనపరీతాం వీక్ష్య పార్ధ స్సుభద్రాం
నగరబహిరుపేతాం స్యందనస్థాం సఖీభిః
పరివృతచతురంతాం హస్తు మాశా మతానిత్ 66

సచాప మాదాయ తతో రథస్థఃవిద్రాన్య సేనాం మహతీం శరౌఘైః
జహార తాం పాండుసుతానుమత్యాఃకృష్ణస్య।పిత్రోశ్చ బలా త్సుభద్రాం67

రామ స్తదాకర్ణ్య సురుష్టచిత్తఃకృష్ణేన భూయః పరిగృహీతపాదః
తయోర్యథా విధ్యకరో ద్వివాహం।దదాచ నానావసుపారిబర్హం 68

కశ్చి త్సకాశాత్ శ్రుతదేవనామా।విపో త్తమో వేదశిరోధ్వవిజ్ఞః
కృష్ణస్య కుర్వ న్మిథిలానగర్యాం।వాసం విరాగో విషయేషు ప్రాణ్ణఃవ69

తద్దేశపాలో బహులాశ్వనామా।రాజ్యం పరిశాస న్మిథిలానగర్యాం
కృష్ణాంఘ్రిభక్త్యా పరిపూర్ణకామఃచక్రే తదారాధన మేవనిత్యం 70
తయోః పరీసన్నో భగవాన్ తదానీం।తౌ వీక్షితుం స్వాంఘ్రిసరోజభక్త్
రథం సమారుహ్య మహర్షిసంఘైఃసాకంవిదేహా మగమత్కృపాళుః 71

వ్యాసోసితో నారద వామదేవాఃవత్రి శ్శుకః కణ్వ ముఖామునీంద్రాః
కృష్ణేన సాకం ప్రయయు ర్విదేహాన్।తద్భక్తిభూమీ ర్ఋణజాతమోదాః 72

ఆనర్త ముఖ్య మధు కేకయ కోసలార్ణ తార్ణ
దేశానతీత్య శనకైః ప్రదదర్శ జనానాం
సేవాం హరి స్వవపుషార్ధదృశేక్షమాణ
స్తా నవ్యవాప మిథిలాం మధితాఘసంఘాం 73
అభ్యుద్గతో హార్ణకరైః శ్రుతదేవముఖ్యై
ర్విపో త్తమై ర్యదుపతి ర్బహులాశ్వనామ్నా
రాజ్ఞాచ వందితపదాబ్జయుగో మునీంద్రైఃః
గేహం తయోరవిశ దేవసమం ద్విమూర్తిఃః 74

తా వవ్యుభౌ యదుపతే శ్చరణాబ్జయుగ్మ
ప్రక్షాళనోదకపవిత్రిత ముత్తమాంగం

సంయోజ్య తత్పదయుగే బహుజన్మసేవ్యే
ప్రీతిం పరాం వ్యతనుతాం విధుతాతివేశౌ 75

తాభ్యాం స్తుతః ఫలసుమాంబుభి రర్చితాంఘ్రిః
కృష్ణః ప్రసన్నహృదయో మునిభి ర్వరేణ్యైః
వేదాంతవేద్య మతులం ప్రవిబోధయిత్వా
తత్వం పునశ్చ నగరీ మగమ త్కృతార్థః 76

విప్రోత్తమ స్సచ నృపశ్చ హితోపదేశాత్
వ్యాసాదిభిః కుపితమానసదోషలేశః
ఆరాధ్య కృష్ణ మఖిలేశ్వర మాప భక్త్యా
తద్ధామ యద్దివ ముశంతి సదానుభావ్యం 77

అథైక దా ద్వారవతీ నగర్యాం
విప్రార్భకః కశ్చన జాతమాత్రః
మృత స్తమాదాయ పితా నరేంద్ర
ద్వారం సమాసాద్య శుశోచ భూయః 78

రాజ్ఞో యమద్యాపతితోవికర్మాపాకో మయి త్రియపాంసనస్య
నోచే త్కుమారో మమ నమ్రియేత।నాధర్మనిష్ఠస్య చిరేణ లబ్ధః 79

వైదికపుత్రానయనం

ఇత్యష్టవారం పృదుకాగతాసూ
విప్రో నృపద్వారి నిధాయ భూయః
శుశోచ దీనోవిలప మహాత్మా
పార్థోశృణోత్తత్ హరిసన్నిధానే 80

మృతే కుమారే నవమేథపార్థః
ద్విజేంద్ర మూచే విరచయ్య సాంత్వం
బ్రహ్మన్ ఇత స్వతనయం కుమారం
రక్షామి మృత్యోర్జహి శోక మేతం 81

యద్యహ్యశక్తః ప్రవిశేయ మగ్నిం
సంపశ్యతస్తే ద్విజవర్య సత్యం

ఇత్యుజ్జనోక్తంతు నిశమ్య విప్రో
భూయస్తమాహేద ముదారబోధః 82

న వాసుదేవో నచ రేవతీశ్శ్చకాష్ణినశ్శక్తః కిల నానిరుద్ధః
తాత్రుమదీయూతనయూగతాసూత్వం వైకధంశక్ష్యసిబాహుజేతి
అధాజ్జనోవాచ మువాచ దృష్టం ప్రకాశయ విక్రిమ మాత్మలభం
న రామకృష్ణాదిభి రద్యతుల్యం మన్యస్వమాం కిం త్వధికం బలేన 84

యస్య త్రినేత్రః పరితోషితో భూత్
వీర్యేణ యస్యాస్తి ధనుర్బలాఢ్యం
గాండీవసంజ్ఞం విదితం త్రిలోక్యాం
ఎపోజ్జనోహం రణచండవీర్యః 85

మృత్యుం విజిత్య ప్రధనే త్వదీయం సుతం భవిష్యం పరిపాలయామి
శ్రద్ధత్స్వవిప్రేంద్రవచోమదీయం జహీహి శోకం విశ గేహ మాశు 86

ఇతి విశ్వాసితో విప్రః పార్థేన గృహమాగతః
తుష్ట స్తద్వీర్యబద్ధాశః పుత్రోత్పత్తిం నిరీక్షతే 87

పరిసూతిసమయే పత్న్యాః పార్శ్వే ధ ద్విజసత్తమః
ఆజుహావాజ్జనం తాత్రుం శిశుం మృత్యోర్భయాతురః 88

ఆచమ్య ధ పృథాసూనుః ధ్యాత్వా ఫాలవిలోచనం
స్మరన్ దివ్యాస్త్రనిచయం గాండీవం ధనురాదదే 89

పరిసూతిగేహం ద్విజవర్యపత్న్యాః
సమావృణో త్సర్వత ఏవబాణైః
జాతః కుమారోధ రుదన్ మృత్యోర్భూత్
సద్యో నదృష్ట స్సతను శ్చ రాజన్ 90

ఆగత్య విప్రోధ రుదన్ సముచ్చం కృష్ణస్య పార్శ్వం బహుధా నినింద
తతోజ్జన స్సంయమసేం జగామ పురీం యమస్యాభకమానినీషుః 91

బాలం నపశ్యన్ పురి తత్రిపార్శ్వే యయావధేంద్రస్య పురీం తతోగ్నేః
క్రిమేణ దిక్పాలపురీరశేషా రసాతలం చ త్రిదివం జగామ 92

కుత్రా ప్యదృష్ట్వా ద్విజవర్యబాలం వివిక్షురగ్నిం హరిణా నిషిద్ధః
ప్రదర్శయిష్యామి తవాద్య విప్ర పుత్రానితి స్వస్య మనోబభూవ 93

పార్థేనాథ సుహృత్తమేన భగవా నారుహ్య దివ్యం రథం
ప్రత్యంచం దిశ మభ్యగా దథ మహాద్వీపాంశ్చ సప్తాంబుధీ౯
లోకాలోక ముదీక్ష్య గాఢతమసి ప్రధ్వస్త వేగే వ్యహా
న్నగ్నీవాదిహ యేషు చక్రిమహినోత్ కోట్యర్క తుల్యప్రభం 94

చక్రిస్య తేజోభి రపా స్తగాఢ।తమిస్ర ముల్లంఘ్య మహాధ్వపారం
నభస్వదుద్ధూత తరంగభీమం।వివేశ పాథ స్సరథో థ కృష్ణః 95

తత్రాద్భు తే ధామ్ని సురిత్న బద్ధ।స్థూణాసహస్రే నివసంత మీశం
ఫణా సహస్రోజ్వలభోగిభో గే।దదర్శ కృష్ణః పరవాసుదేవం 96

ఆజానుబాహ్వష్టకశోభమానం।శంఖారి శార్ఙ్గాసిముఖా యుధాఢ్యం
ఘనాఘనాభం నళినాయతాక్షం।పీతాంబరో ద్దీప్తికటింర మేశం 97

పార్థేన సాకం యదురా డ్వపుర్భ।స్వమేవ రూపాంతరమాస్థితం తం
తం వాసుదేవః పరమో భ్యవాదీత్।ప్రసన్నగంభీరగిరా థ హృష్టః 98

యువాం జగద్భారనివారణార్థం।కృతావతారౌ ధరణౌ మదంశౌ
ద్రష్టుంయువాంవిప్రసుతానిమాంస్తు।సమానయంధామమదీయమేతత్ 99

హత్వా సురార్తి భారకరాన్ పృథివ్యాః
శీఘ్రం యువాం మత్సవిధం సమేతం
సంస్థాప్య ధర్మంచ భువి ప్రణష్టం
తిష్ఠామి యత్రాహ ముదారసేవ్యః 100

ఇత్యేవం పరవాసుదేవవచసా దిష్టౌ హరిః ఫల్గునః
తం నత్వా దశవిప్రపుంగవశిశూ నాదాయ ధామ్నస్తతః
ప్రాప్తో ద్వారవతీం పునః ప్రముదితౌ తానభ్యకాన్ భాసురాన్
విస్మాయా దిశతాం యథా తనురుహీ సోప్యాపతుష్టిం పరాం 101

దృష్ట్వా ధామ మహర్షి దుర్గ మపథం విష్ణో స్తదా విస్మితః
మేనే పౌరుష మాత్మనో భగవతః శక్త్యబ్ధిలేశాయితం
ఇత్యేవం చరితై రుదారమహిమైర్ నానందయ న్నాశ్రితాన్
భుంజానో విషయా నమానుషపరీసేవ్యాన్ హరీరాజతే 102

కురుపాండవయుద్ధప్రారంభః.

అథ కౌరవపాండవేందద్యోఽకలహే రాజ్యకృతే సముత్థితే
తమధర్మమవేక్ష్య మాధవఃస్వసుభూతాంపాండవపక్షసంశ్రయః 103

కృపభీష్మముఖేషు కౌరవాననుసృత్యైవవదత్సు తన్మతం
విధివిక్రమమూఢబుద్ధయో ముహురర్థైర్దదివుఃపృథాసుతాః 104

క్రమశఃపణబంధనేన తేద్విషదాసాదితరాజ్యసంపదః
గృహిణీంచ పణేన పాండవాఃసమసీయంత సపత్నవశ్యతాం 105

విజితేషు ధవేషు మాయయాఽధృతరాష్ట్రాత్మభవైర్దురాత్మభిః
ద్రుపదస్యసుతా శుచాకులాఽశరణం ప్రాప హరిం పరాయణం 106

ఋతుమత్యధసా మహాసదఃస్యపి దుశ్శాసనకృష్టమూర్ధజా
స్మృతపూర్వవసిష్ఠభారతీఃహరిమేవాత్మగతిం వ్యచింతయత్ 107

ద్వారకాపురివసన్ తదా హరిఃదాద్యపదీశరణవాగ్విబోధితః
అక్షదేవనపరోక్షయం భవే దిత్యువాచ శరణాగతప్రియః 108

ఆకృష్టవస్త్రాపి పునఃపున స్సాఽదుశ్శాసనేన స్మృతవాసుదేవా
తదక్షయవ్యాహృతివృద్ధవస్త్రాఽమేనే తమే వైోత్తమబంధుభూతం 109

నిర్యాతనాయ మహతఃపణబంధనస్య
పార్శ్వేషు కాననినివాసవిధిం విధాయ
యుద్ధోన్ముఖేషు కురుభిఃకృపభీష్మకర్ణ-
ద్రోణాదివీర.పురుషాహితమౌఢ్యమానైఃః 110

విద్యోతయన్ హరిరథాశితవత్సలత్వం
పార్థస్యసారథిరభూత్స్వయమేవధీమాన్
యుద్ధే జగత్ప్రతిభయే వినిహత్యభూమే
ర్భారాయమాణజనతాన్ నృపతీన్ అనేకాన్ 111

పాండోస్సుతాన్ద్రుపదనూనుకృతే వశిష్టాన్
కృత్వా నిజావతరణం సఫలం విధాయ
సంస్థాప్య వంశమపి పూర్ణమనాయదూనాం
నాథోవసజ్జలధిదుర్గపురే సబంధుః 112

కృష్ణస్యషోడశసహస్రసతీషు చాష్ట
పత్నీషు పుత్రదశకం సమభూ ద్బలాఢ్యం
ప్రత్యేకమేషు దశచాష్టసుతాః ప్రధానాః
ధామ్నా బలేన గుణతశ్చ పితుస్సమానాః 113

పరిద్యుమ్న సాంబ మధు భాన్వనిరుద్ధ చిత్ర
భానూఖ్య పుష్కర సునందన దీప్తిమంతః
స్వగోధచిత్రభుజదేవభుజావిరూప
నామావృకారుణక విశ్రుతదేవసంజ్ఞాః 114

అన్యో బృహద్భానసమాహ్వయో భూత్
తేషాం ప్రధానః ఖలు రుక్మిణీజః
పరిద్యుమ్ననామా తనయోనిరుద్ధ
స్తస్యాస్త నాగాయుతవీర్యశాలీ 115

అనిరుద్ధో రుక్మివౌత్ర్యాంవజ్రిం సుత మజీజనత్
నాభః కీరశ్చ తనయోవజ్రస్యాభవతాం ప్రియౌ 116

ఝూరీజో యదుభాణశ్చకీరస్యతనయౌ వుభౌ
ప్రతిబాహుస్తు నాభస్యజజ్ఞే బాహుబల స్తతః 117

పత్నీ బాహుబలస్యాసీత్ విఖ్యాతా కమలావతీ
బాహు స్తస్యా మభూ త్పుత్రస్సుబాహు స్తస్య చాత్మజః 118

ధర్మసేనాహ్వయ స్తస్యతనయో వినయోజ్వలః
శుభాంగసుందరీ తస్మాత్ శ్రుతసేన మసూతవై 119

ఇత్యేతే యదురాజానఃకృష్ణవంశ్యా మహాబలాః
ఎతచ్చరిత్రం విపులముపరిష్టాత్ ప్రవక్ష్యతే 120

దివ్యం చరిత్ర మమలం యదునందనస్య
శ్రీరాధినాథ మకుటోద్వహనం వదామి
అద్యాపి య ద్యమగిరీశ్వర శీర్ష భూషా
విద్యోతతే మకుట ముజ్జ్వలరత్న బద్ధం 121

శ్రీమద్ద్వారవతీపురే సబలః కృష్ణో వసన్ రంజయన్
చేష్టాభి ర్వివిధాభి రాశ్రితగణాన్ కృత్వా జగదర్థిణం

గోమంతాఖ్యగిరిం కదా చిదగమ త్పుణ్యై స్సరోభి ర్యుతం
దివ్యజ్ఞానవిరాగతాదిసుగుణైః పూర్ణం మహాయోగిభిః 122

క్రీడిత్వా సుచిరం తదీయవిపినే ష్వచ్ఛోదకే ష్వద్భుతే
షూద్యత్పుష్పరజో మరందచపలేందిందిందిరాడంబరైః
తద్రామణ్యక వీక్షణప్రముదితః తత్రైన వస్తుం హరి
శ్చేనే విస్మృత దుగ్ధసింధు పరమాకాశాకబింబాదికః 123

నానాపుణ్యభువశ్చ తీర్థ సరసీః విస్మృత్య పుణ్యాహరా
తత్రైవాహితసన్నిధా విహరతి ప్రీత్యా కదాచిత్ మునిః
నైకుంఠం గతవాన్ నిరీక్షితు మనాశ్శేశం పురా నారదః
తత్రా దృష్ట హరి ర్విషణ్ణ హృదయ స్సూర్యాంతికం ప్రాప్తవాన్ 124

రవిమండలేపి న నిరీక్ష్య కేశవంస జగామ దుగ్ధజలధిం మునీశ్వరః
అనిరీక్ష్య తత్రచహరింపరాయణంవ్యసనం జగామమహదాకులాంతరః 125
అధాకాశగిరా శ్రుత్వాగోమంతగిరి మూర్ధని
ఆస్తే హరిరితి శ్రీమానితి తత్రాగమ త్సుతం 126

సంసేవ్య తత్ర స్థిత మంబుజాక్షం
కృష్ణం సరామం పరమేష్ఠిసూనుః
ప్రణమ్య మూర్ధ్నా పదయో ర్నిపత్య
తుష్టావ హృష్ట శ్రుతితత్వగీతైః 127

సేవాం ప్రదాయ హరి రంబుజనందనస్య
స్తుత్వా ప్రసన్నహృదయో వద దేవ మాశః
త్వా మత్ర నేతుమహమాగతవాన్ మునీంద్ర
చాత్రైవ వస్తుమపి మే చిరమస్తి వాంఛా 128

ద్వీపం సితంచ మకుటం నవరత్న బద్ధం
క్షీరాబ్ధి మత్రచ సమానయత త్వియా మే
శ్రుత్వా నిశమ్య వచనం ముని రచ్యుతస్య
ప్రీత్యాతధేతిన భయేన హృదా జగాద 129

దేవం ప్రణమ్య తదను పరిహితశ్చ తేన
లోకం జగామ సుతలంచ బలే నివాసం

అభ్యర్చితశ్చ బలినా మునిరానతేన
పోవాచ తం మధురయా ధగిరా పరిహృష్టః 130

ధామాని సర్వాణ్యహమీక్షమాణః
పయఃపయోధిం గతవాన్ కదాచిత్
క్షీరాబ్ధినాథస్య పదారవిందే
ప్రణమ్య హర్షాకులితాంతరాత్మా 131

దివ్యన్న వాత్యద్భుతరత్నబద్ధంవిరాజతే తస్య కిరీటరత్నం
తద్దర్శనాహ్లాదపయోధిమగ్నఃస్మరామి నిత్యంచ తమేవ రాజన్ 132

తద్వాసుదేవస్య శిరోవిభూషాకథంభవే దిత్యనుచింతయామి
భవాంశ్చ భక్తో మధుసూదనస్యవిచింత్యతామాశుయథాగమస్యాత్ 133

ఇతినిశమ్య మునీంద్రవచోబలిర్మకుటదర్శనలాలసమానసః
అనుమతశ్చ పితామహవాక్యతస్సమగమత్పయసాంనిధిసంబుధిం 134

సంసేవ్య తత్రఫణిభోగతలేశయానం
భక్త్యాస్తువచ్చరణయోఃప్రణతాంగయష్టిః
స్తుత్వా పరిస్సన్మధమర్దపయోధినాథం
దివ్యం యయాచ మకుటం బలిరాత్మభక్త్యా 135

మల్లోకనాథాయ గదాధరాయయాచే విభో రత్నకిరీటమేతత్
తతఃకిరీటం భగవత్ప్రదత్తమాదాయ తుష్టో నిరగాత్ బలిస్సః 136

తతోగరుత్మాన్ మకుటేన హీనంనిరీక్ష్య దేవం కుపితోవిధూన్వన్
పక్షౌచకింకిన్విదమిత్యుదీర్యఃఖముత్పపాతానయనాయ తస్య 137

ఆనీయమానం బలినా బలేనవిమానమారోప్య కిరీటరత్నం
దృష్ట్వాంతికం ప్రాప్యచతస్యతార్క్ష్యఃయుధ్వాజయత్తం జగృహేకిరీటం138

గచ్ఛన్ తతఃపక్షివరఃప్రహృష్టో
మధ్యే పదవ్యాం విహరంతమీశం
గోమంతమూర్ధ్నిస్థితమైక్ష్యకృష్ణం
తదంతికంపాప మహర్షిజుష్టం 139

ప్రణమ్య మూర్ధ్నా చరణారవిందే
కృష్ణస్యతన్మూర్ధ్నికిరీటరత్నం

సమర్ప్య తుష్టావ సురేంద్రవర్గై
స్సాకం త్రయీశీర్షవచోభిరగ్ర్యైః 140

స్తుత్వా పసన్నో వినతాసుతస్యకృష్ణ స్తమూచే జగతాం హితేచ్ఛుః
అత్రైవ వత్స్యామి చిరం గిరీంద్రే।త్వం గచ్ఛ దుగ్ధాంబునిధిం మదీయం 141

యత్క్షీరసాగరం నామతత్ర త్యం తీర్థ ముత్తమం
శ్వేతాచ మృత్తికామోక్షు।పాదాతద్వయ మాహర 142

ధృతాహి మృత్తికా శ్వేతా।ముముక్షుభి రతంద్రితైః
ముక్తిం దదాతి పగమాం సర్వేషామపి జన్మనాం 143

ఇత్యాదిష్టశ్చ గరుడఃగతవాఁ క్షీరసాగరం
ఉపాహర ద్యధోక్తం తత్।దృష్ట్వా తద్విస్మితా జనాః 144

అథాద్రికుంజే సుచిరం విహృత్య
సంపశ్య తా మేవచ సర్వపుంసాం
అచ్చాత్మనా పర్వతమూర్ధ్న రేజే
రూపాంతరేణ స్వపురీం ప్రయాతః 145

తదాదిశైల స్సతుయూదవాది
రిత్యాఖ్యయా విశ్రుతిమాప భూమ్యాం
అద్యాపి తన్మూర్ధ్నివసఁ దదాతి
సంపత్కుమారో హరి రాశితేష్టాఁ 146

ద్వారావతీం ప్రాపసవాసుదేవో
గోమంత ముత్సృజ్య పున గిరీంద్రం
రామః కదాచిత్ కృతతీర్థయాత్రః
ప్రాప్తః పురీం కృష్ణ మిదం సమూచే 147

అస్త్యద్రిరాజో దిశి దక్షిణస్యాం
నారాయణస్యావసథం మనోజ్ఞః
నారాయణాద్రి ర్మునిభి స్సురేంద్రై
స్సంసేవ్యతే సర్వఫలప్రదాయీ 148

కళ్యాణనామాస్తి హితస్య మూర్ధ్న।పుణ్యం సరః।ఫుల్లసరోజజుష్టం
యస్యప్రతీరే కృతసన్నిధానో।నారాయణో రాజతి దేవరాజః 149

యదూనాంపశ్యతాం భగవాన్సతాదృగ్వీర్యో మదీయోపి విభుః కులస్వా
మిధ స్తయోః కశ్చిదహోవిశేషఃనాస్తీతి మన్యే సకలేంగసామ్యే 150

శ్రుత్వా గ్రజోక్తం వసుదేవనూనుఃత మాహ భూయో నిజదేవభక్త్యా
కశ్చిన్నమ త్వావిసమోస్తిలో కేసత్యంచ నైతత్ నవ ముచ్యతేహి151

రామఃపునశ్చానత దేతదద్భాతుల్యం తయోరూప ముదీక్ష్య తేహి
ఏవం మిథ స్తాకలహం విధాయతత్రైవ గంతుం విహితప్రయత్నౌ 152

పశ్చాప్య దేవం పుగతఃకులేశం
సంపత్కుమారం రఘురాజభాగ్యం
నారాయణాదిం భగవాన్ సరామో
జగామ మోదం జనయన్ జనానాం 153

సంసేవ్య నారాయణ మాదిదేవంనిరీక్ష్యతౌల్యంచ తయోఃప్రహృష్టఃు
భ్రాత్రాచ సాకం కలహం తదర్థేతత్యాజకృష్ణో విజహారచాతై 154

సంస్థాప్య నారాయణసన్నిధానేసంపత్కుమారాభిధ మాత్మదైవం
నిత్యోత్సవాదీన్ ముదితో విధాయకృష్ణఃపున ర్ద్వారవతీ ముపేతఃు 155

హత్వా కౌరవపాండవేంద్రసమరేదైత్యాన్సపచ్చద్మనఃు
భూభారాయితజన్మనో యదుపతిఃు హృత్వాభువశ్చ జ్వరం
మత్వా స్వానపి యాదవా నతిబలాన్ అన్యైర్ రవీర్యాన్ భునఃు
పీడాకారిబలాన్ నిహంతు మపి తాన్ మేనే జగద్వల్లభఃు 156

శ్యాపవ్యాజేన విప్రాణాంసర్వయాదవసంతతేఃు
అన్వమన్యతదైత్యారిఃనాశంలోకోపకారకం 157

పిండారకాఖ్యనరపుణ్యసగఃప్రతీరే
బాలాఃకదాచిదుపగత్య ముదా యదూనాం
క్రీడాపరా మునివరాన్ వసుదేవముఖ్యాన్ వినూఢాఃు
సాంబం విధాయ వనితావపుషం ప్రణమ్య 158

పప్రచ్ఛురేవమియ మార్యజనామహాంతఃు
గుర్వ్యాపత్య మిహా కిం జనయేద్వదంతు
ఏవం నిశమ్య పరిహాసవచ స్సురుష్టా
స్తే ప్యూచురేవ ముసలం జనయే త్కులఘ్నం 159

మునీనాంకోపవచనాశ్రీవణా ద్భీతిమూగతాః
సాంబోదరవినిష్క్రాంతంముసలం వీక్ష్య దుఃఖితాః 160

ఆదాయ తం పురీం గత్వాదీనవక్త్రామహీపతేః
ఆచఖ్యు స్స్వాపరాధం తంయాదవా మాధవాశ్రయాః 161

ఉగ్రసేన స్తదాకర్ణ్యముసలం తదపేషయత్
లోహ స్యశేషం చిక్షేపసింధోరంబు నిసంభ్రమాత్ 162

మత్స్యస్తు కశ్చిత్ జగ్రాసతల్లోహశకలం సచ
మత్స్యఘ్నేన గృహీతో భూత్ఛిన్న శ్చాహారకాంక్షిణా 163

మణోన్యదరగతం లోహశకలం వీక్ష్యలుబ్ధికః
బాణాగ్రే స్థాపయామాసజ్ఞాత్వా తత్తీక్ష్ణతాం తదా 164

భగవానపి బంధూనామాపదం తాం సుదుస్తరాం
జానన్నపి భువో భారంహర్తుం నూష్ణీంవ్యతిష్ఠత 165

తతః కతిపయాహాన్సుగతేషు భగవాన్ విభుః
సంహర్తు మైచ్ఛత్ స్వకులంగంతుంచాపి పదం నిజం 166

ఉపదిశ్యోద్ధవాయాత్మపదపంకజసేవినే
ధర్మాణ భాగవతాన సర్వాన్ప్రేషయామాస తం వనం 167

తపోవనగతే తస్మిన్ద్వారవత్యాం సముద్యతా
మహోత్పాతగణో భీమోభయధాలోకస్య సంక్షయే 168

దృష్ట్వోత్పాతాన్ భగవతానిర్దిష్టా స్సర్వయాదవాః
త్యక్త్వా ద్వారవతీం భీతాః ప్రభాసక్షేత్ర మాయయుః 169

స్నాత్వా భగవతాసార్ధంతత్రసంతర్ప్య దేవతాః
భక్త్యా పరమయాచక్రుశ్రేయస్సాధన ముత్తమం 170

విహృత్య తద్వనే రమ్యేయాదవామోదసంయుతాః
పీత్వా మధు మదోన్మత్తాఃవిభ్రంశితధియో భవన్ 171

తే మిథో యుయుధు స్తత్రాశ్మస్తై రస్తై రనేకశః
గజాశ్వరథపాదాతచమూభి స్సహ రోషితాః 172

ద్వంద్వం సమాయు స్తే సర్వే।వృష్ణిభోజాంధకాదయాః
విసృజ్య సౌహృదం మూఢా।వాసుదేవేన వంచితాః 173

ప్రద్యుమ్నశ్చాపి సాంబేనా।నిరుద్ధేనచ సాత్యకిః
ఆక్రూరశ్చాపి భోజేన।సుమిత్ర సురథేనచ 174

సంగ్రామజిత్ సుభద్రేణ।తథా న్యైర్యే మహాబలైః
అన్యోన్యం వివ్యధు ర్బాణై।ర్ఘోరైః ప్రాణహరైర్భృశం 175

అపక్షీణేషు సర్వేషు।శస్త్రాస్త్రేషుచ యాదవాః
అయుధ్య న్నేరకాభి స్తే।పరస్పరజిఘాంసనః 176

తావద్వ్రతుల్యసంస్పర్శా।ఏరకా స్సారసంహతాః
అసూన చ్యావయ న్తేషాం।భగవ ద్బలబృంహితాః 177

వారితా అపి కృష్ణేన।రామేణచ తదా యుధః
తావద్యుధ్యన్ రిపూన్ మత్వా।యాదవా శ్శాపమోహితాః 178

మాయయా వాసుదేవస్యా।విజ్ఞాత స్వపరా స్తదా
స్వధా కోపధరాస్సర్వే।యయు ర్వైవస్వతక్షయం 179

వృష్ణ్యంధకాదిషు స్వేషు।కులేష్వేవం జగత్పతిః
నష్టేషు ధరణీభారో।మ్యంగో భూ దిత్య మన్యత 180

రామోఢ సింధువేలాయాం।ఆసీనో యోగసంశ్రయః
ధ్యాయ న్బ్రహ్మపరం దేహం।మానుషం విజహావృణాత్ 181

సహసర్షిణావిద్యోత।దనంతాకృతి ధామని
మూర్ధ్నో వినిర్గతే తస్యాత ద్దదర్శ జనార్దనః 182

అశ్వత్థమూల మాసాద్యా।నిషసాద తతః ప్రభుః
పద్మాసనస్థో భగవా।నదధ్యా వాత్మాన మాత్మనా 183

త మాసీనం చతుర్బాహుం।దృష్ట్వా కశ్చన లుబ్ధకః
జరకాఖ్యో వధీత్తాదే।మృగవక్త్రోపమే హరేః 184

మత్వోన్మదరోద్య న్ముసల।ఖండశేషేణ పత్రిణా
నిహతం హరి మాలోక్య।మృగయు ర్భీతిమాగతః 185

ప్రణతః పదయో స్తస్య।స్వాపరాధం క్షమాపయన్
అజానతాకృతం తేన।క్షాంత మంతు విలోకితః 186

కృపయా ధ్వస్తకలుషో।నుజ్ఞాత స్వపదా ప్తయే
త్రిః పరిక్రమ్య తం త్యక్త్వా।దేహం ప్రాప పరం పదం 187

తదా విచిన్వన్ కృష్ణస్య।పదవీం కృష్ణసారథిః
దారుక స్తుళసీగంధ।సూచితం తత్పదం యయౌ 188

అశ్వత్థమూలకృతవాస ముదీక్ష్య కృష్ణం
పంచాయుధైః పురుషరూపధరైః పరీతం
బాష్పావిలాక్షియుగళః ప్రణతోంఘ్రియుగ్మే
స్నేహాకులో హరి మిదం సమువాచ సూతః 189

స్వామిన్ భవత్పదసరోజ నిరీక్షణేన
హీనో హ మద్య నభవామి భృశం పరాత్మన్
జానే దిశశ్చ నలభే మనసశ్చ శాంతిం
పాహి ప్రభో చరణపంకజసేవినం మాం 190

ఇత్యేవం వదతి ప్రకంపిహృదయే సూతే సుపర్ణధ్వజః
దివ్యో హ్యైక్యమరథ స్తదా హృదపతత్ దివ్యై స్తురంగై ర్యుతః
దివ్యాన్య నృగమన్ త్త మాయుధవరా ణ్యభ్యర్చితాజ్ఞాదిమా
న్యాచే దారుక మిత్యుపేత చరణం కృష్ణ స్తదా విస్మితం 191

గచ్ఛద్వారవతీ మితః పురవరాం బ్రూయాశ్చ బంధుక్షయం
నిర్వాణంచ బలస్య మద్విపద మప్యేతాం స్వబంధూన్ ప్రతి
సంత్యక్ష్యాం నగరీం మయా జలనిధి ర్ప్లావ్లోతి శీఘ్రం తతో
నష్టేయంచ భవద్భి రత్ర నగరం గంతవ్య మన్యత్ప్రియం 192

సర్వే యూయ ముపాత్తబంధునికరాః ప్రాప్యార్జునం రక్షకం
శక్రప్రస్థమవాప్య నిర్భయహృద స్సంతిష్ఠతార్యాధ్వనా
సూత త్వంతు మదో దితే ధ్వనిపరే ధర్మేస్థిత శ్శాంతధీః
మన్మాయామతిలంఘ్య మత్పదయుగం గంతాసి శీఘ్రం ప్రియం 193

ఇత్యుక్తో దారుకః ప్రీత్యా।కృష్ణేన ప్రణతో ముహుః
దుఃఖిత శ్శనకై ర్యాతః।పురీం ద్వారవతీం తతః 194

తత్రాగత శ్చతుర్వక్త్రో।స్సహదేవ్యా వృషధ్వజః
ఇంద్రాగ్న్యమ నిర్ఋతీశ।వరుణాద్యా స్సురేశ్వరాః 195

సిద్ధ గంధర్వ యక్షేంద్రో।విద్యాధర మహోరగాయఃఅ
అప్సరః కిన్నరాద్యాశ్చ।భగవంతం దిదృక్షవః 196

గాయంతో జన్మకర్మాణి।వాసుదేవస్య హర్షితాః
స్తువంత స్తుతిభి ర్దేవం।వవర్షుః కుసుమై స్తదా 197

దృష్ట్వా తాన్ దేవకీసూనుః।మోరితాఖి స్సమాధినా
ధ్యాయ న్నాత్మాన మవ్యగ్రో।ధామ స్వం గతవాన్ ద్రువం 198

దివ్యేన వపుషా స్వేన।విశన్ ధామ విహాయసా
అవిజ్ఞాత గతి ర్దేవై।ర్విస్మితాశ్చై ర్యయౌ హరిః 199

తతో గత్వోద్వారవతీం।దారుకః కృష్ణసారథిః
కృష్ణసందేశ మఖిల।బంధుభ్యో కథయ చ్ఛుచా 200

నిశమ్య వసుదేవాద్యా।బంధూనాం మృతిమూర్జితాం
ప్రభాస మగమన్ యత్ర।శేరతే బంధవో మృతాః 201

వసుదేవ స్సపత్నీకః ననిరీక్ష్య కుమారకౌ
విషాద మగమత్ ఘోరం।విస్మృతి ర్లులితో భువి 202

రామస్య తను మాలింగ్య।తత్పత్నోన్య దుఃఖపీడితాః
చితా మావివిశు ర్దీప్తాం।తద్విశ్లేషాసహిష్ణవః 203

రుక్మిణీపముఖాఃకృష్ణ।పత్న్య స్తధ్యానజృంభితాః
వహ్నిమే వావిశన్ సర్వా।భగవ ద్విరహాతురాః 204

సాంత్వయన్ దుఃఖితాన్ బంధూన్।మృతానాహూర్ధ్వ దైహికం
అకరో దర్జునో దుఃఖా।దధ్మప్రాణ ఇవస్థితః 205

యదైవ భగవత్యుక్తా।పురీ ద్వారవతీశుభా
తదైవా ప్లావయ త్సింధు।ర్వినా తచ్ఛ్రీమందిరం 206

అర్జునోధ శిశూన్ వృద్ధాన్।శిష్టా నాదాయ దుఃఖితః
ఇంద్రప్రస్థే సమాస్థాప్య।నిరుద్ధాత్మజనేర్వశే 207

త మభ్యపేచయ ద్వజ్రంయదువృష్ణ్యంధకాధిపం
స్వయంచ సహసోదర్యః మహాపస్థాన మాయయా 208

ఇతి జగతి సమిద్ధంవాసుదేవస్య దివ్యా
వతరణముఖ మీడ్యం పావనం చాపదానం
కథితమఖిలపుంసాం నిత్యగేయం కిమన్యత్
పరిభువరచరితం త్వం శ్రోతుమిచ్ఛ స్యుదారం 209

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశ వైభవే మహాకావ్యే

ఉత్తరభాగే దశమస్సర్గః

కృష్ణచరిత్రం సంపూర్ణం.

శుద్ధపత్రిక

పేజి.	బంతి.	తప్పు.	ఒప్పు.
1321	13	ద్వ	ద్వ్య
,,	15	ప్రే	ప్రే
1324	2	హూ	హూ
,,	23	శ్మ	శ్మ
1325	5	క్షూ	క్షూ
,,	22	తో	తా
,,	24	క్ష్య	క్ష
1326	16	పి	వి
,,	21	త్రృ	త్ప్ర
,,	25	వ	వ్ర
,,	28	త్వి	త్ప్ర
1227	25	ణ్ష	ణ్షః
1331	4	ఖం	ఘం
,,	25	భ్వ	ఖ్వ
1332	5	ష్ట్వ	ష్ట్ర
,,	11	ధ్వ	థ్వ
1333	3	డా	ధా
,,	9	నీ	ని
1334	6	నః	నీః
,,	13	ణ	ణా